

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย : ศึกษารูปแบบและการจัดการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนบ้านกู่กาสิงห์
ตำบลกู่กาสิงห์อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

โดย

นายอำคา แสงงาม และคณะ

พฤษภาคม 2549

รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

ฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย : ศึกษารูปแบบและการจัดการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชุมชนบ้านกู่กาสิงห์
ตำบลกู่กาสิงห์อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

คณะผู้วิจัย

๑. นายอำคา	แสงงาม	หัวหน้าโครงการ
๒. นายเพชร	สวนงาม	นักวิจัย
๓. นายคูสิต	นาสุข	นักวิจัย
๔. นายอนันต์	ทอนจอก	นักวิจัย
๕. นางเพ็ญมาลี	คำภูเมือง	นักวิจัย
๖. นางสอาด	สีนาทนาวา	นักวิจัย
๗. นางจันทร์ทิพย์	นาสุข	นักวิจัย
๘. นางศิรินันท์	เวียงคำ	นักวิจัย
๙. นางนงเยาว์	สวนงาม	นักวิจัย
๑๐. นายอุทัย	บัวแก้ว	นักวิจัย
๑๑. นายสงบ	ใจสาหัส	ที่ปรึกษาโครงการ
๑๒. นายสิทธิชัย	จันทะบุตรศรี	ที่ปรึกษาโครงการ

คำนำ

ในที่สุด กระบวนการวิจัยเชิงพัฒนา ตามโครงการการศึกษารูปแบบกิจกรรม และการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดก็เสร็จสิ้นลง โดยต่อไปนี่เชื่อว่าชาวบ้านกู่กาสิงห์จะสามารถบริหารจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

การจัดเวทีประชุม เสวนา พูดคุยถกเถียงกัน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกครั้ง ต่างได้รับความร่วมมือจากเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน เด็กเยาวชน กลุ่มอาชีพ รวมทั้งคณะครูนักเรียนด้วยดี ถึงแม้กระบวนการวิจัยพัฒนาจะสิ้นสุดลง แต่แนวคิดที่ถือเอาการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่งในการในการพัฒนา อนุรักษ์ สืบทอดเผยแพร่วัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมจะต้องดำเนินต่อไป เพื่อพิสูจน์ความเข้มแข็งยั่งยืนของสังคมหมู่บ้าน

ขอขอบพระคุณคณะที่ปรึกษาทุกท่าน ขอขอบขอบคุณเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ได้ให้การสนับสนุนมาตั้งแต่ต้น ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดร้อยเอ็ดและคณะ ที่ให้การสนับสนุนในกิจกรรมด้วยดี โดยเฉพาะพี่น้องชาวบ้านกู่กาสิงห์ที่ให้การสนับสนุน และเข้าร่วมประชุมหรือร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามโอกาสอันควร ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งที่กล่าวนามและไม่ได้กล่าวนาม ไว้ ณ โอกาสนี้

อำคา แสงงาม
หัวหน้าคณะนักวิจัย

สารบัญ

บทที่

หน้า

คำนำ

บทคัดย่อ

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

๑	บทนำ.....	๑
	ภูมิหลัง.....	๑
	คำถามของการวิจัย.....	๔
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๕
	ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	๕
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕
	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๖
	งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย.....	๗
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๗
๒	สภาพทั่วไปของบ้านกู่กาสิงห์ และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕
	สภาพทั่วไปของบ้านกู่กาสิงห์.....	๕
	ที่ตั้งและอาณาเขต.....	๕
	ประวัติบ้านกู่กาสิงห์.....	๕
	พัฒนาการของหมู่บ้าน.....	๑๓
	การปกครอง.....	๑๕
	ประชากร.....	๑๕
	เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม.....	๑๕
	- สภาพเศรษฐกิจ.....	๑๕
	- สภาพสังคม.....	๑๖
	- สภาพวัฒนธรรม.....	๑๗
	- การทำบุญตามจารีต.....	๑๗
	- วัดทางศาสนา.....	๑๘
	- ความเชื่อเรื่องผี.....	๑๘

- ภาษาและวรรณกรรม.....	๒๒
กลุ่มอาชีพที่รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลคูกาสิงห์.....	๒๖
สถานที่ราชการ.....	๒๗
สาธารณูปโภค.....	๒๘
เหตุการณ์สำคัญของบ้านคูกาสิงห์.....	๒๙
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๓๐
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่บ้านคูกาสิงห์.....	๓๐
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์โบราณคดี.....	๓๓
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว.....	๓๖-๔๑
๓ วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	๔๒
ขั้นตอนวิธีการศึกษา.....	๔๒
การพัฒนาโครงการ.....	๔๒
การเตรียมการศึกษา.....	๔๒
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๔๖
ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	๔๖
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๔๘
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๕๕
การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	๕๖
การเตรียมการทดลอง.....	๕๖
การซ้อมกิจกรรมท่องเที่ยว.....	๕๗
การทดลองจัดกิจกรรมท่องเที่ยว.....	๕๘-๕๙
การสรุปและประเมินผลการทดลอง.....	๖๐
๔ ผลการศึกษาวิจัย.....	๖๑
ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม.....	๖๑
ทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	๖๑
ด้านประวัติศาสตร์.....	๖๑
ด้านธรรมชาติ.....	๗๓
ด้านกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม.....	๘๓
งานประเพณีของหมู่บ้าน.....	๘๓
กิจกรรมทางสังคม.....	๘๓

ภูมิปัญญาพื้นบ้าน.....	๑๑๐
พัฒนาการของหมู่บ้านในการแก้ปัญหาการท่องเที่ยว.....	๑๑๑
ลักษณะการท่องเที่ยวก่อนทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	๑๑๔
การท่องเที่ยว.....	๕๔
การท่องเที่ยว ครั้งที่ ๑ ระดับชุมชน.....	๕๐
การท่องเที่ยว ครั้งที่ ๒ ระดับจังหวัด.....	๑๐๒
การท่องเที่ยว ครั้งที่ ๓ รอบสี่อ่าว.....	๑๐๓
การท่องเที่ยว ครั้งที่ ๔ ค่ายทักษะชีวิต.....	๑๑๗
เส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว.....	๑๓๗
เครือข่ายการท่องเที่ยว.....	
เส้นทางเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยว	
-ทางระดับหมู่บ้าน.....	๑๓๗
- เส้นทางระดับตำบล.....	๑๓๘
- เส้นทางระดับอำเภอ.....	๑๓๘
- เส้นทางระดับจังหวัด.....	๑๓๙
เส้นทางระดับภาคอีสาน.....	๑๓๙
แผนการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	๑๔๔
บทเรียนคณบดีวิจัยและผู้เกี่ยวข้อง.....	๑๔๖
บทเรียนคณบดีวิจัย.....	๑๔๖
บทเรียนของชุมชน.....	๑๔๗
สิ่งใหม่ที่อาจทำให้คณบดีวิจัยและผู้เกี่ยวข้องอ่อนแอ.....	๑๔๗
ข้อเสนอเป็นบทเรียนให้กับพื้นที่อื่นๆ.....	๑๔๘-๑๕๘

๕ สรุปอภิปรายและเสนอแนะ

สรุป.....	๑๕๙-๑๖๓
อภิปรายผล.....	๑๖๓-๑๖๙
ข้อเสนอแนะ.....	๑๖๙-๑๘๐

บรรณานุกรม ๑๘๑-๑๘๗

ภาคผนวก..... ๑๘๘

 ภาคผนวก ก เครื่องมือในการศึกษาวิจัย..... ๑๘๙-๑๙๕

ภาคผนวก ข	คำสั่ง.....	๒๐๐-๒๑๑
ภาคผนวก ค	โครงการ.....	๒๑๒-๒๒๒
ภาคผนวก ง	ประวัตินักวิจัย.....	๒๒๓-๒๒๕
ภาคผนวก จ	แผนที่.....	๒๒๖-๒๓๐

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นกระบวนการที่คนในชุมชน ได้มาร่วมกันคิดสถานการณ์ตั้งคำถาม วางแผนหาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานเพื่อหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป กล่าวคืองานวิจัยในท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ คน ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การร่วมคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบรูปธรรม โดยการเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหาของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้แก้ไขปัญห่อื่นๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้อย่างมีเหตุผล

ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหของชาวบ้าน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พุดคุยถกเถียง) เป็นเวทีเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิก อบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่มคนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัยกัน

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึงการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบคำถามหรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็นคำถามต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา ข้อมูล ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ วางแผน การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการบันทึก มีการทบทวน ความก้าวหน้าวิเคราะห์ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อถอดกระบวนการความรู้ที่เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน

ในที่สุดก็จะสามารถ สรุปบทเรียน ตอบคำถามที่ตั้งไว้ แล้วอาจจะทำใหม่ให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย ผู้สงสัย ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง

ดังนั้นกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่ง ที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนในท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูอาจารย์ แต่เป็นเครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

สกว.สำนักงานภาค ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นตามแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่าชาวบ้านหรือทีมงานวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงาน ด้วยการบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว. สำนักงานภาค จึงได้ปรับปรุงแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่นและมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในแบบที่นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป เป้าหมายสำคัญของรายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพ ของกระบวนการวิจัยมากกว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย

โดยกลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอขบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย(Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งจบการทำงานวิจัย ดังนั้น (Node) จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมของโครงการ จึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าว ได้นำมาซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัย สู่อการเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตามรายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น อาจไม่สมบูรณ์แบบ ดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการโดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว. สำนักงานภาค

ชื่อเรื่อง การศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตาม
ศักยภาพ
ของบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
ผู้วิจัย นายอำคา แสงงาม และคณะ
หน่วยงานสนับสนุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมตามศักยภาพ
ของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อ
ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว และกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรมที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรม
เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวได้ สองเพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสม
กับศักยภาพของชาวบ้านกู่กาสิงห์ และเพื่อศึกษาเส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ระดับ
หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับภาคอีสาน ที่สามารถนำมาเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว
ของบ้านกู่กาสิงห์ได้ ผลการศึกษาพบว่า

บ้านกู่กาสิงห์มีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากคือ กู่กาสิงห์ กู่โพนวิจ กู่โพนระฆัง ถนน
คูขาด สระแก โพนขี้เหล็ก หุ่นกลาร้องไห้ ส่วนกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรมที่สามารถนำมา
พัฒนาเป็นกิจกรรมเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว ได้แก่ งานบุญบั้งไฟ งานสงกรานต์ งาน
ลอยกระทง งานท่องเที่ยวเชิงเกษตรโครงการ “กินช้างทุ่งนุ่งผ้าไหม” เป็นต้น กิจกรรมทาง
สังคม ได้แก่ ชมรมมัตถุเทศก์น้อย สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ การผลิตผ้าไหมพื้นเมืองของกลุ่ม
แม่บ้าน สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน กลุ่มโรงสีผลิตข้าวกล้อง การคัดลาย
กระดาษพื้นบ้าน นักรวมกรรมพื้นบ้าน กลุ่มแม่บ้านจัดทำอาหาร หมูคู่ขวัญ แม่บ้านจัดทำ
เครื่องบายศรี นักรวมกรรมพื้นเมือง การฟ้อนรำบุญบั้งไฟทุกปี นักร้องหมอลำในชุมชน เป็นต้น

.ในด้านรูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับศักยภาพ
ชุมชนพบว่า มี ๓ รูปแบบคือ ๑. นักท่องเที่ยวชาวจีนที่ต้องการมาศึกษาและเที่ยวตามอรัยาศัย
และไม่มีกิจกรรมรองรับ ๒. การเข้ามาทัศนศึกษาดูงาน ได้แก่ กลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่เข้ามาชม
โบราณสถาน หรือกลุ่มแม่บ้านที่เข้ามาศึกษาดูงาน ที่ศูนย์ผ้าไหมแล้วจึงไปชมโบราณสถาน
๓. การพักค้างคืน มี ๒ รูปแบบคือ สำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป มีกิจกรรมการต้อนรับ
นักท่องเที่ยว การนำชมโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ กินข้าวพาสและชม
การแสดงทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เวทีหน้าปรำรงค์กู่กาสิงห์ แล้วเข้าพักโฮมสเตย์ ดันตอนเช้า
ทำบุญตักบาตร แล้วจึงเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ ส่วนสำหรับนักเรียนนักศึกษาที่มาเข้าค่าย

ทักษะชีวิตสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้าน จะมีฐานเรียนรู้คือ ฐานผ้าไหมงาม ฐานพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ฐานสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ฐานโบราณสถาน ฐานตัดลายกระดาษพื้นบ้าน และฐานวรรณกรรม ซึ่งจะเน้นให้ผู้เข้าเรียนรู้ได้สัมผัสและซึมซับกับภูมิปัญญาพื้นบ้านโดยตรง

ในด้านการจัดการท่องเที่ยวมีแนวคิดที่ว่า “การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้เกิดการ พัฒนา ส่งเสริม สืบทอด เผยแพร่ประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน” โดยการมีส่วนร่วมของคนใน ชุมชน และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวมี ๒ รูปแบบคือ รูปแบบเป็นทางการโดยเทศบาลเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ซึ่งจะใช้กับงานท่องเที่ยว ประจำปี ส่วนรูปแบบการจัดการตามศักยภาพชุมชน จะดำเนินการโดยชมรมส่งเสริมการ ท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ ซึ่งจะมีผู้ประสานงานไปบอกกล่าวให้ผู้รับผู้รับผิดชอบ ทำงานนั้นให้ เสร็จตามกำหนดเวลา

ในส่วนเส้นทางเครือข่ายท่องเที่ยว พบว่าได้จัดสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวขึ้นในพื้นที่ คือ บ้านต๋องค้อน ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านและองค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ คูแล บ้านเมืองบัว ซึ่งมี องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแล และที่บ้านกู่กาสิงห์มีเทศบาลและชมรมส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเป็นผู้ดูแล ส่วนเส้นทางเชื่อมโยงยกพบว่า ในหมู่บ้านมีทั้งเส้นทางท่องเที่ยวทาง ประวัติศาสตร์ และเส้นทางชมวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับเส้นทางระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับอนุภูมิภาคของภาคอีสาน โดยเฉพาะเส้นทางของจังหวัดร้อยเอ็ด สามารถเป็นประตูสู่อินโดจีนได้

บทที่ ๑ บทนำ

ภูมิหลัง

ชุมชนบ้านกุกาสิงห์ ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ในเขตปกครองของเทศบาล ตำบลกุกาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ครอบคลุมเป็น ๕ หมู่บ้านคือบ้านกุกาสิงห์ บ้านหนองเมืองแสน บ้านกุ่มน้อย บ้านหนองอีดำและบ้านหนองสิม มีครัวเรือนจำนวน ๑,๑๓๕ ครัวเรือน ประชากรจำนวนประมาณ ๕,๐๓๕ คน โดยมีรายได้หลักจากการประกอบอาชีพทำนาข้าวหอมมะลิ ส่วนอาชีพเสริม ได้แก่ การเลี้ยงปลาในนาข้าว การบริการรับจ้างไถและปรับพื้นที่นา การทอผ้าไหมพื้นเมืองไว้จำหน่าย เป็นต้น

ทำเลที่ตั้งหมู่บ้านนับเป็นชุมชนโบราณมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย ดังปรากฏพบหม้อภาชนะดินเผาที่ใช้ในพิธีกรรมการฝังศพครั้งที่ ๒ ซึ่งร่วมสมัยกับแหล่งโบราณคดีบ้านเมืองบัว(สุพรรณบุรี สมานญาติ ๒๕๔๕ : ๔๕) และในระยะต่อมาชนชาติขอมได้สร้าง

วัดนธรรมเจริญเป็นบ้านเมืองต่อเนื่องกันมาไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ปี โดยหลักฐานทางโบราณคดีคือโบราณสถานขอมหลายแห่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน คือกุกาสิงห์สร้างขึ้นราวพุทธศักราช ๑,๕๕๐ - ๑,๖๓๐ ตามคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย กุโพนวิจิตรสร้างขึ้นตามคติทางศาสนาฮินดู ซึ่งสันนิษฐานว่าเบื้องต้นได้สร้างขึ้นตามคติไวษณพนิกาย ภายหลังเปลี่ยนมาเป็นไศวนิกายและกุโพนระฆังสร้างขึ้นราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ตามคติความเชื่อทางศาสนาพุทธ ลัทธิมหายาน ซึ่งมักมีผู้สนใจเข้าไปเที่ยวชมโบราณสถานขอมอยู่เสมอ จนถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

ที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ด

นอกนี้บริเวณจากกุโพนระฆังไปทางทิศเหนือพบถนนโบราณชาวบ้านเรียกว่าถนนคูขาด ยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร และด้านทิศใต้หมู่บ้านก็ปรากฏแนวถนนโบราณยาวประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ไปจดกับสระแกซึ่งเป็นสระขุดสมัยโบราณ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเป็นที่สนใจของคนทั่วไปคือทุ่งกุลาร้องไห้ อันเป็นแหล่งผลิตข้าวมะลิหอมที่ขึ้นดีมีชื่อระดับโลก โพนขึ้นซึ่งเป็นฟอสซิลหอยหินปูนที่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ อันเป็นหลักฐานทางธรณีวิทยาที่ชี้ให้เห็นว่าดินแดนแห่งนี้เคยเป็นทะเลมาก่อน

ในปลายปี ๒๕๓๔ กรมศิลปากรได้ขุดแต่งบูรณะกุกาสิงห์ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของภาคอีสาน และปลายปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ได้ดำเนินการขุดแต่งบูรณะกุ

โพนระฆัง และกุโพนวิจ ทำให้พบโบราณวัตถุสำคัญหลายชิ้น และส่วนหนึ่งได้เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานโบราณวัตถุบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งคาดว่าโอกาสต่อไปจะเป็นแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่คนสนใจเข้ามาท่องเที่ยว

ทั้งนี้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทในการสร้างงาน และกระจายรายได้สู่ชนบทให้กับประชากรของประเทศชาติจำนวนมาก เป็นผลให้เศรษฐกิจของชาติโดยส่วนรวมมีความเจริญก้าวหน้าและกว้างขวาง เพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และมีอุตสาหกรรมย่อยและธุรกิจต่างๆ เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่ก่อให้เกิดการใช้แรงงาน และเกิดอาชีพที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้มีการขยายการลงทุนด้านก่อสร้างสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อันเป็นผลให้มีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น หรือทำให้ชาวชนบทได้จำหน่ายผลิตผลทาง

การเกษตรและหัตถกรรมพื้นบ้าน ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายส่งเสริมให้ชุมชนบ้านกู่กาสิงห์ จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงการเกษตร ชื่อโครงการ “กินข้าวทุ่ง นุ่งผ้าไหม” โดย ฯพณฯ นายสุรอรอด กลิ่นประทุม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในสมัยนั้นเป็นประธานเปิดงาน ในงานนี้เวลากลางวันได้จัดนิทรรศการแสดงสินค้าทางการเกษตร การนำเที่ยวโบราณสถานในท้องถิ่น เวลากลางคืนได้จัดให้มีอาหารพาแลง และชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมบนเวทีหน้าปราสาทกู่กาสิงห์ โดยมีเกษตรจังหวัดจากทั่วประเทศเข้าร่วมงาน

การจัดงานครั้งนี้ถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ให้คนได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ บ้านกู่กาสิงห์ อันตั้งอยู่ในบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ และหลังจากนั้นก็มีคนเข้ามาเที่ยวมากขึ้น ดังในปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวที่บ้านกู่กาสิงห์ จำนวน ๙,๗๘๙ คน และในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเพิ่มขึ้นอีก เป็นจำนวน ๑๑,๑๗๑ คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมกู่กาสิงห์ในแต่ละปี

นักท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละปี		หมายเหตุ
	๒๕๔๗	๒๕๔๘	
๑.ชาวไทย	๖,๔๙๗	๘,๙๗๘	
๒.ชาวต่างประเทศ	๑๗๗	๑๗๗	
๓.นักเรียน นักศึกษา	๒,๘๐๔	๑,๖๖๔	
๔.พระภิกษุ สามเณร	๓๑๑	๓๕๒	

รวม	๙,๗๘๙	๑๑,๑๗๑	
-----	-------	--------	--

(บันทึกของเจ้าหน้าที่ สำนักงานโบราณคดีที่ ๑๐ ร้อยเอ็ด)

จากการดำเนินงานการท่องเที่ยวที่ผ่านมาถือเป็นเรื่องที่ดี เพราะทำให้มีคนเข้ามาเที่ยวและซื้อสินค้าพื้นเมืองคือผ้าไหมอันเป็นงานหัตถกรรมของกลุ่มแม่บ้าน ส่งผลให้ระบบการเงินในท้องถิ่นหมุนเวียนดี และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านโดยทั่วไปก็ดีขึ้น แต่เมื่อพิจารณาอีกมุมหนึ่งจะเห็นว่า ที่ผ่านมาเป็นการทำงานท่องเที่ยวตามนโยบายจากส่วนกลาง คนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการคิดการวางแผน ดำเนินการและชุมชนไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว

อย่างเท่าที่ควรจะเป็น ที่สำคัญการท่องเที่ยวถือเป็นวัฒนธรรมภายนอก ที่กำลังเข้าไปมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในชนบท หากไม่มีการวางแผนดำเนินงานการท่องเที่ยวอย่างถูกหลักวิชาการ การท่องเที่ยวอาจเป็นตัวอันตรายที่เข้าไปทำลายระบบสังคมวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ให้ สูญหายไปก่อนเวลาอันควร

อาภรณ์ จันทรสมวงศ์(๒๕๔๖ : ๒) กล่าวว่าการทำงานเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรมจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความยั่งยืน และได้กลายเป็นกระแสทำให้ท้องถิ่นหรือชุมชนหลายแห่งมีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นมา ด้วยหวังว่าจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ ทบทวนสภาพของชุมชน มีการฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี อัตลักษณ์ของท้องถิ่นตน และเปิดรับผู้คนจากต่างถิ่นเข้ามาเรียนรู้ทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของตน รวมไปถึงผลพลอยได้ในเชิงเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วย ส่วนรัตนา กิติกร(๒๕๔๖ : ๑๕) กล่าวว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกิดจากฐานคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับเข้มข้นจะทำให้การนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม ไม่สร้างผลกระทบต่อดีวิถีชีวิตสังคมวัฒนธรรม มีการกระจายผลประโยชน์สู่ชุมชนอย่างเป็นธรรม และถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนให้ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตัวเองได้ในระยะยาว อันเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของชุมชนเข้มแข็ง ตามแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สินธุ์ สโรบล(๒๕๔๖ : ๑๒) กล่าวว่าไว้ว่าองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี ๔ ประการคือ ด้านพื้นที่ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องระบบนิเวศในพื้นที่ ด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ และจะต้องไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมีการจัดการอย่างยั่งยืน ด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการ

การเรียนรู้ ให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ความประทับใจ สร้างความตระหนัก ปลุกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการควบคุมพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

จากแนวคิดการจัดท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าว ผู้วิจัยเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้มาช่วยกันคิด วางแผน ดำเนินการบริหารจัดการ กำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับศักยภาพชุมชน น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่คณะผู้วิจัยเชื่อว่าจะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว นำไปสู่ความเข้มแข็งยั่งยืนในอนาคต

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะนักวิจัยท้องถิ่นหวังว่ากระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นจะสามารถขับเคลื่อนให้คนในชุมชนได้มีเวทีช่วยกันคิดช่วยกันหาคำตอบ แก้ปัญหา และพัฒนาการท่องเที่ยวของตนเอง จนสามารถบริหารจัดการท่องเที่ยวตามศักยภาพ โดยมีรูปแบบที่เหมาะสม จึงได้จัดทำโครงการวิจัยนี้

คำถามของการศึกษาวิจัย

๑. ชุมชนบ้านกู่กาสิงห์มีทรัพยากรการท่องเที่ยว และมีกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรมอะไรบ้าง ที่สามารถนำมาพัฒนาจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวได้

๒. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวที่เชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของบ้านกู่กาสิงห์ควรเป็นอย่างไร

๓. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับภาคีสถานที่สามารถนำมาจัดทำเป็นเส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยง เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านกู่กาสิงห์ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

๑. เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว และกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรมของบ้านกู่กาสิงห์ ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวได้

๒. เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการจัดท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมกับ

ศักยภาพของบ้านกู่กาสิงห์

๓.. เพื่อศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาคอีสาน ที่สามารถนำมาจัดทำเป็นเส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย

๑. ทำให้ชุมชนได้เรียนรู้องค์ความรู้เรื่องทรัพยากรท่องเที่ยว และกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม และนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของชาวบ้านกู่กาสิงห์

๒. ทำให้ได้รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสม กับศักยภาพของชาวบ้านกู่กาสิงห์

๓. การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้เส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยง แหล่งท่องเที่ยวในระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับภาคอีสาน ไว้เป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวทั่วไป

๔. ผลจากการวิจัยพัฒนาครั้งนี้ยังเป็นการ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนให้สามารถจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืนอีกด้วย

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ใช้เวลาในการทำวิจัยตั้งแต่ระหว่างวันที่ ๑๗ เดือนกรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึง วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๙ รวมเวลาดำเนินการทั้งสิ้น ๒ ปี ๖ เดือน

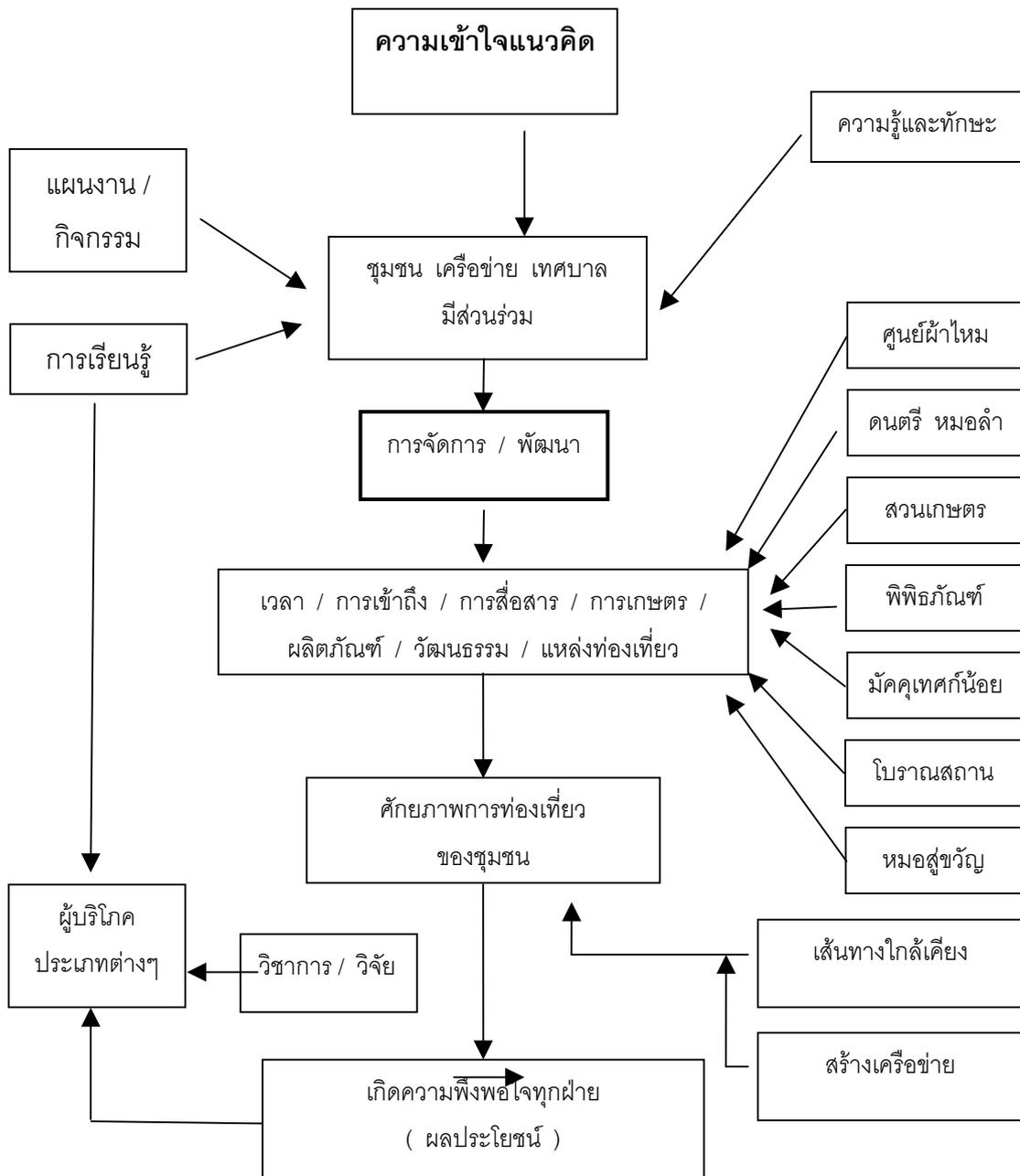
วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

๑. จัดประชุมคณะนักวิจัยเพื่อทบทวนโครงการ และวางแผนการทำงาน
๒. จัดเวทีประชุมชี้แจงโครงการกับผู้นำชุมชน และวางแผนการเก็บข้อมูล
๓. เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ตามจุดประสงค์การศึกษา
๔. คณะนักวิจัยประชุมสรุปวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและภาคสนาม
๕. จัดเวทีนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน
๖. ประชุมสรุปวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพข้อจำกัดในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน
๗. จัดประชุมระดมความคิดเห็นหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยว
๘. จัดไปทัศนศึกษาดูงาน ชุมชนที่มีสามารถดำเนินการจัดการท่องเที่ยว
๙. จัดประชุมคณะนักวิจัยสรุปข้อมูลแนวทางและรูปแบบวิธีการจัดการท่องเที่ยว
๑๐. จัดประชุมสรุปวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานความก้าวหน้าโครงการ
๑๑. ประชุมวางแผนการทำกิจกรรมช่วงที่ 2
๑๒. จัดทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ๔ ครั้ง

๑๓. จัดเวทีเสวนาผลการทดลองจัดการท่องเที่ยว และกำหนดแผนงานการจัดท่องเที่ยว

๑๔. สรุปผลการศึกษาและจัดทำรายงานผลการศึกษาวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการเรียนรู้และจัดการความรู้ ทั้งผู้บริโภคและชุมชนต้องการ มีการวางแผนทดลองก่อนทำ เรียนรู้ไปเพื่อปรับปรุงและเป็นการทำให้แนวคิดชัดเจนได้ โดยจุดมุ่งหมายคือการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือการพัฒนาอย่างจริงจัง

งบประมาณที่ใช้ในการวิจัย

ได้รับงบประมาณในการทำวิจัยพัฒนา จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) สำนักงานภาค จำนวน ๒๘๔,๔๕๖ บาท

นิยามศัพท์เฉพาะ

- ๑.. **รูปแบบกิจกรรม** หมายถึง เส้นทางและกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามศักยภาพของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
๒. **การจัดการ** หมายถึงการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามศักยภาพของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
๓. **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์** หมายถึงการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
๔. **เหมาะสมกับศักยภาพ** หมายถึงการดำเนินงานที่เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่สามารถทำได้ โดยอาศัยทรัพยากร งบประมาณ บุคลากร แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ในท้องถิ่น นำมาจัดเป็นระบบโดยความคิดและวิธีการของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งไม่กระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
๕. **บ้านกู่กาสิงห์** หมายถึงหมู่บ้านกู่กาสิงห์ ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
6. **ทรัพยากรการท่องเที่ยว** หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีอยู่บริเวณพื้นที่บ้านกู่กาสิงห์และใกล้เคียง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
๗. **กิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม** หมายถึงกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสังคมวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ทั้งที่เป็นกิจกรรมส่วนรวมของสังคม และส่วนบุคคล ที่ได้จัดทำขึ้น และสามารถนำมาเป็นกิจกรรมเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของชาวบ้านกู่กาสิงห์ได้
๘. **แหล่งท่องเที่ยวระดับตำบล** หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีอยู่บริเวณพื้นที่ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

๙. **แหล่งท่องเที่ยวระดับอำเภอ** หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีอยู่บริเวณพื้นที่ของ อำเภออำเภอเกษตรวิสัยและใกล้เคียง จังหวัดร้อยเอ็ด และสามารถจัดทำเป็นเส้นทางเครือข่าย เชื่อมโยงเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านกู่กาสิงห์ได้

๑๐. **แหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด** หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีอยู่บริเวณพื้นที่ จังหวัดร้อยเอ็ด และสามารถจัดทำเป็นเส้นทางเชื่อมโยงเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านกู่กา สิงห์ได้

๑๑. **แหล่งท่องเที่ยวระดับภาคอีสาน** หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีอยู่บริเวณพื้นที่ภาค อีสานของประเทศไทย และสามารถจัดทำเป็นเส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านกู่กาสิงห์ได้

๑๒. **เส้นทางเครือข่ายท่องเที่ยว** หมายถึงเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างแหล่ง ท่องเที่ยวบ้านกู่กาสิงห์ กับแหล่งท่องเที่ยวระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับภาค อีสาน เฉพาะในส่วนที่เป็นเส้นทางเครือข่ายที่สามารถนำมาเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของ บ้าน กู่กาสิงห์ได้

บทที่ ๒

สภาพทั่วไปของบ้านกุกาสิงห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของบ้านกุกาสิงห์

ที่ตั้งและอาณาเขต

บ้านกุกาสิงห์ เทศบาลตำบลกุกาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ โดยอยู่บนเนินดินสูงฝั่งทิศใต้ติดกับแม่น้ำเสียวใหญ่ พิกัดเส้นรุ้งที่ ๑๕ องศา ๓๔ ลิปดา ๔๐ พิลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ ๑๐๓ องศา ๔๐ ลิปดา ๓๔ พิลิปดาตะวันออก ห่างจากที่ตั้งอำเภอเกษตรวิสัยไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ระยะทางประมาณ ๑๗ กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านม่วย ตำบลกุกาสิงห์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับบ้านเล่าข้าว บ้านหนองฮีเข้ม ตำบลหินกอง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านคูดินทราย อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับบ้านเมืองบัว ตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติบ้านกุกาสิงห์

นายปิ่น นาปองสี ซึ่งได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านบ้านกุกาสิงห์ หมู่ที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔ (สมัยนั้นเป็นหมู่ที่ ๕ ตำบลเมืองบัว) ได้เขียนบันทึกเป็นประวัติหมู่บ้านตามคำบอกเล่าของพ่อใหญ่ปิ่น ศรีเที่ยง ไว้ว่า

“.....แต่ก่อนเป็นดงป่าไผ่ เป็นที่อาศัยของโจรผู้ร้ายซึ่งมาจากแดนสุรินทร์ ก่อนที่จะได้นามกุกาสิงห์ใหญ่เพราะว่ามีวัดอุโบสถหลายแห่ง ที่สำคัญคือกุที่มีรูปสิงห์ไว้ชองหน้าประตูของกุ และยังมีอีกกุโพนระฆังและกุโพนวิจ จำพวกที่ว่ามานี้ปรากฏว่ามีนายเพียรลาดและนายพระจันทร์และนายแสงลือ เพราะคนจำพวกนี้ได้อพยพมาจากอำเภอจตุรพักตรพิมาน เห็นว่าบ้านนี้มีห้วย หนองและลำน้ำเสียวติดกับขอบบ้าน เมื่อเห็นว่าเป็นถิ่นอุดมสมบูรณ์ โดยมีปลานานาชนิด จึงได้ปลูกกระท่อมขึ้นในระหว่างปี พุทธศักราช ๒๔๔๓ ปีชาด

อยู่ต่อมาก็มีลูกหลานอพยพติดตามมาเรื่อยๆ ก็เลยเกิดเป็นคุ้มใหญ่โตขึ้น ลูกหลานจึงยกให้นายสีอนามสกุล ศรีกุกา เป็นผู้ปกครอง เพราะลูกหลานทั้งหลายเห็นว่าท่านผู้นี้เคยเป็นตาแสงมาแล้วแต่สมัยท่านอยู่ถิ่นเดิม ต่อมาผู้คนก็ทยอยตามๆ กันมาก็เกิดเป็นบ้านใหญ่โตขึ้น

ต่อมาอีก ๙ ปี ก็มีหลวงพ่อโป่งหรือหล้าก็ได้มาเยี่ยม เห็นว่าเป็นถิ่นอุดมสมบูรณ์ พอดีสมควร จึงได้จัดตั้งวัดขึ้นในปี พุทธศักราช ๒๔๕๒ ไม่ได้โยกย้ายไปที่อื่น เป็นวัดที่ถาวรมา ตราบเท่าทุกวันนี้

ส่วนผู้คนปรากฏว่าในเมื่อนายสี สীগูกา เหนื่อยในการปกครองท่านจึงได้ลาออก จากตำแหน่งนี้ไปก็เลยมีนายเพียรลาด และนายท้าวเห็นว่าบ้านเมืองปั่นป่วน ราษฎรทั้งหลาย จึงขอเรียกร้องให้นายสี สীগูกา กลับคืนเป็นผู้ปกครองอีก เมื่อบ้านเมืองสงบเรียบร้อยจึงมี นายสี นายรุ นายไม้ นายอ่อนสี นายแก้ว นายคุษ นายน้อย นายโมก ศรีเที่ยง ได้ ปกครองมาจนถึงสมัยของข้าพเจ้าจนถึงทุกวันนี้.....”

พ่อใหญ่ดำรง สังคมศิลป์ ได้จัดพิมพ์หนังสืออนุสรณ์ในงานากฐินเมื่อวันที่ ๑๕ - ๑๖ เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ และได้บันทึกประวัติของบ้านกูกาสิงห์ไว้ว่า

“....ถิ่นที่ตั้งบ้านกูกาสิงห์ แต่เดิมเป็นถิ่นที่อยู่ของพวกขอม เพราะทราบได้จากหลักฐานซึ่งมีโบราณวัตถุเก่าแก่ไว้มานาน สันนิษฐานว่าคงสร้างขึ้นในสมัยขอมมีอำนาจอยู่ในดิน แดนตอนนี้ สิ่งก่อสร้างทั้งหมดใช้ศิลาแลง เช่น กูกาสิงห์ กูโพนวิจ กูโพนระฆังล้วนแต่สร้าง ด้วยศิลาแลงทั้งสิ้น มีลวดลายวิจิตรพิสดารมาก เป็นวัตถุโบราณที่เก่าแก่มานานแต่เดี๋ยวนี้ได้ ชำรุดหักพังลงไปมากและคนชอบลักลอบหนีทุกปี

นอกจากสิ่งก่อสร้างศิลาแลงยังมีถนขนาดใหญ่ขนาดกว้าง ๓๐ เมตรและสูง ประมาณ ๓ เมตรทอดจากหมู่บ้านข้ามลำน้ำเสียวไปถึงระดับพื้นดินสูงบ้านโพนพะอุง และ อีกสายหนึ่งทอดจากหมู่บ้านลงไปในทุ่งใหญ่ แล้วมีสระโบราณไว้ที่ถนสูงสุดอีก สระมีเนื้อที่ ประมาณ ๕๐ ไร่(สระแก)

ส่วนเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านก็มีสระมีหนองมีคลองมีบึงหลายแห่ง ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ใช้ กำลังคนสร้างไว้ แต่คนพวกนี้ได้ทอดทิ้งมานานจนกลายเป็นดงรกร้างว่างเปล่าไม่มีผู้คนอยู่อาศัย มีแต่สัตว์ป่านานาชนิด เช่น ลิงค่าง บ่าง ชะนี หมี เม่น ละมั่ง อง หงส์ ห่าน ตามห้วย หนองคลองบึง มีปูปลาสาหร่ายรังแซ่ จนผู้คนไม่กล้ามาอาศัยอยู่ โดยมากมีพวกพรานป่า พากันมาพักยิงสัตว์แล้วก็หนีไป

พวกที่มาอาศัยอยู่ครั้งแรกก็มีพ่อใหญ่พระจันทร์กับพวกประมาณ ๑๐ คน เพราะคนพวกนี้ได้รับความเดือดร้อนจากเจ้านายที่ปกครองโดยใช้ศีลธรรม ทนต่อความกดขี่ข่ม เหนงของเจ้านายไม่ไหว จึงอพยพจากบ้านหัวช้าง อำเภอจตุรพักตรพิมาน มาตั้งบ้านกูกาสิงห์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๖ มีคนสำคัญคือพ่อใหญ่พระจันทร์ พ่อใหญ่สี พ่อใหญ่สักขา พ่อ ใหญ่

เพียรดา ๔ คนนี้เป็นจักรกลที่สำคัญพาพรรคพวกลงมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านกู่กาสิงห์

นอกจากนี้ก็มีพ่อใหญ่พั้ว พ่อใหญ่ธรรม พ่อใหญ่เพ็ง พ่อใหญ่สอน ได้ทยอยกันลงมาเรื่อยๆ จนเป็นหมู่บ้านใหญ่ประมาณ ๒๐ - ๓๐ ครอบครัว แต่บ้านกู่กาสิงห์เป็นแหล่งที่มีชัยภูมิดี มีป่าอาหารอุดมสมบูรณ์ มีทำเลกว้างขวางเพราะติดกับทุ่งใหญ่และมีลำน้ำเสียวใหญ่เป็นแม่น้ำสำคัญ จึงทำให้ผู้คนสนใจมากได้พากันอพยพลงมาอยู่เรื่อยๆ จนกลายเป็นหมู่บ้านใหญ่ ประมาณปีพุทธศักราช ๒๔๕๖ ท่านพระหลวงพ่อโป่งได้พร้อมชาวบ้านได้สร้างวัดขึ้นเป็นที่พำนักสงฆ์เพื่อดำรงไว้พระพุทธรูปศาสนาสืบไป

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่ตั้งบ้านกู่กาสิงห์จะแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย โดยจากพ่อใหญ่บินนาปองสี ได้บันทึกคำบอกเล่าด้วยลายมือตนเองว่า ได้ปลุกกระท่อมขึ้นในระหว่างปี พุทธศักราช ๒๔๔๓ ปีขาล ส่วนพ่อใหญ่ดำรงค์ สังคมศิลป์ ได้กล่าวไว้ว่าตั้งบ้านกู่กาสิงห์เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๖ เมื่อเดือน ๔ ปีเถาะ เป็นต้น

ส่วนนายอำคา แสงงาม ได้มีโอกาสสนทนากับคุณพ่อสอน นามเขต อดีตครูโรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งถือว่าท่านเป็นผู้รอบรู้เกียรติประวัติศาสตร์หมู่บ้านมากที่สุดอีกคนหนึ่ง ท่านเล่าให้ฟังว่า

“.....บุคคลกลุ่มที่เข้าผู้มาตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ที่นี่เป็นครั้งแรก คือเป็นกลุ่มคนที่มีพื้นเพเดิมอยู่ที่บ้านหม่าในเขตเมืองสุวรรณภูมิ ต่อมาได้เดินทางไปตั้งเมืองจตุรพักตรพิมานกับหลวงพรหมพิทักษ์(พรหม) ภายหลังเป็นพระธาดาอำนวยเดช เจ้าเมืองจตุรพักตรพิมาน และกลุ่มบุคคลคนดังกล่าวต่อมาทราบว่ามีความขัดแย้งกับเจ้าเมือง อ้างว่าได้รับความเดือดร้อนจากเจ้านายที่ปกครองไม่เป็นธรรมและทนต่อการกดขี่ข่มเหงไม่ไหว จึงอพยพครอบครัวย้อนกลับมาตั้งภูมิลำเนาที่บ้านกู่กาสิงห์

โดยเบื้องต้นได้ปลุกกระท่อมอยู่อาศัยบริเวณคุ่มน้อย บุคคลสำคัญที่มาครั้งนั้นมี ๔ คนคือพ่อใหญ่พระจันทร์(ศรีเที่ยง) พ่อใหญ่ตาแสงลือ(ศรีกู่กา) พ่อใหญ่เพียรดา(อุปวงษา) และพ่อใหญ่สักขา(บัวเบิก) ท่านนี้ภายหลังได้ย้ายครอบครัวกลับไปตั้งเมืองจตุรพักตรพิมานอีกครั้ง และเล่าว่าในสมัยนั้น บริเวณบ้านกู่กาสิงห์เป็นที่ทำนาของเจ้าเมืองสุวรรณภูมิ โดยเจ้านายได้มอบหมายให้ลูกน้องมาเฝ้าและทำนาอยู่ที่หนองอัญญา(ทิศตะวันตกกู่กาสิงห์) ผู้มาเฝ้านาสมัยนั้นคือพ่อใหญ่พั้ว ท่านยังเคยพูดกับชาวบ้านกู่กาสิงห์ว่า “นาที่นี่ไม่ใช่ของประชาชน เป็นนาของอัญญา ภูเป็นคนมาเฝ้า” ด้วยเหตุนี้คนทั่วไปจึงเรียกหนองน้ำแห่งนี้ว่า หนองอัญญา ตั้งแต่นั้นมา ซึ่งหมายถึงที่นาของเจ้าเมือง

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มคนอีกพวกหนึ่งที่อยู่ในเมืองสุวรรณภูมิ ที่เคยมีความสัมพันธ์รู้จักมักคุ้นกันเป็นอย่างดีกับกลุ่มที่มาจากบ้านหัวช้างเมื่อครั้งอยู่เมืองสุวรรณภูมิตั้งเดิมด้วยกัน และเมื่อทราบข่าวว่าญาติพี่น้องจากบ้านหัวช้างย้อนกลับมาตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านกูกาสิ่งห์ จึงได้ชวนกันอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่คุ้มน้อยด้วย เพราะเห็นว่าเป็นถิ่นที่อุดมสมบูรณ์สามารถทำมาหากินได้สะดวก ผู้คนที่มาสมัยนั้นได้แก่ พ่อใหญ่จารย์สี นามเมือง พ่อใหญ่พนนท์ หยุดยัง แม่ใหญ่หล้า บัวแก้ว มาจากบ้านบัวป่า พ่อใหญ่พินนา นามเมือง อีกท่านหนึ่งที่มีชื่อในสมัยต่อมาคือพ่อใหญ่ศรีสุธรรม บุญสา เป็นต้น

ทั้งนี้คุณพ่อสอน นามเขต เล่าให้ฟังว่าเมื่อคนจากเมืองสุวรรณภูมิมาอยู่อาศัยที่คุ้มน้อยร่วมกันกับคนที่มาจากบ้านหัวช้าง อำเภोजตุรพักตรพิมาน ภายหลังคนที่มาจากบ้านหัวช้างได้ย้ายครัวเรือนมาตั้งภูมิลำเนาที่ฝั่งหนองกหรือบริเวณคุ้มใหญ่ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงปรากฏว่าบริเวณคุ้มใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยของคนที่มาจากเมืองจตุรพักตรพิมาน คนที่อาศัยอยู่คุ้มน้อยเป็นกลุ่มคนที่มาจากเมืองสุวรรณภูมิ

นอกจากนี้เมื่อเล่าว่า พ่อใหญ่แก้วกับแม่ใหญ่ลา ก็เป็นคนหนึ่งที่เข้ามาอาศัยที่บ้านกูกาสิ่งห์ เวลาไร้เรียกกันกับพ่อใหญ่จารย์สี นามเมือง โดยมาทำนาอยู่ที่หนองทางทิศเหนือของวัดบูรพากุ้มน้อย ต่อมาคนทั่วไปจึงเรียกหนองน้ำแห่งนี้ว่า “หนองแก้วลา” ในเวลาต่อมา

ประมาณปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ พระคำสิงห์ ทนสิงห์ หรือหลวงพ่อหล้า ได้ชักชวนญาติโยมตั้งสำนักสงฆ์ขึ้นบริเวณกูกาสิ่งห์ (บุตรพ่อใหญ่จารย์ขันตี) และก็พัฒนามาเป็นวัดในปัจจุบัน

ในส่วนบริเวณคุ้มตะวันตกเล่ากันว่า เดิมเป็นที่ว่างเปล่าโล่งเตียนไม่มีผู้คนอาศัย และใช้เป็นที่เลี้ยงวัวเลี้ยงควายและเล่นตีคลีของเด็กและคนหนุ่มสาว เมื่อประมาณปีพุทธศักราช ๒๕๗๐ พ่อใหญ่สีโนฮัดหรือพ่อใหญ่โก๋ เชิดชู ภรรยาชื่อแม่ใหญ่วันโน ท่านมีภูมิลำเนาเดิมอยู่บ้าน

ดงมัน ได้อพยพครอบครัวมาตั้งถิ่นฐานที่คุ้มตะวันตกเป็นคนแรก ทั้งนี้เพราะเห็นว่าพื้นที่แห่งนี้มีพื้นที่ว่างเปล่าสามารถจับจองที่นาทำกินได้ต่อมาจึงมีคนอพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะมาจากบ้านจวน เช่น พ่อใหญ่แก่น เชิดชู (บุตรพ่อใหญ่โก๋) แม่ใหญ่อิม บั้งงาม พ่อใหญ่โม้ เชิดชู มาจากบ้านจวนทุ่ง พ่อใหญ่แพง นามวงษ์ พ่อใหญ่มี เจริญ มาจากบ้านดงมันเป็นต้น เมื่อคนกลุ่มนี้เข้ามาตั้งภูมิลำเนาอยู่ที่คุ้มตะวันตก คนทั่วไปมักจะนิยมเรียกว่าคุ้มบ้านจวนเพราะคนบ้านจวนมีลักษณะเฉพาะที่คนทราบกันทั่วไปคือ พูดจาสำเนียงโคราชซึ่งแตกต่างจากสำเนียง

ท้องถิ่น และมีฝีมือในการตีหม้อดิน เป็นต้น หลังจากนั้นจึงมีผู้คนอพยพเข้ามาอาศัยมากขึ้น จนเป็นคุ้มบ้านขนาดใหญ่ดังปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ผู้คนที่มาจากแต่ละแห่งเมื่อมาอยู่ร่วมสังคมเดียวกัน ต่างขยันทำมาหากิน ร่วมกันสร้างสรรค์สังคมวัฒนธรรม ปฏิบัติตามจารีตประเพณีจัดงานบุญบั้งไฟ งานบุญสงกรานต์เป็นประจำทุกปี อันเป็นแนวทางให้บุตรหลานได้ร่วมกันรักษาสืบทอดประเพณีต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน

พัฒนาการของหมู่บ้าน

เดิมบ้านกู่กาสิงห์มีผู้ใหญ่บ้านปกครองเพียงคนเดียว อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาต่อมาลูกหลานชาวบ้านกู่กาสิงห์ได้เพิ่มปริมาณอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เพื่อให้การปกครองดูแลได้อย่างทั่วถึงจึงแยกหมู่บ้าน ดังนี้

๑. บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ ตั้งเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๖ ซึ่งสมัยนั้นยังไม่มีคนเข้ามาอยู่อาศัย มีสภาพเป็นป่ารก เป็นที่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด มีนายลือ ศรีกู่กา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ซึ่งมีทำเนียบ ผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนี้คือ

๑.๑ นายลือ	ศรีกู่กา	ปีพุทธศักราช ๒๔๖๔
๑.๒ นายจารย์สี	นาเมือง	ปีพุทธศักราช ๒๔๖๐
๑.๓ นายอ่อนสี	พลอาสา	ปีพุทธศักราช ๒๔๖๔
๑.๔ นารู	พายุหะ	ปีพุทธศักราช ๒๔๖๗
๑.๕ นายไม้	ศรชัย	ปีพุทธศักราช ๒๔๗๐
๑.๖ นายแก้ว	โพธิ์ชัย	ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕
๑.๗ นายน้อย	ศรีหาวงษ์	ปีพุทธศักราช ๒๔๘๐
๑.๘ นายคุย	ใจสาหัส	ปีพุทธศักราช ๒๔๙๙
๑.๙ นายโมก	ศรีเที่ยง	ปีพุทธศักราช ๒๕๐๐
๑.๙ นายบิน	นาปองสี	ปีพุทธศักราช ๒๕๑๕
๑.๑๐ นายสงบ	ใจสาหัส	ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ - ปัจจุบัน

๒. บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๓ แยกหมู่บ้านออกจากบ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ เมื่อประมาณปี

พุทธศักราช ๒๕๐๒ โดยมีนายบุตดี นาเมือง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกและมีทำเนียบผู้ใหญ่บ้าน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

๒.๑ นายบุตดี	นาเมือง	ปีพุทธศักราช ๒๕๐๒
๒.๒ นายชารี	นาเมือง	ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔

- ๒.๓ นายแก้ว ตริคาม ปีพุทธศักราช ๒๕๑๘
 ๒.๔ นายบุญ ชวนละคร ปีพุทธศักราช ๒๕๒๐
 ๒.๕ นายสุพรรณ กลางท่าไคร้ ปีพุทธศักราช ๒๕๓๘
 ๒.๖ นายอนันต์ ทอนจอก ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ - ปัจจุบัน

๓. บ้านหนองอีดำ หมู่ที่ ๔ เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๖ โดยก่อนหน้านั้นพื้นที่มีลักษณะเป็นที่โล่งเตียนเป็นเนินดินทรายขนาดใหญ่อยู่ที่ตำบลบ้านกู่กาสิงห์ ต่อมาในสมัยพ่อใหญ่ บ่มศักดิ์ กลบรัตน์ เป็นกำนันตำบลกู่กาสิงห์ ได้มีพ่อคำดี ชาวโพนทัน พ่อสีดา ศขสิทธิ์ พ่อชาย คำสอง พ่อหมื่น ศรีธัญจา แม่ไทย แสงอรุณ พ่อสิงห์ ศรีบัวชุม เดินทางมาจากตำบลข้างเขื่อน อำเภอสุวรรณภูมิ เข้ามาตั้งภูมิลำเนาเป็นครั้งแรก มีเรื่องเล่าว่าคณะที่มาหาบเปิดไถหรือสุ่นขมาด้วย เนื่องจากเป็นทุ่งโล่งเตียนไม่มีต้นไม้เมื่อค้ำลงยังมองเห็นตะวัน ทำให้สุ่นขถึงกับเห่าตะวันเนื่องจากอยู่บ้านป่าไม่เคยเห็นสักที อีกส่วนหนึ่งได้ย้ายออกไปจากบ้านกู่ไปตั้งบ้านเรือน ได้แก่ นายคาน นายดาว นายเชียร นายหนู นายน้อย จนกระทั่งเมื่อปีพุทธศักราช 2516 จึงมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านและได้มีการสร้างวัดขึ้น มีพระวิรัตน์ พลสุวรรณ พระบุญมี ศขสิทธิ์ รวมทั้งหลวงพ่อสายฝน หลวงพ่อกั้ง ผู้ใหญ่บ้านต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

- ๓.๑ นายคาน พลสุวรรณ ปีพุทธศักราช ๒๕๑๓
 ๓.๒ นายน้อย กลบรัตน์ ปีพุทธศักราช ๒๕๓๕
 ๓.๓ นายพุด สีดาขมภู ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐
 ๓.๔ นายประเสริฐ สมภาร ปีพุทธศักราช ๒๕๔๒

ภายหลังทางราชการได้กำหนดกฎหมายว่าในเขตเทศบาลไม่ให้มีผู้ใหญ่บ้าน เมื่อ นายประเสริฐเกษียณจึงไม่มีผู้ใหญ่บ้านอีก จนกระทั่งกำหนดให้มีผู้ใหญ่บ้านอีก เพราะปัญหา ยาเสพติดไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐดูแลได้ทั่วถึง ทั้งนี้ นายประเสริฐ สมภาร จึงได้รับเลือกมาเป็นผู้ใหญ่บ้าน

อีกครั้ง เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ โดยมีนายจำรัส จันทร์แก้วและนายเกรียม ดีพลางาม เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

๔. บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ ตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ มีนายบ่มศักดิ์ กลบรัตน์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ในสมัยนายบิน นาปองสี เป็นผู้ใหญ่บ้านมีทำเนียบผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้คือ

- ๔.๑ นายบ่มศักดิ์ กลบรัตน์ ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔
 ๔.๒ นายประยุทธ์ ใจสาหัส ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖

๔.๓ นายถนัด ประทุม ปีพุทธศักราช ๒๕๓๖

๕. บ้านหนองสิม หมู่ที่ ๙ เดิมบริเวณคุ้มหัวหนองสิม หมู่ที่ ๙ มีลักษณะเป็นเนินดินป่าไผ่ มีต้นสมัดสองฟ้า มีนกมากมาย นกบัวบกเห็บ นกจิบน้อย นกกระตุม กะสา นกเจ้า หมาจอก เป็นต้น พื้นที่จะเป็นป่าเป็นสวนผลไม้ ปลูกหม่อนของชาวบ้าน ต่อมานายสงแม่ปี จันทะคาม มาจากตรุพักตรพิมาน พ่อจันทา แม่โค เหนือโท พ่อชม แม่บุญตา แม่กุก ราชบุรี ได้เข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัย เนื่องจากบ้านเดิมที่อยู่อาศัยแออัดจึงขยายออกมารักษาสวนไร่นาสวน จนมีคนออกมาอยู่ด้วยมากขึ้น เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๔ มีนายเกี้ยว จำปาทิพย์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก โดยแยกออกจากหมู่ที่ ๒ มีทำเนียบผู้ใหญ่บ้านดังนี้ คือนายเกี้ยว จำปาทิพย์ พอลิ้นสมัยของท่านทางราชการไม่มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านอีกเพราะว่าอยู่ในเขตเทศบาล จนกระทั่งปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ จึงมีการเลือกตั้งนายวิรัตน์ มาเป็นผู้ใหญ่บ้าน และนายสนิท เชิดชู เป็นคนปัจจุบัน

๕.๑ นายเกี้ยว จำปาทิพย์ ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔

๕.๒ นายวิรัตน์ นามเขต ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

๕.๓ นายสนิท เชิดชู ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ - ปัจจุบัน

การปกครอง

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๖ เริ่มตั้งบ้านเรือน โดยมีพ่อใหญ่ลือ ต้นสกุลศรีกุกา เป็นผู้ใหญ่บ้าน เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ แยกการปกครองออกจากตำบลเมืองบัวและตั้งเป็นตำบลกุงกาสิงห์ โดยมีนายบ่มศักดิ์ กลบรัตน์ เป็นกำนันตำบลกุงกาสิงห์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๗ ยกฐานะเป็นสุขาภิบาลกุงกาสิงห์ โดยมีนายอำเภอเป็นประธานสุขาภิบาล

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ยกฐานะการปกครองเป็นเทศบาลตำบลกุงกาสิงห์ โดยมีพื้นที่ปกครองจำนวน ๘.๓ ตารางกิโลเมตร โดยมีสมาชิกสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้งจำนวน ๑๒ คน มีนายกเทศมนตรีและเทศมนตรี ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร โดยมีหน้าที่ดูแลรักษาพัฒนาด้านสาธารณูปโภค ด้านสังคม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ เป็นต้น

ประชากร

ประชากรในเขตเทศบาลตำบลกุงกาสิงห์ จำนวนทั้งสิ้น ๕,๐๓๕ คน ดังนี้

๑. บ้านกุงกาสิงห์	มีประชากรจำนวน	๑,๒๑๔	คน
๒. บ้านหนองเมืองแสน	มีประชากรจำนวน	๑,๐๑๙	คน
๓. บ้านกุงน้อย	มีประชากรจำนวน	๙๓๘	คน
๔. บ้านหนองอีดำ	มีประชากรจำนวน	๘๓๑	คน

๕. บ้านหนองสิม มีประชากรจำนวน ๑,๐๓๓ คน

นอกจากนี้ในแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ยังมีผู้ใหญ่บ้านและกำนัน ซึ่งเป็นตัวแทนกระทรวงมหาดไทยคอยบำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎร อีกด้วย

เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

สภาพเศรษฐกิจ

อาชีพและรายได้ ด้วยบ้านกู่กาสิงห์ตั้งอยู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำเสียวใหญ่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ ด้วยน้ำและสัตว์น้ำ พื้นที่ดังกล่าวเหมาะแก่การประกอบอาชีพทำนา ข้าวมะลิหอมเป็นข้าวที่มีชื่อเสียงระดับโลก ชาวบ้านมีรายได้จากการทำนาปีละครั้ง แต่เนื่องจากการทำนาที่ต้องอาศัยน้ำฝนจากธรรมชาติ ซึ่งเกิดปัญหาฝนแล้งหรือน้ำท่วมอยู่เสมอ จึงทำให้มีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่แน่นอนโดยเฉลี่ยชาวบ้านมีรายได้จากการทำนาเป็นหลัก

ส่วนอาชีพเสริมได้แก่ การเลี้ยงปลาในนาข้าว การทอผ้าไหมพื้นเมืองและการบริการรับจ้างไถนาหรือปรับที่นา ด้วยรถไถนาแทรกเตอร์

สภาพสังคม

ชุมชนบ้านกู่กาสิงห์ถือเป็นชุมชนที่มีความโครงสร้างเครือญาติที่แน่นแฟ้นมากที่สุดแห่งหนึ่ง เพราะจากการสืบค้นเชื้อสายเหล่ากอในชุมชน พบว่ามี จำนวนเพียง ๔ ตระกูลเท่านั้น หลังจากนั้นลูกหลานของแต่ละตระกูลก็แต่งงานกันเป็นลูกหลานสืบเนื่องต่อกันมา ทั้งนี้เพราะคนในชุมชนโดยทั่วไปไม่นิยมไปตั้งหลักฐานที่อื่น เพราะว่าพื้นที่ทุ่งกุลามีพื้นที่ทำไร่นามาก ดังนั้นลูกหลานในชุมชนจึงแต่งงานกัน มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น เทียบได้กับร่างแหที่สานกันตั้งแต่จอมแหมาถึงดินแห เป็นต้น

ตระกูลศรีกู่กา ได้แก่พ่อใหญ่ตาแสงลือ แต่งงานกับย่าบัว ศรีกู่กา มีบุตรด้วยกัน ๗ คนคือแม่สี ศรีกู่กาแต่งงานกับ พ่อทอง กัลยาลัง, พ่อหลุน ศรีกู่กา แต่งงานกับ แม่มีมใจสาหัส, แม่ตุ่น ศรีกู่กา แต่งงานกับ พ่อพันธ์ สูงพล, พ่อสอน ศรีกู่กา แต่งงานกับ แม่ตุ่นแต (ไม่ทราบนามสกุล), พ่อสิมมา ศรีกู่กา แต่งงานกับแม่ทา ชมศิลป์, แม่แก้ว ศรีกู่กา แต่งงานกับ พ่ออ่อนจันทร์ แจ้งสนาม. แม่ใจ ศรีกู่กา แต่งงานกับ พ่ออ่อนสา สิทธิศรี จะเห็นว่าเชื้อสายของพ่อใหญ่ตาแสงลือได้เป็นญาติเกี่ยวข้องกับสายสกุล ใจสาหัส กัลยาลัง สูงพล แจ้งสนาม สิทธิศรี ชมศิลป์ เป็นต้น

ส่วนสายสกุล “ศรีเที่ยง” ซึ่งมีพ่อใหญ่พระจันทร์ แต่งงานกับแม่ใหญ่สิลา มีบุตรด้วยกัน ๗ คนคือ พ่อสี ศรีเที่ยง แต่งงานกับแม่สี ใจสาหัส, แม่บุญมี ศรีเที่ยง แต่งงาน

กับพ่อพิลา สีหาวงษ์,แม่น้อย ศรีเที่ยง แต่งงานกับพ่อทอง สังกะสิงห์, พ่ออินทร์ ศรีเที่ยง แต่งงานกับแม่สีดา เหนือโท, พ่อบิน ศรีเที่ยง แต่งงานกับแม่จันทร์ กลบรัตน์, แม่ อ้วน

ศรีเที่ยง แต่งงานกับพ่อบิดสา ใจสาหัส, แม่ตุ้ ศรีเที่ยง แต่งงานกับพ่อชาติ กลบรัตน์ จะเห็นว่าสายสกุลศรีเที่ยงได้เป็นญาติเกี่ยวข้องกับ สายสกุลดังนี้คือ ใจสาหัส สีหาวงษ์ สังกะสิงห์ เหนือโท ใจสาหัส กลบรัตน์ เป็นต้น

ดังนั้นจึงเป็นชุมชนที่ไม่ค่อยมีปัญหาความขัดแย้งที่รุนแรง แม้จะมีบ้างก็ถือเป็นเรื่องเล็กน้อยเพราะสามารถพูดคุยทำความเข้าใจได้ และเมื่อกิจการงานส่วนรวมของสังคมก็สามารถช่วยงานกันจนสำเร็จด้วยดีทุกครั้ง เช่น งานบุญบั้งไฟ เป็นต้น

สภาพวัฒนธรรม

ชาวบ้านกู่กาสิงห์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว เชื้อสายจากเมืองนครเวียงจันทน์และนครจำปาศักดิ์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแบบแผนทางประเพณีโดยยึดตามฮีต ๑๒ คลอง ๑๔ เหมือนกับกลุ่มคนไทยลาวโดยทั่วไป แต่ประเพณีในท้องถิ่นที่เด่นๆ มีดังนี้ การทำบุญกฐิน บุญบั้งไฟ บุญสงฆ์ บุญลอยกระทง บุญเข้าพรรษา บุญออกพรรษา บุญผะเหวด การทำบุญตามจารีต มีดังนี้

การทำบุญตามจารีต

๑. เดือนอ้าย -ทำบุญกุ่มข้าวใหญ่ คือตีข้าวเป็นเม็ดให้ได้มากๆ ทำพิธีบูชา
กองข้าวด้วยดอกไม้ไข่มุข
-บางท่านจะทำบุญหอดอกผ้าในช่วงเดือนอ้าย
๒. เดือนยี่ -แต่ละหมู่บ้านจะแต่งงานมีครอบครัว
๓. เดือนสาม -ทำบุญสู่ขวัญข้าว เมื่อถึงเดือน ๓ ออกใหม่ ๓ ค่ำ จะทำ

บุญ

สู่ขวัญข้าว เสร็จแล้วจึงจะตักไปให้พระทำบุญเสวด

-ทำบุญข้าวจี โดยแต่ละครอบครัวจะจีข้าวทาไข ยัดไส้ด้วย
น้ำอ้อยเล็กน้อยปั้นข้าวที่งามๆ นำไปทำบุญถวายพระที่วัด

๔. เดือนสี่ -บุญผะเหวด ชาวบ้านจะบีบข้าวปุ้น ทำข้าวต้ม ทาง

กรรมการ

วัดก็จะมีใบบอกบุญไปตามหมู่บ้านต่าง ให้มาร่วมบุญ

ด้วย

- ดอกไม้
- โดยเฉพาะขาดไม้ได้คือการแห่พะเหวดเข้าเมืองหรือแห่
- เป็นต้น
๕. เดือนห้า -บุญสงฆ์เดิมเป็นงานยิ่งใหญ่ของหมู่บ้าน โดยจะมีหมู่บ้าน
ต่างๆ มาสงฆ์ เช่น บ้านดอกไม้ บ้านหมอต
- สุวรรณภูมิ
- ก็จะมีกรก่อเจดีย์ทราย บั้รูปเต่า รูปจระเข้ เป็นต้น
- หลังจาก
- แล้วร่วมทำพิธีทางศาสนาเสร็จก็จะร่วมกันสงฆ์ ซึ่งชาว
- บ้านได้
- เตรียมน้ำหอ หรือขันไปสงฆ์ด้วยกัน
๖. เดือนหก -บุญเลี้ยงบ้าน เมื่อถึงเดือนหกออกใหม่ ๓ ค่ำก็จะมีกรทำ
- บุญ
- เลี้ยงบ้านหรือมเหศักดิ์หลักเมืองอยู่ที่ดอนปู่ตาก่อนลง
- ทำนา
- โดยชาวบ้านเชื่อว่ามิญพาบ้อง เจ้าพ่อเสือหาญ พ่อคำสิงห์
อยู่หนองผ้อง
- หลังจากนั้นก็ทำบุญบั้งไฟขอฟ้าขอฝน บั้งไฟโบราณจะนำไม้
ปอหนูทำถ่านไฟ ผสมขี้เกลือและมาศ
๗. เดือนเจ็ด -บุญเบิกบ้านหรือเลี้ยงบ้าน เป็นบุญทางศาสนา
๘. เดือนแปด -ทำบุญเข้าพรรษา
๙. เดือนเก้า -ทำบุญข้าวประดับดิน
๑๐. เดือนสิบ -ทำบุญข้าวสาก เป็นการทำบุญหาพ่อแม่พี่น้อง
๑๑. เดือนสิบเอ็ด -ทำบุญออกพรรษา และทำบุญลอยกระทง
๑๒. เดือนสิบสอง -ทำบุญมหากรรม

วัดทางศาสนา

๑. วัดทางพระพุทธศาสนาในเขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ มี ๔ แห่ง ดังนี้
- ๑.๑ วัดสว่างอารมณ์กู่ หรือเรียกกันว่าวัดใหญ่ เป็นวัดแห่งแรกที่ตั้งขึ้นในชุมชน
ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ เป็นสถานที่ประกอบกิจทางศาสนา ทำบุญของพุทธ

ศาสนิกชน บ้านกุกาสิงห์ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ และบ้านหนองลิ้ม หมู่ที่ ๙ เป็นต้น

๑.๒ วัดบูรพาภู่น้อย หรือเรียกกันว่าวัดน้อย หลวงพ่อคำสิงห์ ทนสิงห์ เป็นเจ้าอาวาสและตั้งวัดนี้เป็นครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ โดยเบื้องต้นตั้งเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นที่บริเวณกุกาสิงห์ ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านภู่น้อย หมู่ที่ ๓

๑.๓ วัดบ้านหนองอีดำ หลวงพ่อวิรัตน์ พลสุวรรณ เป็นเจ้าอาวาสและตั้งวัดนี้เป็นครั้งแรกเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ โดยเบื้องต้นตั้งเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นที่บริเวณเนินดินบ้านหนองอีดำ หมู่ที่ ๔

๑.๔ วัดป่าศรีปทุม เป็นวัดป่าธรรมยุต ตั้งเป็นสำนักสงฆ์ขึ้นที่ โนนนางทุม บ้านภู่น้อย หมู่ที่ ๓ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๐

ความเชื่อเรื่องผี

ความเชื่อเรื่องผี ชาวบ้านโดยทั่วไปยังมีความเชื่อเรื่องเกี่ยวกับผีอย่างเหนียวแน่น

ดังปรากฏงานทำบุญตามฮีต ๑๒ ของชาวบ้านมักจะมีคติเรื่องผีเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ดังมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลหรือเป็นพิธีกรรมบวงสรวงบูชาแต่ผี เช่น บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญกฐิน บุญบั้งไฟ บุญเบิกบ้าน ฯลฯ หรือแม้แต่การทำบุญตามคติทางศาสนาในชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทางไปทำบุญถวายภัตตาหารเช้าแด่พระภิกษุในแต่ละวัน ก็มักจะมีพิธีกรรมทั้งส่วนบุคคลหรือสังคม เพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลแต่บรรพบุรุษอยู่เสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านมีความเชื่อเรื่องผีอย่างเหนียวแน่น ในส่วนคติการนับถือผีในชุมชนบ้านกุกาสิงห์ มีดังนี้

๑. **ผีเชื้อ** หมายถึงผีประจำตระกูลหรือผีบรรพบุรุษ ซึ่งมีที่มาจากบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้ว และเคยมีอำนาจบาปมีเคยช่วยเหลือหรือเป็นที่พึ่งพิงของบุตรหลานอยู่เสมอ เชื่อว่าเมื่อท่านสิ้นไปดวงวิญญาณก็ยังคงคอยปกป้องรักษาให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุข ที่บนบ้านของทุกครัวเรือนจะมีห้องของผีบรรพบุรุษ เรียกว่าห้องเปิง โดยทั่วไปจะอยู่ทางทิศเหนือของตัวบ้าน ในห้องนี้โดยทั่วไปจะเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปหรืออัฐิบรรพบุรุษ

ข้อชะล่าหรือข้อปฏิบัติโดยทั่วไปก็คือห้องนี้ห้ามผู้เป็นเหยเข้าไปเด็ดขาด ถ้าเดินเข้าไปถือว่าไม่เคารพยำเกรงต่อผีเชื้อหรือบรรพบุรุษ แต่ก็อาจเข้าไปได้หากได้รับอนุญาต หรือหากเผลอเข้าไปแล้วก็อาจกราบขอขมาต่อผีบรรพบุรุษก็ได้

๒. การนับถือผีดอนปู่ตา

การนับถือผีดอนปู่ตา เป็นคติความเชื่อดั้งเดิมของชาวบ้านโดยทั่วไป

ในส่วนผีดอนปู่ตาของชาวบ้านกู่กาสิงห์ มีชื่อว่าเจ้าพ่อเสือหาญ สิงสถิตย์อยู่ป่าดอนปู่ตาซึ่งอยู่กลางชุมชนหรือทิศเหนือโรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ โดยชาวบ้านได้ร่วมกันสร้างศาลเป็นที่ประดิษฐานหรือเป็นจุดที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ซึ่งในแต่ละปีชาวบ้านจะมีพิธีกรรมบวงสรวงบูชาในช่วงเดือนหกของทุกปี โดยแต่ละครัวเรือนจะนำเครื่องเช่นสรวงบวงพลี อันมีเหล่าไหไก่ตัวพร้อมหมากพลู บุหรี่ ฆวน (ถวาย) นอกจากนี้ยังมีการเสี่ยงทายฟ้าฝนในแต่ละปีว่าจะมีปริมาณมากน้อยเพียงใดและฝนจะตกช่วงไหน ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเจ้าพ่อเสือหาญเป็นเทพที่มีหน้าที่รักษาดูแลหมู่บ้านให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ไม่ว่าจะใครจะทำอะไรเช่น ลูกจะไปจับฉลากคัดเลือกเป็นทหาร ไปสอบเรียนต่อก็ตี มักจะไปบวงสรวงในลักษณะให้สินบน เช่นถ้าประสบความสำเร็จดังอธิษฐานไว้ก็จะนำเหล่าไหไก่ตัวไปถวาย เป็นต้น

ภาพที่ ๑ พิธีกรรมบวงสรวงบูชาที่ดอนปู่ตาบ้านกู่กาสิงห์

ภาพที่ ๒ เครื่องเช่นสรวงบวงพลีจำนวนมากรอบต้นไม้

๓. การนับถือผีเจ้าทุ่ง

ชาวบ้านโดยทั่วไปมีความเชื่อว่าในทุ่งกุลารั้วอันกว้างไกลแห่งนี้ เป็นดินแดนที่มีภูตผีปีศาจลี้ลับน่าเกรงขาม คนที่มีวิชาอาคมแก่กล้าจึงสามารถหรือกล้าเดินทางผ่านทุ่งนี้ได้ ผีเจ้าทุ่งมีชื่อว่าเจ้าพ่อสีคอนเตา เป็นผีที่มีหน้าที่รักษาอยู่ในทุ่งกว้าง ดังนั้นเมื่อใครเดินทางไกลผ่านท้องทุ่งไม่ว่าเวลาใดมักจะกล่าวอัญชอพรให้เจ้าพ่อผีคอนเตาคอยรักษา ให้มีความ

ปลอดภัยปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง แม้แต่คนที่มาจากต่างถิ่นมาทำมาหากินหากไม่บอกกล่าว ก็มักจะพบกับลางสังหรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เป็นอุปสรรคในการทำงานอยู่เสมอ

โดยแนวปฏิบัติของชาวบ้านทั่วไป เมื่อไปทำนาในท้องทุ่งกว้างไกล จะขำล่ำในเรื่องการพุดจาในสิ่งที่ไม่เหมาะสมในท้องทุ่งหรือทำเรื่องไม่ดีไม่งาม ไม่งั้นมักจะมีเรื่องราวสังหรณ์ใจให้พบเห็นอยู่เสมอ เช่น ปรากฏเป็นสุนัขขนาดใหญ่วิ่งผ่านหน้ารถ หรือลมของล้อยางรถไถรั่วโดยไม่มีสาเหตุ เป็นต้น ดังนั้นจึงมักจะหาดอกไม้มาบวงสรวงบูชาก็จะทำให้หายไป ดังในปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ ชาวอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ได้นำรถไถนาแทรกเตอร์ มาไถนาที่ทุ่งกุลารั้วให้ เมื่อเวลากำลังมีดเคี้ยวขณะขับรถอยู่กลางทุ่งปรากฏว่ามีสุนัขขนาดใหญ่วิ่งผ่าน

หน้ารถโต ซึ่งจริงๆแล้วไม่มีขนาดใหญ่ปานนั้น ผู้ที่มาจึงยกป็นขึ้นยิง หลายคนร้องห้ามเพราะเชื่อว่าเป็นผีเจ้าทุ่ง จนกระทั่งต่อมายางล้อรถไถรัวโดยไม่ทราบสาเหตุ แม้จะเปลี่ยนล้อภายในรถหรือทำอะไรก็ไม่เป็นผล ทำให้คนที่มาเหนื่อยล้าพอสมควร จนมีคนอุทิศคิดขึ้นได้ว่าพวกเขายังไม่ได้ออกกล่าวผีเจ้าทุ่ง จึงหาดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้ขอจนบอกกล่าว จึงทำให้ขวัญกำลังใจทุกคนดีขึ้นและสามารถอุปถัมภ์เข้าล้อรถขับขึ้นไปได้โดยปกติ นับเป็นเรื่องอัศจรรย์ใจของทุกคนที่อยู่ในเหตุการณ์อย่างยิ่ง

๔. ผิดนคุณชาต ถนนคุณชาตถือเป็นโบราณสถานที่แสดงร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองสมัยโบราณ โดยเฉพาะพัฒนาการจัดการน้ำแบบชลประทานแบบฝายกั้นน้ำ อยู่ทางทิศเหนือของบ้านกู่กาสิงห์ มีลักษณะทำด้วยหินศิลาแลงให้น้ำไหลพาดและทั้งสองด้านมีลักษณะเป็นหินวางเป็นขั้นบันไดขึ้นสู่หลังถนนทั้งสองข้าง

มีเรื่องเล่าของผู้ที่มีพื้นที่นาและไปทำมาหากินอยู่บริเวณถนนคุณชาตอยู่เสมอว่าเป็นสถานที่ที่มีผี ดังที่พ่อใหญ่คนหนึ่งที่นอนอยู่ที่นี่ว่า ตอนใกล้มืดค่ำมักจะเห็นชายแต่งตัวเป็นทหารจูงม้าหรือขี่ม้าอยู่ที่ถนนคุณชาตเพื่อเดินทางมาที่กุโพนระฆังเสมอ และเป็นที่ยุติกรรมก็เมื่อตอนที่ขี่ม้าผ่านฝายน้ำโบราณแห่งนั้นท่านจะมองเห็น คนที่ขี่มาเดินไปบนฝายน้ำได้อย่างสบาย ซึ่งถ้าเป็นคนจริงๆ คงทำอย่างนั้นไม่ได้

นอกจากนี้ยังมีเรื่องเล่าว่า เมื่อประมาณปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ มีเจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอไปรังวัดที่ดิน ณ บริเวณถนนคุณชาต เพื่อจะออกโฉนดที่ดินให้ชาวบ้านตามร้องขอ เมื่อวัดเสร็จก็เห็นหินก้อนหนึ่งสวยงามและก็อยากจะได้นำไปประดับที่บ้านไต่ทางขึ้นบ้าน จึงบอกให้เด็กเลี้ยงควายช่วยกันยกขึ้นรถและจะมอบรางวัลให้พองาม ขณะที่เด็กเลี้ยงความกำลังจัดแะหินเท่านั้น เจ้าหน้าที่ที่ดินก็ชดกะตุกแบบไม่ทราบสาเหตุ ผู้ที่มาด้วยต่างช่วยกันนวดเพื่อกันไม่ดีขึ้น ส่วนพ่อใหญ่คนหนึ่งอยู่ที่นั่นจึงไปหาดอกไม้ธูปเทียนบอกกล่าวขอขมาลาโทษต่อเจ้าที่อากรจึงดีขึ้น ส่วนเด็กที่มีส่วนร่วมทำผิดก็พากันรีบโกยอ้วกกลับบ้าน เหตุการณ์ครั้งนี้ต่างสรุปว่าเป็นเพราะเจ้าที่แรงนั่นเอง

๕. ผีหัวแสง

ชาวบ้านกู่กาสิงห์มักจะเล่าเรื่องราวผีหัวแสงของทุ่งกุลาร้องไห้ ให้นับตรหหลานได้ฟังเสมอ พ่อใหญ่มี อ่างสุวรรณ เล่าให้ฟังว่า ท่านเป็นคนหนึ่งที่เห็นผีหัวแสงอย่างใกล้ชิดที่สุดคือครั้งหนึ่งท่านเดินทางไปซื้อวัวคู่หนึ่งที่บ้านคูดินทราย ขากลับมาค่ำมืดที่กลางทางขณะอยู่กลางทุ่งท่านมองเห็นแสงไฟออกจากบ้านหนองอีตาก็เข้าใจว่าเป็นแสงตะเกียงเจ้าพายุที่คนต้องการไปได้ปลาก็ดีใจว่าจะได้อาศัยแสงไฟนำทางกลับเข้าหมู่บ้าน แต่ที่ไหนได้ดวงไฟนั้นดับสนิททำให้ทุ่งมืดมืดไปชั่วขณะ แล้วมาสว่างจ้าอีกครั้งที่หนองน้ำแห่งหนึ่ง และครั้งสุดท้าย

ได้มาสว่างจ้าใกล้ๆกับท่านที่กำลังจูงวัวเดินตามสันคูปลาน้อย ทำให้วัวตื่นตกใจทะยานลงจากคูดินไปยืนอยู่ในน้ำ ทำให้เชือกวัวขาดจากมือของท่าน

ท่านถึงกับตื่นตะลึงตกใจอย่างสุดขีด กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทุกคนและวัวต่างจ้องที่ต้นแสงก็คือผีหัวแสงนั้น ท่านบรรยายว่าแสงของผีหัวแสงที่สว่างนั้นทำให้เห็นเส้นหญ้าทุกเส้นในยามค่ำคืนอันมืดมิด และมองเห็นรูปร่างคล้ายคนมีเท้าขนาดใหญ่ตัวดำทึบ แต่ไม่มีหัวที่สำคัญมีลำแสงพุ่งออกจากที่คอ เมื่อตั้งสติได้ตาท่านก็มองไปที่ต้นแสงมือก็ใช้เชือกที่เหลือคล้องคอวัวจูงเดินทางกลับบ้าน เมื่อถึงประตูทางเข้าหมู่บ้านถึงกับร้องไห้โฮไม่เป็นเสียงคนพี่น้องต่างวิ่งลงมาซักถามผูกแขนเป็นขวัญกำลังใจให้ ภายหลังได้สู้ขวัญให้เพื่อความเป็นสิริมงคล

ภาษาและวรรณกรรม

การใช้ภาษาวรรณกรรมพื้นบ้าน ยังปรากฏในวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งโดยทั่วไปจะพบในงานพิธีกรรมพื้นบ้าน ทั้งส่วนบุคคล และสังคม ดังนี้

๑. คำผูกแขนทั่วไป

ฝ่ายเส้นนี้บ่อแม่นฝ่ายเมืองคน พระอินทร์ยื่นมาแต่ปากฟ้าเพิ่นบอกวาม่าให้ผูกแขวน ผีในแดนใต้ลุ่มฟ้า หันหน้ามาแล้วก็สิ้นหัวหูตามัวบ่อแจ้งส่อง ผีในท้องหนแห่งจักรวาล อยามาพาลบังเบียดเส้นฝ่ายเลือดตาผี ให้มันหนีฮ้อยโยชน์ ไต่ได้โหดหาญกล้าเข้ามา ให้มันมรณารดชั่วตราบจนกว่ามีนสียอมหน้า ทำตามคำของพระพุทธเจ้า พอว่าแล้วผู้ข้าสิได้กุญแจธรรม อิศวาสุสุ จิปี เสสิ สาธุ อายุวรรณโน สุขขังพะลัง

๒. คำผูกแขนผู้ชายในวันแต่งงาน

ศรีศรี วันเดือนปีข้ามล่วงแล้ว จนลูกแก้วใหญ่สูง ทั้งสูงตาเต่าแก่ ทั้งพ่อแม่และตายาย มากันหลายพ้าพร้อม โยยอ่อนน้อมจัดแต่ง ตามกาลและเวลาเกณฑ์กำหนดไว้ แต่งแล้วให้ประเพณีธรรม จังสีนำครอบครว้มั่งฝิ่ง ขอให้เป็นดั่งแม่น้ำมหานที มีคุณสมบัติดี อยู่ ๔ ข้อ ข้อหนึ่งนั้นน้ำสะอาดบริสุทธิ์ หากแม่นเฮาลงมุดสะอาดดี ดาแท้ ข้อสองนั้นน้ำหากปรับไต่ได้ เป็นหยั่งได้ง่ายๆ สุกเล็กๆ น้อยไหลเข้าสู่แก ข้อสามนั้นน้ำหากเย็นแท้ แก่หอดหิวกระหาย กินลงไปหอดกะหิวหายจ้อย ข้อสี่นั้นน้ำหากสามัคคีแท้รวมกันได้ง่ายๆ เอมืดตัดจับแล้วประสานเข้าง่ายตาย ทั้งสี่ข้องามดียอดยิ่ง ขอให้ใจพวกเจ้าคือน้ำแม่คลอง สาธุ อายุ วันโน สุข ขัง พลัง

๓. เพลงกล่อมลูก

บ้านกู่กาสิงห์ เป็นถิ่นที่มีวัฒนธรรมอีสานอย่างสมบูรณ์ ปัจจุบันแม้ไม่ค่อยมีคนขับร้องเพลงให้ให้ลูกหลานนอนหลับ เพราะมีเครื่องเสียงและบทเพลงอันไพเราะ แต่จากการสืบค้นยังมีบทเพลงกล่อมลูกหลายบทที่ยังบันทึกประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของชาวบ้านกู่กาสิงห์ไว้เป็นอย่างดี เช่น

เพลงตะเว็นสองหน่วย

นอนสาที่เค้อหลับตาสาที่เค	ถืมใส่ตั้งหลับตาสาที่เค
แม่เฒ่าพูดเฮ็ดนาหนองไผ่	แม่ขึ้นใจแม่จ๋าขึ้นพัก
ผักสองเส้นตะเว็นสองหน่วย	กล้วยสองหวีชีชีสองซ่ง
จี่มั่งสองกองกะบองสองเล่ม	แพงไว้เฮ็ดมุนเห็ดคูนนูน
อีหนูตากแดดได้หนองแฝก	ไต้อีบ้านไท่อย่างไวไว
อีตาพรหมผีบ้า	อย่างซ้าซ้าอีตาพรหมจาเป็
อย่างเซเซอีตาพรหมขาสั้น	ขาหนึ่งกู่ขาหนึ่งเหยียดชอย
อืออือ.....อืออือ.....	

เพลงบ่าวทิดพิลา

แม่ไปไฮ่กั๊ไผ่มาหา	แม่ไปนากั๊ปลาม่าป้อน
แม่เลี้ยงม่อนอยู่ป่าสวนมอน	นอนตะแคงอยู่กั๊ไม้หนึ่ง
ฟังเสียงเอ็นบ่าวทิดพิลา	หัวคาคาเขามาเอ็นช้อย
ช้อยผู้น้อยช้อยบ่ไต้ยีน	นกกเอียงบินไปจับต้นหมี่
ถึงเดือนสี่เขาฮ้อยดอกทอง	เดือนสิบสองเขาฮ้อยดอกหม่วย
สาวจี่ควายไปเลี้ยงกลางทาม	สาวจี่ม้าไปเลี้ยงกลางดง
กงแขนเขาแมงเงาแลบลิ้น	แลบลิ้นปี่แมงงั่วตบมือ
อืออือมือแก้งแก้	แฮตบปีกนกเขาเล่นมาซัน
ตะวันหลังลงสี่ล้ายล้าย	ตะเว็นคล้ายเขาหลังมาโฮม
โฮมหลายเล่าไว้เล่นหลายยาม	เพ็นสิตัมไข่เน่าถ้ำส่อนเอาขวัญ
อืออือ.....อืออือ.....	อืออือ.....อืออือ.....

๔. ผญา

ผญา ถือเป็นวรรณกรรมร้อยกรองพื้นบ้านที่ทรงคุณค่าและแสดงความสามารถในเชิงกวีภาพยักกลอนของชาวอีสาน ซึ่งในชุมชนบ้านกู่กาสิงห์ในปัจจุบันยังปรากฏผู้มีที่สามารถพูดเป็นถ้อยคำผญาได้มีหลายคน เช่น พ่อใหญ่แหว จำปาทิพย์ พ่อใหญ่สม แสนสีจันทร์ นายเพชร สนวนงาม เป็นต้น ภายหลังแม้วรรณกรรมผญาจะไม่มีบทบาทรับใช้สังคมมากนัก ต่อมามีการประยุกต์คำผญาไปใช้อ่านเป็นบทไว้อาลัยในงานฌาปนกิจ ซึ่งทำให้ผู้ร่วมงานมีอารมณ์อันสอดคล้องกับบรรยากาศของงานยิ่งนัก เช่น

บทผญาไว้อาลัยในงานฌาปนกิจศพ

พี่น้องเอ๋ย / ออกพรรษาเหลือสองมือ คือปลมหนาวแม่ใหญ่ / เห็น
ข้าวดอกพวมหางไธ ข้าวใหญ่ซุ่มกะซอดพัน คนโสเว้าย่านแต่ฝน / เฮียนแม่ศูนย์มายากล้นพ่อ
สุดป่วยมาชวยหลาย จนถึงตายแล้วเด็ลาว ได้จากพวกเขาแล้ววันนี้ /

พ่อสุดเอ๋ย / เปรียบพ่อคือเสาหลักบ้านเป็นขางคานที่แข็งแรง น้อพ่อน้อ /
เป็นฝากันยามลมแสง / พ่อนำแสงสว่างจำ เป็นหัวหน้าลูกสู่คน / ชีวิตพ่อได้เริ่มต้น ทน
ลำบากย่อนความจน / เกิดเป็นคนอาศัยแสง แข่งกับงานบ่อเคยย่าน / มาเป็นเขยทางบ้าน
ดงครึ่งเสาเจ้าแสงหมั่น / ได้แม่ศูนย์คนช่อยงาน จนว่ามีลูกเต้า สองเต้าเลี้ยงช่อยกัน / ใน
อดีตปู่พ่ายจากบ้าน หนองไฮเก่าทางนาเลา หนีความจนมาอาศัยท่งกุลาละทางพี / ซึกวีก
เป็นนามบ้าน มีหลายคนรวมน้องพี / จนพ่อเคนตายจากหนี แต่พ่อสุดยงว่น้อยน้อย / แม่บับ
เลี้ยงเจ้าต่อมา / เว้าความเก่าแต่ก่อนน้ำ อดีตพ่อผู้ลาวตาย / คนเข้าใจในการงานสู้เฮ็ดมาบ่อ
เคยคร้าน /

พ่อสุดเอ๋ย / งานหนักเบาเอาสู้ ดูหาเงินได้เก็บห่อน้อพ่อน้อ / ถากถางไส่ปลูก
มันบ่อ ฮอดหมูจัวเจ้ากะเลี้ยง / เฮียงเต้าอีแม่ศูนย์ คือลำบากแต่ก่อนพุ่น นาล่มแก่นเอา
ควายไถ / นาหลายๆ พ่อทนดำ แดดฝนพ่อทนได้ / ตกมาในปีนี่พ่อสุดมีอาคารต่าง / หมู่ลูก
เต้ากะฟาวฟั้ง / พาหาหมอบ่อได้ช้าไกลใกล้ได้แล่นหา / หมอสุรินทร์ หมอร้อยเอ็ด / หมอ
ยโสพุ่นนำพาตรวจเข็กเอ็กทางโน / หมอวิชัยพ่อสุดลาว บอกพ่อเฮาบ่อไหวแล้ว / แนวพ้อมี
บักสิงร้าย อยู่ทางโนเข้าไปย่อง / เบิ่งแผ่นไสไบเอ็กจนเป็นสูงจ่องบ่อง / บอกมานอนอยู่บ้าน
อาคารเจ้าบ่อสงเขา /

หมู่ลูกหลานมานอนเฝ้า อุ่มลูกไซมโถมขี้เสียว / ช้างข้างนั้นแล้วกะพลิกข้างนี้

พ่อคือล้าหละเมื่อยหลาย / นอนหันใจบ่อเต็มสาว เว้นาเฮาจนปากฟาว / พ่อเฮาเอ้ย เทิง
ลูกชายลูกสาว อีกหมู่หลานเขยพ่องไ้ / เหลือใจเด้ออยากช่อยกัน อนิจจังสังขารน้อ / พ่อเฮา
น้อบุญเหมิดว่าง / ตายจากลูกเมียอยู่หลัง อีกเทิงญาติพี่น้อง / ได้เฮ้อฮ้องให้ไ้กัน

อโรคยา ปรมา ลาภา / พ่อสุดเอ้ย คนเกิดมาบ่อมีโรคร้าย / อยู่ในกายแสน
ประเสริฐแท้ได้ / เลิศกว่าว่าได้แก้วมณีล้ำค่าเกิน / มีเงินทองเป็นล้าน / หากร่างกาย
ทรมาน / ยอามีไว้เถาะพอว่า / มีเป็นล้านเต็มกะตา คั้นได้มาเจ็บป่วยไข้ พ่อได้นั้นบ่ออยากเอา
/ เสียตายได้ มาเสียตายความดีเจ้า พ่อสุดเฮาเป็นคนหมั่น / เสียตายความบากบั่นเคยทุกข์
จนมาแต่ไ้ / จนดีได้ย่อนหมั่นหา ลูกชวานาหลังสู้ฟ้า บ่อได้อยู่พ่อดูหา / เลี้ยงลูกมาเรียนได้จบ
ป. 6 กะว่าดีพอเฮานั้น / หมั่นถากถางนาสวนไว้ ปลุกมันปอยุคาคต่อ / นาหนองแวงหนอง
อีแอ่นพูนนอ พาลูกดำเกี่ยวกะแล้ว ผู้ใดเหล่าลู่ทอลาว / พวกรถยนต์มารุ่นได้กะแมนเจ้า ใช้
ก่อนหมู่แนวมันดี / มีโรงสีเลี้ยงหมูจิว บ่อได้เซาพอเฮานั้น / หมั่นจักสานของใช้ ลอบไซได้สู
อย่าง / พ่อบ่อเคยอยู่ว่าง ได้ทำส่างอยู่บ่อเซา / สู้เพื่อลูกเพื่อเต้ามาตั้งแต่น้อผัดได้ /

จิวหลายๆ พ่อทนเข็นแก่เพียงเอามาไว้ / งานนอกในสังคมบ้าน วัดโรงเรียน

บ่อ

ได้อยู่ / ไปช่อยงานได้สุ่มหมู่ / สีลบ่อละพระบ่อเว้น เป็นคนเฒ่าหมั่นอีหลี / มาตายจากแล้ว
มือนี้ / คิดให้ถี้ลูกหญิงชาย / เหลือแต่ยายศูนย์ลาว ได้นั่งเหงาบมีเจ้า / คุณพ่แม่เพิ่นอุมชุก
เฝ้า พวกเฮามาบ่อชอดใหญ่ / คำว่าพ่มีความหมาย ยามเพิ่นตายจากแล้วผู้ใดเหล่าลู่ทอล
แทน / คุณของพ่ทอแผ่นดินแผ่นฟ้า หามาเปรียบบ่อมีปาน / เลี้ยงลูกหลานได้ดีมา พ่อผู้
หาให้เฮาใช้ / ลูกผู้ใดลี้มคุณเจ้า พ่อแม่เฮาสือลำบาก / ยามเพิ่นยากให้ช่อยค้ำ นำท่านบัด
เมื่อตาย / คุณความดีพ่สร้างไว้ ไผลือกอละนำสาน บอกลูกหลานให้ทำดีพ่ได้นี้ละลาแล้ว /

ชาติชรา โรคา พยาธิ ความตายนี้มันแขนคอชูปาดอย่างแท้ได้ ลาเด้ / ลาป่า
จันท์ อานางเจ้า / ลูกหลานเฮาให้เจ้าฮ้อเด้ออาเด้อ / พ่อสุดบ่ออยู่หน้า บุญทำมาเหมิดว่างแล้ว
/ หนีไกลเหล่าให้เบ็งกัน / ปาสาโกแตกไปอยู่คนละบ้าน ให้ย้อยองน้อถามหา / มาเบ็งกัน
ยามตาย กะแมนบุญพ่เฮานี้ / ลาเด้อ ลาเฒ่าแม่ยคนคอยค้ำ นำกันมาจนตายจาก / ยาก
เจ้ากะบุกทุกข์เจ้ากะสู้ / จนถึงมือช่อยบ่อยัง เคยช่อยเอ็ดช่อยสร้าง / เลี้ยงลูกใหญ่ได้ดีมา
มือนี้มาตายป่า / ฝากสั่งลาแม่ศูนย์ไว้ ลูกหลานหลายให้แพงตุ้ม / ชุมเฮาให้เจ้าล่า เด้อแม่
ศูนย์เด้อ / พ่อสุดบ่ออยู่หน้า คิดว่ากรรมมาชอดแล้ว / บุญเหมิดเหล่าจ้งได้ลา

ลาลูกประเสริฐ ลูกประหยัด ลูกสมบัติเอ้ย / ลาลูกชายกก กลางหล่า มือนี้
พ่มาตายป่า / โพิ้เคยชนบัดลี้มโคนน้อลูกน้อ / ลูกผู้ชายมีสามคน ให้เบ็งแม่กับน้องๆ ของ

เขาไว้อีกหมู่หลาน / แดกไปอยู่คนละบ้านกะให้หมั้นมายามกัน / เงินงานมีให้เก็บออม ให้ฮัก
 หอมกันเด้อท่าว / ลาลูกสาวลูกยูนิมคนน้อง / ฮักปองตองเด้อลูกพ่อ พ่อบ่อยยังให้พวกเจ้า
 ฮักพ่อ / ให้เบิ่งกันเด้อลูกหล่า ให้หันหน้าเบิ่งแม่ศูนย์ / ลูกยูนเอ้ย ยามพ่อหนีไกลข้างทาง
 เฮียนแปนจ่างปางน้อพอน้อ / เห็นแต่เชือกพ้อมันไว้ห้อยอยู่ฝา / รถไถนาจอดข้างเล้า โลงสี
 ข้าวย่านบ่อดัง / จัวเฮาซังไว้หลายมือ ผู้ได้เด้อสิเลี้ยงปล่อย / ใฝสิมาลัดส้วน ยามจัวน้อยออก
 ล่วงสวณ / เห็นแต่ตุ้มนกเขาตุ้ พ่อบ่อยมั้นเที่ยวชนน้อค่าน้อ / เจ้าของมันได้ตายหนี ให้ออยู่
 ดีเด้อซุมเจ้า / ลา

ซุมเขยเทิงไม้ อยู่ใกล้ไกลให้เจ้าล่า / ฮักกันเด้อก่อนคำ พ่อสุดจำจากแล้ว หนีไกลแหล่งซู่ คน
 ลาเด้อหลาน เหนงหน่อง เจ้าทั้งสองปู่ลาก่อน / อีกหลานวินแป้ป เป้ หลาน
 ชายหล่าปู่สังลา / ลาหลานแหลมคนมักซ้า / อบอุ่นซี้รอมันเสียงดัง ให้เบิ่งทางแนเด้อหลาน /
 พ่อว่ามันบ่อดีแท้ / ลาหลานสาวแนนบู้ย น่องซมพู เม่น้อยอยู่ เทียวหาเล่นกวนหมู่ ฮู้บ่อน้อ
 ปู่จากแล้ว / ได้ลาแล้วหมู่ลูกหลาน / หากบุญมีภายหน้าชาติสิมาขอเกิดฮ่วม กุศลมีคงได้ร่วม
 ภายหน้าชาติสิมา

กลุ่มอาชีพที่รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์

กลุ่มอาชีพต่างๆ ในพื้นที่ของเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ จะได้รับเงินทุนสนับสนุนจาก
 เทศบาลในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ กลุ่มละ ๓๐,๐๐๐ บาท และในปีพุทธศักราช ๒๕๔๙
 ได้รับการสนับสนุนกลุ่มละ ๓๕,๐๐๐ บาท มีทั้งสิ้น ๑๔ กลุ่ม ดังนี้

๑. **กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่** ตั้งสำนักงานอยู่ที่บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ (ทางออก
 ไปโรงเรียนกู่กาสิงห์ประชาสรรค์) มีนายสม คำมณี เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งหมด
 ๘๑ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือ โรงงานผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และการทำสวนเกษตรทฤษฎีใหม่
 เป็นต้น

๒. **กลุ่มสตรีสหกรณ์ทอผ้าไหมบ้านกู่กาสิงห์** ตั้งอยู่ที่บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑
 (บริเวณทางแยกออกไปบ้านเมืองบัว) มีนางสำดี แสงคุณ เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้ง
 สิ้น ๖๒ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือการทอผ้าไหม

๓. **กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อกู่กาสิงห์** ตั้งอยู่ที่บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ (บริเวณทางแยก
 ออกไปบ้านเมืองบัว) มีนายฮวด โนนสระคู เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๔๔ คน
 กิจกรรมที่ดำเนินการคือการเลี้ยงโคพื้นบ้านหรือโคเนื้อ

๔. **กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกู่กาสิงห์** ตั้งอยู่ที่บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ (บริเวณ
 ท่าทางเกวียน) หรือศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการเกษตร มีนางมาลัย ราบุรี เป็น

ประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๑๔๖ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือการทอผ้าไหมพื้นบ้าน ทั้งสี่ธรรมชาติและสีเคมี

๕. **กลุ่มเกษตรผสมผสานลุ่มแม่น้ำเสียว** ตั้งอยู่ที่บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ มี นายศุภชัย สีหาวงษ์ เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๔๐ คน กิจกรรมที่ดำเนินการ ทำการเกษตรผสมผสาน

๖. **กลุ่มสตรีสหกรณ์กู่กาสิงห์** ตั้งอยู่ที่บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ (บริเวณคุ้ม ลาดพร้าว) มีนางรัชณี บุญศิลป์พร้อม เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๓๔ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือการรับจ้างประกอบอาหาร เป็นต้น

๗. **กลุ่มร้านค้าชุมชนกู่กาสิงห์บริการ** ตั้งอยู่ที่บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๒ (บริเวณดอนปู่ตา) มีนายชาญพัฒน์ ฤทธิบาล เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๒๒๑ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือการจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด

๘. **กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร** หมู่ที่ ๒ ตั้งอยู่ที่บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ มี นางแดง ไชยสีดา เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๑๕๘ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือ การทอผ้าไหม

๙. **กลุ่มสตรีออมทรัพย์** ตั้งอยู่ที่บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ มีนางรังษี แจ้งสนาม เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๓๕ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือการผลิต ของชำร่วย

๑๐. **กลุ่มเครดิตยูเนียน** ตั้งอยู่ที่บ้านกู่น้อย หมู่ที่ ๓ มีนายทวิช ทวีวรรณกิจ เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๒๘๕ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือการทอผ้าฝ้าย

๑๑. **กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร** หมู่ที่ ๓ ตั้งอยู่ที่บ้านกู่น้อย หมู่ที่ ๓ มีนางจตุรฤกษ์ ลักษณะ หนสิงห์ เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๑๑๐ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือ การทอผ้าไหม โรงงานข้าวปุ้นและร้านค้าชุมชน เป็นต้น

๑๒. **กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรออมทรัพย์** ตั้งอยู่ที่บ้านหนองอีดำ หมู่ที่ ๔ มีนาง ดวงจันทร์ สมภาร เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๑๔๕ คน กิจกรรมที่ดำเนินการ คือการทอผ้าไหม

๑๓. **กลุ่มสตรีออมทรัพย์เพื่อการผลิต** ตั้งอยู่ที่บ้านหนองอีดำ หมู่ที่ ๔ มีนาง ประคอง สีหินขาวเป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๑๔๔ คน กิจกรรมที่ดำเนินการ คือการจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด

๑๔. **กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเกษตรกร** ตั้งอยู่ที่บ้านหนองสิม หมู่ที่ ๙ มีนาง ปิ่นแก้ว กัลยาดี เป็นประธานกรรมการ สมาชิกทั้งสิ้น ๑๖๖ คน กิจกรรมที่ดำเนินการคือ การทอผ้าไหม

นอกจากกลุ่มอาชีพดังกล่าวที่รับเงินสนับสนุนจากเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์แล้ว ยังมี ชมรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ และสภาวัฒนธรรมตำบลกู่กาสิงห์ ที่รับเงินสนับสนุนเพื่อ พัฒนาการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมในชุมชนอีกด้วย

สถานที่ราชการ

๑. สำนักงานเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์

สำนักงานเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการพัฒนา ด้านๆ ต่างๆ ครอบคลุม ๕ หมู่บ้าน ซึ่งตั้งอยู่ย่านใจกลางชุมชน ของหมู่ที่ ๒ บ้านหนอง เมืองแสนบริเวณดอนปู่ตาหรือด้านหน้าของโรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้าน ต่างๆ จำนวน ๓๐ คน

๒. สถานศึกษา มีดังนี้

๒.๑ ศูนย์พัฒนาเด็กวัดสว่างอารมณ์กู่ ตั้งอยู่ในบริเวณวัด จัดการเรียนการสอนเด็ก เล็ก อายุตั้งแต่ ๓ - ๔ ขวบ ปัจจุบันเด็กเล็กจำนวน ๘๐ คน ครูพี่เลี้ยงจำนวน ๔ คน

๒.๒ โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ ตำบลกู่กา สิงห์อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒ จัด การศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน ๕๖๐ คน มีครูปฏิบัติหน้าที่สอน ๒๑ คน

๒.๓ โรงเรียนกู่กาสิงห์ประชาสรรค์ ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ ตำบลกู่กา สิงห์อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๒ จัด การศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน ๑๘๐ คน มีครูปฏิบัติหน้าที่สอน ๑๓ คน นักการภารโรง ๒ คน

๓. **ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลกู่กาสิงห์** ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านหนองสิม หมู่ที่ ๙ ตำบลกู่กา สิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ให้บริการทั้งด้านตรวจรักษา สุขภาพ ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบ จำนวน ๕ คน อัตราส่วน เจ้าหน้าที่ ๑ คน ต่อประชากร ๕๐๐ คน

๔. **สถานีป้อมยามตำรวจชุมชน** สถานีป้อมยามตำรวจชุมชนตั้งอยู่หมู่ที่ ๙ ตำบล

กู่กาสิงห์ บริเวณทิศตะวันตกของกู่กาสิงห์ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจให้บริการตลอดเวลา

สาธารณูปโภค

๑. ถนน เส้นทางคมนาคม ที่เข้าถึง เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ มีดังนี้

๑.๑ ถนนสายหลัก ได้แก่ ถนน รพช.รช. ๓๐๑๘ ตอนบ้านโพนโพธิ์ - กู่กาสิงห์ ซึ่งผ่านชุมชนเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ เชื่อมโยงกับอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยางขนาดเขตถนนกว้าง ๑๕ เมตร ผิวจราจรกว้าง ๘ เมตร

๑.๒ ถนนสายรอง ได้แก่ ถนน รพช. ๓๐๑๘ ตอนกู่พระโกนา - เมืองบัว ถนนสายนี้จะ ผ่านชุมชนเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ทางทิศตะวันออกเชื่อมกับอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนทางทิศตะวันตกเชื่อมกับอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เขตทางกว้าง ๑๔ เมตร ผิวจราจรกว้าง ๘ เมตร ถนนสายนี้ในอนาคตอาจเป็นเส้นทางสำคัญที่สามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวจากบ้านเมืองบัว กู่กาสิงห์ และกู่พระโกนา เป็นต้น

๑.๓ ถนนสายย่อย เป็นถนนที่แยกออกจากถนนสายหลักและถนนสายรอง เข้าสู่ชุมชนและที่พักอาศัยของประชากร มีขนาดเขตทางกว้าง ๑๐ - ๑๕ เมตร สภาพผิวจราจรเป็นถนนลาดยางและคอนกรีต

๒. ไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการ โดยสามารถให้บริการไฟฟ้า ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ได้ครอบคลุมทุกครัวเรือน

๓. น้ำประปา การประปาในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการโดยเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ โดยใช้แหล่งน้ำดิบจากแม่น้ำเสียวใหญ่ ซึ่งมีโรงกรองน้ำกำลังสูบ ๑๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง สามารถให้บริการน้ำได้ครอบคลุม ๕ หมู่บ้านในเขตเทศบาล

๔. การสื่อสาร ประชาชนโดยทั่วไปสามารถใช้บริการสื่อสาร ณ ที่ทำการไปรษณีย์เอกชน ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ให้บริการรับส่งข่าวสาร พัสดุไปรษณีย์ สำหรับบริการโทรศัพท์ที่มีตู้บริการตู้โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน ๘ ตู้

เหตุการณ์สำคัญของบ้านกู่กาสิงห์

ปีพุทธศักราช ๒๔๔๖	ตั้งชุมชนบ้านกู่กาสิงห์ ครั้งแรก
ปีพุทธศักราช ๒๔๔๘	ตั้งสำนักสงฆ์และเป็นวัดวัดสว่างอารมณ์ในปัจจุบัน
ปีพุทธศักราช ๒๔๖๕	ตั้งโรงเรียนประชาบาลวัดบ้านกู่กาสิงห์
ปีพุทธศักราช ๒๔๘๘	เกิดโรคภัยไข้เจ็บระบาดที่บ้านกู่กาสิงห์ คนตายกันมาก
ปีพุทธศักราช ๒๕๐๒	ตั้งบ้านกู่น้อย หมู่ที่ ๒ (นายบุญดี นาเมือง)

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๒	ตั้งบ้านหนองเมืองแสนหมู่ที่ ๒
ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔	ย้ายโรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์เป็นเอกเทศในปัจจุบัน
ปีพุทธศักราช ๒๕๑๖	ตั้งบ้านหนองอีดำ หมู่ที่ ๔ (นายคาน พลสุวรรณ)
ปีพุทธศักราช ๒๕๑๘	ตั้งเป็นตำบลกู่กาสิงห์ นามบ่ศักดิ์ กลบรัตน์เป็น
กำนัน	
ปีพุทธศักราช ๒๕๒๑	ตั้งสถานีอนามัยตำบลกู่กาสิงห์
ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔	มีถนน ร.พ.ช. เข้ามาบ้านกู่กาสิงห์ เดือนเมษายน
ปีพุทธศักราช ๒๕๒๔	ตั้งบ้านหนองสิม นายเกี่ยว จำปาทิพย์ เป็นผู้ใหญ่
บ้าน	
ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕	มีไฟฟ้าเข้าหมู่บ้านเป็นครั้งแรก
ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖	เกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่ในรอบ ๒๐ ปี
ปีพุทธศักราช ๒๕๒๘	การปฏิรูปที่ดินทุ่งกุลาร้องไห้ มีที่นาไม่เกิน ๓๐ ไร่
ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐	มีการขุดคลองส่งน้ำและทำถนนตามทุ่งกุลาร้องไห้
ปีพุทธศักราช ๒๕๓๕	กรมศิลปากรเข้ามาบูรณะปราสาทกู่กาสิงห์
ปีพุทธศักราช ๒๕๓๗	ตั้งโรงเรียนกู่กาสิงห์ประชาสรรค์ โรงเรียนมัธยมตำบล
ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐	ตั้งป้อมยามตำรวจตำบลกู่กาสิงห์
ปีพุทธศักราช ๒๕๓๘	มีถนนลาดยางเข้าสู่บ้านกู่กาสิงห์
ปีพุทธศักราช ๒๕๓๗	ยกฐานะการปกครองเป็นสุขาภิบาลกู่กาสิงห์
ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐	ยกฐานะการปกครองเป็นเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์
ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐	เกิดฝนแล้งในรอบ ๕๐ ปีถึงกับไม่มีน้ำในนาตลอดปี
ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕	จัดงานท่องเที่ยวเชิงการเกษตร “งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม”

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่บ้านกู่กาสิงห์

หล้า อินโท(๒๔๙๙ : ๑๙) ได้จัดทำประวัติพื้นเมืองศรีภูมิและประวัติพระธาตุโมคคัลลาน์ ในคราวบูรณะและฉลองพระธาตุโมคคัลลาน์ เพื่อเป็นที่ระลึกในคราวบูรณะ จึงได้ติดต่อไปยังมหาปาล วัดมฤคทายวัน จังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นผู้พบตำนานพระธาตุโมคคัลลาน์ และท่านปลัดโสม วัดกลาง อำเภอกะชังวิสัย ผู้รู้ตำนานเมืองศรีภูมิเดิม ซึ่งท่านทั้งสองได้เขียนส่งมาให้สมปรารถนา ซึ่งตามตำนานเดิมเขียนเป็นอักษรพื้นเมือง นิยมใช้กันอยู่แถวล้าน

ข้าง เวียงจันทน์และเป็นสำนวนเก่าแก่มาก จึงได้แก้ไขสำนวนให้ง่ายขึ้น แต่ยังคงเค้าตามเรื่องเดิม

บิน นาปองสี(๒๕๑๔ : ๑ - ๑๕) อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านกู่กาสิงห์ ได้บันทึกประวัติหมู่บ้านจากคำบอกเล่าของนายบิน ศรีเที่ยงว่า บริเวณที่ตั้งบ้านกู่กาสิงห์เดิมมีลักษณะเป็นดงป่าไผ่ เป็นที่หลบซ่อนของโจรผู้ร้ายที่มาจากแดนจังหวัดสุรินทร์ ก่อนที่จะได้นามว่าบ้านกู่กาสิงห์ เพราะว่ามีโบราณวัตถุหลายแห่งที่สำคัญคือ กู่ ที่มีรูปสิงห์ไว้ช่อกหน้าประตูของกู่ และยังมีอีกกู่โพนระฆัง กู่โพนวิจ จำพวกที่ว่มานี้ ปรากฏว่ามีนายเพรียราด นายพระจันทร์ และนายแสงสือ เพราะคนจำพวกนี้ได้อพยพมาจากอำเภอจตุรพักตรพิมานเห็นว่าบ้านนี้มีห้วย หนอง และลำน้ำเสียงติดกับขอบบ้าน เมื่อเห็นว่าเป็นถิ่นอุดมสมบูรณ์โดยมีปลานานาชนิด จึงได้พากันปลุกกระท่อมเล็กๆ ขึ้นในระหว่าง พุทธศักราช ๒๔๔๓ ปีขาล และในหนังสือยังเขียนแผนที่หมู่บ้านและบันทึกสิ่งต่างๆ ของหมู่บ้านเช่น จำนวนครอบครัว พลเมือง โค กระบือ เป็นต้น

ดำรง สังคมศิลป์(๒๕๑๖ : ๑ - ๒๙) ได้จัดทำหนังสืออนุสรณ์ในงานทำบุญมหากรรม อุทิศแด่แม่่น้อย สังกะสิงห์ และแม่อรุณ สังคมศิลป์ เมื่อวันที่ ๑๕ - ๑๖ เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ ซึ่งในหนังสือของท่านได้บันทึกประวัติศาสตร์ของบ้านกู่กาสิงห์ไว้ว่า ถิ่นที่ตั้งบ้านกู่กาสิงห์แต่เดิมเป็นที่อยู่ของขอม เช่น กู่กาสิงห์ กู่โพนวิจและกู่โพนระฆัง นอกจากนี้ยังมีถนนโบราณทางทิศเหนือและทิศใต้ของหมู่บ้าน ได้กล่าวถึงประวัติการตั้งหมู่บ้านว่า พวกที่มาอยู่ครั้งแรกคือพ่อใหญ่พระจันทร์กับพวกประมาณ ๑๐ คน เพราะได้รับความเดือดร้อนจากเจ้านายที่ปกครองไม่เป็นธรรม ทนต่อการกดขี่ข่มเหงของเจ้านายไม่ไหว จึงอพยพจากบ้านหัวช้าง อำเภอจตุรพักตรพิมาน มาตั้งบ้านกู่กาสิงห์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๔๖ ในหนังสือนี้ยังแต่งประวัติหมู่บ้านและตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นร้อยกรอง ซึ่งคนให้ความสนใจมาก

อำคา แสงงาม(๒๕๔๐ : ๑ - ๑๗) ได้รวบรวมและเรียบเรียงประวัติศาสตร์บ้านกู่กาสิงห์ โดยรวบรวมจากเอกสารระดับภูมิภาค จนถึงท้องถิ่นและมีการสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่นประกอบ แล้วเขียนเป็นประวัติศาสตร์บ้านกู่กาสิงห์ จำนวน ๑๗ หน้า ซึ่งได้กล่าวถึงความหมายของชื่อหมู่บ้าน ทำเลที่ตั้ง การอพยพมาตั้งบ้านเรือนของชาวจำปาศักดิ์ การก่อตั้งและรวมตัวของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ทั้งกลุ่มที่มาจากบ้านหัวช้างอำเภอจตุรพักตรพิมาน มาจากอำเภอสุวรรณภูมิและมาจากตำบลสิงห์โคก นอกจากนี้กล่าวถึงการปกครอง การศึกษา วิถีการดำเนินของหมู่บ้าน การประกอบอาชีพ งานประเพณีบุญบั้งไฟ และคำขวัญของบ้านกู่กาสิงห์ เป็นต้น

มานิดา ยูวบูรณ์ (๒๕๔๓ : ๔๔ - ๔๕) กล่าวไว้ว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมู่ที่ ๑ บ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๓๘ มีสมาชิก ๖๓ คน ดำเนินการโดยออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือนและมีการลงหุ้น กิจกรรมดำเนินการคือทอผ้าไหม โดยนำเงินหุ้นไปซื้อผ้าไหมมาขายให้สมาชิก ปี ๒๕๔๒ ได้ทอผ้าไหมสีธรรมชาติ สิ่งที่น่าสนใจคือเป็นการสืบทอดมรดกดั้งเดิมของปู่ย่าตายาย เรื่องการทอผ้ามัดหมี่ซึ่งเป็นหัตถกรรม ไม่ให้สูญหาย เช่น ลวดลายแบบโบราณ ลวดลายประยุกต์ เป็นต้น

เรวดี สังคมศิลป์และคณะ (๒๕๔๔ : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณสมบัติบางประการของน้ำประปาเพื่อการประเมินคุณภาพน้ำประปา และความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้น้ำประปา เทศบาลตำบล ความพึงพอใจของประชาชน พบว่า สี ได้ค่าอยู่เกณฑ์มาตรฐานที่ ๑๕ Unit ความขุ่นของน้ำประปาอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ ๑๐ NTU ค่าพีเอชมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานที่ ๖ - ๘ เป็นต้น

อำคา แสงงาม (๒๕๔๕ : ๑ - ๑๐๙) ได้กล่าวไว้ในหนังสืออนุสรณ์งานพิธีพระราชทานเพลิงศพ พระครูโสภาสพัฒนคุณ เมื่อวันที่ ๒๔ เดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕ ว่าพระครูโสภาสพัฒนคุณเป็นผู้มีคุณูปการในการพัฒนาทางด้านการศึกษา ศาสนาและสังคมชาวบ้านกู่กาสิงห์ให้มีความเจริญมั่นคงสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ในหนังสือนี้ยังกล่าวถึงประวัติการตั้งหมู่บ้าน วิฤตการณ์ของหมู่บ้าน บันทึกเหตุการณ์สำคัญ ประวัติการตั้งวัดสว่างอารมณ์กุ่ ที่ดิน อาคารเสนาสนะของวัด ทำเนียบเจ้าอาวาส บ่อน้ำอัครจริย์ พิธีหตสรณน้ำรวมทั้งเพลงกล่อมเด็ก เป็นต้น นับเป็นหนังสือบันทึกเรื่องราวชาวบ้านกู่กาสิงห์ ที่ได้รับความสนใจ ของนักเรียนนักศึกษาและคนทั่วไป

สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด (๒๕๔๕ : ๑ - ๒) ได้กล่าวถึงบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในการผลิตผ้าไหมพื้นเมืองมาช้านานแล้ว ดำเนินการโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทั้งผ้าไหมสีพื้น ผ้าไหมมัดหมี่ โดยการย้อมสีธรรมชาติและสีเคมี ซึ่งคุณภาพได้รับการยอมรับการยอมรับมาช้านานว่าคุณภาพเยี่ยม นอกนี้ยังมีผ้าฝ้ายสีธรรมชาติ สามารถเลือกซื้อได้นิกายระฆัง และชมแปลงสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ข้าวหอมมะลิ เป็นต้น สนใจสามารถติดต่อทางโทรศัพท์ ๐๔๓ ๕๒๗๕๒๘, โทรสาร ๐๔๓ ๕๖๙๐๐๕

เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ (๒๕๔๖ : ๑ - ๒) กล่าวไว้ว่า ในที่ตั้งของบ้านกู่กาสิงห์มีโบราณสถานขอม ๓ แห่งคือ ปราสาทกู่กาสิงห์เป็นสถาปัตยกรรมแบบเขมร ประกอบด้วย

ด้วยปรางค์สามองค์ ตั้งเรียงกันบนฐานอันเดียวกันในแนวทิศเหนือทิศใต้ สร้างราวพุทธศักราช ๑๕๕๐ - ๑๖๓๐ ตามคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย ตรงกับศิลปะบาปวน ส่วนกุโพนระฆัง สร้างขึ้นตามคติความเชื่อทางศาสนาพุทธลัทธิมหายาน ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ และกุโพนวิจ ซึ่งตั้งอยู่ที่ทิศเหนือของกุกาสิงห์ สันนิษฐานว่าเบื้องต้นสร้างตามคติไวยศพนิกายและเปลี่ยนมาเป็นไศวนิกายในภายหลัง

สุจิตต์ วงษ์เทศ(๒๕๔๖ : ๓๑๐ - ๓๙๖) กล่าวว่าแรงอัดบีบตัวภายในโลก ทำให้เปลือกโลกโค้งตัวเป็นเทือกเขาภูพาน ที่มาแบ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น ๒ แอ่ง คือ แอ่งโคราชและแอ่งสกลนคร ในส่วนพื้นที่ของทุ่งกุลาร้องไห้มีประมาณ ๒.๑ ล้านไร่ มีความยาวของพื้นที่จากตะวันออกถึงตะวันตก ตามแนวถนนปัทมานนท์เชื่อมจังหวัดร้อยเอ็ด ถึง จังหวัดสุรินทร์ยาวประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร กว้างตามแนวทิศเหนือทิศใต้ จากอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ถึงอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ยาวประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด ๑๐ อำเภอ ๗๙ ตำบล ๑,๐๔๘ หมู่บ้าน สภาพภูมิอากาศของทุ่งกุลาร้องไห้มีลักษณะเป็นภูมิอากาศแบบสวันนา คือมีระยะที่ฝนตกชุกและฝนแล้งสลับกัน โดยมีฝนตกชุกอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ส่วนเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม เป็นช่วงที่ฝนแล้งมากที่สุด

ไพศาล กุวลัยรัตน์(๒๕๔๖ : ๗) ปัจจุบันทุ่งกุลาร้องไห้ได้รับการพัฒนา จนสามารถทำการเกษตรกรรมได้ และยังเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิส่งออกที่สำคัญ ทำให้ชาวบ้านแถบนี้มีอาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทางหนึ่งคือการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน จึงทำให้เกิดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรตั้งอยู่ที่ตำบลกุกาสิงห์ ซึ่งมีการจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์จากฝีมือของชาวบ้าน เช่น ผ้าไหมทอมือ ดินแดนแห่งนี้ยังมีโบราณสถานขอมกุกาสิงห์ ในงานบุญบั้งไฟทุกปีชาวบ้านแต่งชุดผ้าไหมพ้อนรำอย่างสวยงาม และยังได้ลิ้มรสอาหารพื้นบ้านจากชาวบ้านในรูปแบบพาแลง ประกอบกับบรรยากาศความหลังที่เป็น ศูนย์กลางอารยธรรมแห่งทุ่งกุลาร้องไห้ ทำให้อรรถรสของอาหารมีอันสมบูรณ์ยิ่งนัก

นพพร จันทรง(๒๕๔๘ : ๑๗ - ๒๑) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดร้อยเอ็ดว่ายุทธศาสตร์ที่ ๑ การเป็นศูนย์กลางผลิตและจำหน่ายข้าวหอมมะลิสู่ตลาดโลก โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิจากทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งอยู่บริเวณตอนล่างของจังหวัดร้อยเอ็ดในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย สุวรรณภูมิ โพนทราย และปทุมรัตน์ ถือเป็นข้าวที่ดีที่สุดของโลก ส่วนยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มศักยภาพในการเพิ่มรายได้ภาคการท่องเที่ยว จะดำเนินการก่อสร้างสิ่ง

อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในทุ่งกุลารวัชแบบ Long Stay โดยในช่วงในช่วงของการปลูกและเก็บเกี่ยวข้าว ประกอบกับการแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสานในทุ่งกุลาร้องไห้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์โบราณคดี

สุภัทรดิศ ดิศกุล(๒๕๑๕ ๑ - ๑๖๒) ได้รวบรวมบทความของศาสตราจารย์ ของ บวสเชอเลีย ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับประติมากรรมขอม เช่น การแบ่งแยกศิลปะขอมสมัยต่างๆ ประติมากรรมลอยตัวและประติมากรรมนูนต่ำ ศิลปพนมดง ไพรกุก ไพรเกมม อันเดต กำแพงพระ กุลน พระโค บาแคง เกาะแกร์ แปรรูป บันทายศรี คลัง บาปวน นครวัด บายน พระนคร เป็นต้น นอกจากนี้ได้กล่าวถึงพระพุทธรูปขอมทั้งสมัยก่อนสร้างเมืองพระนครและหลังเมืองพระนคร ลักษณะรูปภาพทางศาสนาพราหมณ์คือเทพสำคัญ เทพชั้นรอง เทวสตรี รูปภาพทางพระพุทธศาสนา รูปสัตว์และลายพรรณพฤกษา วัตถุที่หล่อด้วยโลหะและเครื่องดินเผา เป็นต้น

สรเชต วรคามวิชัย(๒๕๓๐ : ๑ - ๒๕๔๗) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับปราสาทหินพนมรุ้ง ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ เป็นต้นมา จากแหล่งข้อมูลเท่าที่จะหาได้จนกระทั่งได้พิมพ์เผยแพร่หนังสือปราสาทพนมรุ้งฉบับภาษาไทย ซึ่งมีเนื้อหาที่น่าสนใจคือ ความหมาย ความสำคัญ ที่ตั้ง เส้นทางสู่ปราสาท โบราณสถานนอกปราสาท บารายเนินพลับพลา ถนนหน้าปราสาท สะพานนาคราช บันไดขึ้นสู่ปราสาท ประการต่างๆ การก่อสร้างและการบูรณะ ภาพจำหลัก ลวดลาย ประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ศิลปจารึก การปกครอง การใช้ศาสนสถาน การบวงสรวง ลัทธิตันตระในพนมรุ้ง เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นเนื้อหาที่น่าสนใจที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา

ธาดา สุทธิธรรม(๒๕๔๐ : ๒๔๗ - ๓๒๓) ได้กล่าวถึงชุมชนอโรคยาศาล และชุมชนที่นับถือพระโพธิสัตว์ไภษัชยคุรุ ถึงกำเนิดอโรคยาศาล ความเป็นอยู่ของอโรคยาศาล การกระจายตัวของชุมชนอโรคยาศาล เมืองต่ำ พิมาย บ้านหนองบัวราย บ้านเมืองเก่า อำเภอลำทะเมนชัย บ้านพลสงคราม บ้านพันนา ที่สำคัญคือกล่าวถึงเครือข่ายของเมืองสำคัญ และเส้นทาง

อารยธรรมเขมรในภาคอีสาน เช่น เครือข่ายเมืองสำคัญในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๔ เครือข่ายเมืองสำคัญในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๗, ๑๘ และเส้นทางสายหลัก จำแนกเป็น เส้นทางเชื่อมโยงเขมรสูงและเขมรต่ำ เส้นทางเชื่อมโยงระหว่างเมืองสำคัญสายอารยธรรมเขมรในภาคอีสาน เส้นทางจารึกแสงภาคอื่นๆ แสงวงบุญและเส้นทางขยายอารยธรรมเขมรไปยังภาคอื่นๆ ในประเทศไทย

อำนาจ แสงงาม (๒๕๔๐ : ๑ - ๗๔) ได้จัดทำเอกสารประกอบการอบรมโครงการ อบรมมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวกุ๋กาสิงห์ โดยได้กล่าวถึงความเป็นมาของโครงการ มัคคุเทศก์น้อย โรงเรียนบ้านกุ๋กาสิงห์ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ หลักการพุดนำเที่ยว นอกจากนี้ได้กล่าวถึงสภาพทั่วไปของบ้านกุ๋กาสิงห์ เช่น ที่ตั้ง ประวัติหมู่บ้าน อาชีพรายได้ การปกครอง สถานที่ราชการ นอกจากนี้เนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวบ้านกุ๋กาสิงห์ ความเป็นมาวัฒนธรรม

ขอม ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกุ๋กาสิงห์ เช่น ตำนาน การเรียกชื่อ คติความเชื่อ การบูรณะ โบราณ วัตถุ ทวยเทพที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดแทรกเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นไว้อย่างน่าสนใจ

ปรานี วงษ์เทศ (๒๕๔๐ : ๒๓ - ๓๔) ได้แปลหนังสือเรื่องเมืองพระนคร นครวัด นครธม ซึ่งเป็นข้อเขียนของยอร์ช เซเดส์ ซึ่งในหนังสือได้กล่าวถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และศาสนา ทฤษฎีเกี่ยวกับเมืองพระนคร ลัทธิบูชาบุคคล ศาสนสถานหรือสุสาน สัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม ความลึกลับของปราสาทบายน พระเจ้าชัยวรมันที่ ๒ ผู้สถาปนาพระราชวงศ์แห่งเมืองพระนคร และกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่องค์สุดท้ายแห่งเมืองพระนคร พระเจ้า

ชัยวรมันที่ ๗ ซึ่งเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจมากอีกเล่มหนึ่ง

นิคม มุสิกคามะ (๒๕๔๑ : ๔๒ - ๖๐) ได้กล่าวถึงการแพร่กระจายของวัฒนธรรมขอมเข้ามาสู่พื้นที่ตอนใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งแต่ราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ เพราะมีการค้นพบชิ้นส่วนทับหลังแบบไพรแกม (ราว พ.ศ. ๑๑๙๐ - ๑๒๕๐) ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ และราวพุทธศตวรรษที่ ๑๔ ได้แพร่เข้ามาชุมชนต่างๆ ในบริเวณลุ่มแม่น้ำชีตอนล่างและแม่น้ำมูลในจังหวัดยโสธร ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ตอนล่างแถบอำเภอพนมไพร โพนทราย และสุวรรณภูมิ ของจังหวัดร้อยเอ็ด โดยค้นพบศิลาจารึกศตวรรษที่ ๑๕ ที่บ้านตาเฒ่า อำเภอสุวรรณภูมิ จนกระทั่งศตวรรษที่ ๑๖ ได้แผ่อิทธิพลเข้ามาสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่ตอน

ล่างของตัวจังหวัด ตั้งแต่อำเภอธวัชบุรี สุวรรณภูมิ เกษตรวิสัย โพนทราย ซึ่งมีหลักฐานคือ พระธาตุบ่อพันขัน กู่พระโกนา คูอาราม กู่หินกอง กู่กาสิงห์ กู่โพนระฆัง กู่โพนวิจ กู่เมืองบัว กู่กะโดน เป็นต้น

สุพรรณณี สมานญาติ (๒๕๔๒ : ๑ - ๖๒) กล่าวว่าจากการศึกษาศึกษาภาพที่แท้จริงและข้อจำกัดต่างๆ ของการพัฒนากุ๋กาสิงห์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวพบว่า เป็นการยากที่จะพัฒนากุ๋กาสิงห์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญระดับประเทศ และความเป็นไปได้

คงอยู่ในระดับจังหวัดเท่านั้น และถ้าจะให้กูกาสิงห์เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวระดับภูมิภาค อาจจำเป็นต้องผนวกกูกาสิงห์เข้ากับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในจังหวัดร้อยเอ็ดและเขตใกล้เคียง อย่างไรก็ตามหากมีการจัดทำแผนแม่บทของกูกาสิงห์ได้ตามแนวทางของการศึกษาซึ่งวางเอาไว้ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับกูกาสิงห์ก็คลี่คลายไปในทางที่ถูกต้อง และถือเป็นการพัฒนากูกาสิงห์ไปในทางที่ยั่งยืน และเชื่อว่าการพัฒนาอย่างเป็นระบบจะช่วยให้กูกาสิงห์เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัดและระดับภูมิภาคในที่สุด

ปราณี วงษ์เทศ(๒๕๔๐ : ๒๓ - ๓๔) ได้แปลหนังสือเรื่องเมืองพระนคร นครวัด นครธม ซึ่งเป็นข้อเขียนของยอร์ช เซเดส์ ซึ่งในหนังสือได้กล่าวถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และศาสนา ทฤษฎีเกี่ยวกับเมืองพระนคร ลัทธิบูชาบุคคล ศาสนสถานหรือสุสาน สัญลักษณ์ทางสถาปัตยกรรม ความลึกซึ้งของปราสาททายน พระเจ้าชัยวรมันที่ ๒ ผู้สถาปนาพระราชวงศ์แห่งเมืองพระนครและกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่องค์สุดท้ายแห่งเมืองพระนคร พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ ซึ่งเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจมากอีกเล่มหนึ่ง

ชาติรี ปาปะวัง(๒๕๔๖ : ๑๑๔) กล่าวไว้ว่าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด ได้สำรวจแหล่งสถาปัตยกรรมปราสาทหินที่เหลืออยู่ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ของแหล่งสถาปัตยกรรมเหล่านั้นในด้าน ประวัติความเป็นมา การบูรณะขุดแต่ง สภาพแวดล้อม การเดินทางเข้าถึง เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า และเป็นประโยชน์ในการศึกษา ซึ่งจากการสำรวจพบว่ามีปราสาทต่างๆ ดังนี้คือ กูกาสิงห์ กูโพนวิจ กูโพนระฆัง กูพระโกนา กูกันธนาม กูพระธาตูป้อพันขัน ปรางค์กู กูเมืองบัว กูอาราม กูหินกอง และกูกะโดน เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด(๒๕๔๘ : ๑ - ๒) ได้จัดทำแผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด โดยเนื้อหาส่วนหนึ่งกล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในทุ่งกุลาร้องไห้ ได้แก่ กูกาสิงห์ ตั้งอยู่ในวัดบูรพาคู่น้อย บ้านกูกาสิงห์ ตำบลกูกาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยเป็นโบราณสถานที่ได้รับอิทธิพลจากขอมแบบบาปวน สร้างขึ้นราวศตวรรษที่ ๑๖ - ๑๗ นอกจากนี้กล่าวถึงทุ่งกุลาร้องไห้ อันเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่มีชื่อระดับโลก และกูพระโกนาซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอสุวรรณภูมิ ซึ่งร่วมสมัยกับกูกาสิงห์ และบ่อพันขันรัตนโสภณ เป็นต้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด(๒๕๔๒ : ๔๓) ได้ทำการศึกษาถึงศักยภาพของกูกาสิงห์เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัดหรือภูมิภาค ผลจากการศึกษาศักยภาพที่แท้จริงและข้อจำกัดต่างๆ พบว่า เป็นการยากที่จะพัฒนากูกาสิงห์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญระดับประเทศ ความเป็นไปได้ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวของ

กูกาสิงห์คงอยู่ในระดับจังหวัดเท่านั้น และหากจะให้กูกาสิงห์เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวระดับภูมิภาค อาจจำเป็นต้องผนวกกูกาสิงห์เข้ากับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในจังหวัดร้อยเอ็ดและเขตใกล้เคียง และได้เสนอแนะว่าหากมีการจัดทำแผนแม่บทของกูกาสิงห์ได้ตามแนวทางของการศึกษา ซึ่งวางเอาไว้ก็จะทำให้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับกูกาสิงห์คลี่คลายไปในทางที่ถูกต้อง ถือเป็นการพัฒนา

กูกาสิงห์แบบยั่งยืน เชื่อว่าการพัฒนาที่มีระบบจะช่วยให้กูกาสิงห์เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับจังหวัดหรือภูมิภาคได้ในที่สุด หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ดูแลมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

รัตนา เจริญชัย(๒๕๔๕ : ๖ - ๘) กล่าวว่าชาวอาข่ามีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมอันเป็นวัฒนธรรมวิถีชีวิตของตนเอง แต่ภายหลังภาพเศรษฐกิจสังคมเปลี่ยนไป กระแสการเปลี่ยนแปลงทำให้พฤติกรรมต่างๆ ในส่วนชนเผ่าทั้งด้านความเชื่อ วิถีปฏิบัติ วัฒนธรรม บริโภค การใช้ภาษาจึงก่อให้เกิดการวิจัย เบื้องต้นเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาตนเอง ส่วนระยะที่สองเป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน แล้วแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร จากการดำเนินงานทำให้ได้เอกสารมรดกทางภูมิปัญญาไว้ให้ลูกหลานชาวอาข่า นอกนี้กระบวนการวิจัยยังก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

จีระวัฒน์ ญาณโสภณ(๒๕๔๕ : ๙ - ๑๒) กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจัดเป็นธุรกิจชุมชน ดังนั้นการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงเป็นตลาดของเฉพาะกลุ่มเท่านั้น การใช้กลยุทธ์ส่วนผสมทางตลาดคือ ๔p เป็นกลยุทธ์หรือเครื่องมือสำคัญที่สุดที่จะทำให้ตลาดประสบผลสำเร็จ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ได้แก่ สินค้า บริการ หรือความคิดที่จะเสนอขายต่อผู้บริโภค, การตั้งราคาหรือค่าบริการสำหรับการนำเที่ยวภายในชุมชน พื้นที่, ช่องทางในการจัดจำหน่าย คือวิธีการที่จะทำอย่างไรให้การท่องเที่ยวสามารถเสนอขายแก่ลูกค้าได้ และการส่งเสริมการตลาด เป็นการสื่อสารให้ลูกค้ารู้จักชุมชนของเรา เป็นต้น

กรกช ชินะวงษ์(๒๕๔๕ : ๑๓ - ๑๕) กล่าวถึงศาสตราจารย์ ดร. ยศ สันตสมบัติ ได้ตั้งข้อสังเกตต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ๔ ประการคือ ความหมายของระบบนิเวศ โดยทำความเข้าใจกับฐานทรัพยากรธรรมชาติ จุดมุ่งหมายคือความยั่งยืนของระบบนิเวศ ประเด็นวัฒนธรรมในเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งทำอย่างไรจะมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนได้เข้าใจตนเอง มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นตัวเอง การบริหารจัดการท่องเที่ยว เป็นการจัดกรโดยชุมชน ซึ่งต้องสร้างเครือข่าย

เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ชมรม จังหวัด น้กวิชัย การท่องเที่ยว รัฐ เอกชน เป็นต้น และนโยบาย คือการแสวงหานโยบายและระบบการจัดการที่เอื้อให้เกิดความสมดุลระหว่างรายได้กับการท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

พระสมศักดิ์ สิริจันโท และคณะ (๒๕๔๖ : ๑๓๒ - ๑๓๗) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวลานู๋ บ้านอุ้มยอม ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวิเคราะห์ ร่วมวางแผนร่วมกำหนดกิจกรรม ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งในด้านวิถีจัดการของชุมชน ได้จัดแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้เป็น ๒ ลักษณะด้วยกันคือ เส้นทางศึกษาชีวิตและวัฒนธรรมในหมู่บ้าน เป็นการศึกษาวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีการสาธิตการตีมีด การตำข้าว มีบ้านรูปทรงสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทรงหางกระรอก และลานประเพณีเต็นท์จะคี เป็นต้น ในการจัดการด้านที่พัก มีที่พักแบบพักอาศัยอยู่กับชาวบ้านหรือโฮมสเตย์ (Home Stay) จำนวน ๒๐ หลัง

กิจกรรมท่องเที่ยวเริ่มต้นจากการนำชมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชนเผ่าลานู๋ การปลูกบ้านแบบโบราณ “บ้านทรงหางกระรอก” การตำข้าวซ้อมมือ การตีเหล็ก การศึกษาประเพณี ความเชื่อชาวบ้าน การแสดงทางวัฒนธรรม การใช้สมุนไพร และการทำการเกษตรแบบพื้นบ้าน โดยมีมัดคุเทศก์แบบท้องถิ่นให้บริการนำชม อัตราค่าบริการ ค่าที่พักจำนวน ๑๐๐ บาทต่อคืนค่าอาหารจำนวน ๕๐ บาทต่อคน ค่ามัดคุเทศก์จำนวน ๗๐ บาทต่อคน ค่ารถโดยสารจำนวน ๖๐ บาท ค่าบริการจำนวน ๒๐ บาท ต่อคน รวม ๔๐๐ บาท

ไกรสิทธิ์ สิทธิโชคและคณะนักวิจัย (๒๕๔๖ : ๑๐๓ - ๑๐๙) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาข่า ในด้านการบริหารจัดการของชุมชน ได้ดำเนินการโดยแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มท่องเที่ยวจำนวน ๑๑ คน มีผู้แทนคือ ผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้าน เยาวชน โดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ใช้กฎจารีต พิธีกรรม ประเพณี กฎระเบียบการท่องเที่ยวและแผนงานท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือบริหารจัดการ เปิดให้ชุมชนสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิก ทำกิจกรรมท่องเที่ยวตามความสามารถ เช่น เป็นสมาชิกฝ่ายจัดทำที่พัก หัตถกรรม การแสดง มัดคุเทศก์ ช่างตีเหล็ก ลูกหาบ ฝ่ายพิธีกรรม ประเพณี ฯลฯ มีการจัดสรรรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยว มีสัดส่วนการจัดสรรคือเข้ากลุ่มท่องเที่ยวร้อยละ ๖๐ พัฒนาโรงเรียนร้อยละ ๑๕ พัฒนาชุมชนร้อยละ ๑๕ สนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ

นำชัย ทนุผล และคณะนักวิจัย (๒๕๔๖ : ๘๕ - ๙๑) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาธุรกิจเชิงท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการบริหารจัดการของชุมชนจะดำเนินในรูปของชมรมที่มีโครงสร้างการบริหารจัดการ โดยมีประธานชมรมและคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ คือ ฝ่ายบริหารจัดการ ฝ่ายพัฒนา และจัดการนำเที่ยว ฝ่ายส่งเสริมและประสานงานบริการ ฝ่ายอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและฝ่ายประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบดำเนินกิจกรรม

ทุนดำเนินการได้มาจากการระดมทุนจากสมาชิกชมรม ผลกำไรมีระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่สมาชิกโดยแบ่งสัดส่วนของรายได้จากรายการนำเที่ยวมี ๔ รายการ อัตราค่าบริการและกิจกรรมที่แตกต่างกันตั้งแต่รายการนำเที่ยวครึ่งวันอัตราค่าบริการ ๘๐ บาท ถึงนำเที่ยวแบบค้างคืนอัตราค่าบริการ ๒๗๐ บาท ต่อนักท่องเที่ยว ๑ กลุ่ม โดยผู้ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นจะได้รับค่าจ้างคนละ ๑๐๐ บาท ต่อการนำเที่ยว ๑ กลุ่ม การพักค้างคืนแบบ Home Stay เจ้าของบ้านจะได้รับ ๑๒๐ บาท ต่อนักท่องเที่ยว ๑ คน ซึ่งต้องจัดเตรียมอาหารเช้าแก่นักท่องเที่ยวด้วย กลุ่มแม่บ้านจะเป็นผู้จัดทำอาหารโดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันจัด สำหรับค่าอาหารค่าเครื่องดื่มจะได้รับ ๖๐ บาทต่อนักท่องเที่ยว ๑ คน เป็นต้น

กชกร ชินะวงศ์ และเกศสุดา สิทธิสันติกุล (๒๕๔๖ : ๒๐ - ๓๓) กล่าวถึงโครงการรูปแบบการจัดท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านวังอ้อ ตำบลห้วยดอน อำเภอเทิงใน จังหวัดอุบลราชธานีว่า ได้กำหนดรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม โดยชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และได้สรุปภาพรวมเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านวังอ้อ ดังนี้คือ ด้านการต้อนรับเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเยือน จะมีการต้อนรับโดยการมอบของที่ระลึกที่ทำจากดอกไม้ พืช ผักผลไม้ตามฤดูกาล มีขบวนกลองยาวนำขบวนนักท่องเที่ยว เดินทางเข้าสู่ศาลาประชาคมของหมู่บ้าน ให้นักท่องเที่ยวได้ทำภารกิจส่วนตัว ดื่มน้ำดื่มทำให้หายเหนื่อยกันสักหน่อย กลับเข้ามาที่ศาลาประชาคมกันอีกครั้ง เพื่อลงทะเบียนและทำความรู้จักกันก่อนตัวแทนชุมชนกล่าวต้อนรับ แนะนำบุคลากรและคณะทำงาน แสดงหมอลำกลอนพื้นบ้าน ต้อนรับคณะผู้มาเยือน แสดงลำกลอนเล่าประวัติหมู่บ้าน เล่าประวัติหมู่บ้าน วิถีชีวิต ความเชื่อ กิจกรรมต่างๆ ในชุมชนและประวัติป่าดงใหญ่ โดยใช้วีดิทัศน์ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เส้นทาง การเดินป่า ข้อตกลง กฎระเบียบการเดินทางในป่า การแต่งกายและข้อควรปฏิบัติต่างๆ ใน การท่องเที่ยว แบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็นกลุ่มละ ๑๕ - ๒๐ คน แนะนำคณะทำงานประจำ

ส่วนรูปแบบการเดินทาง คณะนักท่องเที่ยวจะต้องนั่งรถไถนาเดินตาม(รถเตี้ยๆ) เดินทางจากศาลาประชาคมไปสู่เขตป่าชุมชนโดยมีคณะทำงานนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปตามฐานต่างๆ ที่กำหนดไว้ มีวิทยากรให้ความรู้ ประจำแต่ละฐาน และมีวิทยากรสันทนากการ จากนั้นเดินทางตามเส้นทางเดินป่ากลับมาจุดเริ่มต้นอีกครั้ง แล้วขึ้นรถไถนาเดินตามกลับมาที่ศาลาประชาคม

ฐานแสดงจุดท่องเที่ยวในชุมชนทั้งหมด ๗ ฐานคือ ฐานที่ ๑ ฐานแผนที่ ฐานที่ ๒ ฐานอนุรักษ์ป่า ฐานที่ ๓ ฐานสมุนไพร ฐานที่ ๔ ฐานทำลาย มีจุดเด่นอยู่ที่เตาเผาถ่าน ฐานที่ ๕ ฐานอนุรักษ์ป่าชุมชน และการใช้ประโยชน์จากป่า ฐานที่ ๖ ฐานถาวรวัลย์ ฐานที่ ๗ ฐานลำเซบาย

หลังจากนั้นได้ทดลองนำเที่ยว ๓ ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งได้บทเรียนต่างๆ มากมาย การทดลองครั้งที่ ๑ กลุ่มนักท่องเที่ยวคือบรรดานักวิจัยและชาวบ้านในชุมชน และมีกลุ่มนักวิชาการจากหน่วยงานบางหน่วยงานที่เชิญเข้ามาร่วม ได้แก่ พัฒนาการ สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เป็นต้น ซึ่งได้ข้อเสนอแนะและปรับเรื่องข้อดอกไม้มอบให้นักท่องเที่ยว และการทำป้ายแสดงกฎระเบียบ การทดลองครั้งที่ ๒ นักท่องเที่ยวคือกลุ่มนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี คณะศิลปศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยว จำนวน ๒๕ คน ผลการประเมินได้ปรับเส้นทางการเดินทางป่าให้มีทั้งระยะสั้นและเส้นทางเดินแบบเต็มรูปแบบ มีกิจกรรมระหว่างทาง มีป้ายบอกระยะทาง จัดทำห้องน้ำในป่า แผนที่บอกเส้นทางเดินป่า การทดลองครั้งที่ ๓ นักท่องเที่ยวคือกลุ่มนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี นักวิจัยจากศูนย์วิจัยพืชไร่ นักวิจัยจากศูนย์วิจัยข้าว เจ้าหน้าที่จากกรมป่าไม้ สำนักงานเขตป่าไม้ รวม ๑๑ คน ซึ่งมาพักแรมที่ป่าด้วย

สินธุ์ สโรบล(๒๕๔๗ : ๑ - ๓๒๗) ได้รวบรวมบทความซึ่งเขียนโดยตนเองและผู้อื่น เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ ประกอบด้วยสาระสำคัญคือ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ฐานคิดจากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น พัฒนาการและสถานภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทย การประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ภาคเหนือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ แนวทางในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากนี้ยังมีข้อมูลฐานข้อมูลการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ภาคเหนือ ฐานข้อมูลการท่องเที่ยวโดยองค์กร เป็นต้น

สุภาวณีย์ ทรงพรวานิชย์(๒๕๔๘ : ๑๖ - ๔๖) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวของชาวบ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ว่ามีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญคือป่าเบญจพรรณมีพรรณไม้หลากหลายชนิด ทายอดกันผลดีใบป่าเขียวชุ่มตลอดปี และมีสัตว์ป่านานาชนิด

จำนวนมาก ดอกเอื้องหรือดอกกล้วยไม้เป็นสัญลักษณ์ของป่า เช่น ดอกเอื้องดิน ดอกเอื้องหงส์ทอง ดอกเอื้องป่า และดอกเอื้องชนิดอื่นๆ จำนวนมาก น้ำตกแม่กำปอง พืชสมุนไพรชนิดนี้มีการทำเหมียง โดยชาวแม่กำปองได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 3 รูปแบบคือ แบบไปกลับวันเดียว กลุ่มเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบนี้คือ กลุ่มคนไทยหรือชาวต่างชาติที่เข้ามาโดยไม่มีกำหนดหรือไม่แจ้งให้กับหมู่บ้านไว้ล่วงหน้า ซึ่งกิจกรรมสำคัญในรูปแบบนี้จะอยู่ที่การท่องเที่ยว น้ำตกและการเดินป่าระยะสั้น เพื่อชมสวนสมุนไพร เป็นต้น แบบทัศนศึกษา เน้นการศึกษาเรียนรู้ ฐานการจัดการท่องเที่ยว และกลุ่มนักเรียนนักศึกษาต่างๆ ที่เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกับคนในชุมชนกลุ่มเป้าหมายของการท่องเที่ยวแบบนี้คือนักศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มองค์กรต่างๆ เป็นต้น แบบมาพักค้างคืน กลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มคนไทยหรือคนต่างประเทศที่ติดต่อผ่านบริษัททัวร์ หรือติดต่อผ่านเข้ามาโดยมีการแจ้งล่วงหน้าในการจองที่พัก ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเข้ามาเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ซึ่งมีกิจกรรมอย่างหลากหลายให้ชม เช่น เดินสำรวจความอุดมสมบูรณ์ป่า สัตว์ป่า พิธีบายศรีสู่ขวัญ ชมการแสดงฟ้อน ดนตรีพื้นเมือง ทำบุญตักบาตร รวมทั้งเรียนรู้ในงานเทศกาลประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น โดยได้จัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยว ดังนี้คือค่าที่พักราคา ๑๐๐ บาทต่อคนต่อคืน ค่าบำรุงหมู่บ้าน ๑๐๐ บาทต่อคนต่อครั้ง ค่ากิจกรรมพำชม ๑๐๐ บาทต่อคนต่อครั้ง นวดแผนโบราณ ๑๐๐ บาทต่อคนต่อครั้ง ค่าบริการนำเที่ยว ๑๐๐ บาทต่อคนต่อครั้ง การฟ้อนรำ ๑๕ คน ๑,๐๐๐ บาทต่อครั้ง ดนตรีพื้นเมือง ๑๕ คน จำนวน ๑,๐๐๐ บาทต่อครั้ง ค่าบายศรีสู่ขวัญ ๖๐๐ บาทต่อครั้ง ค่าบุคคลทำพิธี ๑๐๐ บาทต่อครั้ง ค่าทำ อาหาร ๕๐ บาทต่อคน

โดยในสวนที่เป็นค่าที่พัก ค่าบริการ ค่านำเที่ยว หัก ร้อยละ ๕ เข้าหมู่บ้านเป็นกองทุนของสหกรณ์ และในส่วนของค่าบำรุงหมู่บ้านทางสหกรณ์จะนำมาเป็นค่ากิจกรรมการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนแนวทางการจัดสรรรายได้จากการท่องเที่ยวคือจัดสรรแก่สมาชิกผู้ถือหุ้น จัดสรรให้การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง จัดสรรในการดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน และจัดสรรเข้าสหกรณ์เพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียนต่อไป

เจนต์ ธนวัฒน์และคณะ (๒๕๔๘ : ๑ - ๑๖) ได้จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวของจังหวัดในกลุ่มยุทธศาสตร์จังหวัดร้อยแก่นสาร โดยเรียบเรียงข้อมูลจากการบรรยายสรุปของทั้งสามจังหวัด และเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ประกอบเพื่อแนะนำให้ผู้มาเยือนได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านประวัติความเป็นมา สภาพทั่วไป สังคมและประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ และเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต วิวัฒนาการเส้นไหม เชื่อมโยงพุทธมณฑล

อีสาน สุเมืองโบราณ ศึกษาเส้นทางธรรม มุ่งการศึกษาสู่ธรรมชาติ เรียนรู้วิวัฒนาการเส้นทางใหม่
 ซึ่งในส่วนของจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แนะนำแหล่งท่องเที่ยวในตอนใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ดได้แก่ วัด
 บัณฑิตรัตนโสภณ ซึ่งเป็นอุทยานการศึกษาเฉลิมพระเกียรติ ๕๐ ปี กุฎาสิ่งห์ พุทฺธลาร้องไห้
 กุพระโกนา เป็นต้น

เพ็ญศรี สารินทร์ และอำคา แสงงาม(๒๕๔๘ : ๑๒๘ - ๑๓๕) ได้กล่าวถึง
 ข้อ

เสนออันเป็นแนวทางการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวิถีภูมิปัญญาไทยว่า การ
 ทำให้แหล่งภูมิปัญญาไทยให้น่าสนใจจะต้องบอกและนำไปชมชัดเจนว่าทำอะไร การเรียนรู้
 ประวัติครุภูมิปัญญา การยกย่องครุภูมิปัญญา จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอาสาสมัคร ทำหลักสูตรท่อง
 ถิ่น ส่วนวิธีการถ่ายทอด เช่นการบอกเล่าของครุภูมิปัญญาการถอดรหัสครุภูมิปัญญาการใช้สื่อที่
 หลากหลาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน สังคม เป็นต้น ส่วนแผนการส่งเสริมภูมิ
 ปัญญาไทยได้เสนอว่าควรจัดตั้งองค์กรภูมิปัญญาไทย การพัฒนาภูมิปัญญา จัดตลาดสินค้า
 การอบรม การจัดรายการท่องเที่ยวภูมิปัญญาไทย เป็นต้น

คณะทำงาน ศูนย์ประสานงานโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นทุ่งกุลาร้องไห้(๒๕๔๘ :
 ๔๖) กล่าวว่าพื้นที่บ้านกุฎาสิ่งห์ ตำบลกุฎาสิ่งห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีศักยภาพ
 ภูมิปัญญาโบราณสถานขอมเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว และชาวบ้านก็มีความพร้อมใน
 การจัดงานท่องเที่ยว ปัญหาคือชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยโครงการวิจัย
 มีเป้าหมายคือให้ชุมชนสามารถจัดการท่องเที่ยวได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ส่วนกระบวนการวิจัย
 ได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาแล้วพัฒนาโครงการ การทำความเข้าใจเป้าหมายการท่องเที่ยวกับ
 ชุมชน การวางแผนเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ ข้อมูลเอกสาร จัดเวที
 ระดมข้อมูล การศึกษาดูงาน แล้วนำรูปแบบการจัดท่องเที่ยวมาจัดทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยว
 สรุปลวิเคราะห์ ผลที่ได้คือชุมชนให้ความร่วมมือ เกิดกลุ่มวงดนตรีหมอลำ เกิดชมรมส่งเสริมการ
 ท่องเที่ยว เป็นต้น

สาระข้อมูลที่ได้จากเอกสารดังกล่าว คณะผู้วิจัยจะได้นำไปประยุกต์เป็นแนวทางการ
 จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับศักยภาพของบ้านกุฎา
 สิ่งห์ต่อไป

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชาวบ้านภู่กาสิงห์ ตำบลภู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนวิธีการศึกษาวิจัย

๑. การพัฒนาโครงการ

๑.๑ การคัดเลือกบุคคลเป็นคณะทำงานหรือคณะนักวิจัย ท้องถิ่น จำนวน ๑๐ คน โดยเน้นคนที่มีทักษะทางการคิด เขียนและพิมพ์หนังสือได้ นอกจากนี้เน้นคนที่มีความสนใจจะเข้าร่วมโครงการ มีความเสียสละ อุทิศตนในการทำงานและเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือจากสังคม หลังจากนั้นหัวหน้านักวิจัย จะเข้าไปหาพูดคุยและชวนเข้าร่วมงาน โดยขอความร่วมมือและสร้างความเข้าใจกับสมาชิกของวิสาหกิจ ว่าการร่วมงานกันครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบ้านเมืองเป็นสำคัญ และจะไม่มีเรื่องเสียหายกรณีผู้สาวเด็ดขาด เป็นต้น

๑.๒ การประชุมคณะนักวิจัย ได้นัดประชุมคณะนักวิจัยกันเพื่อร่วมกันพิจารณาสภาพปัญหาของชุมชนที่กำลังประสบอยู่ว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แล้วร่วมกันพิจารณาคัดเลือกประเด็นปัญหาที่เห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข และที่เห็นว่าสามารถจะดำเนินการได้ด้วยกระบวนกรวิจัย แล้วร่วมกันตั้งคำถามที่นำไปสู่การวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์และขั้นตอนวิธีการทำงาน หลังจากนั้นมอบให้หัวหน้านักวิจัยได้ไปพูดคุยกับผู้นำชุมชน ให้ทราบเข้าใจและเห็นความสำคัญของแนวทางการทำงานของคณะนักวิจัย เพื่อขอรับการสนับสนุนต่อไป

๑.๓ คณะนักวิจัยทุกคนเข้าร่วมประชุม และเสนอโครงการวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยอื่นๆ ที่ศูนย์ประสานงานการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น Node ทุ่งกุลาร้องไห้ ร่วมกับเครือข่ายนักวิจัย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการทำงานวิจัยท้องถิ่น แล้วนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงโครงการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงนำเสนอขอของบประมาณสนับสนุนการทำวิจัย จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

๒. การเตรียมการศึกษาวิจัย คณะนักวิจัยได้เตรียมการทำงานวิจัยในชุมชน ดังนี้

๒.๑ การประชุมคณะนักวิจัยท้องถิ่น คณะนักวิจัยท้องถิ่นบ้านภู่กาสิงห์ ตัวแทน Node ทุ่งกุลาร้องไห้และที่ปรึกษารวม ๑๓ คน ได้จัดประชุมกันที่บ้านของ คุณเพชร สอนงาม

เมื่อวันที่ ๑๗ เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ เพื่อร่วมกันพิจารณาทบทวนทำความเข้าใจโครงการวิจัยเพื่อเตรียมชี้แจงโครงการต่อผู้นำชุมชนให้ทราบความสำคัญของโครงการ คำถามการวิจัย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนวิธีการทำงาน ปฏิทินการทำงานและผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

ภาพที่ ๓ คณะนักวิจัยประชุมเตรียมชี้แจงโครงการต่อชุมชน

หลังจากนั้นได้แบ่งบทบาทหน้าที่ของนักวิจัยว่าใครจะรับผิดชอบชี้แจงหัวข้อใด เช่น การจดบันทึกข้อมูล การเตรียมสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร เครื่องเสียง การไปบอกเล่ากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้นำชุมชนให้เข้าประชุม การจัดทำอาหาร การเงิน เป็นต้น

๒.๒ การจัดเวทีชี้แจงโครงการต่อผู้นำชุมชน คณะนักวิจัยได้จัดประชุมชี้แจงโครงการที่ได้ทุนอาคาร ๓ โรงเรียนบ้านกุ้งกาสิงห์ เมื่อวันที่ ๒๕ เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มอาชีพ คณะครูและนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น ๑๒๐ คน ซึ่งหัวหน้านักวิจัยต้องถื่นและคณะได้ผลักดันชี้แจงตามหัวข้อที่ได้แบ่งหน้าที่กันไว้ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมซักถามข้อสงสัย หลังจากนั้นได้ร่วมกันกำหนดวันเก็บรวบรวมข้อมูล และรับสมัครอาสาสมัครเข้าร่วมเก็บข้อมูล ซึ่งได้แก่ นางรังษี แจ้งสนาม นางชานาญ หมื่นหาวงษ์ นายทวิช ทวีวรร

รณกิจ นางรัตนา พรหมเวช นางอรทัย ศรีสุนาครวั รวม ๕ คน หลังจากนั้นแบ่งบทบาทหน้าที่และนัดหมายการทำงานครั้งต่อไป

ภาพที่ ๔ คณะนักวิจัยกำลังชี้แจงโครงการ

ภาพที่ ๖ บรรยายภาคกลุ่มแม่บ้านที่เข้าร่วมรับฟังการชี้แจงโครงการ

ภาพที่ ๗ รับประทานอาหารหลังประชุมทุกครั้ง

๒.๓ การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล คณะนักวิจัย ที่ปรึกษาและอาสาสมัคร

รวม ๑๗ คน ประชุมพร้อมกัน ณ ใต้ถุนอาคาร ๓ โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ เมื่อวันที่ ๑ เดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ เพื่อร่วมกันกำหนดจุดประสงค์ กำหนดขอบเขตเนื้อหาการเก็บข้อมูล เช่น สภาพทั่วไป ประวัติหมู่บ้านทรัพยากรท่องเที่ยว อันได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางสังคมและวัฒนธรรม ส่วนกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรมที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเสริมศักยภาพของชุมชนได้ เช่น งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม สวนเกษตร ภูมิปัญญาสาขาต่างๆ เป็นต้น

และที่ประชุมได้มอบหมายให้หัวหน้าโครงการไปจัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลอันได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสำรวจ แบบสังเกต เป็นต้น แล้วมอบหมายให้นางสาวนงเยาว์ สอนงาม เป็นผู้จัดทำกล้องบันทึกภาพ

มอบหมายให้นางจันทร์ทิพย์ นาสุข เป็นผู้จัดพิมพ์เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมถ่ายเอกสาร มอบหมายให้นายเพชร สอนงาม เป็นผู้ประสานงาน ฯลฯ

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑ **ขอบเขตการศึกษาวิจัย** เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัย ไว้ดังนี้

๓.๑.๑ **ด้านพื้นที่** ได้กำหนดพื้นที่ที่จะทำการศึกษาคือ หมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ จำนวน ๕ หมู่บ้านคือ บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ บ้านกู่น้อย หมู่ที่ ๓ บ้านหนองอีดำ หมู่ที่ ๔ บ้านหนองสิม หมู่ที่ ๕ รวมประชากรทั้งสิ้น ๕,๐๓๕ คน

๓.๑.๒ **ประชากรที่ใช้ในการศึกษา** ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มาจากหมู่บ้านต่างๆ ในเขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ และองค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ จำนวนทั้งสิ้น ๑๐๘ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑). **ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา** จำนวน ๘ คน ได้แก่

- ๑.๑). นายประเวศ นามเขต นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์
- ๑.๒). นายสวัสดิ์ พบวันดี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์
- ๑.๓). นายสงบ ใจสาหัส กำนันตำบลกู่กาสิงห์
- ๑.๔). นายสิทธิชัย จันทะบุตรศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์
- ๑.๕). นายทวนทอง อาระลาผู้อำนวยการโรงเรียนกู่กาสิงห์ประชาสรรค์
- ๑.๖). นายไสว เสนาราช ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเกษตรวิสัย
- ๑.๗). นายสวัสดิ์ อินธิแสง ปลัดเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์
- ๑.๘). นายสุรพล พรเสนา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์

๒). **กลุ่มเป้าหมายการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว** ได้แก่บุคคลจากหมู่บ้านในพื้นที่ของเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ จำนวนทั้งสิ้น ๑๐๐ คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑). กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน ๕ คน
๒.๒). สมาชิกสภาเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์	จำนวน ๑๑ คน
๒.๓). กลุ่มเยาวชนบ้านกู่กาสิงห์	จำนวน ๕ คน
๒.๔). กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่	จำนวน ๔ คน
๒.๕). ชมรมมัคคุเทศก์น้อย	จำนวน ๑๐ คน
๒.๖). กลุ่มนักดนตรีพื้นบ้าน	จำนวน ๑๕ คน

๒.๗). กลุ่มหมอลำและนักร้อง	จำนวน	๑๐ คน
๒.๘) กลุ่มเพื่อนรำและศิลปะการแสดง	จำนวน	๒๐ คน
๒.๙). กลุ่มพิธีกรรม	จำนวน	๕ คน
๒.๑๐).กลุ่มช่างพื้นบ้าน	จำนวน	๔ คน
๒.๑๑).กลุ่มรถไถนา	จำนวน	๕ คน
๒.๑๒).คณะครูและนักเรียน	จำนวน	๒ คน

๓.๑.๓ เนื้อหา ได้แก่

- ๑). ทรัพยากรท่องเที่ยวและความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง
 - ทางด้านประวัติศาสตร์
 - สังคมวัฒนธรรม
 - และธรรมชาติ
- ๒). กิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- ๓). รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ๔). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ๕). เส้นทางเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยว

๓.๑.๔ กิจกรรมหรือวิธีการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามศักยภาพของชุมชน โดยจะทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ๔ ครั้ง

๓.๑.๕ ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย

ทำการศึกษาวิจัยระหว่างวันที่ ๑๗ เดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๓๐ เดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ รวมระยะเวลาจำนวน ๑ ปี กับ ๘ เดือน ๒๓ วัน

๓.๒ วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปโดยสังเขป ดังนี้

คณะนักวิจัยได้ใช้ทั้งวิธีการสำรวจข้อมูลสถานที่แหล่งท่องเที่ยว การสัมภาษณ์หรือสังเกต รวมทั้งการรวบรวมเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๒.๑ การประชุมเตรียมการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้ดำเนินการดังนี้

ก่อนเดินทางออกไปเก็บข้อมูลภาคสนาม คณะนักวิจัย ที่ปรึกษาโครงการและอาสาสมัคร ได้จัดประชุมเพื่อกำหนดแนวทางการทำงาน ดังนี้

๑). กำหนดแผนการทำงานว่าจะเก็บข้อมูลและสรุปข้อมูล ระหว่างวันที่ ๗, ๘, ๑๕, ๑๘, ๑๙, ๒๐, และ ๒๒ เดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ รวม ๗ วัน

ภาพที่ ๘ คณะนักวิจัยประชุมวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล

๒). กำหนดปฏิทินการทำงาน ได้ร่วมกันกำหนดวันเวลาการเก็บข้อมูลดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงปฏิทินการปฏิบัติงานนักวิจัย ดังนี้

ที่	รายการ	วัน เดือน ปี	เป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูล	ลักษณะข้อมูล
๑	สำรวจแหล่งท่องเที่ยว	๗ สิงหาคม ๒๕๔๗	๗ แห่ง	สำรวจ
๒	บ้านกู่กาสิงห์	๘ สิงหาคม ๒๕๔๗	๑ คน	สัมภาษณ์
๓	บ้านหนองเมืองแสน	๘ สิงหาคม ๒๕๔๗	๖ คน	สัมภาษณ์
๔	บ้านกู่น้อย หมู่ที่ ๓	๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๗	๖ คน	สัมภาษณ์

๕	บ้านหนองอีดำ,บ้านหนองสิม	๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗	๖ คน	สัมภาษณ์
๖	จังหวัดร้อยเอ็ด, และขอนแก่น	๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๗	๖ คน	เอกสาร
๗	ประชุมสรุปข้อมูล	๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๗	-	การสรุป

๓). กำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตเนื้อหาของข้อมูลที่ต้องการ เช่น ข้อมูล

เกี่ยวกับโบราณสถาน โดยทั่วไปมีแล้วในเอกสารทางวิชาการ แต่ส่วนที่ต้องการคือ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เช่น ความคิดความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรม เป็นต้น

๔). ร่วมพิจารณาและสำรวจข้อมูลก่อนว่า ข้อมูลส่วนใดที่ทราบและมีอยู่แล้ว เพราะนักวิจัยท้องถิ่นมีทุนเดิม สามารถรู้ข้อมูลบางอย่างได้ หรือส่วนใดต้องการรายละเอียดเพียงเล็กน้อยข้อมูลก็จะสมบูรณ์ เป็นต้น

๕). มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ฝ่ายอาหาร ฝ่ายเก็บรวบรวมเอกสาร ฝ่ายการเงิน ผู้จัดหากล้องบันทึกภาพ ฝ่ายเอกสาร ฝ่ายประสานงาน และนัดหมายการทำงานครั้งต่อไป

๓.๒.๒ การสำรวจพื้นที่ ดังนี้

๑). โดยในวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ คณะนักวิจัยทุกคนได้เดินทางด้วยรถมอเตอร์ไซด์ ออกไปสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและใกล้เคียง ได้แก่ กู่กาสิงห์ กู่โพนวิจ กู่โพนระฆัง ถนนคูขาด สระแก ศูนย์ผ้าไหม พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านสวนเกษตรทฤษฎีใหม่และกลุ่มเกษตรผสมผสานลุ่มแม่น้ำเสียว ซึ่งการเดินทางออกไปสำรวจร่วมกันครั้งนี้ ทำให้สมาชิกได้มองเห็นสภาพความเป็นจริงว่า ในแต่ละส่วนได้พัฒนาไปถึงไหนแล้ว และมีความมั่นใจในศักยภาพของพื้นที่ที่จะพัฒนางานวิจัยหรือทำงานพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน พร้อมกับจดบันทึกข้อมูลเพื่อเป็นหลักฐานไว้ศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

๓.๒.๓ การสัมภาษณ์ผู้รู้ ได้ดำเนินการดังนี้

๑). คณะนักวิจัยท้องถิ่นและอาสาสมัครที่เข้าร่วมเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จำนวน๑๕ คนได้เดินทางมาพร้อมกันที่บ้านของคุณเพชร สอนงาม หลังจากนั้นได้ขึ้นรถมอเตอร์ไซด์ เดินทางไปเก็บข้อมูลจากบ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๖ คน คือ นายทองดี สูงพล อายุ ๘๓ ปี นายสี ศรีเที่ยง อายุ ๖๑ ปี แม่ใหญ่

บุญ หาญดับเหล็ก อายุ ๙๑ ปี แม่ใหญ่นวล นามวงษ์ อายุ ๘๖ ปี พ่อใหญ่แดง สี
นาทนาวา อายุ ๗๔ ปี แม่ใหญ่อินทร์ ลานรอบ อายุ ๘๒ ปี

ภาพที่ ๙ นักวิจัยกำลังสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในชุมชน

๒). คณะนักวิจัยและอาสาสมัคร รวม ๑๒ คน เดินทางไปเก็บรวบรวม
ข้อมูลภาคสนาม โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ที่บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ จำนวน ๖
คน คือแม่ใหญ่เกษมศรี ศรีคาม อายุ ๕๗ ปี นายบุญสง ศรีเที่ยง อายุ ๖๕ ปี นายคำ
โพธิ์ วาสนาม อายุ ๗๖ ปี นายนาค ศรีเที่ยง อายุ ๗๕ ปี นายช่วย ออมอด อายุ
๗๕ ปี แม่ใหญ่อ้วน ศรีเที่ยง อายุ ๘๗ ปี

๓). คณะนักวิจัยและอาสาสมัครเก็บข้อมูล รวมจำนวน ๑๐ คน ได้เดิน
ทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๖ คน จาก
บ้านกุ่มน้อย หมู่ที่ ๓ คือนายแวว จำปาทิพย์ อายุ ๗๖ ปี นายถนอม พลอาสา อายุ
๖๗ ปี นายบุญถึง หยุดยั้ง อายุ ๘๗ ปี หมู่ที่ ๔

๔). คณะนักวิจัยท้องถิ่นและอาสาสมัครที่เข้าร่วมเก็บรวบรวมข้อมูลภาค
สนาม จำนวน ๑๕ คนได้เดินทางออกไปเก็บข้อมูลที่บ้านหนองอีดำ หมู่ที่ ๔ ซึ่งตั้งอยู่ห่าง

จากบ้านกู่กาสิงห์ไปทางทิศใต้ประมาณ ๑ กิโลเมตร โดยมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๖ คน คือ นายประเสริฐ สมภาร อายุ ๘๓ ปี นายสี ศรีเที่ยง อายุ ๖๑ ปี แม่ใหญ่บุญหาญดับเหล็ก อายุ ๘๑ ปี แม่ใหญ่นวล นามวงษ์ อายุ ๘๖ ปี พ่อใหญ่แดง สีนาท นาวา อายุ ๗๔ ปี แม่ใหญ่อินทร์ ลานรอบ อายุ ๘๒ ปี หมู่ที่ ๓

๕). คณะนักวิจัยท้องถิ่นและอาสาสมัครที่เข้าร่วมเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จำนวน ๑๕ คนได้เดินทางไปเก็บข้อมูลจากบ้านหนองสิม หมู่ที่ ๙ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๖ คน คือ นายทองดี สูงพล อายุ ๘๓ ปี แม่ใหญ่จวง จันทร์ดำ อายุ ๖๑ ปี พ่อใหญ่เหลา อาจเมือง อายุ ๗๗ ปี แม่ใหญ่นวล นามวงษ์ อายุ ๘๖ ปี พ่อใหญ่แดง สีนาท นาวา อายุ ๗๔ ปี แม่ใหญ่อินทร์ ลานรอบ อายุ ๘๒ ปี

๖). นอกจากนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ยังสามารถเก็บข้อมูลเหนือจากเวลาที่กำหนดไว้ตามแผน เช่น เมื่อมีเวลาพบปะกับผู้นำชุมชน ในงานเทศกาลบุญมหากรรม หรืองานแต่งงาน งานฌาปนกิจศพ ที่มีการจัดโต๊ะเลี้ยงอาหาร หลังจากทักทายกันตามอัธยาศัย ก็นำเข้าสู่เรื่องการท่องเที่ยว โดยนายสงบ ใจสาหัส กำหนดตำบลกู่กาสิงห์ เป็นต้น

๓.๒.๔ การรวบรวมศึกษาข้อมูลเอกสาร ได้ดำเนินการดังนี้

๑). คณะนักวิจัยได้ร่วมกันสืบค้นหาเอกสารของหมู่บ้าน ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์หมู่บ้าน สภาพทั่วไปของหมู่บ้าน โดยแต่ละคนช่วยกันสอบถามและค้นหา เช่น นายอำคา แสงงาม ได้หนังสืออนุสรณ์ในงานบุญมหากรรม ที่คุณพ่อดำรง สังคมศิลป์ เขียนประวัติบ้านกู่กาสิงห์ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ นางเพ็ญมาลี คำภูเมืองได้หนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพพระครูโสภาสพัฒนคุณ อดีตเจ้าอาวาสและเจ้าคณะตำบลกู่กาสิงห์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ นายเพชร สอนงาม ได้สมุดบันทึกของผู้ใหญ่บ้านซึ่งเขียนประวัติหมู่บ้านด้วยลายมือ ของนายบิณ นาปองสี อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ เป็นต้น

๒). ในช่วงวันที่ ๒๑ - ๒๒ เดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๗ มอบหมายให้นายสุพล นามเขต และนายดุสิต นาสุข ซึ่งขณะนั้นเป็นเทศมนตรีตำบลกู่กาสิงห์ และได้ขอรยงนตพาหนะของเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ใช้เป็นพาหนะเดินทางไปประสานและขอความอนุเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จากหน่วยงานทางราชการ ได้เอกสารสำคัญประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

-สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด ได้เอกสารยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดร้อยเอ็ดและเอกสารอื่นๆ อีกจำนวนมาก

-สำนักงานส่งเสริมกีฬานันทนาการและการท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด ได้เอกสาร เช่น แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด คู่มือท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด คู่มือท่องเที่ยวร้อยแก่นสาร ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม เอกสารแผนที่และกำหนดการท่องเที่ยวของจังหวัด ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม ฯลฯ

-สำนักงานท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต ๓ จังหวัดขอนแก่น ได้เอกสารเช่น แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ดในภาคอีสาน คู่มือท่องเที่ยวจังหวัดในภาคอีสาน และประเทศไทย คู่มือท่องเที่ยวประเทศไทย พร้อมแผนผังสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในภาคอีสานจำนวนมาก ฯลฯ

๓.๒.๕ การเข้าร่วมประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดท่องเที่ยวโดยชุมชน กับเครือข่ายนักวิจัยท้องถิ่น ดังนี้

๑). ได้เข้าร่วมและนำเสนอผลงานการจัดการท่องเที่ยวในงาน “มหกรรม ๔ ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นทุ่งกุลารุ่ สู่การพัฒนาที่กินได้” ในวันที่ ๑๒ เดือนพฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘ ณ ศูนย์ฝึกอบรมมูลนิธิประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลารุ่ให้อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจัดโดย ศูนย์ประสานงานโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นทุ่งกุลารุ่ให้อำเภอเกษตรวิสัย ทุ่งกุลารุ่ ในงานนี้ได้รับเอกสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ คนวังอ้อมเติมไฟการท่องเที่ยว นิเวศวัฒนธรรมรากฐานใหม่แห่งการท่องเที่ยวโดยชุมชน พร้อมเอกสารอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์จำนวนมาก

๒). นายอำคา แสงงาม นายเพชร สอนงามและนายอุทัย บัวแก้ว ได้เป็นตัวแทนนักวิจัยเข้าร่วมจัดนิทรรศการและเป็นวิทยากรแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ในการสัมมนาเครือข่ายการวิจัยเพื่อท้องถิ่นอีสาน “ความรู้คืนถิ่น : กระบวนการสำนึกแก่ชุมชนอีสาน” วันที่ ๗ - ๘ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙ ณ หอประชุมไพรพยอม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในงานนี้ได้รับเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมาก เช่น ชุมชนแก่นักวิจัยที่บ้านอีสาน ทำเนียบนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๒๕๔๓ - ๒๕๔๙ เอกสารประกอบการสัมมนา เป็นต้น

๓.๒.๖ การจัดเวทีประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น โดยผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว กำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชน เป็นต้น

จากเอกสารต่างๆ ที่ได้รับมา สามารถนำไปเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการ
ท่องเที่ยว จัดรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยว และการกำหนดเส้นทางเครือข่ายการท่องเที่ยว
เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์ได้เป็นอย่างดี

๓.๒.๗ การศึกษาดูงาน ดังนี้

คณะนักวิจัยและผู้นำชุมชน จำนวน ๗๐ คน ได้ไปทัศนศึกษาดูงานการ
บริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ เดือนตุลาคม พุทธศักราช
๒๕๔๗ รวม ๒ วันกับ ๑ คืน โดยขอหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อสถานที่เป้าหมายไปดูงานจาก
Node ทุ่งกุลาร้องไห้ เช่น หมายเลขโทรศัพท์ ๑๐ - ๓๘๐๖๔๘๖ ถึงคุณกิตติ แสงโคตร
เพื่อประสานไปที่บ้านเป่า หมายเลขโทรศัพท์ ๐๗ - ๘๗๒๒๒๙๘ เพื่อติดต่อคุณวิชัย (ไม่
ทราบนามสกุล) ที่บ้านวังอ้อ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๔๕ - ๖๓๘๓๒๒ เพื่อติดต่อไป องค์การ
บริหารส่วนตำบลสระกำแพงใหญ่ ทั้งนี้เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และการบริหาร
จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ๔ แห่งคือ

ภาพที่ ๑๑ ผู้นำชุมชนทัศนศึกษาดูงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

๑). เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น รถบัสโดยสารถึงบ้านหนองหล่ม อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวภูไท ตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำโขง ที่มีเอกลักษณ์คือการลำตั่งหวาย และได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) โดยผู้นำชุมชนและคณะกรรมการบริหารบรรยายสรุป แล้วเดินชมทัศนียภาพฝั่งแม่น้ำโขง หลังจากนั้นออกเดินทางไปเยี่ยมชมตลาดและรับประทานอาหารเช้าที่อินโดจีน

๒). เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น เดินทางถึงบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีระบบในเรื่องการต้อนรับนักท่องเที่ยว เช่นมีศาลาที่พัก มีบ้านพัก ๕ หลัง มีห้องน้ำและสถานที่ขายสินค้า เป็นต้น ที่นี่มีการบรรยายสรุปประวัติของหมู่บ้าน และร่วมรับประทานอาหารเช้าที่เมืองหลังจากนั้นชมดนตรีหมอลำภูไท เข้าพักนอน และรับประทานอาหารเช้าที่นักวิจัยไปนอนพักค้างคืนและร่วมกิจกรรมกินข้าวพาสแลง ชมการแสดงศิลปวัฒนธรรม แล้วตอนเช้าเดินทางต่อไปที่บ้านวังอ้อ

๓). เวลาประมาณ ๑๑.๐๐ น ถึงบ้านวังอ้อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชุมชนตัวอย่างในการอนุรักษ์ป่า และยังทำเส้นทางเดินป่า สร้างฐานการเรียนรู้ตามเส้นทาง มีบ้านพักนักท่องเที่ยวและที่นี่เป็นศูนย์อบรมเด็กและเยาวชนด้วย หลังจากไหว้พระเสร็จฟังพระบรรยายสรุป แล้วรับประทานอาหารเช้า คุณสมเกียรติ(ไม่ทราบนามสกุล) พร้อมคณะกันเดินตามเส้นทางชมป่า และฐานความรู้ในป่า หลังจากนั้นเดินทางไป องค์การบริหารส่วนตำบลสระกำแพงใหญ่

๔). ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลสระกำแพงใหญ่ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัด

ศรีสะเกษ เวลาประมาณ ๑๖ นาฬิกา มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัด กำนัน ประธานสภาวัฒนธรรม บรรยายสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการท่องเที่ยว หลังจากนั้นเข้านมัสการหลวงพ่ोज้ำอวาสที่กำลังอาพาธ และเยี่ยมชมปราสาทสระกำแพงใหญ่ แล้วอำลาเดินทางกลับบ้านภูกาสิงห์โดยสวัสดิภาพ

๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้

๓.๓.๑ การศึกษาศักยภาพตนเองด้าน กิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม ที่สามารถ

นำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนได้

๓.๓.๒ กำหนดเป็นรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยว โดยนำศักยภาพที่เป็นกิจกรรมทางสังคม และ วัฒนธรรม มากำหนดเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ดังนี้

- ๑). รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วไป
- ๒). รูปแบบการเข้าค่ายทักษะชีวิต
- ๓). รูปแบบการบริหารจัดการ
- ๔). รูปแบบเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยว

๓.๓.๓ การประชุมพิจารณาปรับปรุงรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเพิ่มเติมกิจกรรมเข้าไป เพื่อให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยว และกระบวนการบริหารจัดการ มีความสมบูรณ์ครบวงจร

๔ การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ดำเนินการดังนี้

๔.๑ การเตรียมการทดลอง ร่วมกันนำผลจากการสรุปวิเคราะห์มากำหนดจัดเป็น กิจกรรมการท่องเที่ยวตามศักยภาพของชุมชน ซึ่งได้คือ

๔.๑.๑ การประชุมผู้นำชุมชน ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน ส่วนราชการ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ เพื่อสร้างความตระหนักในโครงการจัดการท่องเที่ยว กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้กระบวนการวิจัยทดลอง พร้อมกับสร้างความเข้าใจในแนวคิดหลักในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือถือว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมในการพัฒนาสังคม วัฒนธรรม เผยแพร่ ถ่ายทอด อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เน้นการมีส่วนร่วมของคนทุกฝ่าย ทั้งส่วนบุคคล คณะบุคคล และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

๔.๑.๒ จัดทำปฏิทินทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้มีการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ๔ ครั้ง คือจัดกิจกรรมท่องเที่ยวระดับหมู่บ้าน ระดับจังหวัด รอบสื่อมวลชนและจัดเข้าค่ายทักษะชีวิต ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงปฏิทินทดลองจัดกิจกรรมท่องเที่ยว

ครั้งที่	เนื้อหาการทดลอง	ระยะเวลา	หมายเหตุ
๑	การทดลองจัดท่องเที่ยวระดับชุมชน	๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘	
๒	การทดลองจัดท่องเที่ยวระดับจังหวัด	๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙	
๓	การทดลองจัดท่องเที่ยวรอบสื่อมวลชน	๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙	
๔	การทดลองจัดค่ายทักษะชีวิต	๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙	

๔.๑.๓ กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว คือ การทัศนศึกษาและดูงาน การจัดงานท่องเที่ยวประจำปี “งานกินข้าวทุ่งฯ นุ่งผ้าไหม” และการเข้าค่ายทักษะชีวิตสืบสานภูมิปัญญาต่อต้านยาเสพติด และรายละเอียดในแต่ละกิจกรรม เช่น เส้นทางท่องเที่ยว ขั้นตอนพิธีการต้อนรับ กิจกรรม สถานที่และแหล่งเรียนรู้ บ้านพักโฮมสเตย์ กิจกรรมการแสดง เป็นต้น

๔.๑.๔ ประชุมผู้เกี่ยวข้อง แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลรับผิดชอบดูแลกิจกรรม

การท่องเที่ยวทุกกระบวนการ โดยตั้งเป็นชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลภูเก้าสิงห์ กำหนดให้

มีคณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการอำนวยการ คณะทำงาน เช่น ฝ่ายการเงิน ฝ่ายการแสดง ฝ่ายสินค้าพื้นบ้าน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายอาหาร ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายแสงสีเสียง ฝ่ายแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น โดยฝ่ายจัดการแสดงให้สามารถข้อมิกิจกรรมได้ทุกโอกาสที่เหมาะสม และให้สามารถจัดแสดงในโอกาสสำคัญได้

๔.๑.๕ การจัดทำเอกสาร ได้แก่ โครงการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว กำหนดการท่องเที่ยว แผนที่ท่องเที่ยวในชุมชน หนังสือเชิญ รวมทั้งแผนพับประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว แผนที่ให้ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ พร้อมกับจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่บริเวณทางเข้าหมู่บ้าน

๔.๑.๖ การประสานนักท่องเที่ยว โดยนำหนังสือเอกสารโครงการพร้อมหนังสือเชิญ ไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย ที่จะแก่นักท่องเที่ยวเข้ามาร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกขบวนการ ตั้งแต่การต้อนรับ เข้าพักนอน ชมการแสดง เดินทางกลับ และกลุ่มอาชีพต่างๆ หรือหน่วยงานทางราชการที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมให้เข้าร่วมโดยพร้อมกัน

๔.๒ การข้อมิกิจกรรมท่องเที่ยว ได้ดำเนินการดังนี้

๔.๒.๑ กำหนดกิจกรรมที่จะข้อมิ เช่น คณะนักดนตรี ขบวนแห่เจ้าเมือง การฟ้อนรำชุดนาฏลีลาภู่อ่าสิงห์ ฟ้อนส้มมาชีพ ฟ้อนบั้งไฟ นักร้องและหมอลำ การแสดงตำนานการสร้างภู่อ่าสิงห์ พิธีเปิดและคำกล่าวเปิดงาน เป็นต้น

๔.๒.๒ กำหนดตัวบุคคลผู้ประสานงาน กำหนดตัวบุคคลรับผิดชอบกิจกรรมการแสดงแต่ละประเภท พร้อมกับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาผู้เข้าร่วมฝึกข้อมิกิจกรรมการแสดง

๔.๒.๓ ดำเนินการฝึกข้อมิกิจกรรมการแสดง โดยหัวหน้าฝ่ายงานที่รับผิดชอบ สามารถดำเนินการฝึกข้อมิได้ทันทีเมื่อรวบรวมสมาชิกได้พร้อมแล้ว และกำหนดให้ใช้เวลาฝึกข้อมิประมาณ ๗ วัน

๔.๒.๔ จัดทำรายการแสดงบนเวทีโดยละเอียด เพื่อใช้ประกอบการแสดงจริง เช่น บทพูดของพิธีกร ขั้นตอนพิธีเปิดและรายการแสดง เป็นต้น

๔.๒.๕ ดำเนินการข้อมิใหญ่ในสถานการณ์จริง โดยให้ผู้แสดงทุกคนร่วมแสดงบนเวทีจริงมีเครื่องเสียงแสงสีพร้อม ตามลำดับพร้อมจับเวลาการแสดงทุกคณะ เพื่อให้เวลากระชับลงตัวมากที่สุด

๔.๒.๖ ประเมินผลการจัดทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยว แล้วนำไปปรับปรุงให้การแสดงมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

๔.๓ **การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว** โดยดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างครบกระบวนการ เริ่มต้นจากการต้อนรับนักท่องเที่ยว การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว การกินข้าวแฉะและชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน แล้วเข้าพักนอนในชุมชน แล้วทำบุญตักบาตรที่หน้าบ้านพัก ในตอนเช้า เลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกและอำลาแล้วเดินทางกลับ ทดลอง ๔ ครั้ง ดังนี้

การทดลองครั้งที่ ๑ เป็นการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับหมู่บ้าน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นการทดสอบกระบวนการต่างๆ ที่จัดขึ้น เช่น การต้อนรับนักท่องเที่ยว การจัดทำอาหาร การแสดงดนตรี การแสดงศิลปวัฒนธรรม บ้านพักโฮมสเตย์ เป็นต้น ในขณะที่เดียวก็เป็นการเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านได้มีโอกาสเข้ามาสัมผัส เรียนรู้และให้ความเข้าใจด้วยประสบการณ์ตรงว่าการจัดท่องเที่ยวของหมู่บ้านเป็นอย่างไร เป็นต้น

การทดลองครั้งที่ ๒ เป็นการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว กระบวนการบริหารจัดการเพื่อยกระดับให้ดีขึ้นในขณะที่เดียวกันก็เป็นการประชาสัมพันธ์ ให้หน่วยงานราชการระดับจังหวัดได้ทราบถึงศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ จำนวน ๒๐ คน โดยได้รับความร่วมมือจากเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย เกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด เครือข่ายนักวิจัยท้องถิ่น Node ทุ่งกุลาร้องไห้ เข้าร่วมกิจกรรมทุกกระบวนการ

การทดลองครั้งที่ ๓ เป็นการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรอบของสื่อมวลชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของชุมชนให้ทราบกันโดยทั่วไป นอกจากนี้ก็ยังเป็นการพัฒนากระบวนการ กิจกรรมท่องเที่ยว การบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวในครั้งนี้ สำนักงานการท่องเที่ยว

กีฬาและนันทนาการจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ประสานกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย คือ สื่อมวลชนซึ่งรวมทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จำนวน ๒๐ คน เจ้าของหรือผู้จัดการบริษัทรถยนต์นำเที่ยว จำนวน ๒๐ คน และผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม จำนวน ๑๐ คน รวม ๕๐ คน โดยเทศบาลตำบลกุกาสิงห์ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งที่พัก ค่าอาหาร ค่าชมการแสดงและอื่นๆ ที่จำเป็นทั้งหมด

การทดลองครั้งที่ ๔ เป็นการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบ การเข้าค่ายพักแรมชีวิตร สืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้าน ต่อด้านยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อหารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของบ้านกู่กาสิงห์ ในขณะเดียวกัน ก็เป็นการทดสอบกิจกรรมฐานการเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ๖ ฐาน ว่ามีความพร้อมเพียงใด และเป็นการทดสอบการบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนอย่างแท้จริง

การจัดกิจกรรมทดลองครั้งนี้ กลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง ได้รับความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียน พร้อมคณะครูโรงเรียนทรายทองวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัด ราชบุรี ได้นำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่สอบปลายปีเสร็จแล้ว มาเข้าค่ายพักแรมชีวิตร จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๑๐ คน

๔.๔ สรุปและประเมินผลการทดลอง ในการประเมินผลการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย และตามโอกาสและความเหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

๔.๔.๑ ในส่วนผู้นำ เช่น หัวหน้าส่วนราชการ ข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะใช้วิธีการสอบถามโดยตรงในขณะที่อยู่ในบริเวณงาน ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวแบบต่างๆ มาแล้วและสามารถประเมินภาพรวมของงานได้ดี ขณะเดียวกันก็สามารถให้คำแนะนำเพิ่มเติมได้ดี

๔.๔.๒ ประเมินจากหัวหน้าฝ่ายงาน ใช้วิธีถามกันแบบธรรมดาอย่างไม่เป็นทางการ ในช่วงขณะปฏิบัติงาน จากหัวหน้าหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานที่รับผิดชอบฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายจัดทำอาหาร ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายต้อนรับ ฝ่ายการแสดง ฝ่ายพิธีกร เป็นต้น จะทำให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็น เช่น ถามว่า “เป็นไงฝ่ายทำอาหารวันนี้” เพียงคำถามแค่นี้ ในสถานการณ์จริงขณะปฏิบัติงาน อะไรก็ตามก็จะได้ข้อมูลทั้งทางบวกหรือทางลบ(แล้วแต่สถานการณ์) ออกมาอย่างพร้อมพรั่ง เป็นต้น

๔.๔.๓ ใช้แบบประเมิน โดยทั่วไปใช้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง เพื่อต้องการทราบรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการในภาพรวมของการจัดงานในแต่ละครั้ง

ผลการประเมินทุกครั้ง คณะนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องจะได้นำไปสรุปผลการประเมิน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว กระบวนการบริหารจัดการ หรือ นำไปปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืนของการท่องเที่ยวของชุมชน ต่อไป

บทที่ ๔

ผลการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมและ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมทั้งเส้นทางเครือข่ายท่องเที่ยวระดับหมู่บ้านเชื่อมโยงกับเส้นทางระดับภูมิภาค ซึ่งผลการศึกษา มีดังนี้

ทรัพยากรการท่องเที่ยว และกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม

ทรัพยากรการท่องเที่ยว และกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม ของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวได้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ ๑ จากการศึกษา มีดังนี้

๑. ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีดังนี้

๑.๑ ด้านประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีในหมู่บ้าน

และ

สถานที่ใกล้เคียงรอบหมู่บ้าน ได้แก่

๑.๑.๑ กู่กาสิงห์

๑). **ที่ตั้ง** กู่กาสิงห์ตั้งอยู่ในบริเวณวัดบูรพาภูน้อย หมู่ที่ ๓ บ้านกู่
น้อย ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ปัจจุบันได้รับการขุดแต่งบูรณะเพื่อ
อนุรักษ์รูปแบบโบราณสถาน และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดร้อยเอ็ด และ
ถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อของจังหวัดร้อยเอ็ด และมีคนนิยมไปเที่ยวชมมาก

๒). **คติความเชื่อ** เป็นโบราณสถานที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะแบบเขมร
สร้างขึ้นตามคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย โดยนับถือพระศิวะเป็นเทพเจ้าสูงสุด
จากการศึกษาลวดลายหน้าบัน ทับหลังและลวดลายอื่นๆ ทราบว่าตรงกับสมัยศิลปะเขมรแบบ
บาปวน อายุราว พ.ศ. ๑๕๕๐ - ๑๖๓๐

๓). **การเรียกชื่อ** โดยทั่วไปยังไม่มีหลักฐานยืนยันว่าขอมเรียก
โบราณสถานแห่งนี้ว่าอย่างไร แต่ภาษาที่ใช้เรียกชื่อเป็นภาษาไทย จึงเชื่อว่าคำว่า “กู่กาสิงห์”
เป็นคำที่คนไทยลาวได้ตั้งชื่อขึ้นใหม่ โดยคำว่ากู่ เป็นคำที่ใช้เรียกโบราณสถานที่มีลักษณะ
คล้ายสถูป หรือเจดีย์เก่าแก่ในอีสานตอนกลาง คำว่ากา น่าจะมาจากรูปพระยาครุฑ หรือนก

อินทรีที่เคยปรากฏอยู่ที่กุ๊ นอกจากนี้คำว่าก้างยังเป็นคำในภาษาถิ่นตรงกับคำในภาษาไทยกลาง คือคำว่า ตรา ซึ่งแปลว่าเครื่องหมาย ส่วนคำว่าสิงห์ เป็นคำใช้เรียกรูปประติมากรรมสิงห์ที่เคยมีตั้งไว้ประตูทางเข้ากุ๊ ดังนั้นกุ๊กาสิงห์จึงหมายถึง โบราณสถานที่มีรูปกาและ สิงห์เป็นเครื่องหมาย

ภาพที่ ๑๔ โบราณสถานกุ๊กาสิงห์ สมัยศิลปะปาวน

๔). **ตำนานการสร้างกุ๊กาสิงห์** คนเฒ่าแก่ในท้องถิ่นเล่าว่า เดิมบริเวณแห่งนี้อยู่ภายใต้อิทธิพลการปกครองของชนชาติขอม ในสมัยนั้นเจ้าเมืองขอมโปรดการสร้างกุ๊ จึงเกณฑ์ให้ขอมผู้หญิงสร้างกุ๊พระโกนา แข่งขันกับขอมผู้ชายที่สร้างกุ๊กาสิงห์ ซึ่งไม่ทราบว่ามีใครเริ่มสร้างกันเมื่อไร ทราบแต่เพียงข้อตกลงของขอมทั้งสองฝ่ายที่มีต่อกันว่า กำหนดวันสุดท้ายของการแข่งขันให้ยึดเอาตอมดาวรุ่งขึ้น ทั้งนี้ฝ่ายขอมผู้หญิงได้ออกอุบายเพื่อจะเอาชนะฝ่ายชาย โดยจัดทำดวงไฟขนาดใหญ่แล้วชักขึ้นไปแขวนไว้บนยอดของต้นยาง ที่เห็นว่าสูงที่สุดในสมัยนั้นทุ่งกุลายังโล่งเตียน ทำให้มองเห็นขอบฟ้าจดดินไม่มีต้นไม้มาบดบังทัศนียภาพเพียงน้อยนิด เมื่อขอมผู้ชายมองเห็นดวงไฟและนึกว่าเป็นดาวรุ่งตามสัญญาที่ตกลงกันได้ จึงพากันหยุดก่อสร้างกุ๊กาสิงห์ ส่วนขอมหญิงเมื่อออกกลอุบายหลอกขอมฝ่ายชายสำเร็จ ได้ที่ที่ช่วยกัน

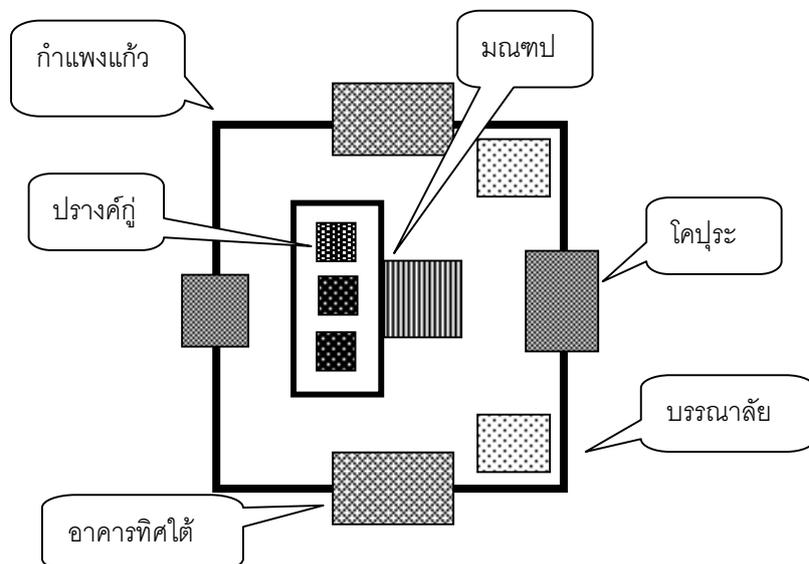
เร่งรีบสร้างกุฎพระโกนาต่อไปจนถึงสว่างและเสร็จพอดี ด้วยเหตุนี้กุฎกาสิงห์จึงสร้างไม่เสร็จสมบูรณ์ เห็นเฉพาะเพียงส่วนฐาน ไม่มีปรางยอดปรางค์สง่างามเหมือนกับกุฎพระโกนา ดังหลักฐานที่ปรากฏให้เห็นมาตราบนานเท่าทุกวันนี้

๕). แผนผังและอาคารสิ่งก่อสร้างประกอบ กุฎกาสิงห์มีแผนผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง ๓๕ เมตร ยาว ๕๐ เมตร ตั้งยาวในแนวทิศตะวันออก ตะวันตก ภายในมีสิ่งก่อสร้าง ดังนี้

ปรางค์กุฎกาสิงห์ มีลักษณะเป็นปรางค์สามองค์ตั้งเรียงกันในแนวทิศเหนือและทิศใต้ โดยตั้งอยู่บนฐานศิลาแลงที่ยกพื้นสูงอีกครั้งหนึ่ง มีมณฑป เป็นอาคารที่ตั้งเชื่อมติดกับปรางค์องค์กลางของกุฎกาสิงห์ มีลักษณะเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ใช้เป็นเส้นทางเดินเข้าสู่ปรางค์ประธาน ที่ด้านหน้าปรางค์เยื้องทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และเฉียงเหนือจะมีบรรณาลัย สร้างด้วยศิลาแลง ตั้งอยู่ทั้งสองด้านสันนิษฐานเป็นที่เก็บคัมภีร์ทางศาสนา ทางด้านทิศตะวันออกเป็นที่ตั้งของอาคารโคปุระ เป็นซุ้มประตูทางเดินเข้าออกสู่ปรางค์กุฎ ผังอาคารเป็นรูปเครื่องหมายบวก มี ๒ หลังคืออีกหลังตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตก กำแพงแก้ว สร้างด้วยศิลาแลงสูงประมาณ ๔ เมตร เพื่อล้อมรอบสิ่งก่อสร้างต่างๆ ไว้ แนวกำแพงที่สมบูรณ์ที่สุดคือทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ สันนิษฐานว่าสระน้ำที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของปรางค์กุฎบริเวณแนวกำแพงรอบวัดน่าจะเป็นสระพังหรือสระขุดเพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับประกอบพิธีกรรมคู่กับโบราณสถานแห่งนี้

นอกจากนี้ ก่อนการขุดแต่งบูรณะยังพบ คูน้ำรูปเกือบม้าล้อมรอบ แนวกำแพงด้านนอกอีกครั้ง ปัจจุบันได้ปลูกต้นไม้เป็นแนวเขตไว้

แผนผังแสดงอาคารและสิ่งก่อสร้างกุฎกาสิงห์

ธรรมขอมได้เสื่อมไปตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ ๑๙ จนกระทั่งเมื่อประมาณปีพุทธศักราช ๒๔๔๖ จึงมีการตั้งบ้านเรือนอยู่ชุมชนขอมโบราณแห่งนี้ และตั้งขึ้นเป็นสำนักสงฆ์ที่บริเวณวัดบูรพาภูน้อยเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งชาวบ้านถือว่าเป็นพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์ เพราะเป็นสถานที่ประทับหรือสิงสถิตย์ของเทพยดา และด้วยที่เป็นชุมชนโบราณมาตั้งแต่สมัยขอม ชาวบ้านจึงได้จัดงานบุญบั้งไฟเพื่อบวงสรวงขอฝนทุกปี นอกจากนี้ในช่วงสงกรานต์ก็ได้จัดงานสงกรานต์เป็นทุกปีเช่นกัน โดยเฉพาะวัดตั้งอยู่ในบริเวณนี้ เมื่อชาวบ้านไปทำบุญที่วัดก็จะนำข้าวปลาอาหารไปเช่นสรวงบวงพลีอยู่เสมอ

ความเชื่อต่อความศักดิ์สิทธิ์ของกุฎกาสิงห์ที่เกี่ยวข้องกับคนในยุคปัจจุบันคือในช่วงจัดงานเทศกาลการท่องเที่ยว “งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม” เมื่อวันที่ ๑๗ เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ได้เกิดเหตุการณ์ที่น่าสนใจ คือ

เรื่องที่หนึ่ง มีอยู่ว่าขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายเครื่องเสียงเดินทางมาจากเขากระโดง อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ เดินทางมาถึงสถานที่กุฎกาสิงห์เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น ได้ดำเนินการติดตั้งเครื่องเสียง เมื่อเสร็จก็พักผ่อนและเผลอหลับไป และในนิมิตฝันไปพบว่ามองเห็นสิ่งก่อสร้างต่างๆ ของกุฎกาสิงห์เป็นทองคำเหลืองอร่ามไปหมด และพบว่ามีเสือตัวขนาดใหญ่เดินอยู่ในบริเวณกุฎกาสิงห์ เมื่อตื่นขึ้นจึงนำความไปบอกกล่าวกับกลุ่มแม่บ้านที่กำลังเตรียมงานอยู่ที่นั่น ก็สร้างความหวาดหวั่นพอสมควร

เรื่องที่สอง เกิดขึ้นในงานเทศกาลการท่องเที่ยว “กินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม” ช่วงตอนเย็นที่มีการกินข้าวพวงและชมการแสดงที่หน้าปราสาทกุฎกาสิงห์ ซึ่งวันนี้เป็นวันเปิดงานและถือว่าเป็นการเปิดตัวของการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรของทุ่งกุลาร้องไห้ โดยเฉพาะวันนี้ได้เชิญเกษตรจังหวัดทั่วประเทศมากินข้าวแวงด้วย ทุกสิ่งทุกอย่างได้เตรียมพร้อมไว้รอรับการเปิดงานอย่างเต็มที่ ทุกคนต่างใจจดใจจ่อต่อการเปิดงานด้วยความระทึกใจ จนกระทั่งใกล้ถึงเวลาเปิดงานคือเวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น เริ่มมีฝนตกปรอยๆ มาบ้าง ทุกคนต่างมีจิตสับสนวุ่นวาย เพราะเมื่อดฝนเริ่มหนักขึ้นทำให้เจ้าหน้าที่เจ้าของงานได้รับความกดดันมาก ชาวบ้านจึงไปทำพิธีบอกกล่าวเจ้าที่ว่าอย่าให้ฝนตกเลยเพราะงานจะเสียหาย ในที่สุดฟ้าฝนก็เคลื่อนผ่านไปและไม่ตกทำให้ทุกคนโล่งใจ จนสามารถทำพิธีเปิดงานและชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมจนแล้วเสร็จสมบูรณ์

เป็นที่น่าอัศจรรย์ก็ตอนที่คนเล่าว่านี่กว่างานจะเนาเสียแล้ว เนื่องจากเพราะหมู่บ้านรอบๆ ชุมชนกุฎกาสิงห์มีฝนตกหนักมากจนน้ำไหลเอ่อท่วมทันตามผิวถนน แต่ที่กุฎกาสิงห์กลับ

ไม่มีฝนตกเลย หรือจะมีบ้างก็ตกปlopๆ แล้วก็หายไปดังที่กล่าวมาแล้ว และด้วยเหตุการณีนี้นักโบราณคดีจึงได้ตั้งข้อสงสัยว่า ความศักดิ์สิทธิ์ของเทพเจ้าที่ภูเก้าสิงห์นั้นยังมีจริง แม้คนบางส่วนอาจไม่เชื่อแต่ก็ไม่ควรลบหลู่

๑.๑.๒ ภูโพนวิจ มีรายละเอียดดังนี้

๑). **ที่ตั้ง** ภูโพนวิจตั้งอยู่ชายบ้านด้านทิศเหนือสุดของบ้านภูน้อย หมู่ที่ ๓ ตำบลภูเก้าสิงห์อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยห่างจากที่ตั้งของภูเก้าสิงห์ไปทางทิศเหนือ ประมาณ ๕๐๐ เมตร

๒). **คติความเชื่อ** อันที่จริงยังไม่มีหลักฐานมายืนยันเป็นข้อสรุปทางวิชาการ ที่จะบอกได้ว่าโบราณสถานแห่งนี้สร้างขึ้นตามลัทธิความเชื่อใด ส่วนหลักฐานที่ขุดพบก็มีน้อยและไม่สมบูรณ์จึงทำให้ทราบเพียงว่าโบราณสถานแห่งนี้สร้างขึ้นตามคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู แต่ยังไม่ทราบแน่ชัดลงไปว่าสร้างขึ้นตามลัทธิใด แต่จากการพบเพียงท่อนแขนของพระนารายณ์ถือสังข์ ในขนาดต่างๆ ก็สันนิษฐานเบื้องต้นว่าโบราณสถานแห่งนี้ อาจใช้เป็นเทวาลัยในลัทธิไวษณพนิกาย ที่นับถือพระนารายณ์เป็นใหญ่ และขณะเดียวกันจากการขุดพบแท่นฐานโยนที่มีช่องเดี่ยวรูป ๘ เหลี่ยม ก็ทำให้สันนิษฐานได้อีกว่าโบราณสถานแห่งนี้ น่าจะเกี่ยวข้องกับศิวลึงค์อันเป็นสัญลักษณ์ของพระศิวะ นอกจากนี้ชาวบ้านได้นำรถไถนาไปตัดถนนบริเวณภูโพนวิจ ยังไปพบทวารบาลรูปมหากาลโดยบังเอิญ ซึ่งกล่าวกันว่าทวารบาลดังกล่าวมักพบในเทวสถานพระศิวะ จึงสันนิษฐานว่าได้ว่า ในเบื้องต้นโบราณสถานแห่งนี้ อาจเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู ลัทธิไวษณพนิกาย แต่ภายหลังได้เปลี่ยนมาเป็นเทวสถานพระศิวะ เป็นต้น

๓). **สภาพเดิม** สภาพเดิมก่อนการบูรณะพบว่าเป็นเนินดินขนาดใหญ่ ปรากฏมีร่องรอยของฐานอาคารก่อด้วยศิลาแลงให้เห็นเป็นบางส่วน โดยเฉพาะทางทิศตะวันตกพบฐานอาคารขนาดเล็กอยู่บนเนิน ๒ – ๓ แห่ง และมีฐานรูปเคารพวางกระจายอยู่หลายอัน และยังมีต้นไม้ขนาดใหญ่และวัชพืชปกคลุมพอสมควร

๔). **ภายหลังการขุดแต่งบูรณะ** จากการขุดปรับพื้นที่และขุดหลุมทดสอบชั้นดินทำให้ทราบโครงสร้างของโบราณสถานชัดเจน นอกนี้ยังพบภาชนะดินเผาใส่กระดูกแบบประเพณีการฝังศพครั้งที่ ๒ โดยมีรูปแบบภาชนะคล้ายกับภาชนะที่บ้านเมืองบัว ซึ่งสรุปได้ว่าในบริเวณแห่งนี้ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายมีกลุ่มคนอาศัยอยู่มาก่อน และมีประเพณีการฝังศพครั้งที่ ๒ ต่อมาเมื่อเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ได้รับวัฒนธรรมเขมรโบราณ จนมาถึงราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ จึงมีการสร้างภูโพนวิจศาสนสถานเนื่องในศาสนาฮินดูขึ้นที่นี่

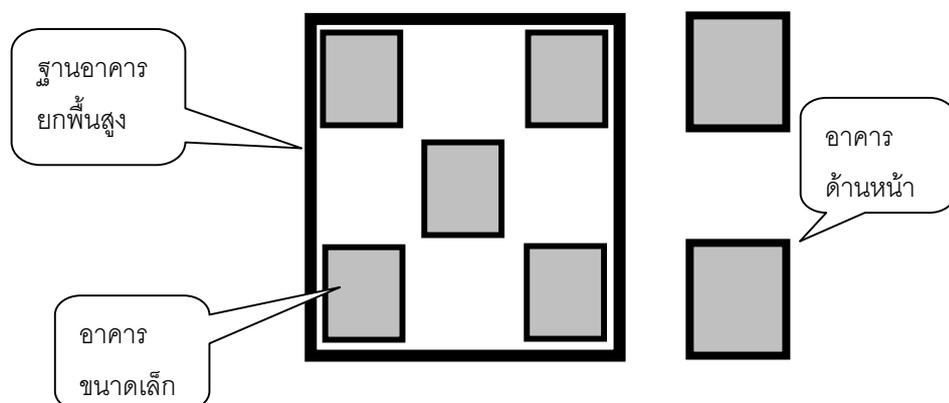
ภาพที่ ๑๕ โบราณสถานกุโพนวิจ คติศาสนาฮินดู

๕). **การเรียกชื่อ** การเรียกชื่อกุโพนวิจแห่งนี้สืบเนื่องมาจากความเชื่อและความคิดของคนโบราณที่ท่านเชื่อว่าเป็นห้องส้วมของเทพเจ้า กล่าวคือคนโบราณท่านมาเห็นภูมิสถานที่ตั้งบ้านกู่กาสิงห์แห่งนี้เป็นที่ตั้งของกู่กาสิงห์ กุโพนวิจและกุโพนระฆัง ด้วยลักษณะของหินที่วางเป็นห้องๆ ของกู่กาสิงห์มีลักษณะเป็นห้องนอนก็นึกว่าเป็นบ้านหรือที่ประทับอันรโหฐานของเทพเจ้า ส่วนที่กุโพนระฆังเข้าใจว่าเป็นคอกม้าของเทพเจ้า เพราะคนโบราณเล่าว่าเคยเห็นรูปรอยเกลือกม้าอยู่ที่หินแนวกำแพงก้อนใดก้อนหนึ่ง ส่วนที่กุโพนวิจคนโบราณบอกว่าเคยพบฐานที่ตั้งเทวรูปจำนวน ๒ - ๓ ชั้น ที่สำคัญฐานที่ตั้งเทวรูปเหล่านี้มีรูอยู่ตรงกลางรอบๆ รู ยังมีร่องน้ำ ทำให้นึกถึงที่ถ่ายอุจจาระโบราณซึ่งอาจเป็นได้ทั้งโถส้วมหรือฐาน

อันหมายถึงที่ถ่ายอุจจาระสำหรับพระภิกษุ ก็คงจะด้วยบรรพบุรุษของชาวบ้านกู่กาสิงห์เป็นผู้รอบรู้ในเรื่องวัฒนธรรมภาษา ที่ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานภาพของบุคคล จึงได้กำหนดเอาคำว่า “เวจจกฏี” ในภาษาบาลีมาตั้งเป็นชื่อโบราณสถานแห่งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานภาพของเทพเจ้า ภายหลังเข้าใจว่าคำว่า เวจจกฏี ได้กลายเสียง เป็น “เวจจะ” หรือเป็น “วิจ” ในที่สุด และใช้เรียกชื่อโบราณสถานแห่งนี้มาตราบเท่าทุกวันนี้ อย่างไรก็ตามการเขียนชื่อกู่โพนวิจ มีหน่วยงานราชการบางหน่วยเขียน วิท โดยใช้ ท เป็นตัวสะกด ซึ่งถ้าจะเขียนให้ถูกต้องตามนัยสำคัญทางประวัติศาสตร์ และเป็นร่องรอยให้ผู้สนใจใคร่ศึกษาจึงควรเขียนชื่อกู่โพนวิจ สะกดด้วย จ เป็น วิจ เป็นต้น

๖). **แผนผังสิ่งก่อสร้าง** กู่โพนวิจจะเป็นโบราณสถานที่สร้างด้วยศิลาแลง มีแผนผังการก่อสร้างแตกต่างจากโบราณสถานโดยทั่วไป มีลักษณะรูปแบบของศาสนสถานที่ก่อศิลาแลงเป็นฐานอาคารแผนผังรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส สูงจากพื้นดินประมาณ ๒ เมตร พื้นที่บนฐานอัดทรายแน่น บนอาคารก่อด้วยอาคารขนาดเล็กรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสอีก ๕ หลัง คืออยู่ที่มุมทั้ง ๔ หลังและกึ่งกลางอีก ๑ หลัง ทั้งนี้ในแต่ละหลังปรากฏร่องรอยของหินที่มุมอาหารมีลักษณะเป็นช่องของต้นเสาไม้ ทำให้สันนิษฐานได้ว่า อาคารขนาดเล็กเหล่านี้ น่าจะมุงหลังคา ภายหลังได้ผุกร่อนไป และด้านทิศตะวันออกซึ่งเป็นด้านหน้าอาคารจะมีอาคาร ๒ หลังตั้งอยู่ด้านหน้า เป็นที่น่าสังเกตว่าอาคารกู่โพนวิจไม่มีบันไดทางขึ้นจึงสันนิษฐานว่าเดิมอาจจะใช้บันไดไม้ พาดขึ้นด้านใดด้านหนึ่งก็ได้ ดังรูปแผนผังอาคารต่อไปนี้

แผนผังสิ่งก่อสร้างกู่โพนวิจ

๗). **โบราณวัตถุ** โบราณวัตถุที่พบลักษณะคือ แท่นฐานรูปเคารพ หินทรายแดง ที่แตกและนำมาต่อกันได้จำนวน ๕ แท่น เคียรเทวรูป ๒ อัน ท่อนแขนเทวรูป

ของพระนารายณ์ ที่มีพระหัตถ์ถือสังข์ คธา นอกนี้ยังพบส่วนลำตัว หน้าอก ชายผ้าของเทวรูป เป็นต้น เป็นที่น่าสังเกตว่าชิ้นส่วนประติมากรรมเหล่านี้มักแตกออกเป็นชิ้นเล็กๆ กระจายอยู่เป็นวงกว้าง เชื่อว่าน่าจะถูกจงใจทุบทำลายมากกว่าการแตกหักตามธรรมชาติ

๘). **ความเชื่อของชาวบ้าน** พ่อใหญ่คือ สิทธิศรี ซึ่งเป็นคนที่มีบ้านอยู่ติดกับพื้นที่กุโพนวิง เล่าให้ฟังว่า ท่านเคยไปเอาหินที่กุโพนวิงมาทำเป็นหินฝนมีด เพราะเห็นว่าเป็นหินที่มีความงามและเนื้อละเอียดดี พอตกตอนกลางคืนฝันไปว่า มีคนร่างใหญ่ทมิฬเดินมาทางหน้าบ้าน บอกว่า มึงไปเอาหินกูมาให้เอาไปส่งกูด้วย แล้วร่างนั้นก็หายไป ตื่นตอนเช้าด้วยความกลัวเจ้าที่ที่ตามมาเอาหินคืน ท่านจึงนำหินไปส่งไว้ที่เดิม ตั้งแต่นั้นมาก็ไม่มีเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านก็ยังเชื่อว่ากุโพนวิงเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน และเกี่ยวเนื่องความเชื่อทางศาสนา ในงานประเพณีบุญบั้งไฟ บุญสงฆ์บูชาเทพ ก็จะมีพิธีแห่รอบหมู่บ้านอันเป็นการเคารพวงสรวงบูชาอีกด้วย ส่วนการสร้างกูแม่ไม่ได้มาจัดพิธีที่กุโพนวิงโดยตรง แต่ชาวคุ้มที่อยู่ใกล้ก็จะมาส่งกุโพนวิงเสมอ

๑.๑.๓ กุโพนระฆัง มีรายละเอียดดังนี้

๑). ที่ตั้ง กุโพนระฆังตั้งอยู่บริเวณชายหมู่บ้านด้านทิศตะวันออกสุดของบ้านกุ่มน้อย หมู่ที่ ๓ ห่างจากที่ตั้งปราสาทกู่กาสิงห์ไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๕๐๐ เมตร กุโพนระฆัง เป็นโบราณสถานขอมที่ตั้งอยู่ในแนวถนนโบราณ ซึ่งคนในท้องถิ่นเรียกว่า ถนนคูขาด โดยมีแนวคันดินขนาดใหญ่ออกจากทิศเหนือของบ้านกู่กาสิงห์ มาจดกับเนินดินทางด้านทิศตะวันออกของบ้านโพนพะอุง อำเภอสุวรรณภูมิ และถนนดังกล่าวน่าจะร่วมสมัยหรือมีความสัมพันธ์กับ คูผีแดงซึ่งเป็นถนนโบราณที่ผ่านทุ่งกุลาร้องไห้ โดยเริ่มต้นจากอำเภอท่าตูมจังหวัดสุรินทร์ มาถึงกู่พระโกนา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นเส้นทางการแพร่วัฒนธรรมขอมเข้าสู่ทุ่งกุลาร้องไห้

๒). **คติความเชื่อ** กุโพนระฆังเป็นโบราณสถานสมัยศิลปะเขมรแบบบายูน สร้างด้วยศิลาแลง มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ ตรงกับสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ มหาราชองค์สุดท้ายของอาณาจักรขอม ซึ่งสร้างขึ้นตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ลัทธิมหายาน เพื่อให้เป็นโรคยาศาลหรือโรงพยาบาลรักษาโรคภัยไข้เจ็บให้กับราษฎร ดังข้อความในจารึกที่กล่าวถึงอุดมคติของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ กล่าวไว้ว่า “พระองค์ทรงรู้สึกถึงความเจ็บปวดของประชาชนยิ่งกว่าของพระองค์เอง เนื่องจากความทุกข์ของประชาชนย่อมก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานต่อพระราชา ซึ่งมีมากกว่าความทุกข์ของพระองค์เองเสียอีก”

โบราณสถานดังกล่าวอยู่ในช่วงการบูรณะครั้งที่ ๑ คือการขุดและค้ำยันโบราณสถานเพื่อศึกษารูปแบบทางสถาปัตยกรรม เชื่อว่าหากบูรณะเสร็จสมบูรณ์จะเป็นที่สนใจของคนมาเที่ยวชมมากยิ่งขึ้น

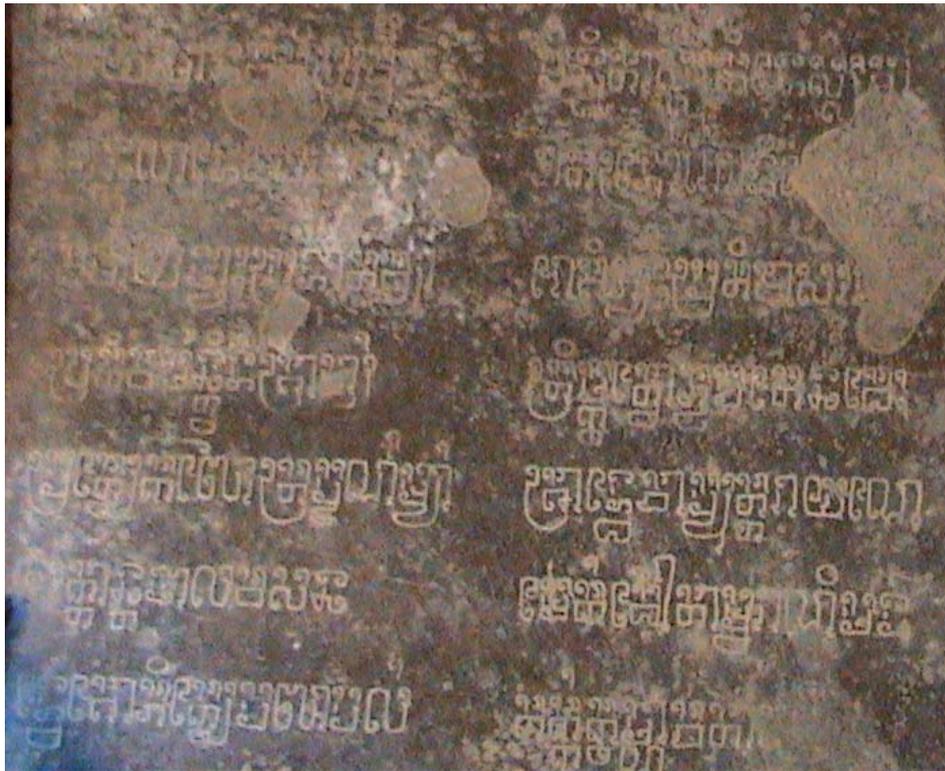

ภาพที่ ๑๖ โบราณสถานกุโพนระฆัง คติพุทธมหายาน

๓). **การเรียกชื่อ** คนเฒ่าแก่เล่าถึงสาเหตุการเรียกชื่อกุโพนระฆังว่า เนื่องจากว่าในสมัยก่อน ในวันพระมักจะได้ยินเสียงระฆังดังขึ้นในบริเวณปรางค์กู่อยู่เสมอ ซึ่งเป็นเรื่องอัศจรรย์มาก ดังนั้นคนโบราณจึงเรียกโบราณสถานแห่งนี้ว่ากุโพนระฆัง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

๔). **ศิลาจารึก** ศิลาจารึกของพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗ กล่าวไว้ว่าพระองค์ว่าได้สร้างที่พักคนเดินทาง(บ้านซึ่งมีไฟ)ไว้ทั่วราชอาณาจักรขอมมีมากถึง ๑๒๑ แห่ง ห่างกันประมาณ ๑๕ กิโลเมตร และได้สร้างอโรคยาศาลหรือโรงพยาบาล ๑๐๒ แห่ง โดยแต่ละแห่งได้

สร้างพระไภษัชยคุรุไวฑูรย์ประภา ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่มีผู้คนนับถือมากในจีนและทิเบต ว่าเป็นพระผู้คุ้มครองดูแลรักษาสรรพโรค ดังศิลาจารึกกล่าวไว้ว่า “โรคทางกายของปวงชนนี้ เป็นโรคทางจิตใจที่เจ็บปวดยิ่ง เพราะความทุกข์ของราษฎร แม้มิใช่ความทุกข์ของพระองค์ แต่เป็นความทุกข์ของเจ้าเมือง” และ “พระองค์ได้สร้างโรงพยาบาล และรูปพระโพธิสัตว์ไภษัชยสุคตพร้อมด้วยรูปพระชินโรตทั้งสองโดยรอบ เพื่อความสงบแห่งโรคของประชาชนตลอดไป”

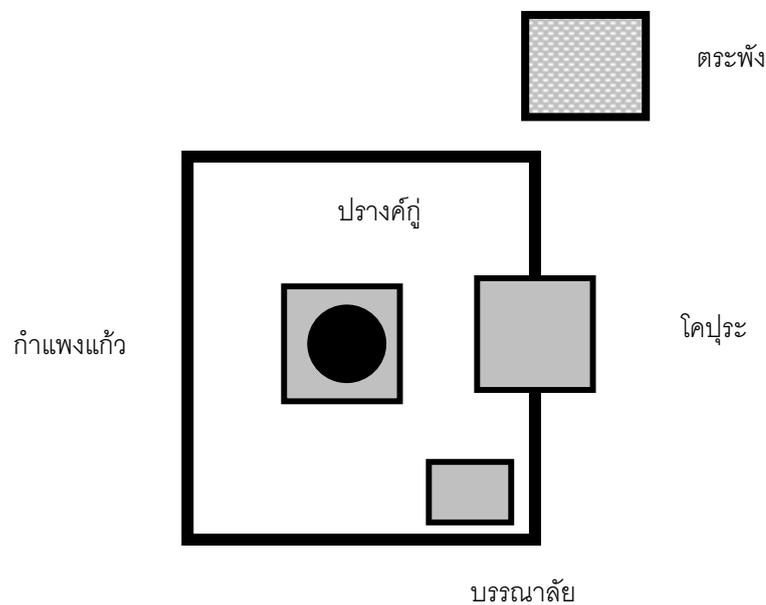

ภาพที่ ๑๗ อักษรขอมจารึก ศิลาจารึกกุโพนระฆัง

๕). แผนผังก่อสร้าง อโรคยาศาลในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โดยทั่วไปจะมีแผนผังและสัดส่วนอาคารเป็นแบบเดียวกันคือ นิยมสร้างตัวอาคารด้วยศิลาแลง มีปราสาทหันหน้าไปทางทิศตะวันออกไปสู่मुखซึ่งมักสร้างด้วยหินทรายหรือไม้ก็ศิลาแลง ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของปราสาทมีอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าผนังทึบหันหน้าไปทางทิศตะวันตก เรียกว่าอาคารบรรณาลัย มีกำแพงล้อมรอบสร้างด้วยศิลาแลงเรียกว่ากำแพงแก้ว ที่กำแพงแก้วทางด้านทิศตะวันออกสร้างเป็นอาคารโคปุระหรือพลับพลา มีแผนผังอาคารเป็นรูปเครื่องหมายบวง อยู่กึ่งกลางแนวกำแพง นอกจากนี้บริเวณรอบนอกแนวกำแพงทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

ยังมีบารายหรือสระขุดเพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ประกอบพิธีกรรม โดยสระนี้กรุด้วยหินศิลาแลงโดยรอบ และเป็นชั้นลดหลั่นกันไป

แผนผังอาคารและสิ่งก่อสร้างประกอบกุฏิโพนระฆัง

๖). **โบราณวัตถุ** โบราณวัตถุที่พบที่กุฏิโพนระฆังที่สำคัญ มีทั้งที่เป็น ส่วนประกอบของสถาปัตยกรรม และประติมากรรม คือ ส่วนประกอบของสถาปัตยกรรม ได้แก่ เสาประดับกรอบประตู ศิลปะเขมรแบบบาเยนกลีบขนุนรูปครึ่งวงกลม และรูปสามเหลี่ยมทรงสูง บัวยอดปราสาท นกศูล ทำด้วยสำริด ๔ แฉก ยาวประมาณ ๑ เมตร ทับหลัง ที่มีรูปสลักพระไภษัชคุรุไวฑูรยประภา และประติมากรรม เนื้อในศาสนาพุทธ ลัทธิมหายาน นิกายวัชรยาน มีดังนี้ ชิ้นส่วนรูปสตรี อาจเป็นนางปรัชญาปรมิตา ประติมากรรมระโพธิสัตว์ ๕ องค์ พระโพธิสัตว์รูปนูนสูง มีแผ่นหลัง เป็นต้น

๗). **ความเชื่อของชาวบ้าน** เมื่อเดินเข้าไปในบริเวณกุฏิโพนระฆัง มักจะพบกับเครื่องเช่นสรวงบวงพลิวัญญาณวางอยู่บริเวณริมบันไดทางเดินขึ้นไปกุฏิโพนระฆัง เสมอ เช่น กระทงใส่หมาก พลุ บุหรี่ ข้าว สิ่งเหล่านี้เป็นหลักฐานชี้ให้เห็นว่าชาวบ้านมี

ความเชื่อต่อดวงวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ที่ภูโพนระฆัง จากการสอบถามจากบุคคลทั่วไปทราบว่า ภูโพนระฆังแห่งนี้เป็นที่สถิตของตาผ้าขาว เมื่อชาวบ้านมีเหตุไม่สบายไม่ว่ากรณีใดก็จะนำเครื่องเซ่นมาขอความสวัสดิมงคล

นายอนันต์ ทอนจอก เล่าให้ฟังว่า เมื่อประมาณปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ ขณะนางโชคดี ทอนจอก เดินทางกลับจากการถอนกล้าอยู่บริเวณด้านทิศตะวันออกของโพนระฆัง เวลาประมาณพลบค่ำ ๑๙.๐๐ น ขณะเดินทางมาถึงทางสามแยกจะเข้าหมู่บ้าน ได้ยินเสียงคุยกันของคนคิดว่าเป็นเด็กกลับจากนาพร้อมครอบครัวพ่อแม่ จึงหันกลับไปดูก็ไม่พบคน พบแต่เงาตระกูลมของคนที่ตกใจกลัว ร้องจนเป็นเสียงดังลั่นแล้ววิ่งเข้าหมู่บ้าน

ส่วนนายอุทัย บัวแก้ว เล่าว่าบริเวณภูโพนระฆังชาวบ้านโดยทั่วไปเล่าว่าเป็นบริเวณที่เข็ดขวง เป็นที่หวาดกลัวของคนทั่วไป เพราะได้ยินคนเฒ่าแก่เล่ากันว่าในวันพระวันศีลมักจะมีคนใส่ชุดขาวในแบบเป็นผู้เฒ่าหม่นผ้าขาวแบบคนโบราณ แล้วชาวบ้านมีความสนใจอยากรู้ข้อเท็จจริงว่าเป็นใคร จึงติดตามไปดู เมื่อไปดูแล้วภาพที่เห็นเลือนรางได้หายไปใ้ภูโพนระฆัง ชาวบ้านจึงกล่าวขวัญกันว่าเป็นเจ้าที่ที่สำแดงเดชให้เห็นและมีความศักดิ์สิทธิ์ จึงได้มีดอกไม้ธูปเทียนไปไหว้เป็นประจำสืบเนื่องกันมาถึงปัจจุบัน บ้างก็เล่าว่าบางคน หลังจากไปเช่นสรวงแล้วก็อธิษฐานว่าถ้าสถานที่นี้มีความศักดิ์สิทธิ์จริงขอให้แสดงอภินิหารให้ชาวบ้านได้เห็นด้วย หลังจากนั้นเวลากลางคืนในวันพระชาวบ้านมักจะได้ยินเสียงร้องของม้าอยู่เสมอ เป็นต้น

นอกจากนี้บริเวณภูโพนระฆังมีชาวบ้านได้นับถือต่อกันมาว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์จริง แต่มีวงครอบครัวที่ไม่ยอมเชื่อ ได้นำควายไปไถนา และบุกภูสถานที่บางส่วนของภูโพนระฆัง ผลปรากฏว่าในที่สุดก็มีอันเป็นไป คือการตายอย่างไม่ปกติคือตายโหงหรือไหลตายมาแล้ว ๔ คน เช่น นายบุญสม จันทร์แก้ว อาจารย์โรงเรียนบ้านภูกาสิงห์ หลังจากนั้นก็มีครอบครัวชาวบ้านอีกท่านหนึ่งไปเชื่อถือและไปบุกภูสถานที่ ก็มีอันเป็นไป คือนายเส็ง เดินตายโดยไม่รู้สาเหตุ พี่ชายบุญสมฝันเกี่ยวว่าถ้าหากใครฝ่าฝืนไม่เชื่อก็จะมิอันเป็นไปอีก เมื่อก็มีคนไปทำนาตรงนั้นอีกก็ตายอีก สรุปว่ามีคนตายประมาณ ๕ คน ล้วนแต่ตายโหง แบบไหลตายซึ่งชาวบ้านถือว่าเป็นการตายที่ผิดปกติ

๑.๑.๔ สระแก

เป็นสระขุดหรือบารายขนาดใหญ่เนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ ตั้งอยู่ในบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ ห่างชุมชนบ้านภูกาสิงห์ไปทางทิศใต้ระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร

สันนิษฐานว่าคนโบราณ คงขุดแหล่งน้ำนี้เพื่อใช้เป็นที่เก็บกักน้ำไว้ใช้อุปโภคบริโภค ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะสถานที่ตั้งของสระขุดแห่งนี้ ตั้งอยู่แนวเส้นทางถนนโบราณที่ออกจากบ้านกู่กาสิงห์ไปจรดที่สระแก ปัจจุบันทางราชการได้ลงหินลูกรังใช้เป็นเส้นทางคมนาคมไปแล้ว และบริเวณรอบสระพบว่ามีเศษภาชนะกระเบื้องจำนวนมาก เข้าใจว่าบริเวณดังกล่าวอาจเป็นชุมชนแห่งหนึ่งในสมัยขอมก็อาจเป็นได้ สระขุดแห่งนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับสระสี่เหลี่ยมในเขตอำเภอสวรรคภูมิ

ภาพที่ ๑๘ สระแก ซึ่งเป็นสระขุดเก็บน้ำโบราณ

บริเวณสระแกดังกล่าว ปัจจุบันยังไม่ได้รับการขุดลอกแต่ประการใด ยังคงสภาพดั้งเดิมและมีน้ำตลอดปี อย่างไรก็ตามสถานที่แห่งนี้มีเรื่องเล่าเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าที่ที่น่าสนใจและชาวบ้านได้ประกอบพิธีกรรมเลี้ยงเจ้าที่เป็นประจำทุกปี

๑). **ผีหัวแสงหนองสระแก** ตามคำบอกเล่าของพ่อใหญ่น้อย ชม ชื่น ว่าในปี พุทธศักราช ๒๔๙๕ มีพ่อใหญ่จ่องเป็นคนนอนเฝ้าโพนหนองสระแก วันหนึ่ง ท่านไม่อยู่เพราะขึ้นมาบ้าน และได้บอกพ่อใหญ่น้อยให้มานอนเฝ้าเป็นหมู่ของลูกหลาน โดยบอกว่า พ่อใหญ่น้อยมานอนทุ่งใหม่ กลัวอะไรในทุ่งไม่มีผีดอก พอพูดแล้วแกบอกว่ายังไม่ทันค่า เลย ปรากฏมีแสงขึ้นออกจากสระแก เป็นตัวแต่ไม่มีหัว มีแสงพุ่งออกจากลำคอ พ่อใหญ่น้อยผู้ เล่ายังมีชีวิตอยู่ นอกจากนี้พ่อใหญ่น้อยยังเล่าว่า ได้ไปได้ปลากับพ่อใหญ่เหลา อาจเมือง โดย สมัยนั้นใช้ไฟจากขี้กระบอ ขณะได้ปลาไปพบผีหัวแสง โดยปรากฏเป็นแสงอยู่ข้างๆ มีลักษณะ เป็นตัวคนและมีแสงขึ้นที่ลำคอ พ่อใหญ่น้อยบอกว่าถ้าแน่จริงให้ไปส่งถึงบ้าน ผีหัวแสงก็ไปส่งถึง บ้านเรื่องจริงที่หนองสระแก

ภาพที่ ๑๙ ถนนโบราณจากบ้านกู่กาสิงห์ทางทิศใต้ไปจุดสระแก

พ่อใหญ่คำภา วาสนาม และพ่อใหญ่น้อยเล่าว่า มีชาวบ้านคูดิน ทรายได้มาหาปลาที่โพนสระแก พ่อใหญ่จ่องเป็นคนทำไ่ว้อยู่ที่เถียงนา มาเห็นปลาไร่ในไหกับ เกี่ยวสำหรับเกี่ยวหญ้าหนึ่งอัน ได้เอากลับไปที่บ้านด้วย วันต่อมาชาวบ้านคูดินทรายได้เอาไห

ปลาร้าและเกี่ยวมาส่ง บอกว่ามีหลายสิ่งหลายอย่างมารบกวน บางคนเห็นเสือ บางคนเห็นช้าง
ม้า จะมาทำลาย จึงได้เอามาส่งพระที่สระแก

ที่สระแกมีพระแก้วขนาดประมาณ ๓ เซนติเมตร ลักษณะขาวใส
โดยพ่อใหญ่จ๋องเป็นผู้รักษาไว้ เมื่อพ่อใหญ่จ๋องตายไป พ่อใหญ่คำภาซึ่งเป็นเขยได้ไปสูเข้าทรง
ว่าให้เอาไปส่งที่สาแก พ่อคำภาจึงเอาไปส่ง และคิดอยู่ในใจว่าต้องเอาคืนมาบ้านให้ได้ และใน
วันเดียวกันนั้นไม่มีใครเลยเพราะอยู่กลางทุ่ง พอกลับไปว่าจะเอาพระแก้วกลับบ้านโดยไปดูที่หอ
ปรากฏว่าพระแก้วหายไปแล้ว โดยคิดว่าพระเป็นของศักดิ์สิทธิ์คู่กับสระแก

๒). **อภินิหารเจ้าพ่อเสือหาญ** น้ำในหนองสระแกก็ศักดิ์สิทธิ์
เหมือนกัน โดยพ่อใหญ่คำภาเล่าว่าวันนั้นพ่อได้ลงอาบน้ำ โดยคุณพ่อมีฟันปลอมอยู่ในปาก
พอน้ำเข้าปากก็อมบ้วนน้ำออกจากปาก ฟันปลอมก็หลุดออกไปด้วย หาเท่าไรก็ไม่พบ พ่อคำภา
เลยพูดว่า พ่อเสือหาญอย่ามาซ่อนลูกหลานเดเลย วันต่อมาพ่อคำภาได้ไปงมหาที่เดิม ปรากฏ
ว่างมครั้งเดียวก็ได้ขึ้นมา ฟันของพ่อคำภาก็ได้ใช้กินข้าวมาจนเท่าทุกวันนี้

๓). **การสร้างศาลาที่สระแก** ความเชื่อเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของ
สระแกอีกอย่างหนึ่งคือการที่คนไปขอสิ่งที่ต้องการอยู่เสมอ และอธิษฐานว่าถ้าประสบผลสำเร็จ
จะมาเลี้ยงหรือสร้างหอให้อยู่อาศัยใหม่ เช่นนายเกษม มาลัยศรี ซึ่งก่อนที่จะลงสมัครรับ
เลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ท่านได้ไปบนบานกับเจ้าที่ที่สระแก ว่าถ้าได้เป็นสมาชิกวุฒิสภา
ท่านจะกลับมาเลี้ยงและสร้างหอให้ดีขึ้น และก็ได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาตามตั้งใจ หลังจากนั้นก็มี
การไปสร้างหอให้ใหม่ เป็นคอนกรีตดังในปัจจุบัน

ภาพที่ ๒๐ ศาลเจ้าพ่อเสือหาญที่สระแก

ในสวนชาวบ้านกู่กาสิงห์ ก็มีความเคารพความศักดิ์สิทธิ์ของสระแก เช่น กัน โดยได้ร่วมกันสร้างศาลาที่พัก ห่อน้ำห้องส้วมไว้บริเวณสระแก เพราะในแต่ละปีหลังจากทำบุญเลี้ยงบ้านแกจะพากันไปทำบุญที่สระแก เป็นทุกปี เช่นกัน

๑.๑.๕ ถนนคูขาด เป็นถนนคันดินขนาดใหญ่กว้างประมาณ ๒ เส้น สูง ๓ เมตร ยาวประมาณ ๔ กิโลเมตร เริ่มออกจากทางทิศเหนือของบ้านกู่กาสิงห์ บริเวณปราสาททู่โพพระซังผ่านลำแม่น้ำเสียวใหญ่ขึ้นไปจรดเนินดินทางทิศตะวันตกบ้านโพนพะอุง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สันนิษฐานว่านอกจากจะเป็นถนนสำหรับใช้เป็นเส้นทางคมนาคมเชื่อมกับถนนโบราณระหว่างอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มาที่ทุ่งพระโกนา อำเภอสุวรรณภูมิแล้ว ถนนคูขาดยังเป็นชลประทานใช้กักเก็บน้ำไว้อุปโภคบริโภคอีกด้วย เพราะบริเวณถนนใกล้กับแม่น้ำเสียว บริเวณนั้นมีลักษณะเป็นฝายน้ำล้น โดยชาวบ้านที่ทำนาอยู่บริเวณนั้น เคยบอกเล่าให้ฟังว่าบริเวณพื้นที่น้ำล้นเดิมมีหินศิลาแลงปูพื้น และบริเวณสันคูคันดินทั้งสองด้านมีลักษณะเป็นหินเรียงกันเป็นชั้นบันไดขึ้นไปทั้งสองข้าง ซึ่งปัจจุบันยังไม่ได้รับการบูรณะแต่อย่างใด

ภาพที่ ๒๑ ถนนคูขาดหรือทำนบกั้นน้ำโบราณ

บริเวณน้ำไหลตก คนเรียกว่าหนองหินตั้ง ซึ่งเป็นหนองน้ำที่มีน้ำขังตลอดปีและมีความลึกคนในท้องถิ่นเคยเล่าให้ฟังว่า เวลาชาวบ้านไปทอดแหที่หนองหินตั้ง เวลาดำน้ำลงไปจะพบก้อนหินระเกะระกะอยู่พื้นใต้น้ำ และบางคนทอดแหได้เป็นพระพุทธรูปก็มีด้วย

ในอดีตงานประเพณีบุญสงกรานต์ทุกปี ชาวบ้านจากหมู่บ้านต่างๆ มักจะพากันไปสงน้ำที่บริเวณถนนคูขาดเป็นประจำทุกปี เพื่อแสดงความเคารพบูชาวิญญูญาณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในท้องถิ่น และมีเรื่องเล่าเกี่ยวข้องกับผีอยู่เสมอ เช่น ในเวลาหัวค่ำเคยมีคนเคยเห็นคนแต่งตัวเป็นทหารขี่ม้าเดินตามสันคูถนนคูขาด พอเดินทางผ่านตรงถนนขาดบริเวณฝายน้ำล้น ซึ่งมีน้ำเต็มอยู่ปรากฏเห็นคนขี่ม้าเดินไปบนผิวน้ำ ทำให้ผู้พบเห็นหวาดกลัวมากพอสมควร มีเรื่องเล่าถึงความศักดิ์สิทธิ์ของถนนคูขาดว่า ครั้งหนึ่งชาวบ้านซึ่งมีที่นาอยู่ติดกับถนนคูขาดได้ติดต่อเจ้าหน้าที่ดินอำเภอไปวัดที่นาเพื่อจะออกโฉนดที่ดินหรือออก น.ส. ๓ ขณะที่เจ้าหน้าที่ดำเนินงานอยู่ มองไปเห็นก้อนหินก้อนหนึ่งที่มีความสวยงามก็คิดอยากได้นำไปวางประดับไว้บริเวณบันไดทางขึ้นบ้าน จึงว่าจ้างให้เด็กที่ไปเลี้ยงวัวควายที่อยู่บริเวณนั้นไปยกขึ้นรถให้ ด้วยราคาให้ค่าเหล่าขาวประมาณ ๑ ขวด ขณะที่เด็กเลี้ยงวัวควายกำลังจะไปยกก้อนหิน เจ้าหน้าที่ที่ดินอำเภอก็มีอันเป็นโดยซุกกระตุกขึ้นมา ทำให้หลายคนตกใจไม่รู้จะทำอย่างไร

บังเอิญมีพ่อใหญ่คนหนึ่งพอจะรู้ที่ไปที่มาจึงหาดอกไม้มาไหวบูชาขออิทธิกรรมจากเจ้าที่ อาคารของเจ้าหน้าที่ที่ดินจึงหายไป และรีบหามกันเข้าไปบ้านที่อยู่ในอำเภอเกษตรวิสัย ส่วนเด็กเลี้ยงวัวเลี้ยงควายที่เป็นผู้รู้เห็นด้วยก็กลัวภัยจากเจ้าที่ที่จะมาถึงตัวจึงรีบแผ่นกลับบ้านโดยมิได้บอกกล่าวแก่ผู้ใด

จากแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ที่พบทั้งที่มีอยู่ในชุมชนบ้านกุกาสิงห์และอยู่นอกชุมชน จำนวนทั้งสิ้น ๓ แห่ง พบว่ามีโบราณสถานที่ได้รับการบูรณะและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ๒ แห่งคือ กุกาสิงห์และและกุโพนวิจ ส่วนกุโพนระฆังอยู่ในระหว่างกำลังบูรณะและยังไม่แล้วเสร็จ ซึ่งถ้าหากบูรณะกุโพนระฆังแล้วเสร็จก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพความสำคัญของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ได้มากยิ่งขึ้น

ในส่วนเส้นทางโบราณไปสระแกและสระแก และถนนคูขาด ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปบูรณะให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้หากมีการพัฒนาสระแกถนนคูขาดและบริเวณแม่น้ำเสียวใหญ่ก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น

๑.๒. ด้านธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีอยู่โดยรอบหมู่บ้าน

และ

สถานที่ใกล้เคียง ได้แก่

๑.๒.๑ ทุงกุลาร้องไห้

ทุงกุลาร้องไห้เป็นทุงกว้างในภาคอีสาน ที่มีตำนานแสดงถึงความแห้งแล้งกันดารภายในทุงมองเห็นขอบฟ้าจรดดิน โดยชาวกุลาร้องไห้ซึ่งเป็นชนกลุ่มหนึ่งในประเทศพม่าอยู่เหนือเมืองตองอุประมาณ ๖๐ กิโลเมตร ได้เดินทางมาค้าขายผ่านมาทุงแห่งนี้ ได้พบกับความกันดาร ถึงกับร้องไห้จนกลายเป็นตำนานการเรียกชื่อของทุงมาเท่าทุกวันนี้ ในอดีตบริเวณทุงกุลาร้องไห้จะมีหญ้าพื้นเมืองขึ้นเป็นจำนวนมากเรียกว่าหญ้าโขมงขึ้นรกทึบ จนไม่สามารถทำนาได้ ประมาณ พุทธศักราช ๒๕๐๑ เป็นต้นมา มีรถไถนาเข้ามารับจ้างไถนาที่นา ภายหลังจึงสามารถปราบหญ้าได้ ทุงกุลาร้องไห้มีพื้นที่ประมาณ ๒ ล้านไร่ มีพื้นที่ครอบคลุม ๕ จังหวัด คือจังหวัดร้อยเอ็ด ยโสธร สุรินทร์ มหาสารคามและบุรีรัมย์ ปัจจุบันแม้ว่าทุงกุลาร้องไห้จะพัฒนาเป็นแหล่งปลูกข้าวมะลิสำคัญของโลกและสภาพเปลี่ยนแปลงไปมากแต่ก็เป็นที่สนใจของคนทั่วไป

๑). ประวัติทางภูมิศาสตร์ของทุงกุลาร้องไห้

ภูมิศาสตร์ทุงกุลาร้องไห้เริ่มปรากฏตั้งแต่ยุค Jurassic ตอนปลาย ถึงต้นยุค Cretaceous ราว ๑๓๕ ล้านปีมาแล้ว ซึ่งได้เกิดยุคน้ำแข็งและแผ่นดินไหว มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยน้ำทะเลได้ทะลักเข้ามาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ในส่วนของแอ่งโคราชเริ่มจมลงทำให้เกิดชั้นเกลือและยิปซั่มในชุดหินโคราชที่อยู่ต่ำลงไปประมาณ ๕๕๐ - ๖๐๐ ฟุต

ต่อมาตอนปลายยุค Cretaceous ต่อกับยุค Tertiary ราว ๖๘ - ๗๐ ล้านปีมาแล้ว เปลือกโลกเริ่มหมุนตัวแทรกขึ้นมาของหินแกรนิต ทำให้แอ่งโคราชเริ่มยกตัวขึ้น ในระยะนี้ และแรงดันภายในโลกทำให้เกิดรอยเลื่อน ขึ้นทางตะวันตกและด้านใต้ของภาค คือแนวเทือกเขาตองภูยาเย็นและเทือกเขาเพชรบูรณ์ สำหรับเทือกเขาด้านใต้คือเทือกเขาดงรักกับเทือกเขาสันกำแพง พร้อมๆ กันนั้นก็เกิดแรงอัดบีบตัวภายในโลก ทำให้เปลือกโลกโก่งตัวเป็นเทือกเขาภูพาน ที่มาแบ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น ๒ แอ่ง คือแอ่งโคราชและแอ่งสกลนคร

๒). พื้นที่และอาณาเขตทุงกุลาร้องไห้ พื้นที่ของทุงกุลาร้องไห้มีประมาณ ๒.๑ ล้านไร่ ซึ่งลักษณะทางกายภาพจะพบว่ามีความยาวของพื้นที่จากตะวันออกถึงตะวันตก ตามแนวถนนปัทมานนท์เชื่อมจังหวัดร้อยเอ็ด ถึงจังหวัดสุรินทร์ยาวประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร กว้างตามแนวทิศเหนือทิศใต้ จากอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ถึงอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ยาวประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด ๑๐ อำเภอ ๗๙ ตำบล ๑,๐๔๘ หมู่บ้าน ดังนี้

ก. จังหวัดร้อยเอ็ดมีพื้นที่ทั้งหมด	จำนวน	๙๙๖,๘๐๗ ไร่
- อำเภอเกษตรวิสัย	จำนวน	๓๙๐,๖๐๐ ไร่
- อำเภอสุวรรณภูมิ	จำนวน	๒๔๗,๐๐๐ ไร่
- อำเภอพนมรต์	จำนวน	๑๖๒,๒๐๗ ไร่
ข. จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ทั้งหมด	จำนวน	๑๙๓,๘๙๐ ไร่
- อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	จำนวน	๑๙๓,๘๙๐ ไร่
ค. จังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่ทั้งหมด	จำนวน	๕๗๕,๙๓๓ ไร่
- อำเภอท่าตูม	จำนวน	๑๗๕,๕๙๓ ไร่
- อำเภอชุมพลบุรี	จำนวน	๔๐๐,๔๐๐ ไร่
ง. จังหวัดยโสธร มีพื้นที่ทั้งหมด	๖๔,๐๐๐ ไร่	
- อำเภอมหาชนะชัย	จำนวน	๖๔,๐๐๐ ไร่

๓). สภาพอากาศ สภาพภูมิอากาศของทุ่งกุลาร้องไห้มี

ลักษณะเป็นภูมิอากาศแบบสวันนา คือมีระยะที่ฝนตกชุกและฝนแล้งสลับกัน โดยมีฝนตกชุกอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ส่วนเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม เป็นช่วงที่ฝนแล้งมากที่สุด

๔). การนับถือผีเจ้าทุ่ง ชาวบ้านโดยทั่วไปมีความเชื่อว่ามีภูตผีปีศาจลี้ลับน่าเกรงขาม คนที่มีวิชาอาคมแก่กล้าจึงสามารถหรือกล้าเดินทางผ่านทุ่งนี้ได้ ผีเจ้าทุ่งมีชื่อว่าเจ้าพ่อสีคอนเตา เป็นผีที่มีหน้าที่รักษาอยู่ในทุ่งกว้าง ดังนั้นเมื่อใครเดินทางไกลผ่านท้องทุ่งไม่ว่าเวลาใดมักจะกล่าวอ้อขอพรให้เจ้าพ่อสีคอนเตาคอยรักษา ให้มีความปลอดภัยปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง แม้แต่คนที่มาจากต่างถิ่นมาทำมาหากินหากไม่บอกกล่าว ก็มักจะพบกับกลางสังหรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เป็นอุปสรรคในการทำงานอยู่เสมอ

โดยแนวปฏิบัติของชาวบ้านทั่วไป เมื่อไปทำนาในท้องทุ่งกว้างไกล จะชะล่าในเรื่องการพูดจาในสิ่งที่ไม่เหมาะสมในท้องทุ่งหรือทำเรื่องไม่ดีไม่งาม มักจะมีเรื่องราวสังหรณ์ใจให้พบเห็นอยู่เสมอ เช่น ปรากฏเป็นสุนัขขนาดใหญ่วิ่งผ่านหน้ารถ หรือลมของล้อยางรถไถรั่วโดยไม่มีสาเหตุ เป็นต้น ดังนั้นจึงมักจะหาดอกไม้มาบวงสรวงบูชาก็จะทำให้หายไป ดังในปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ ชาวอำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์ได้นำรถไถนาแทรกเตอร์ มาไถ

นาที่ทุ่งกุลาร้องไห้ เมื่อเวลากำลังมืดค่ำขณะขับรถอยู่กลางทุ่งปรากฏว่ามีสุนัขขนาดใหญ่วิ่งผ่านหน้ารถโต ซึ่งจริงๆแล้วไม่มีขนาดใหญ่ปานนั้น ผู้ที่มาจึงยกปืนขึ้นยิง หลายคนร้องห้ามเพราะเชื่อว่าเป็นผีเจ้าทุ่ง จนกระทั่งต่อมาขาล้อรถโตเร็วโดยไม่ทราบสาเหตุ แม้จะเบรกล้ออย่างในรถหรือทำอะไรก็ไม่เป็นผล ทำให้คนที่มาเห็นอัยลาพอสสมควร จนมีคนจุกคิดขึ้นได้ว่าพวกเรายังไม่ได้บอกกล่าวผีเจ้าทุ่ง จึงหาดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้ขอขมาบอกกล่าว จึงทำให้ขวัญกำลังใจทุกคนดีขึ้นและสามารถขับล้อรถขับขึ้นไปได้โดยปกติ เป็นอัศจรรย์ใจของทุกคนที่อยู่ในเหตุการณ์ ยิ่งนัก

๕). นิทานเรื่องประวัติการเรียกชื่อทุ่งกุลาร้องไห้

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีชาวพม่าหรือคนทั่วไปเรียกว่า “กุลา” ได้เดินทางมาค้าขายผ่านมาทางทุ่งแห่งนี้ ซึ่งเป็นทุ่งที่กินดารแห้งแล้งและกว้างใหญ่ไพศาลมองเห็นขอบฟ้าจดดิน พอมีดคำลงจึงพากันนอนพักค้างคืนในกลางทุ่ง หลังจากตื่นขึ้นแต่เช้ามีด ได้พากันเดินทางต่อไป โดยหวังจะพบหมู่บ้านสักแห่ง พอได้ขออาศัยชั่วคราวกินประทังชีวิต แต่ก็สิ้นหวังแถมแสงแดดยิ่งร้อนแรง อบอ้าว ชาวกุลาที่ถือว่ามีอารมณ์เป็นเลิศ ต่างอดโรยไปตามกันชั่วคราวที่เตรียมมาก็หมด สินค้าที่หาบมาก็หนักขึ้นทุกที ในที่สุดพวกกุลาต่างเหนื่อยล้าหมดเรี่ยวแรงที่จะ หาบสินค้าต่อไปอีก จึงตัดสินใจพากันเอาสินค้าทิ้งจนหมดเพื่อเอาตัวรอด ด้วยความทุกข์ยากลำบากในการเดินทาง ครั้งนี้กุลาต่างพากันร้องไห้ร้องไห้อยู่กลางทุ่งกว้างเป็น ที่น่าเวทนายิ่งนัก เรื่องราวของชาวกุลาครั้งนั้น เป็นที่เล่าขานกันทั่วไป และเป็นเหตุให้คนเรียกชื่อทุ่งแห่งนี้ว่า ทุ่งกุลาร้องไห้ ตั้งแต่นั้นมา

๖). เชื้อสายกุลาที่บ้านกุกาสิงห์ จากคำบอกเล่าคนเฒ่าแก่ที่บ้านกุกาสิงห์ ท่านบอกว่ามีกุลาเข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านกุกาสิงห์ ท่านบอกว่าที่แรกเป็นพม่ามีภูมิลำเนาอยู่ที่เมืองเมาะละแม้ง เมื่ออายุได้ประมาณเมื่ออายุได้ ๑๖ ปี ทางกรมพม่าจะเกณฑ์ให้มาฝึกธำดาบเพื่อมารบที่เมืองเชียงใหม่ หลังจากรบชนะ ก็พาครอบครัวพี่น้องเข้ามาอยู่ที่ประเทศไทยในพื้นที่บริเวณเมืองเชียงใหม่ ซึ่งบอกว่าอยู่ที่เมืองขอบ หลังจากนั้นก็เดินทางมาค้าขายผ่านลงมาทางอยุธยา

ท่านเล่าว่าชาวกุลามากเดินทางไปเป็นกลุ่ม สินค้าที่นำมาขาย เช่น ต่างหูทองเหลือง เป็นต้น และได้มาแต่งงานมีครอบครัวรวมมาอยู่ที่บ้านหนองเคียวขัน อำเภอจตุรพักตรพิมาน ภายหลังได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านกุกาสิงห์มีลูกหลานเป็นชาวบ้านกุกาสิงห์สืบมา เช่น สายนามสกุล หาญดับเหล็ก เป็นต้น ท่านเล่าว่าภายหลังต้องการไปเยี่ยมญาติที่เมืองขอบแต่ตามหาก็ไม่พบ

๑.๒.๒ โพนซึนุก

โพนซึนุกตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของบ้านกู่กาสิงห์ประมาณ ๖ กิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยังไม่ได้รับการบูรณะ แต่ก็เป็นที่สนใจของคนทั่วไป มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ กล่าวถึงนกอินทรีมาถ่ายมูลไว้กลายเป็นหอยหินปูนมาให้เห็นจนเท่าทุกวันนี้ อย่างไรก็ตามลักษณะหอยหินปูน มีกระจายอยู่ทั่วไปในทุ่งกุลาร้องไห้ นับเป็นหลักฐานทางธรณีวิทยาที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิศาสตร์หรือธรณีวิทยาว่า ดินแดนทุ่งกุลาในอดีตแห่งนี้เคยเป็นทะเลมาก่อน ทั้งนี้คนเก่าแก่อถือว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ มักจะกะเทาะนำหินไปเก็บรักษาไว้เชื่อว่ามีคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ บ้างก็นำไปเผาหอบให้ละเอียดเพื่อทำเป็นสีใช้ทาโบสถวิหาร เป็นต้น

๑). **ซึนุกในทุ่งกุลาเกี่ยวข้องกับชีวิตคน** สำหรับทุ่งกุลาร้องไห้ ตั้งอยู่ในแอ่งโคราช อาจเป็นทะเลน้ำจืดขนาดใหญ่ซึ่งปรากฏหลักฐานการทับถมของซากดึกดำบรรพ์ ได้แก่ซากหอยที่จับตัวกันแน่นเป็นแผ่นหนาตั้งแต่ ๑๐ - ๓๐ เซนติเมตร ซึ่งเป็นที่มาของ “โพนซึนุก”

โพนซึนุกดังกล่าวมีกระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณพื้นที่อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอเกษตรวิสัย โดยเฉพาะในส่วนบ้านกู่กาสิงห์ จะมีซึนุกกระจายตัวอยู่ โพนซึนุก โพนหนามแ่งและโพนแกซ้าง เป็นต้น นายภรเดช ศรีสุข อาสาสมัครประจำศูนย์วิจัยไดโนเสาร์ภูมิกุ่มข้าว วัดสักกะวัน อำเภอสหัชชนันท์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้วิเคราะห์ว่าซากหอยเหล่านี้มีอายุประมาณ ๒ ล้านปี ตรงกับยุค Quaternary น่าจะเป็นหอยน้ำจืดประเภทมีฝาเดี่ยวจำพวกหอยขม และประเภทสองฝาจำพวกหอยกาบ

ซึนุกดังกล่าวถูกทำลายไปมาก เนื่องจากการใช้รถไถนาปรับที่ทำกิน หรือมีกลุ่มคนนำไปขายให้กับเจ้าของกิจการที่ต้องการนำไปจัดสวน หรือใช้เป็นหินไปประดับตามบ้านหรือสถานที่ต่างๆ เนื่องจากถือว่าเป็นของแปลกประหลาด หลวงพ่อทอง ยศโร(๒๕๔๗) ส่วนการบูรณะกู่พระโกนาบูรณะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๗๐ ท่านเล่าว่าปรางค์ที่โอบด้วยปูนเหลือเฉพาะส่วนฐาน ต่อมาโดยหลวงพ่อบรมได้จ้างแกวโด ในราคา ๖ บาท จากบ้านบง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อปี ๒๕๗๐ โดยนำเอาซึนุกที่โพนต่างๆที่ทุ่งกุลาร้องไห้ นำมาเผาด้วยความร้อนให้เป็นปูน ผสมกับน้ำหนังควายต้มและน้ำยางโอง มาทำเป็นน้ำผสมปูน พอเผาเสร็จต้องใช้ครกกระเดื่องตำแล้วใช้ตระแกรงร่อนให้ละเอียด

นอกจากนี้ซึ้นกอินทรีย์หรือฟอสซิลที่โพนซึ้นกนี้ ชาวบ้านนิยมนำไปเป็น
ตัวยาในการรักษาโรค เช่น แม่ใหญ่จันทร์น้อย ศรีกุกา เล่าว่าหลังสงครามโลกครั้งที่สองเกิด
โรคไข้ทรพิษ ชาวบ้านเรียกว่าโรคบักहां ในสมัยนั้นมีพ่อใหญ่สอน ศรีกุกา เป็นหมอรักษา
คนแรก ยาแก้ไข้ทรพิษได้จากการไปหาตัวยาสมุนไพรจากดงบ้านม่วย มีต้นจันทร์แดง จันทร์ขาว
จันทร์หอม ซึ้นกอินทรีย์ หอยทะเล นำมาฝนผสมกันกินเป็นยา หอยทะเลไปเอาที่ทุ่งซึ่งเป็น
ทะเลสาบโพนซึ้นกในตำนาน

๒). ตำนานโพนซึ้นกฉบับชาวบ้าน

พ่อใหญ่เถิง หยุตยั้ง เล่าตำนานโพนซึ้นก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ
ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ โดยท่านเล่ารวบรัดตัดตอนส่วนสำคัญให้ฟังว่า หลังจากน้ำทะเลเหือด
แห้งทำให้หอยปูปลาตายเน่าเหม็น นกอินทรีย์มาหากินหอยปู ปลาที่ทุ่งกุลาจนไม่มีอะไรจะกิน
และจะกินพระยาเคล้าคิ่งที่กูพระโกนา พระยาเคล้าคิ่งไม่ยอมเลยไปหาพระปัจเจก พระ
ปัจเจกเลยบอกว่ากินไม่ได้ จึงสั่งให้กินเฉพาะสัตว์ที่ตาย พระยาเคล้าคิ่งเลยจะกินนกอินทรีย์
นกอินทรีย์สองตัวเมียตกใจกลัว บินทะยานขึ้นฟ้าทำให้ซึ้นแตกออกเป็นโพน ซึ้นหยอดเท่าโพน ซึ้น
อีหลีเท่าโพนบ้านเก่า

๑.๒.๓ แม่น้ำเสียวใหญ่

แม่น้ำเสียวใหญ่ถือว่าเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับ วิถี
ชีวิตของคนมาตั้งแต่สมัยขอมมีอำนาจปกครองครอบคลุมดินแดนแห่งนี้ และเป็นแนวเส้นทางการ
แพร่อารยธรรมขอมเข้ามาสู่ดินแดนทุ่งกุลาร้องไห้ ดังหลักฐานมีปรางค์กู่ ตั้งกระจายอยู่บริเวณ
ฝั่งแม่น้ำเสียวจำนวนมาก ในปัจจุบันเป็นแม่น้ำสำคัญที่เป็นสายเลือดของชุมชนต่างๆ ที่ทำมาหา
กินอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเสียว สภาพแม่น้ำเสียวมีลักษณะคดโค้งเดิมมีพืชพันธุ์ธรรมชาติจำนวนมาก
มีปู ปลาอุดมสมบูรณ์ และมีทัศนียภาพสวยงาม

แม่น้ำเสียวดังกล่าวมีความยาวประมาณ ๒๕๕ กิโลเมตร ครอบคลุม
๕๐๐ หมู่บ้าน ใน ๖ อำเภอและใน ๓ จังหวัด คืออำเภอบรบือ อำเภอน้ำพอง ของ
จังหวัดมหาสารคาม อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเกษตรวิสัยและอำเภอสหัสขันธ์ ของจังหวัด
ร้อยเอ็ด อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ ๒๒ แม่น้ำเสียวใหญ่ ผ่านทิศเหนือติดชายบ้านกู่กาสิงห์

ต้นกำเนิดของแม่น้ำเสียวใหญ่อยู่บริเวณหนองบ่อ พื้นที่อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๔ ทางราชการได้สร้างเป็นอ่างเก็บน้ำหนองบ่อ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๑,๐๘๕ ไร่ ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ มีการเจาะบาดาลเพราะมีดินเค็ม พอที่สามารถนำมาตากเป็นเกลือสินเธาว์ เพราะตั้งอยู่บนแหล่งเกลือมหิมา ซึ่งลึกลงไป ประมาณ ๓๐ เมตร จะพบหินเกลือหนาประมาณ ๕๐๐ เมตร ซึ่งเทียบได้กับความสูงของ เสาไฟฟ้า ๑๐ ช่วงเสาไฟฟ้า และมีความกว้างประมาณ ๒.๕ กิโลเมตร มีหินเกลืออยู่กว่า ๑,๐๐๐ ล้านตัน ซึ่งในปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ - ๒๕๒๐ จะมีคนทำนาเกลืออยู่ประมาณ ๖๐ ราย ครอบคลุมพื้นที่ ๘๐๐ ไร่

ที่บริเวณลุ่มแม่น้ำเสียวดังกล่าว นอกจากเป็นสายเลือดหล่อเลี้ยงชีวิตให้กับ คน สัตว์และพืช มาเป็นเวลานานแล้ว ยังก่อให้เกิดงานประเพณีวัฒนธรรมสำคัญ เช่น งาน แข่งเรือที่บ้านเมืองบัว เป็นต้น อย่างไรก็ตามปัจจุบันสภาพแวดล้อมของแม่น้ำเสียวได้ถูกทำลาย

ไป เนื่องจากการขาดลอกแม่น้ำเสียวใหญ่ ทำให้พีชธรรมชาติหมดไป คนรุ่นหลังน่าจะมองเห็นความสำคัญและร่วมอนุรักษ์พีชตามฝั่งแม่น้ำเสียวไว้ต่อไป

จากข้อมูลที่น่าเสนอจะเห็นว่า ทุ่งกุลาร้องไห้ แม่น้ำเสียวใหญ่ โพนขึ้นกียังสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวได้อีกแห่งหนึ่ง

จากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีในชุมชนมี ๒ ลักษณะคือ ทรัพยากรที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ของหมู่บ้าน ได้แก่ กู่กาสิงห์ กู่โพนวิจ และกู่โพนระฆัง ซึ่งพบว่ากู่กาสิงห์เป็นโบราณสถานขอมที่ได้รับการบูรณะแล้วตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ เป็นต้นมา แต่ยังไม่ได้จัดระบบภูมิเนเวศให้เอื้อต่อการท่องเที่ยวอย่างเท่าที่ควรจะเป็น ส่วนกู่โพนวิจก็ได้รับการบูรณะแล้วตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ และกู่โพนระฆังซึ่งกำลังบูรณะอยู่ในระหว่างการค้ายังโบราณสถานและระบวนการบูรณะในช่วงที่ ๒ ซึ่งในส่วนโบราณสถานทั้ง ๓ แห่ง หากบูรณะหรือปรับระบบภูมิเนเวศเหมาะสมแล้วก็จะเป็นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวได้ดีขึ้น

๑.๓ ด้านกิจกรรมสังคมวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรมของบ้านกู่กาสิงห์มีดังรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

๑.๓.๑ งานประเพณีของหมู่บ้าน

งานประเพณีของชาวบ้าน จากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ชาวบ้านกู่กาสิงห์เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวที่มีเชื้อสายจากนครจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีภาษาไทยลาวเป็นภาษาถิ่นและ ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีตาม ฮีต ๑๒ คลอง ๑๔ คือการทำบุญในรอบ ๑๒ เดือนเหมือนกับชาวอีสานโดยทั่วไป เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของสังคมอย่างแน่นแฟ้นต่อเนื่องกันมามิได้ขาด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทำบุญตามวิถีพื้นบ้าน และงานบุญที่เทศบาลเฝ้าประมาณสนับสนุน มีดังนี้

๑). **งานสงกรานต์หรืองานสงกรานต์** จัดขึ้นบริเวณวัดบูรพาภู่น้อยหรือบริเวณที่ตั้งของกู่กาสิงห์ โดยจัดขึ้นช่วงประมาณวันที่ ๑๓ ซึ่งงานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบวงสรวงพุชชาดวงวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ ที่สิงสถิตย์อยู่ที่กู่กาสิงห์และโบราณสถานต่างๆ ในบ้านกู่กาสิงห์ ได้อำนวยฟ้าฝนให้ตกตามฤดูกาล ยังผลให้ชาวบ้านมีความร่มเย็นเป็นสุข เดิมทีเมื่อถึงวันเพ็ญ (วันเพ็ญ) เดือนห้า หรือเดือนเมษายนของทุกปี ชาวบ้านจะนำน้ำหอมที่ทำจากขมิ้นใส่ขวดหรือขันน้ำไปสงฆ์ซึ่งเป็นการกระทำที่มีได้นัดหมาย

ภาพที่ ๒๓ นางสงกรานต์ โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ๒๕๔๕

ภายหลังเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ได้จัดงบประมาณสนับสนุน เรียกว่างานสงกรานต์บูชาเทพ มีกิจกรรมสำคัญที่น่าสนใจดังนี้คือ ชมขบวนแห่ของดีคำคุณมุนมังอีสาน ชมขบวนแห่ นางสงกรานต์ ชมการประกวดนางสงกรานต์ ร่วมพิธีไหว้พระขอศีลจากพระภิกษุสงฆ์ สรงน้ำพระพุทธรูป สรงน้ำพระภิกษุ พิธีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ หลังจากนั้นพระสงฆ์จะนำชาวบ้านสงกรานต์ เมื่อเสร็จแล้วชาวบ้านส่วนหนึ่งจะแยกย้ายกันไปสงกรานต์โพนวิจหรือกูโพนระซัง

๒). งานประเพณีบุญบั้งไฟ งานประเพณีบุญบั้งไฟเป็นงานประเพณีท้องถิ่นของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ที่จัดขึ้นในรอบปีและจัดขึ้นเป็นที่เอกรีกและยิ่งใหญ่กว่างานใดๆ ในชุมชน ในช่วงวันที่ ๑ - ๓ ของเดือนพฤษภาคมของทุกปี

ภาพที่ ๒๔ งานประเพณีบุญบั้งไฟบ้านกู่กาสิงห์

คติความเชื่อ ทั้งนี้เพราะตามจารีตของชาวอีสานเชื่อว่า ถ้าหมู่บ้านใดเป็นบ้านเมืองเก่าแก่มาแต่โบราณจะต้องปฏิบัติตามจารีต คือจัดทำบุญบั้งไฟบวงสรวงบูชาขอฟ้าฝนจากเทวาอรรักษ์ทุกๆ ปี ถ้าไม่ปฏิบัติตามจารีตเชื่อว่าจะได้รับการลงโทษจากเทพเจ้าคือ ทำให้ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ชาวบ้านก็จะเดือดร้อน เพราะไม่มีน้ำเพียงพอในการทำนา เป็นต้น คติความเชื่อเหล่านี้ได้กลายเป็นประเพณีสำคัญของหมู่บ้านตลอดมา

กิจกรรมที่น่าสนใจในงาน ก่อนงานจะมีการแข่งขันชกมวยไทยที่มีชื่อระดับภาคอีสานจนถึงวันโฮม(วันรวม) ชมขบวนแห่บั้งไฟ ขบวนเซิ้งและฟ้อนบั้งไฟ การประกวดบั้งไฟประเภทสวยงาม ประกวดขบวนฟ้อนสวยงาม ขบวนการละเล่นพื้นบ้าน ชมการเดินแพขันผ้าไหม กลางคืนมีมหรสพสมโภชน์ตลอดคืน ส่วนในวันที่สองชมชมการแข่งขันจุดบั้งไฟ นอกนี้ท่านที่สนใจไปเที่ยวชมยังสามารถเลือกซื้อสินค้าพื้นเมืองที่มีชื่อคือผ้าไหม ได้อีกด้วย

๓). **งานลอยกระทง** งานลอยกระทงจัดขึ้นประมาณกลางเดือน พฤศจิกายนของทุกปี โดยเบื้องต้นชาวบ้านจะร่วมกันจัดทำที่บริเวณวัดสว่างอารมณ์ภู แต่ภายหลังเทศบาลสนับสนุนงบประมาณและเพื่อให้การจัดงานมีสถานที่ที่เหมาะสมได้ย้ายมาจัดที่สำนักงานเทศบาลตำบลกุกาสิงห์

ภาพที่ ๒๕ นางนพมาศ งานลอยกระทง ๒๕๕๕

กิจกรรมที่น่าสนใจในงานคือชมขบวนแห่กระทงของแต่ละหมู่บ้านที่สร้างสรรค์กระทงด้วยวัสดุพื้นบ้านให้สวยงาม และนำเข้าขบวนแห่เพื่อร่วมประกวดในงาน นอกนั้นยังได้ชมการประกวดนางนพมาศ ซึ่งหมู่บ้านต่างๆ ส่งสาวงามในท้องถิ่นเข้าประกวด ชมการแสดงดนตรีพื้นเมืองและมหรสพสมโภชน์ตลอดคืน และร่วมลอยกระทงที่กระทงที่สระโบราณกุกาสิงห์ บุญบั้งไฟ บุญบั้งไฟของบ้านกุกาสิงห์ จัดขึ้นในราวเดือน ๖ หรือเรียกว่าบุญเดือน ๖ ซึ่งจัดขึ้นในช่วงต้นเดือนพฤษภาคมของทุกปี ชุมชนบ้านกุกาสิงห์เป็นชุมชนเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยขอมเรืองอำนาจ ชาวบ้านปฏิบัติตามจารีตเก่าแก่ตามประเพณีอีสานโบราณคือ การจัดงานบุญบั้งไฟเพื่อบวงสรวงบูชาเทวารักษ์เป็นประจำทุกปี งานบุญบั้งไฟจึงเป็นงานสำคัญประจำปีทุกหมู่บ้าน ร่วมกันจัดทำขึ้น ถือเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ได้รับการยอมรับในระดับอำเภอเกษตรวิสัยว่าเป็น

งานประเพณีสำคัญของท้องถิ่น และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรมของอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓.๒ กิจกรรมทางสังคม

๑). กีฬาฟุตบอลประเพณีกู่กาสิงห์คัพ

การแข่งขันกีฬาฟุตบอลประเพณีกู่กาสิงห์คัพ เริ่มต้นจากการที่ คณะนักฟุตบอลเยาวชนกู่กาสิงห์ ได้ส่งทีมเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลในรายการเฉลิมฉลองสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งทางอำเภอเกษตรวิสัยจัดการแข่งขันขึ้น โดยให้ทีมในตำบลต่างๆ ในอำเภอเกษตรวิสัยส่งทีมเข้าร่วมการแข่งขัน โดยให้ทีมในตำบลต่างๆ ในอำเภอเกษตรวิสัยส่งทีมเข้าร่วมการแข่งขัน และผลการแข่งขันปรากฏว่า ทีมเยาวชนตำบลกู่กาสิงห์ได้ครองแชมป์ร่วมกับทีมเกษตรวิสัย

หลังจากนั้นทางกลุ่มเยาวชนตำบลกู่กาสิงห์จึงได้ร่วมกันจัดการแข่งขันฟุตบอลประเพณีกู่กาสิงห์คัพขึ้นเป็นครั้งแรก ในช่วงเดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๕ โดยการนำที่สำคัญคือ คุณเสถียร ศรีเที่ยง คุณวิรัตน์ แจ้งสนาม คุณสมเพชร ศรีเที่ยง คุณถาวร แจ้งสนาม ร่วมกับกลุ่มเยาวชนกู่กาสิงห์ โดยระดมทุนการจัดการแข่งขันโดยใช้วิธีการขอความอนุเคราะห์ ข้าราชการจากพี่น้องประชาชนในหมู่บ้าน แล้วนำไปขายมาเป็นทุนในการจัดการแข่งขัน และได้รับการสนับสนุนจากผู้นำในชุมชนไม่ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งการจัดการแข่งขันครั้งแรกจัดแข่งเฉพาะประเภท ประชาชนชายเท่านั้น สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดการแข่งขัน เพื่อเป็นการให้นักกีฬาในชุมชนกู่กาสิงห์ได้ร่วมเล่นกีฬาฟุตบอล และพัฒนาทักษะการเล่นกีฬาฟุตบอลให้ดียิ่งขึ้น และคัดเลือกนักกีฬาฝีเท้าดี ร่วมกันส่งทีมไปแข่งในรายการอื่นๆ ต่อไป โดยเงินรางวัลในครั้งแรก ที่ ๑ รับเงินรางวัล ๑,๐๐๐ บาท ที่ ๒ รับเงินรางวัล ๗๐๐ บาท ที่ ๓ รับเงินรางวัล ๕๐๐ บาท และที่ ๔ รับเงินรางวัล ๓๐๐ บาท ทีมที่ได้แชมป์ครั้งแรกคือทีมพิราบขาว

หลังจากการจัดการแข่งขันครั้งที่ ๑ ผ่านไป กลุ่มเยาวชนตำบลกู่กาสิงห์ก็ได้จัดการแข่งขันขึ้นต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยรูปแบบการจัดการแข่งขันและการระดมทุนยังคงคล้ายครั้งที่ ๑ คือขอความอนุเคราะห์จากพี่น้องประชาชน ห้างร้านเอกชน ผู้นำในชุมชน นักการเมืองในพื้นที่ ซึ่งบางปีก็ค่อนข้างซุกซลัก บางปีก็ราบรื่นไปด้วยดี

ต่อมา การแข่งขันฟุตบอลประเพณีกู่กาสิงห์คัพ ได้เปิดการแข่งขันรูปแบบใหม่เพิ่มเติมขึ้น ในปี พุทธศักราช ๒๕๔๒ ในการแข่งขันฟุตบอลประเพณีกู่กาสิงห์คัพ ครั้งที่

๑๘ โดยมี นายดุสิต นาสุข เป็นประธานเยาวชนชายที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว ซึ่งทำให้ฟุตบอลประเพณีมีสีสัน และการมีส่วนร่วมของนักกีฬา คึกครื้นและเปิดมิติใหม่ของการจัดการแข่งขัน ตราบจนถึงทุกวันนี้

ภาพที่ ๒๖ นายเทศมนตรี กับถ้วยรองชนะเลิศฟุตบอลไทยคม ๒๕๔๘

และในปี พุทธศักราช ๒๕๔๔ ในการแข่งขัน ครั้งที่ ๒๐ ฟุตบอลประเพณีกู่กาสิงห์ก็ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในชุมชน คือเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ได้บรรจุในแผนงานงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในการจัดงานฟุตบอลประเพณีกู่กาสิงห์คัพ และก็เป็นผลต่อเนื่องให้เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์เป็นแม่งานหลักในการจัดการแข่งขันนับตั้งแต่ ครั้งที่ ๒๐ เมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๔๔ เป็นต้นมา โดยเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์จัดการแข่งขันร่วมกับ กลุ่มเยาวชนตำบลกู่กาสิงห์ในช่วงเดือน เมษายน ของทุกๆ ปี สืบมาและตลอดไป

สำหรับการจัดการแข่งขันฟุตบอลประเพณีกู่กาสิงห์คัพ ช่วยให้ชุมชนบ้าน

กูกาสิ่งหมีชื่อเสียง ในด้านกีฬาฟุตบอลเพราะ นักกีฬา เจ้าหน้าที่ทีม กองเชียร์ จากหลากหลายหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และหลายจังหวัด ส่งทีมเข้าร่วมเป็นประจำทุกปี เช่น ทีมจากจังหวัดร้อยเอ็ด สุรินทร์ ขอนแก่น นครราชสีมา ได้มาแข่งขันและเที่ยวชมกูกาสิ่งหมี เกิดความประทับใจและบอกต่อประชาสัมพันธ์ต่อๆ กันไป ทำให้ช่วงระหว่างการแข่งขัน เกิดการหมุนเวียนด้านเศรษฐกิจ การค้าขาย การท่องเที่ยวในชุมชนเป็นไปอย่างดี และการแข่งขันก็ได้พัฒนาระดับมาตรฐานเทียบเท่าระดับประเทศสืบต่อมาจนถึงทุกวันนี้

ภาพที่ ๒๗ นักฟุตบอลบ้านกูกาสิ่งหมีที่เข้าชิงชนะเลิศที่จังหวัดนครสวรรค์ ๒๕๕๘

๒). งานเทศกาลกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม

งานเทศกาลท่องเที่ยวเชิงการเกษตร “งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม” ซึ่งถือว่าเป็นงานใหญ่ประจำปีของชาวบ้านกูกาสิ่งหมี มีความเป็นมาตามนโยบายของทางราชการ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ต้องการเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายให้เป็นทางเลือกของนักท่องเที่ยว ขณะเดียวกันก็เป็นการกระจายรายได้จากภาคการท่องเที่ยวลงมาสู่เกษตรกร

ทั้งนี้ทางราชการมองเห็นศักยภาพของพื้นที่บ้านกู่กาสิงห์คือ มีโบราณสถานกู่กาสิงห์ กูโพนวิจและกูโพนระฆังอันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอยู่แล้ว อีกทั้งที่ตั้งตั้งอยู่ในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ อันเป็นแหล่งผลิตข้าวมะลิหอมมีชื่อระดับโลก ประกอบกับกลุ่มแม่บ้านก็เข้มแข็งมีศักยภาพในการผลิตผ้าไหมพื้นเมืองคุณภาพดี โดยในปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมู่ที่ ๑ ได้รับการประสานจากเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย และเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ดให้ไปศึกษาดูงานการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม โดยมีกลุ่มแม่บ้าน ครูอาจารย์และเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย เกษตรจังหวัดร้อยเอ็ดรวม ๑๒ คน เดินทางไปศึกษาดูงาน

หลังจากนั้นทางราชการได้กำหนดจัดงานท่องเที่ยวเชิงการเกษตร ชื่อ “งานกินข้าวทุ่ง นุ่งผ้าไหม” ขึ้นที่บ้านกู่กาสิงห์ เมื่อวันที่ ๑๖ เดือนพฤศจิกายน ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยกิจกรรมในงานมีการออกร้านสินค้าเกษตร จัดนิทรรศการแสดงกระบวนการผลิตผ้าไหม และการประกวดผลิตภัณฑ์การเกษตร ภาคกลางคืนมีการจัดเวทีแสดงทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่หน้าปราสาทกู่กาสิงห์ ในงานนี้ทางราชการได้เชิญเกษตรจังหวัดจากทั่วประเทศมาร่วมงานนี้ด้วย โดยเฉพาะประธานในพิธีเปิดงานคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในสมัยนั้นคือ ฯพณฯ สรรอรรถ กลิ่นประทุม

การจัดงานท่องเที่ยวเชิงการเกษตรครั้งนั้น เป็นการดำเนินการจากบุคคลภายนอก ทั้งแนวคิดวิธีการ งบประมาณ คนในชุมชนเป็นเพียงผู้ทำตามนโยบาย ที่สำคัญรายได้จากการท่องเที่ยวก็ไม่กระจายในชุมชน ทั้งการแสดงบนเวที และการประกอบอาหาร เป็นต้น ซึ่งภายหลังชุมชนท้องถิ่นไม่สามารถบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ อันเป็นประเด็นปัญหานำไปสู่การทำงานวิจัยพัฒนาครั้งนี้

อย่างไรก็ตามงานท่องเที่ยวเชิงการเกษตร เป็นงานเทศกาลท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่ประจำปี เน้นตอนข้าวออกรวงสะพรั่งทั่วท้องทุ่ง มีกิจกรรมที่น่าสนใจคือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และผู้นำชุมชนจัดต้อนรับ และบรรยายสรุปการดำเนินงานของกลุ่มผ้าไหม ที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวท่าทางเกวียน ชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่วัดสว่างอารมณ์กู๋ กูโพนวิจ กูโพนระฆังและกู่กาสิงห์ โดยมีคฤหบดีท่านน้อยเป็นผู้นำเที่ยว นักท่องเที่ยวเข้าพักโฮมสเตย์ สัมผัสวิถีชีวิตชุมชน อาบน้ำพักผ่อน

ในภาคกลางคืนมีพิธีบายศรีสู่ขวัญ รับประทานอาหารพื้นบ้าน ชมการแสดงดนตรีพื้นเมืองวงซอพิณแคนแดนกุลาและการแสดงศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน โดยสภาวัฒนธรรมตำบลกู่กาสิงห์ การแสดงตำนานการสร้างกู่กาสิงห์ ชมการแสดงนาฏลีลา กู่กาสิงห์ การแสดง

พื่อนำพื้นเมืองชุดพอนเซ็งบั้งไฟ สัมมาชีพ ศรีโคตรบูรณ ศิลปการตีกลองยาวของชาวบ้าน หมู่ที่ ๓ นักท่องเที่ยวเข้าที่พักโฮมสเตย์สัมผัสวิถีชีวิตชุมชน

ส่วนในภาคเข้าร่วมทำบุญตักบาตรในตอนเช้าของวันใหม่ เลือกซื้อสินค้าของที่ระลึกในชุมชน จากกลุ่มแม่บ้านและเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ภาพที่ ๒๘ นายสรอรรถ กลิ่นประทุม ประธานเปิดงานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม

ภาพที่ ๒๙ การแสดงทางศิลปวัฒนธรรมหน้าปราสาท์ภูกาสิงห์

๓). ชมรมมัดคุเทศก์น้อย

ความเป็นมาของชมรมมัดคุเทศก์น้อย โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ กำเนิดขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยในครั้งนั้นทางราชการคือกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังต้องการเปิดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงการเกษตร และได้กำหนดเอาพื้นที่บ้านกู่กาสิงห์ เพราะเห็นว่ามีโบราณสถานกู่กาสิงห์ กู่โพนวิจ และกู่โพนระฆัง ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่คนสนใจเข้ามาเที่ยวชมอยู่แล้ว กลุ่มแม่บ้านก็ประกอบบกับพื้นที่ดังกล่าวตั้งอยู่ในทุ่งกุลาร้องไห้ อันเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่กำลังมีชื่อเสียงในระดับโลก ในส่วนกลุ่มแม่บ้านก็ผลิตผ้าไหมพื้นเมืองมีคุณภาพดี

ภาพที่ ๓๐ ชมรมมัดคุเทศก์น้อย หลังจากนำเที่ยวในงานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม

ในครั้งนั้น เกษตรอำเภอเกษตรวิสัย และเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ประสานกับกลุ่มแม่บ้าน เพื่อไปศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงการเกษตร และกลุ่มแม่บ้านได้ประสานคุณครูอำคา แสงงาม ให้ไปศึกษาดูงานการท่องเที่ยวด้วย โดยมีเป้าหมายว่าโรงเรียน

จะ เป็นผู้ฝึกให้เด็กเยาวชนเป็นมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวโบราณสถาน ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นจุดขายดึงดูดให้คนสนใจมาเที่ยวมากขึ้น

คณะที่ไปศึกษาดูงานได้ไปศึกษาดูงานยุวมัคคุเทศก์ ของโรงเรียนพิมาย ที่ปราสาทหินพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะครูและยุวมัคคุเทศก์ให้การต้อนรับด้วยดีจากประสบการณ์ที่ได้รับคือเห็นเด็กๆ ชั้นมัธยมศึกษาที่มีความรอบรู้ในเรื่องโบราณสถานเป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้มานำเที่ยวโบราณสถาน หลังกลับจากการทัศนศึกษาดูงานคุณครูอำคา แสงงาม ได้ฝึกเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ให้นำเที่ยวโบราณสถานกู่กาสิงห์ ใช้เวลาฝึกไม่ถึงครึ่งเดือน ก็ถึงงานท่องเที่ยว คืองาน “กินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม” มัคคุเทศก์ตัวน้อยๆ คือเด็กหญิงพลอยไพลิน แสงงาม เด็กหญิงรัชฎาภรณ์ แจ้งสนาม เด็กหญิงกฤตติยาภรณ์ คำภูเมือง ก็เป็นตัวแทนเพื่อนๆ นำฯลฯ กับสรรอรรถกถินประทุม ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในสมัยนั้น และมัคคุเทศก์ก็ได้สร้างชื่อเสียงให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจได้เป็นอย่างดี

จนถึงปีปัจจุบัน ชมรมมัคคุเทศก์น้อยก็เป็นรุ่นที่ ๔ แล้ว และยังพร้อมบริการนำเที่ยวให้กับผู้สนใจทุกคณะและทุกคน ทั้งนี้มีเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ใช้งบประมาณสนับสนุนกิจกรรมมัคคุเทศก์น้อย ด้วยงบประมาณปีละ ๔๐,๐๐๐ บาททุกปี

มัคคุเทศก์น้อยที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ เด็กหญิงอาวีวรรณ

สร้อยคำ เด็กหญิงกฤตติยาภรณ์ คำภูเมือง เด็กหญิงเบญจมาศ เชิงหอม
เด็กหญิงรัชฎาภรณ์
แจ้งสนาม เด็กหญิงพลอยไพลิน แสงงาม เด็กชายวราพงษ์ เสนสนาม เด็กหญิง
ปาริฉัตร ศรีกู่กา เด็กชายอนุลักษณ์ แจ้งสนาม เด็กหญิงชลธิดา นามนัย ฯลฯ

กิจกรรมของชมรม

๑. จัดกิจกรรมเรียนรู้เรื่องโบราณสถาน กู่กาสิงห์ กู่พนวิจและกู่พนระสัง
๒. เป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวโบราณสถาน ให้กับนักท่องเที่ยว นักเรียนนักศึกษา
๓. ร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถาน เช่น การเก็บรักษาความสะอาด การเข้าร่วมงานประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น
๔. จัดทำและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจ

ความภาคภูมิใจและเกียรติประวัติ เช่น การนำ ฯพณฯ สรรวรร

กตินระ

ทุม เทียวชมกู่กาสิงห์ ผู้ปกครองให้การยอมรับ ความสามารถของเด็กเยาวชนนักเรียน ที่วิ
มาถ่ายทำกิจกรรมของมัคคุเทศก์น้อย ในรายการทุ่งแสงตะวัน

๔). กลุ่มแม่บ้านทอผ้าไหม

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหมู่ที่ ๑ ตำบลกู่กาสิงห์ เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑๔
เดือนมกราคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ มีสมาชิกเริ่มก่อตั้งจำนวน ๖๙ คน ปัจจุบันมีสมาชิก
จำนวน ๑๔๕ คน มีวัตถุประสงค์ของกลุ่มเพื่ออนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาการผลิตผ้าไหมพื้น
บ้าน เพื่อเพิ่มพูนรายได้เสริมจากการขายผ้าไหม เพื่อร่วมกันบริหารจัดการกลุ่มผ้าไหมให้มี
ความเข้มแข็ง

ภาพที่ ๓๑ กลุ่มแม่บ้าน กับผู้ตรวจราชการกระทรวงและรองผู้ว่าร้อยเอ็ด

กิจกรรมของกลุ่ม เช่น การให้สัจจะสะสมทรัพย์ โดยผู้ที่เป็นสมาชิกของ
กลุ่มทุกคนต้องออมทรัพย์เดือนละ ๓๐ บาท ซึ่งเงินส่วนนี้จะคืนให้กรณีสมาชิกลาออก การ
ลงขัน สมาชิกต้องลงหุ้นๆ ละ ๕๐๐ บาท เงินหุ้นจะนำไปซื้อใหม่เพื่อจำหน่ายให้สมาชิก

และการจำหน่ายผ้าไหม โดยสมาชิกนำผ้าไหมไปวางจำหน่ายตามงานเทศกาลที่ทางราชการจัดขึ้น การจัดแสดงผ้าไหมลวดลายและรูปแบบต่างๆ ที่เป็นผลงานและมีมือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทั้งผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติและสีเคมี การสาธิตการทอผ้า ย้อมผ้าด้วยสีธรรมชาติ การมัดหมี่ การคั้นนูก เป็นต้น

คณะกรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ นายประเวศ นามเขต
นายกเทศมนตรีตำบลกู่กาสิงห์ นายสงบ ใจสาหัส กำนันตำบลกู่กาสิงห์ นายอำคา แสงงาม ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลกู่กาสิงห์

คณะกรรมการบริหาร ได้แก่ นายมาลัย ราบูรี ประธาน
กรรมการ นางทิว บำเรอ รองประธานกรรมการ นางสัมฤทธิ์ แสงพารา รองประธาน
กรรมการ นางสมหวัง พนมบุตร นางรัศมี เชิดชู นางบุญทัน สุวงศ์สา นางไพฑูรย์
ดีพลางาม นางเพ็ญมาลี คำภูเมือง เหมัญญิก นางสอาด สีนาทนาวา กรรมการ
และเลขานุการ

รูปแบบการขายผ้าไหม

๑). การฝากขายที่ศูนย์จำหน่ายผ้าไหม

การฝากขายที่ศูนย์จำหน่ายผ้าไหม ซึ่งราคาแล้วแต่ความยากง่ายของ
ลาย

ซึ่งจะอยู่ประมาณ ๑,๐๐๐ - ๑,๒๐๐ บาท ถ้าเป็นผ้าชุด (ผ้าสีพื้น ๒ เมตร ผ้าลายมัดหมี่
๒ เมตร) ราคา ๑,๒๐๐ - ๑,๗๐๐ บาท โ ๔๐๐ดยสีธรรมชาติจะแพงกว่าสีเคมี ผ้าพื้น
เรียบราคาเมตรละ ๓๐๐ บาท ผ้าพื้นลายสายฝน ราคาเมตรละ ๔๐๐ บาท

๒). การนำไปจำหน่ายตามโครงการที่ทางราชการจัดขึ้น เช่น โครงการสินค้า
โอท็อป ที่เมืองทองธานี หรือตามสถานที่ทางราชการแจ้งมาให้เข้าร่วมจำหน่าย เป็นต้น

ลักษณะเด่นผ้าไหมบ้านกู่กาสิงห์ คือลวดลายผ้าไหมละเอียดสวยงาม เนื้อผ้าไหมละเอียดทอเนื้อแน่น สีของผ้าไหมไม่ตก กลุ่มแม่บ้านมีน้ำใจ มอบผ้าไหมเป็น
ของที่ระลึก

ตารางที่ ๔ แสดงรายได้จากการขายผ้าไหม กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมู่

ที่ ๑

ที่	เดือน	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
๑	มกราคม		
๒	กุมภาพันธ์	๒๘,๙๐๐	
๓	มีนาคม	๕๓,๕๓๕	
๔	เมษายน		
๕	พฤษภาคม	๙,๗๘๐	
๖	มิถุนายน		
๗	กรกฎาคม	๙,๓๘๕	
๘	สิงหาคม		
๙	กันยายน	๑๐,๕๐๐	
๑๐	ตุลาคม		
๑๑	พฤศจิกายน	๑๓,๒๐๐	
๑๒	ธันวาคม	๒๔,๙๐๐	
		๒๕,๑๐๐	
		๑๕,๔๐๐	
		๑๕,๔๙๕	
		๑๔,๒๐๐	
		๔๒,๕๒๐	
รวม	๑๒ เดือน	๒๖๒,๙๑๕	

การได้รับงบประมาณสนับสนุน

- ๑). ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ปี ละ ๓๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินงบประมาณสนับสนุนกลุ่มอาชีพ

- ๒). โครงการมีयाซาว่า งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร ปี พุทธศักราช ๒๕๔๒
- ๓). โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จากกรมส่งเสริมการเกษตร งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตและซื้อเส้นไหม
- ๔). โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางการเกษตร ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ เน้นงบประมาณสนับสนุนในการก่อสร้างอาคารจำหน่ายผ้าไหม ห้องสุขาชายหญิงและลานจอดรถ เป็นเงิน ๕๗,๐๐๐ บาท

ผลงานที่น่าภาคภูมิใจของกลุ่ม

- ๑). ปีพุทธศักราช ๒๕๔๓ ได้รับโล่รางวัลจากมูลนิธิอนุสรณ์หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร สาขาหมู่บ้านหัตถกรรมดีเด่น
- ๒). ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ได้รับรางวัลประกวดผ้าไหมมัดหมี่ ๒ ตะกรรตสีธรรมชาติ รางวัลที่ ๑ ในการประชุมไหมโลกครั้งที่ ๑๙ ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
- ๓). ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ ได้รับรางวัลที่ ๑ ในการประกวดกลุ่มแม่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด
- ๔). ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมให้เครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน กับผ้ามัดหมี่หางกระรอก มาตรฐานที่ ๑๗(๑) ๒๕๔๖
- ๕). ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ระดับ ๔ ดาว ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗

๕). สวนเกษตรทฤษฎีใหม่

ภูมิปัญญาในการทำสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรแบบพอเพียงในชุมชนบ้านกู่กาสิงห์ มี ๒ กลุ่มด้วยกัน ดังนี้

กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

นายสม คำมณี ได้เล่าความเป็นมาของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของบ้านกู่กาสิงห์ว่า ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ โดยมีสมาชิกเริ่มแรก ๔๔ คน โดยการสนับสนุนของเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด หลังจากนั้นก็มีหน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุนงบประมาณ เช่น เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ และเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นต้น

ภาพที่ ๓๒ นักเรียนไปเรียนรู้สวนเกษตรทฤษฎีใหม่นายสม คำมณี

คณะกรรมการบริหารกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แก่ นายสม คำ

มณี

ประธานกรรมการ นายชำนาญ เวียงคำ รองประธานกรรมการ นางจินตนา
วรวงษ์

นายชัยรัตน์ ศรีนนท์ นางบังอร แผงอ่อน นางวาสนา พละวัฒน์ นางสมจิต อนันต์
สุข

นายมล สมสี่สัย เป็นเหรัญญิก นางอรนภา ศรีวิชัย เป็นเลขานุการ

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมเผยแพร่วิชาการเกษตร อุตสาหกรรมใน
ครัวเรือน เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อรวบรวมและให้บริการข้อ
มูลข่าวสารการเกษตร เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากสัจจะ เพื่อให้
บริการเงินกู้แก่สมาชิก กิจกรรมที่ดำเนินการ คือ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การทำไร่นาสวนผสม
ผสมผสาน

การแบ่งปันหุ้น เงินออมและการแบ่งปันรายได้ มีการรวม การรวมกลุ่มกัน โดยการออกหุ้นๆ ละ ๑๐๐ บาท ปันผลปีละครั้ง มีการออมปีละครั้งๆ ละ ๓๖๐ บาท ปันผลดังนี้

๑. ปันผลตามหุ้นร้อยละ ๔๐
๒. เฉลี่ยคืนร้อยละ ๑๕
๓. ค่าตอบแทนกรรมการร้อยละ ๒๐
๔. สมทบทุนกลุ่มร้อยละ ๑๕
๕. อื่นๆ ร้อยละ ๑๐

การให้บริการสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้การทำไร่นาสวนผสมของ คนทั่วไป

บริการบ้านพักรีสอร์ท ๑ หลัง โดยให้บริการราคาถูกเป็นกันเอง ให้ความสะดวกสบายแก่ผู้มา พักอาศัย การให้บริการให้ความรู้ทางวิชาการ เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องทฤษฎีและให้ลงมือปฏิบัติจริง .ให้คำแนะนำกับบุคคลที่มาสอบถาม

ความภาคภูมิใจ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพจำหน่าย การทำไร่ นา สวน ผสมเป็นที่ยอมรับของชุมชน

กลุ่มเกษตรผสมผสานลุ่มแม่น้ำเสียว

นายบุญส่ง ทองมา เล่าว่ากลุ่มของผมชื่อ กลุ่มสวนเกษตรผสม ผสานลุ่มแม่น้ำเสียวเริ่มต้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๔ มีสมาชิก เริ่มต้นจำนวน ๑๕ คน โดยการสนับสนุนของหน่วยงานเกษตรนำร่อง ภายหลังเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ให้การสนับสนุน

คณะกรรมการบริหารกลุ่ม ได้แก่ นายสุญญ สีหาวงษ์ ประธาน กรรมการ นายสุริยา แจ้สนาม รองประธานกรรมการ นายเสาร์ ศรีสุข เหมัญญิก นายบุญส่ง ทองมา นายบุญสี ศรีเที่ยง นายสวาท แสงงาม นายวัฒนา พล อาสา นายอ่อน ศรีนนท์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นเกษตรที่พอเพียง เพื่อให้มีรายได้เข้าสู่ ครอบครัว

เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีผักผลไม้ที่ปลอดภัย เพื่อที่จะปลอดภัย

กิจกรรมที่ดำเนินการ วรรณคดีเรื่องการตลาดผักปลอดสารพิษ การทำปุ๋ยหมัก การทำน้ำส้มไม้เพื่อขับไล่แมลงแทนการใช้สารเคมี ผลิตข้าวปลอดสารพิษส่งโรงสี มกก. จังหวัดสุรินทร์ การทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อเพิ่มผลผลิตมาก

การลงขันเงินหุ้น การออมและแบ่งปันรายได้ มีการรวมกลุ่มเพื่อที่จะมีการระดมหุ้นคนละ ๑๐๐ บาท แต่ละคนมีหุ้นออมเดือนละ ๓๐ บาท และเมื่อสิ้นปีมีการปันผล

การบริการสังคม เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาและคนทั่วไป

ให้บริการบ้านพักแบบรีสอร์ท ราคาถูกเป็นกันเองแก่ผู้มาพักอาศัย การให้ความรู้ ด้วยการเป็นวิทยากร มีการสาธิตการทำอาหารตัดตอนต้นไม้ต่างๆ ให้ความรู้เกี่ยวกับด้านสัตว์ ให้ความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและกาวปฏิบัติ การเผยแพร่ มีญาติจากต่างจังหวัดมาเยี่ยมหรือนักท่องเที่ยวมา ก็

จะมีการแนะนำและให้ความรู้ในสิ่งที่เคยทำ และมีการเชิญชวนให้มาชมกลุ่มเกษตรผสมผสานลุ่มน้ำเสียว ให้คำปรึกษาเพื่อที่จะให้กลุ่มดังกล่าวนำไปปรับปรุงใช้กับพื้นที่ที่บ้านของตนเอง

ความภาคภูมิใจ ได้รับใบประกาศผักปลอดสารพิษ และการทำสวนเกษตรที่ชุมชนให้การยอมรับ

๖). กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน

กลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๓ สมาชิกกลุ่ม ๑๘ คน กิจกรรมของกลุ่มเป็นกองทุนเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ที่มีคุณภาพ โดยสมาชิกของกลุ่ม ได้รับพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ปุ๋ยเคมี และเมล็ดพันธุ์ถั่วพุ่ม เพื่อปรับปรุงที่ดิน โดยให้สมาชิกยืมเมล็ดพันธุ์ข้าว ๑๐๕ และปุ๋ยเคมี และเมล็ดพันธุ์ถั่วพุ่ม ร่วมโครงการ ๒๐๐ ไร่ เมื่อได้ผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวก็จะหมุนเวียนให้สมาชิกคนอื่นๆ กู้ยืม และผลิตพันธุ์ข้าวเพิ่มขึ้นทุกปีจาก ๒๐๐ ไร่ ปัจจุบันมี ๑,๐๐๐ ไร่ งบประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท การบริหารงาน จะมี นายถาวร เหนือโท ประธานบริหาร และมีเกษตรอำเภอเป็นที่ปรึกษา และเข้าร่วมประชุมในการดำเนินการ โดยจะติดตามผลในการผลิตโดยแบ่งกลุ่มรับผิดชอบ แต่ละพื้นที่นาที่แปลงเมล็ดพันธุ์ข้าว ปุ๋ยเคมีศัตรูพืชที่จะมาทำลายข้าว การกำจัดแมลง ผลผลิตที่จะได้รับต่อไร่ต่อแปลง ผลที่คาดว่าจะได้รับ โดยสมาชิกที่ได้รับผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ๑๐๕ และปุ๋ยเคมี จะต้องนำเมล็ดพันธุ์ข้าวมาขายคืนให้แก่กลุ่ม และปุ๋ยเคมีคืนกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มได้หมุนเวียน

ในการผลิตต่อไป ปัจจุบันมีเพิ่มผลผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้เกือบทุกพื้นที่แล้ว

ผลงานกลุ่มที่ภูมิใจ สมาชิกภาคภูมิใจได้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ ขายได้ราคา และมีกองทุนหมุนเวียนให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการผลิต สมาชิกได้ร่วมกันพัฒนาพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ รู้จักขั้นตอนในการผลิต การบำรุงรักษา การป้องกันโรคต่างๆ ของข้าว การกำจัดวัชพืช การกำจัดข้าวปน ได้รับเงินสนับสนุนจาก หน่วยงานเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ โดยให้เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ปุ๋ยเคมี และเมล็ดถั่วพุ่ม ตาข่ายไนล่อนสีฟ้า ป้ายปักหลักสำหรับแปลงนาที่สาธิต การผลิตข้าวหอมมะลิ ๑๐๕

ภาพที่ ๓๓ ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย เยี่ยมโรงสีข้าวกลัง

ปัจจุบันมีเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท และมีเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมอีก สามารถใช้พันธุ์ข้าวเป็น ๑,๐๐๐ ไร่

พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้เสนอโรงสีข้าวกล้องเพื่อชุมชน และได้รับสมาชิกเพิ่ม โดยลงหุ้น โดยมีเงินจัดสรรจากสำนักงานเกษตรอำเภอ ๕00,000 บาท สมาชิกเก่า ๑๘ คน สมาชิกใหม่ ๓๕ คน รวม ๕๓ คน คือ โรงสีข้าวกล้องชุมชน ได้เครื่องขัดข้าว ๒ เครื่อง เครื่องบรรจุภัณฑ์ ๑ เครื่อง โรงเรือน ๑ หลัง ซึ่งตั้งอยู่ข้างศูนย์จำหน่ายผ้าไหม หมู่ที่ ๑ ตำบล กู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด งบประมาณ ๕00,000 บาท โดยได้รับเงิน สนับสนุนจากเกษตรจังหวัด โดยเกษตรอำเภอเป็นที่ปรึกษา และสมาชิกระดมเงินหุ้น เงินออม เพื่อการบริหารจัดการ และมีการแบ่งผลกำไรคืนทุกปี

การบริหาร ในการบริหารกลุ่มแบ่งกลุ่มสมาชิกเพื่อมาดูแลสีข้าว กล้องบรรจุภัณฑ์ เพื่อจัดจำหน่ายให้แก่ บุคคลทั่วไป และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมกู่กาสิงห์ และเป็นของฝากที่มีคุณภาพ ข้าวหอมมะลิพันธ์ ๑๐๕ จากทุ่งกุลาร

คณะกรรมการบริหาร นายถาวร เหนือโท ประธาน นาย ยมล สมสีสัย รองประธานกรรมการ นายเจริญ ศรีเที่ยง เหมัญญิก นางเพ็ญมาลี คำ ภูเมือง

ผู้ช่วยเหมัญญิก นางอรณา ศรีวิชัย เลขานุการ นางสาวผ่องสี ลานรอบ ผู้ช่วยเลขานุการ รางประไพ ศรีเที่ยง ประชาสัมพันธ์ นายสุพรรณ สีหาวงษ์ เร่งรัดหนี้สิน นายทอง จันทร์ สุดเนตร การตลาด นายอ่อน ศรีนนท์ การตลาด นายบุญส่ง ทองมา การตลาด

การจัดสรรเงินรายได้

- ๑). จ่ายเงินปันผลสมาชิกตามหุ้นร้อยละ ๔๐
- ๒). จ่ายเงินเฉลี่ยคืนสมาชิกร้อยละ ๑๕
- ๓). จ่ายเงินค่าตอบแทนกรรมการร้อยละ ๒๐
- ๔). เงินสะสมของกลุ่มร้อยละ ๑๕
- ๖). ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามสมควรคณะกรรมการร้อยละ ๑๐

๗). นักวรรณกรรมพื้นบ้าน

ประวัตินายเพชร สอนงาม อายุ ๔๙ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๗๔ หมู่ที่ ๑ บ้านกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ลักษณะเป็นคนผิวเนื้อดำแดง ผมหยิกเล็กน้อย อุปนิสัยเป็นคนพูดจาให้สาระที่ผลิตผลิตสร้างความสนุกสนานให้กับคนทั่วไป

ความสามารถพิเศษของคุณเพชร สอนงาม คือความสามารถทางการแต่งวรรณกรรมร้อยกรองพื้นบ้าน เช่น เป็นผู้นำพาคนหนุ่มสาวเข้บั้งไฟ แต่งกลอน

หมอลำเพลิน หมอลำหมู่ หมอลำกลอน เฉพาะความสามารถในการแต่งวรรณกรรมนี้ เคยแต่งเพลงให้นักร้องหมอลำชื่อดังมาแล้ว เช่น เพลงส่วนเกินซึ่งเป็นเพลงเอกในฉบับเทพประमाणม้วนที่ ๑ - ๒ ของลูกแพรใหม่ไทย และเพลงอื่นๆ อีกมาก เช่น เพราะแฟนสวย มวยเลยแพ้

นอกจากนี้ยังแต่งบทผญาไว้อาลัย ในงานฉาปนกิจศพ ให้กับเจ้าภาพที่สนใจ เพื่อนำไปอ่านในงาน ซึ่งสร้างความประทับใจให้กับผู้ฟังโดยทั่วไป ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยววรรณกรรมพื้นบ้านของเพชรทุ่งกุลลา ได้นำมาเป็นฐานเรียนรู้วรรณกรรมพื้นบ้าน เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของพื้นบ้านซึ่งถือว่าเป็นสีสันของงาน หรือสอดแทรกบทลโปกฮาให้ผู้เข้าร่วมงานมีความสุข ไม่เบื่อหน่ายได้เป็นอย่างดี

กลอนลำประวัติบ้านกู่กาสิงห์

ละเมื่อนว่าเดือนาง ฟังได้เจ้าคุณพ่อศรีธา ผมสิพรรณนาประวัติบ้านกู่ แม่่นผู้ได้มาอยู่มาพ้อพบเห็น จังได้มาตระเวนมาตั้งบ้านอยู่ พ่อใหญ่ตาแสง พ่อใหญ่พระจันทร์เด้อปู่คนแรกมาเจอ มาเห็นแล้วนั้นเด้อมันเป็นตาหน่าย ๒๔๔๖ นั้นละปู่ตามที่ได้ศึกษา เพื่อนได้ชั้นอาสามีแต่ตงเก้งๆ เฒ่าเพียรราชกะเล่งรุ่นปู่ใจหาญ ได้มาปลูกถิ่นฐานเป็นบ้านหม่องอยู่ ได้มาเห็นสอดกู่อยู่ในปากกลางดอน คือกันกับนครปราสาทหินอยู่ในป่า โอนี้ป่าดโโททำเป็นเมืองเก่าของขอม เข้าไปเบ็งไปขอมมันมีอิหยังแน่ ตะเว็นออกนั้นละแม่ทางหน้ามีสิงห์ทำจากหินจริงๆ สองโตเด้อแม่ใหญ่ เพื่อนได้เอน์ต่อโตคือบ้านกู่กาสิงห์ เป็นเมืองขอมจริงๆ มีแต่หินก่อสร้าง หลายพันปีอยู่ดอกพ้อผมบ่กลัววิจัยยุคนี้มา มีขโมยจ้งไรลักสิงห์หนึ่งจาก จังได้เห็นแต่ซากหินเก่าผุพัง

สู่มื้อนี้กู่กาสิงห์กำลังซื่อเสียงดังพัฒนาแล้วพ้อ ทางกรมศิลปป์ได้ซุดแต่งก่อ

เป็น

ปราสาทหินงาม ช่างกรมศิลปป์ติดตามได้ซุดคั่นขึ้นใหม่ เทิงดินหินก้อนใหญ่ ที่มันพังทับกัน จ้างคนเป็นรายวันมื่อละ ๘๐ บาท เห็นหินเดียวรดาต ซุดคั่นกันถาง คัดก้อนหินมาวางเป็นซุมเป็นกลุ่ม คัดเอาแต่คนหนุ่มเข้าซุดคั่นแผ่นหิน พวกผู้หญิงซุดดินออกจากในถ้ำ ตากแดดจนหน้ากำจนวนาเปลี่ยนสี พวกทับหลังหินดีลายงูทรงหินก้อน วางไว้คนละบ่อนบให้ปนกัน

กู่กาสิงห์สุวันบ่คือครวาก่อน พัฒนาทุกบ่อนตามถนนหนทาง มีคอนกรีตลาดยางไปมาได้ง่าย มีหลายหน่วยหลายฝ่ายได้เข้ามาช้อยกัน เป็นสุขาภิบาลมาเป็นเทศบาลคือ

นี่ละเด้อคุณพ่อกุ่าสิงห์ของเธอ เชิญเพื่อนไปเบิ่งเอาเดี๋ยวนีกำลังสร้าง นับเป็นบ้านตัวอย่าง
ระดับอำเภอ

หลายคนได้มาเจออยากมาเห็นมาอยู่ มีมณฑลข้างบ้านกูเป็นบ้านชุมชนชาติ
รถไถนานั้นกะมีบ้อดบ่อยาก กลุ่มแม่บ้านบ่อยากตำผ้าหมีไหม สิมักแดงหรือลายหรือผ้าสะโ
ล่ง อยู่ใจกลางของทุ่งดินแดนกุลา ในน้ำมีปูปลาในนามีข้าว ไปทางใต้คนเว้าสอออนแต่บ้านกู
บุญบ่หลายบ่ฮู้เชิญดูได้บ้านกูเฮา สีนานวนชวนอ้ายไว้นั้น ขอลงแล้ว

ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้

คุณพ่อดำรง สังคมศิลป์ อดีตครูโรงเรียนบ้านกุ่าสิงห์ ได้จัดทำบุญ
มหากรรม ในโอกาสเดียวกันท่านได้จัดทำหนังสืออนุสรณ์เนื่องในงานทำบุญมหากรรม ในหนังสือ
มีสาระสำคัญที่คนสนใจกันมากคือ ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ซึ่งเป็นร้อยกรองที่ท่านได้แต่งขึ้น ตั้งแต่
ปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ ซึ่งมีคนสนใจกันมาก มีเนื้อหาดังนี้

กลอนลำตำนานทุ่งกุลา

มาบัดนี้สีย่อนตอนทุ่งกุลาหลง ไผ่กิ่งเคยเห็นทุ่งกุลาทางนี้ แต่เดิมมีนามชื่อนิทานบอก
กล่าว ขอให้ชาวพี่น้องจำไว้อย่าหลง เพราะว่าทุ่งหน่วยนี้มีมากหลายแสน เว้าตามแผนมีมาแต่เดิม
คาเค้า ยังมีนิทานเล่าโบราณบอกกล่าว คราวแต่ก็เป็นน้ำใหญ่หลวง เป็นทะเลใหญ่กว้างในอ่าวศรี
ภูมิ แถวท่าคูมูดินถิ่นไกลในพื้นที่ คนบ่อยินมาได้ไกลกันสะฝั่ง ดาวันออกกระทั่งบ้านด่านโพ
นทราย ดาวันตกก็กลายเป็นเตาพายักษ์ เป็นทะเลเกินคักกว้างใหญ่ไพศาล จึงได้มีตำนานทะเล
หลวงบ่อนหิน ในตอนนี้บ่มีคนมาอยู่ กู่าสิงห์เล่าข่าวเขาอื่นแกว่งเกาะ เห็นแต่ดอนค่อมอโพ
แทนแสนสิ จึงได้มีนิทานอ่านคุณฮู้ ผมได้ดูมาแล้วเรียนเห็นเป็นเรื่อง เมืองหนึ่งปากน้ำเรียกชื่อ
จำปา ลูกพระยาเป็นสาวอายุราว ๑๕ คนรักษาคอยเฝ้ามีนามจำแอน นางแสนสิชื่อน้อยสาวหล้า
ลูกพระยา กับมีหลานกำฟ้าเรียกชื่อคำแพง พระองค์แยงวันคืนชื่นใจสองน้อย มีเสนาคอยเฝ้าไป
มาหาเที่ยว เสนาเที่ยวลัดต้อนสองหล้าบ่ปะ กับทั้งหลานกำฟ้าเป็นคู่กันอีกเมืองหนึ่งสำคัญ
ทางดาวันออก เมืองนี้ตั้งอยู่ชอกเขตถิ่นทางไกล พระองค์มีดวงใจลูกชายทั้งคู่ เขาพากันบ่อยู่หา
เรียนวิชา ชอบหาเรียนคาถาสำหรับคนหนุ่ม พากันดีใจฮ่ม

ออกจากอาจารย์ แสดงความกล้าหาญสองคนพี่น้อง พากันเรียนได้คล่องกลับตัวคืนมา
อยากทดลองวิชาดีจริงหรือไม่ ส่วนลูกชายผู้ใหญ่ชื่อท้าวอุทร เป็นลูกเจ้านครทั้งสองเป็นคู่ ผู้ที่
สองนั้นอยู่ท้าวชาดคำโมง เรียนได้แล้วตกลงกับคีนบ้านเก่าหวังจะไปบอกเล่าต่อพระบิดา ฮู้ว่าลูก
พระยาสวยงามปานหล่อ ยังบ่ทันสอดพ้อเป็นห่วงนำหญิง อันนี้เป็นเรื่องจริงสำหรับคนหนุ่ม เว้า
เรื่องสาวแล้วก็หัวใจชุ่มปานได้แหวนกา ก็เลยพากันมาหาสาวคนช่า มาสอดหมดทำคนเฝ้าหวง

แห่น สองก็เลยวางแผนหวังเอาให้ได้ สองก็เลยใจใหญ่ทำกลอุบาย รู้ว่าลูกเจ้านายเคยไปเล่นน้ำ
 คันฮอดมือ ๗ คำลงเที่ยวทะเล พวกขึ้นเรือเมล์กับท้าวจำเอน ขึ้นเรือแล้วก็ลงสู่คงคา พวกนั้น
 มัจฉาสองสาวทั้งคู่ ท้าวอุทรคอยอยู่กับท้าวคำโมง พอแต่เห็นเรือลงนาวาลอยล่อง สองท้าวเห็นได้
 ช่องทำกลวิธี มันสติดีหืดดังอาจารย์ว่า สองก็พากันเล่าเสกใส่แพมน สองก็ทำเป็นกลหงส์ทอง
 ลอยล่อง สองท้าวเห็นได้ช่องใช้กลอุบาย ท้าวจำเอนก็พายเรือนำบ่อผ่อน หงส์ก็ลอยออกก่อนบ่อ
 คละกันไกล คันคนพายเรือไวกหงส์ก็ลอยไปหน้า คันคนพายเรือช้าหงส์ก็ค่อยลงนำ ทั้งสองสาวก็
 จำพายเรือเข้าใส่ พวกคนพายเรือไล่จนหมดปัญญา เห็นว่าหมดเวลาตาเวนค่ายคำ สาวสนมทุกสำพา
 กันตกใจ บอกจำเอนให้ไปพายเรือกลับตัว ลมฝนมาดังผ่าวเรือปั่นวินหัน สองก็เลยคิดกันเอาเรือ
 เข้าช่วย ลมก็เลยตีเรืออ่วยเล่นออกไปไกล สองเลยตกลงใจทำความคิดต่อ

ส่วนว่าผู้เป็นพ่อคอยอยู่ทางเมือง พอแต่ได้ยินเสียงของลูกสาวทั้งคู่ พากันตกอยู่ในกลาง
 ทะเล พวกขึ้นเรือเมล์ลงไปน้ำ ออกจนตาเวนคำมีเดยบสูญหาย องค์พระยาก็บายฆ้องมาตีป่าว
 ฟังเสียงดังยาวๆ ขึ้นฮอดเมืองบน บ่อว่าแต่เมืองคนลงฮอดเมืองนาค ไผบ่อพากันปากมิดเดยบปาน
 ตาย ลูกพระยาสูญหายบ่อเห็นกลับตัว พวกนาคได้ยินข่าวมีเหตุลูกเจ้านาย นาคก็พากันเดินนาคี
 ใหญ่หน่อย ผุ่งนาคพากันซ่อนซุกกันเป็นคลอง จนตกแม่น้ำของทะเลแห่งใด ผุ่งปลาใหญ่ปลาใหญ่
 เลยกองกันตาย ส่วนเรือพายของสาวทั้งคู่ พากันไปจอดอยู่บ่อมีทางไป สองนางเลยอาศัยนำกันกับ
 ท้าว พอแต่ได้ยินข่าวทางเมืองจำปา กำลังเที่ยวค้นหาลูกสาวทั้งคู่ ท้าวเลยปรึกษาหมู่แยกไปคน
 ทาง ท้าวจำเอนเลยวางไปดองจำเอน ลูกสาวพระยาเอาเล่นไปไว้แสนสี่ ส่วนคำแพงคนดีไป
 ไกลกว่าหมู่ นางนั้นให้ไปอยู่ในดงป่าหาลาน คนจึงได้ขนานแสนสี่จำเอน ดงป่าหาลานนั้นแม่บ่อ
 นางคำแพง เป็นนิทานแสดงมาตั้งแต่ก่อน

มาซิเว้าบ่อน้ำแห่งปลาตาย จำพวกสัตว์ทั้งหลายกึ่งหอยปลาเต่า ตายแล้วส่งกลิ่น
 ไปฮอดเมืองแถบ เหม็นไปฮอดเมืองแมนอินทราอยู่ข่าว จนน้ำตาไหลยาวทนอยู่มิไหว พระอินทรา
 เลยใช้อินทรีทั้งคู่ ภูนีอยู่บ่อได้ทางได้หน้าเหม็น ให้สูไปอย่าเว้นกินซากแนวสัตว์ พระอินทราเลย
 นัดคนมากินเกี้ยว พากันกินหมดเสียทะเลหลวงกว้างใหญ่ มีฮอยจีใส่ไว้เฮาเอ็นต่อมา หน้อยบ่อ
 ซ้ำปลาเน่าก็เลยหมด นกก็พากันอดบ่อมีแนวเลี้ยง ก็เลยเคียงถึงเท้าอินทราคือเก่า อินทรีกลับตัว
 ว่าทูลข้อต่อพระอินทร์ ข้ากินหมดตลอดสิ้นผุ่งหมู่ปลาหอย จักสาคอยกินยังบ่อยังเหลือค้าง ขอ
 อินทราวางให้แนวกินสืบต่อ ท่อพระอินทร์จึงชี้เป็นข้อฮินตรง พระอินทร์คิดถูกต้องเลยบอกเป็น
 กล คันกินคนสติเป็นกรรมแก่กูภายหลัง พระอินทร์เลยว่าเป็นอุบายหายห่วง ย้านปวงสัตว์เดือด
 ร้อนตอนได้แผ่นดิน

องค์พระอินทร์เลยชี้ให้ไปนอนฝันเกี่ยว เดียวนี้บอกบ่อได้ไปท่อนเกี่ยวฝัน นกก็พากันค้น
 ลงสู่ปฐพี พอตื่นนอนฝันว่าได้กินสารข้าง อินทรีเลยบินเข้าดงหนาป่าไม้ใหญ่ หวังจะไปพบพ่อพระ

ยาข้างคั่งหมาย แลวที่มีข้างฮ้ายป่าใหญ่คงสะตึก สองก็พานักว่าชิไปกินข้าง นกก็พากันอ้างพระยา
 สารเว้าต่อ พ่อพระอินทร์บอกให้กินเจ้าตั้งฝัน ข้างตกในสะบันย้านสั้นเทิงสาย ข้างกลัวตายเลย
 ถามเรื่องราวข่าวแจ้ง นกแถลงตามข้ออินทราบอกกล่าว คราวนี้กรรมสอดแล้วตัวเจ้าส่วนตาย นก
 ก็ฮ้ายฟูๆ เทิงขู่เทิงสิกิน ว่าพระอินทร์ทรงตรัสแน่อนตอนนนี้ ข้างจึงมีคำต้านถามคุณผู้ว่าถึ คันสิ
 กินอิหลีให้ขอผ่อนไว้สามมือจึงกิน บ่อให้สิ้นกลายขวบสามวัน ข้างก็หันไปหาเสี่ยวเกลอสหาย
 เพื่อน ให้ไปเรียนถามท่านอินทราลงเบ็ง เถิงสิดีและฮ้ายสหายเพื่อนให้ตัวมา อย่าให้เข้ากินขวบ
 สามวัน พระยาเกล้าคลึงเลยผันคูงไปเมืองฟ้า พระอินทาเลยเว้าถามคุณผู้ว่าถึ

พระยาเกล้าคลึงจึงน้อมทูลไหว้ท่านพระอินทร์ พระองค์ผู้ตลอดคี่นในแห่งคำแถลง เกล้า
 คลึงแยงไปหากกล่าวจากราวนี้ พระอินทาเลยชี้ความจริงบอกกล่าว คราวนถมกราบไหว้เฮาสู่
 ประการ เหาจึงได้กล่าวต้านให้ไปเสียงคำฝัน มันเป็นกรรมของเขาเกี่ยวเข้าบ่อมีได้ พระยาเกล้า
 คลึงเลยไหว้พระอินทร์โดยด่วน คินนี้จวนสิแจ้งตัวข้าก็เล่าฝัน ข้าตกใจสะบันย้านสั้นเทิงสาย ข้า
 ขอผายชีวิตแม่นจริงคินนี้ ฝันว่ามีใจร่วมรวมเตียงเมียท่าน ขอประทานโทษให้ได้นอนร่วมตั้งฝัน
 เกล้าคลึงเว้าท่อนั้นพระอินทร์บ่อมีจา บอกให้ฝูงเทวดาหมู่สาวสวรรค์ฟ่อน คือละครเขาเล่นสาว
 สวรรค์ฟ่อนแอน เกล้าคลึงแหงนเบ็งหน้านางฟ้าเหล่านอน ตอนเบ็งนางฟ้าฟ่อนเกล้าคลึงเหล่า
 นอนหลับ กลับบ่อทันเวลานกก็มากินข้าง

ตั้งแต่ปางคราวก็มีนิทานบอกกล่าว เป็นเรื่องราวบอกไว้ไซ้อ่านเห็น เป็นจ้งชั้นนิทานท่ง
 ภูเขาหลง น้ำบกลงเลยเงินเกินแปนแสนกว้าง คนจึงพากันท้วงภูเขาหลงข้ามท่ง ภูเขาหลงแต่ฟุ้นบ่อ
 มาใกล้ท่งหลวง มันเป็นท่งใหญ่กว้างในเขตศรีภูมิ แลวทำตุมล้ามูลท่งพิบพาเขาเอิ้นแต่นั้นเลยเงิน
 แห้งทะเลกลายเป็นท่ง น้ำบกลงแต่ฟุ้นนิทานเว้าต่อมา ท่งภูเขาเขาเอิ้นภายหลังครั้งก่อน ตอนภูเขา
 หาบผ้าหาซื้อจ่ายของ ตอนนนี้พวกฟุ้น้องคงกล่าวตอนหลัง คอยฟังตอนศรีภูมิก่อแปงเมืองบ้าน
 ตอนพระยาสารข้างคอยฟังอีกใหม่ ขอใจไว้ท่อนี้นิทานชี้ท่งหลวง

กลอนพระยาสารข้าง

มาบาดนี้สิหย่อนเว้าบ่อนพระยาสาร ถึงประมาณ 3 วันคังสัญญาไว้ ให้เสี่ยวไปทูลไหว้
 อินทาบ่อกลับตัว เป็นหนาวๆ ฮ้อนๆ ปานนอนหม้อแผ่นแดง พอแต่แจ่มมือใหม่เสิงสาาง นกก็
 วางไปหากกล่าวจากราวนี้ องค์กรอินทาที่ฉันโคบบอกกล่าว ข้างก็หนาวสะบันบ่อพ้อเสี่ยวสหาย
 นกอนทรีก็ฮ้ายสับจิกเทิงกินแล้วก็บินบนกลับสู่ทะเลทางนี้ นกอินทรีกินข้างปางหลังเฮว่า คาบ
 เอาขาที่มไว้คังกว้างถึนไกล เหาจึงได้เรียกเอิ้นคงใหญ่ท้าวสาร เป็นนิทานเรียนเห็นคังคำผมเว้า โด
 หนึ่งเอาหัวได้ไปวางคนละบ่อน เลยเอิ้นคอนหัวข้างเดีวนี้ต่อมา

อินทรีพากันว่าผิวเมียทั้งคู่ เสานี้อยู่บ่อได้สิดอยถ่าแต่ฝัน ว่าแล้วพากันค้นหาเที่ยวกินสัตว์กินไปสารพัดมังเมยเหม่น เป็นอาหารดีด้วยสัตว์ตายเหม่นเนา เขาตั้งแต่มือนี่ลิกินเนื้อบ่อเหลือ เขาบ่อต้องอ่าวเอื่อนำหมู่ปลาหอย อยามาคอยคำฝืนคั่งอินทาเว้า นกเลยพากันเข้าหากินสัตว์ป่า หากินสัตว์บ่อได้ลิกินขึ้นชากคน ว่าแล้วพากันค้นกินบ่อมีเหลือ เดียรระจันทั้งคนในครั้งนั้นกินเกียง จึงได้เกียงถึงท้าวอินทาสอนเฮง เลยเห็นโลกเคือคร้อนตอนใต้มนุษย์คน

ในครั้งนั้นพระแก่นต้นองค์เอกสัพพัญญู กิดสิคฺขุฝูงสัตว์ส่องญาณเห็นแจ้ง พระองค์แยงหนห้องสาวดีเมืองใหญ่ พระองค์ท่นบ่อได้ใจแยงส่องญาณ ก็จึงได้กล่าวด้านนำหมู่ภิกษุสงฆ์ ไผผู้ทรงทางฤทธิ์ให้คว่นไปเดียนี่ พระองค์เลยตรวี่โมคคัลลาโดยคว่น อินทรีกวนอยู่พุ่นไปทอนอยู่นาน พอพระองค์กล่าวด้านเอ็นใส่คัลลา มีฤทธาเลยเหาะเวินบนเทิงฟ้า นาทีเดียวถึงพีมีแรงพักผ่อน เห็นปวงสัตว์เคือคร้อนเลยเข้าสู่ญาณ ทำฤทธิ์ให้ย่านฮ้อนเฮงปานไฟอินทรีท่นบ่อไหวเล้าอายุครว่นนั้น อินทรีพากันฮ้องผิวเมียทั้งคู่ นาคท่นอยู่บ่อได้คั่งก้องสนั่นหู ฝูงนาคบ่อได้ฮู้สิมีเหตุอันได้ย่านมีภัยมาถึงแก่ตัวทางพื้น ฝูงนาคพากันขึ้นมาคูดเป็นหมู่ ย่านศัตรูเล่นต้องถึงแก่แก่ตน นาคก็พากันฉพนเป็นพิษคว่นอายุ ถูกสัตว์ตายทั้งคนบ่อท่นเหลือค้ำกลางคนตาเดินพร้อมทั้งสองเป็นตาหน้าย ถูกสัตว์ตายล้าวลัมจนเกียงบ่อเหลือ ฝูงสำเชื้อสัตว์ป่าก็ตาเดิน คนเอ็นบ้านตาณตรงต่อมาเดียนี่ เพราะฤทธิ์สัตว์ร้ายอายุคว่นนาคเป่า โมคคัลลาแจ่มเจ้าเห็นภัยพิษุ พระองค์ตรวี่ส่องฮู้ในแห่งสมบัติ พระองค์มองเห็นชดพิษภัยฮ้อน ในตอนนั้นปานไฟฮ้อนเฮง พระองค์เลงเบิงแล้วเห็นแยงส่องญาณ พระองค์บ่อได้ย่านแผลงฤทธิ์เป็นไฟ นาคก็ท่นบ่อบ่อไหวกลับคืนทางเก่า โมคคัลลาเลยเล้าสูตรอ่านคาถา แล้วนิมิตเป็นตัจจวิรูปิดปาก บ่อให้นาคกลับตัวคืนมา นิมิตฮอดพันตาคินแยงเป็นแผ่น สุ่มือนี่ก็แมนเอ็นบ่อพันชัน มีอยู่ฮอดทุกวันเป็นตาคือเก่า ผู้ลางคนก็เล้าว่าบ่อกินน้ำ บ่ออันนี้เป็นหินไหลรินบ่อขาด บ่ออันนี้ขนาดบ่อลิกพอแขน ดักน้ำได้ฮอดแสนฮอดพันก็บ่อหว่า บ่ออันนี้มีน้ำใสเย็นแมนลิตักหมควนหมควนคั้นก็บ่อว่า คนจึงพากันซาเอ็นบ่อพันชัน เป็นบ่อน้ำสำคัญอิดจักเทีย กันผู้ได้บ่อเชื้อให้ไปเบิงด้วยตา

ผมได้พรรณนานิทานเก่าแก่ ไว้ถ่าพวกพ่อแม่เด็กน้อยเรียนเห็น ว่าเรื่องบ้านตาณศรีภูมิเมืองเก่า มันเป็นนิทานเล่าเว้าต่อกันมา แต่ครั้งศาสดาของเฮายังอยู่ เรื่องบ้านกู่เล้าข้าวหินกองตอนนีขอมปกครองลุนหลังมานี้ ตั้งแต่ก่อนเป็นที่ว่างเปล่าเหลือหลาย คนก็พากันย้ายอยู่เป็นหย่อมๆ คิดเบิงบ้านน้ำอ้อมดงครั้งเมืองบัว บ่อแมนผมคิดตัวเมืองเตาหนองอ่าง ตั้งอยู่กันห่างๆ เมืองหงส์เมืองทอง ต่างก็ได้ปกครองเป็นเอกราช คราวขอมมีอำนาจตีแผ่ไปไกล บ่อมีรีดมีไถภาษีชี้เชื้อ เกณฑเอापิลละเทือส่งส่วยเมืองขอม แต่คราวसानกระฮอมเจ้าเมืองละโว้ ปกครองอย่างไก้ๆ แบบเสรีธรรม แต่ว่าไผบ่อนำปีเดือนส่งส่วย หาวว่าผู้้นนั้นอ่วยหันหน้าไปไกล ผู้้นนั้นต้องมีภัยชัดขึ้น

อำนาจ หว่าบ่อรักชาติมีโทษจงจำ สมัยขอมเขานำปกครองแบบนี้ บ้านเมืองก็บ่อถล่มลำบากไป
มา ทางการคมนาคมคือเดี๋ยวนี้ มีแต่บัญชีไว้ปีเดือนให้นำส่ง ไผ่สีโกงก็ได้บ่อไปขึ้นส่วยสิน

เพลงคุณวันชัย แต่งโดยเพชรทุ่งกุล

ยังจำเสียงภรรยา มาทำให้เราเจ็บใจ มาเรียกชื่อผู้ผิดไป ผู้ชื่อลำไย
นะจะเมียเจ้า ชื่อดีก็มีถมไปมาเรียกวันชัยหมูหมูหมาหมา หรือโกรธผู้กลับบ้านนั้นผิดเวลา มี
เหตุผลหน่อยนะ จำไว้เมียเจ้าผู้ชื่อวันชัย ถ้ามจริง ๆ เมียเห็นผู้เป็นอะไร ไม่พอใจเราค่อยมา
เคียร์ปัญหา ผู้วอยากรู้มันได้อะไรขึ้นมา เธอมาทำวางท่าพอกลับบ้านมาก็คำว่าไว้วาย

(พูด)..... ฟังแนบบอกว่าเบาๆ ปานคนกินเหล้ามาฮ้องด่ากัน ไป
พื่อน้องแอนน้องอันตั้งแต่จากกันกะเรียนจบหลายปี น้องโบว์กลับจากเมืองนอก มากินเหล้าจก
จอกนำน้องก่อนพี่บิณกะเสียหื้อวันชัย จิบเหล้าจิบไวน์กะเลยเมามือนี้.....”

เมียฟังให้ตีวันนี้ไปสังสรรค์ หลายปีแล้วที่เราไม่ได้พบกัน น้องเมย์ก็
ชวนเข้าร้านน้องก็พี่น้องป็นเลี้ยงผมวันชัย

คิดดูหลายคนหลายกลม จนผมชนแก้วไม่ไหว นานๆ เจอกับพี่วันชัย
ทำไมเมียไม่เข้าใจ กลับบ้านที่ไร ด่าวันชัยทุกทีๆ

๗. ช่างตัดลายกระดาษพื้นบ้าน

บ้านกู่กาสิงห์ถือเป็นแหล่งวัฒนธรรมสำคัญแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะการ
รักษาลวดลายกระดาษซึ่งเป็นลวดลายพื้นบ้านแบบดั้งเดิมไว้ ลวดลายดังกล่าวเป็นลายที่เกิด
จากภูมิปัญญาชาวบ้านโดยใช้กรรไกรตัดกระดาษให้เป็นลวดลายใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ใช้
เป็นลายเอ้หอกจิ้น เอ้บังไฟ หรือใช้เป็นลวดลายเอ้ในงานบุญอันเกี่ยวเนื่องกับประเพณีพิธีกรรม
ความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น

ช่างตัดลวดลายกระดาษดังกล่าวปัจจุบันยังเหลืออยู่หลายคน เช่น นาย
ทองสุข แจ่มสนาม อายุ ๔๐ ปี บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ที่ ๙ บ้านหนองสิม ตำบลกู่กาสิงห์
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ถือเป็นช่างที่มีฝีมือในการตัดเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป นอก
จากนี้ยังมี นายพนพพร นายน้อย แจ่มสนาม นายไฉ ศรีกู่กา นายกฤต วรรณพินิจ
นายอุดม ฤทธิบาล เป็นต้น

รายชื่อผู้สนใจและเคยมีประสบการณ์ตัดลายกระดาษเอ้บังไฟ

นายทองสุข แจ่มสนาม นายเชย ราบูรี นายสมจิตร วรรณศิริ

นายชนบ พลสงคราม นายเคน จินดา นายวิสัย สูงพล นายน้อย แจ้งสนาม
 นายเล็ง วรวิเศษ นายอุดม ฤทธิบาล นายสว่าง ลานรอบ นายเด่น วรวงษ์ นายสุ
 ชาติ จำปาทิพย์ นายอภิชาติ พานา นายปทีป ศรีเที่ยง

แนวคิดการอนุรักษ์ลายพื้นบ้าน

๑. ควรถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นหลังให้มีความรู้เพื่อจะได้อนุรักษ์ไว้
๒. นำความรู้เข้าสู่หลักสูตรการเรียนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง
๓. งดจ้างบั้งไฟจากที่อื่น และมาใช้บั้งไฟในท้องถิ่นแท้
๔. จัดประกวดลายพื้นบ้าน
๕. จัดทำหนังสือลายพื้นบ้าน

๑.๓.๓ **ภูมิปัญญาพื้นบ้าน** ภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สามารถนำมาช่วยกิจกรรม
 เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนได้ มีดังนี้

๑). **ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี** นำมาใช้เล่าเรื่องราวในท้องถิ่นเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้าน ความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรมของท้องถิ่นและเกี่ยวข้องกับโบราณสถาน เป็นจุดขายให้นักท่องเที่ยว ซึ่งมีผู้มีความรู้ประสบการณ์หลายคน เช่น ท่านนายเจริญ ศรีเที่ยง สารวัตรกำนันตำบลกู่กาสิงห์ นายสงบ ใจสาหัส กำนันตำบลกู่กาสิงห์

๒). **ด้านภาษาและวรรณกรรม** นำมาใช้ในด้านการแต่งวรรณกรรมพื้นบ้าน บทเพลง บทผญา บทกลอนลำ บอกเล่าเรื่องราวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบเรื่องราว ความคิด ความเชื่อหรือประเพณีพิธีกรรมในท้องถิ่น มีภูมิปัญญาเป็นนักแต่งวรรณกรรมพื้นบ้านคือนายเพชร สอนงามและนายอุทัย บัวแก้ว ซึ่งมีความสามารถแต่งบทผญา เพลงและกลอนลำ เป็นต้น

๓). **ด้านศาสนาประเพณีและพิธีกรรม** นำมาใช้พัฒนาเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว โดยเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมสู่ขวัญบายศรีรับขวัญนักท่องเที่ยว มีบุคลากรสำคัญ ดังนี้ คือนายคำโพธิ์ วาสนาม นายถนอม พลอาสา นายแพง สีนาทนาวา เป็นต้น

๔). **ด้านอาหารและโภชนาการ** นำภูมิปัญญามาจัดทำอาหารพื้นเมืองไว้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งมีผู้มีความรู้ความสามารถหลายท่าน ดังนี้คือ นางหนูเลียน ตริคาม นางรัชณี บุญศีลพร้อม นางทองดี ศรีวงา นางจันทา ภูมิทอง นางสมคิด สายสุข นางพลอย แสงพารา เป็นต้น

๕). **ด้านแพทย์แผนไทยและสมุนไพร** นำองค์ความรู้มาบูรณาการจัดทำอาหารสมุนไพร เครื่องดื่มสมุนไพร หรือทำยาสมุนไพร รองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว มีดังนี้คือ นายทอง สอนงาม นางทวี บำเรอ นางอ่อนศรี วิจารณ์ นายมานิต จันทร์แก้ว เป็นต้น

๖). **ด้านศิลปหัตถกรรม** สามารถนำภูมิปัญญาแขนงนี้มาร่วมกันผลิตงานหัตถกรรม จัดทำผ้าไหมพื้นเมือง ตัดลายกระดาษ แกะสลักพระพุทธรูปไม้ เพื่อจัดทำเป็นสินค้าของที่ระลึกไว้จำหน่ายให้นักท่องเที่ยว มีบุคลากรดังนี้ นายวิไล สูงพล นายทองสุข แจ่มสนาม เป็นต้น

๗). **ด้านธุรกิจและสวัสดิการชุมชน** นำองค์ความรู้มาบริหารจัดการท่องเที่ยวในชุมชน หรือร่วมกันตั้งกติกาในการกำหนดราคาสินค้า ให้มีราคาเหมาะสมและนำมาจัดการบริหารชมรม มีบุคลากรดังนี้ นางอุตร นามเขต นางจรรยาลักษณีย์ ทนสิงห์ นางมาลัย อราบุรี เป็นต้น

๘). **ด้านกีฬาและการละเล่นพื้นบ้าน** นำมาจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว มีบุคลากรดังนี้ นายดุสิต นาสุข นายบุญโฮม สีหาวงษ์ นายเข้มชาติ สังกะสิงห์ นายบุญรอด ธนุศร นายเตรียม อาจเมือง นายสุพล ปิดตังถาเน เป็นต้น

๙). **ด้านดนตรีและศิลปะการแสดง** นำภูมิปัญญามาตั้งวงดนตรีพื้นเมืองเพื่อจัดแสดงดนตรีให้นักท่องเที่ยวได้ฟังอย่างมีความสุข บุคคลผู้สามารถเล่นดนตรีประเภทพิณ แคน ซอ ตีกลองได้ เช่น นายลักษณะชัย พาวานต์ นายพูน จันดำ นายเสมียน พาวานต์ เป็นต้น

๑๐). **ด้านการแสดง** ทั้งการร้องลำหรือฟ้อนรำในชุมชน เช่น นางสาวเดือนเด่น แจ่มสนาม นายดำรง เชิดชู มีความสามารถแข็งบั้งไฟ ส่วนคนที่ลำได้คือ นายฉลาด หยุตย์ นายวันดี นินโท นางสุนิตา ป็องนู นางไพฑูลย์ ดีพลางาม เป็นต้น

๑๑). **ด้านการเกษตรและทำมาหากิน** นำมาจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยว ผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้ ซึ่งทำเกษตรทฤษฎีใหม่หรือเกษตรผสมผสานลุ่มแม่น้ำเสียว ประสบความสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ได้แก่ นายสุริยา แจ่มสนาม นายสม คำมณี นายบุญส่ง ทองมา นายพุดม ชวนละคร นายเป็นต้น

จากภูมิปัญญาสาขาต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วสามารถนำไปจัดกิจกรรมเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว โดยให้ความรู้เรื่องการเที่ยวโบราณสถาน การจัดทำอาหารสมุนไพรพื้นบ้าน

การเล่นดนตรีพื้นบ้าน แต่งกลอนลำหรือบทเพลงบอกเล่าเรื่องราวกรรม สร้างงานหัตถกรรม
จัดทำสินค้าของที่ระลึก ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญนักท่องเที่ยว เป็นต้น

พัฒนาการของหมู่บ้านในการแก้ปัญหาการท่องเที่ยว

เมื่อศึกษาประสบการณ์การจัดการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์ จากอดีตจนถึง
ปัจจุบัน พบว่ามีพัฒนาการมาตามลำดับ คือ

ระยะที่ ๑ ก่อนปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ การท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์ในช่วงนี้จะมี
คนต่างถิ่นเข้าไปเยี่ยมชมโบราณสถานกู่กาสิงห์อยู่บ้าง โดยทั่วไปเป็นญาติจากต่างถิ่นที่ไปเยี่ยม
ญาติที่บ้านกู่กาสิงห์ แต่ไม่มากนัก เพราะสถานที่ท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป

ระยะที่ ๒ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ เป็นต้นมาเมื่อกรมศิลปากร ได้เข้าไปขุด
แต่งบูรณะกู่กาสิงห์เพื่ออนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมขอมและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ
ของจังหวัดร้อยเอ็ด ในช่วงนี้ได้มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่โบราณสถานกู่กาสิงห์ ผ่านทาง
หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ทำให้มีนิสิต นักศึกษา นักเรียน และผู้สนใจเข้าไปชมมากขึ้นแต่ยัง
ไม่ส่งผลต่อเศรษฐกิจชุมชน เพราะชุมชนเองก็ยังไม่มีความสามารถในการผลิตสินค้าพื้นเมือง เพื่อ
จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

ระยะที่ ๓ ผู้นำชุมชน คือ กำนัน สงบ ใจสาหัส ได้เสนอเรื่องผ่านสภาตำบล
กู่กาสิงห์ เสนอต่อนายอำเภอ ผู้เข้าร่วม ผู้ว่า และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีตาม
ลำดับ เพื่อของบประมาณ ๗๘ ล้านบาทมาพัฒนาการท่องเที่ยวที่บ้านกู่กาสิงห์ เช่น ทำถนน
ลาดยางเชื่อมต่อกับบ้าน กู่พระโกนา - บ้านเมืองบัว บูรณะกู่โพธิ์วิจิ กู่โพธิ์ระฆัง และสร้าง
พิพิธภัณฑ์ งบประมาณปี ๒๕๓๕ เป็นต้น

ผลการดำเนินงานครั้งนี้ส่งผลให้รองผู้ว่าราชการ จังหวัดร้อยเอ็ดกับคณะร่วม ๑๐
คน เดินทางมาประชุมที่สำนักงานสุขาภิบาลตำบลกู่กาสิงห์ และที่ประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะว่า
ควรมีแผนแม่บทในการพัฒนา และได้มอบให้สำนักงานโบราณคดี จังหวัดอุบลดำเนินการจัด
ทำแผนแม่บทพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไป ซึ่งในที่สุดก็ได้งบประมาณ ๑๖ ล้านบาทในการ
บูรณะกู่ และสร้างพิพิธภัณฑ์ดังปรากฏในปัจจุบันแต่ยังไม่เปิดใช้เป็นทางการ

ระยะที่ ๔ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ได้ของบประมาณจาก
เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ในการจัดทำโครงการมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวกู่กาสิงห์ จำนวนเงิน
๖๐,๐๐๐ บาท และขณะเดียวกันสำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด โดยความสนับสนุนของ กรม
ส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีโครงการส่งเสริมเปิดแหล่งท่องเที่ยวเชิง

เกษตร ขึ้นที่บ้านกุกาสิงห์ โดยมองเห็นศักยภาพของพื้นที่หลายประการ เช่น มีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่มีความเข้มแข็งสามารถผลิตผ้าไหมพื้นเมืองคุณภาพ ประกอบกับมีโบราณขอมและมีทุ่งกุลาร้องไห้แหล่งผลิตข้าวหอมมะลิชั้นดีของโลก เป็นต้น

ด้วยนี้จึงประสานงานอย่างเร่งด่วนอย่างไม่เป็นทางการให้ แม่บ้านเกษตรกรจำนวน ๕ คน ครู ๑ คน เกษตรอำเภอและจังหวัด ๓ คนรวม ๙ คน ไปศึกษาดูงานการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นเวลา ๒ คืนกับ ๓ วัน โดยนั่งเรือเข้าไปชมสวนผลไม้การทำนาปี การทำสวนกล้วยไม้ กลับมาที่พุทธมณฑล และดูการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ ของโรงเรียนพิมายพิทยาคม

เมื่อกลับมาเกษตรจังหวัดร่วมกันชุมชนบ้านกุกาสิงห์ ได้ร่วมกันกำหนดจัดงานเปิดตัวการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พื้นที่บ้านกุกาสิงห์ใช้ชื่อโครงการว่า “ กินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม ” จัดงานในวันที่ ๑๖ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ ๒๕๔๕ โดยเชิญ ฯพณฯ สรรวรรด กลิ่นประทุม ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในสมัยนั้นมาเป็นประธานในพิธี พร้อมนำเกษตรจังหวัด ๗๖ จังหวัดในประเทศไทยมาร่วมงาน

ในงานนี้มีกิจกรรมที่น่าสนใจ เช่น ชมนิทรรศการกระบวนการผลิตผ้าไหม สีนคำพื้นเมือง การนำเที่ยวโบราณสถานของมัคคุเทศก์น้อย เวลากลางวันมีการกินข้าวพาดและชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมที่หน้าปราสาทกุกาสิงห์ ซึ่งสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง

ผลการจัดงานท่องเที่ยวครั้งนั้นทำให้คนทั่วประเทศได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวบ้านกุกาสิงห์เป็นอย่างดี และหลังจากนั้นก็จะมีนิสิตนักศึกษา ข้าราชการ กลุ่มแม่บ้านและนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจำนวนมากขึ้นอยู่เสมอ

ระยะที่ 6 ปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ ทำให้มองเห็นปัญหาด้านการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เพราะขณะที่มีการประชุมเตรียมการจัดงานท่องเที่ยวเชิงการเกษตร “งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม” ที่บ้านกุกาสิงห์ โดยประชุมที่ศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานในพิธี ซึ่งเป็นการประชุมใหญ่ครั้งสุดท้ายเพราะเหลือเวลาเพียง ๑๐ วันก็ถึงวันงาน

ซึ่งทุกอย่างได้จัดไว้เรียบร้อยแล้ว

ในที่สุดก็ถูกยกเลิกจัดงานท่องเที่ยวที่บ้านกุกาสิงห์แต่ย้ายมาโดยปริยาย เพราะว่ารัฐบาลเปลี่ยนรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จากนายสรรวรรด กลิ่นประทุม

ไปเป็นนายสมศักดิ์ เทพสุทิน และมีนโยบายให้ย้ายมาจัดงานและมีการกินข้าวพาลงที่บึงพลานุวัช ในตัวเมืองร้อยเอ็ด

การรจัดงานครั้งนี้ เป็นอุทาหรณ์ให้เห็นว่า ชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนและกำหนดนโยบาย แต่เป็นผู้ทำตามความต้องการของฝ่ายการเมือง ทำให้ชาวบ้านไม่มีความเข้มแข็งในการจัดการท่องเที่ยว และชาวบ้านกุฎกาสิงห์โดยส่วนบุคคลและองค์กร ดูเหมือนจะมีความรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพอสมควร และดูเหมือนจะไม่มีคนมาร่วมงานในตัวจังหวัดด้วย หลังจากนั้นเป็นต้นมาทำให้ชาวบ้านส่วนหนึ่งได้มองเห็นว่า งานท่องเที่ยว น่าจะเป็นหน้าที่ของคนในชุมชนเข้ามาร่วมกันในการคิดหาแนวทาง และกำหนดแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง จึงได้ของบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เพื่อนำกระบวนการวิจัยมาขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน

ทั้งนี้ก่อนมีการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านกุฎกาสิงห์ ก็พอจะมีนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่นๆ เข้ามาเที่ยวบ้างแล้ว ซึ่งจะเดินทางมาจากจังหวัดร้อยเอ็ด ผ่านอำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอเกษตรวิสัย และเข้าชมแหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดีจากบ้านเมืองบัว แล้วเข้ามาเยี่ยมชมผ้าไหมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่บ้านกุฎกาสิงห์ หลังจากนั้น จึงไปเยี่ยมชมโบราณสถานกุฎกาสิงห์ จึงเดินทางกลับ เป็นต้น ซึ่งตามเส้นทางดังกล่าวได้นำมาพัฒนาเป็นเส้นทางในการทดลองจัดท่องเที่ยวในเวลาต่อมา

ลักษณะการท่องเที่ยวของหมู่บ้านก่อนทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

ต้องยอมรับว่าก่อนที่จะมีการจัดทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวที่บ้านกุฎกาสิงห์ ก่อนหน้านั้นได้มีการท่องเที่ยว ของนักเรียนนักศึกษา กลุ่มแม่บ้าน และนักท่องเที่ยวที่ส่วนราชการจัดตั้งเข้ามาในพื้นที่อยู่บ้าง ซึ่งพอจำแนกรูปแบบได้ดังนี้

๑. การไปกลับไม่พักค้างคืน จากการศึกษาพบว่ามี 3 ลักษณะคือ

๑.๑ **กลุ่มนักท่องเที่ยวขาจร** ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน นิสิตนักศึกษา หรือกลุ่มบุคคลทั่วไป ที่ต้องการเข้ามาเยี่ยมชมโบราณสถานกุฎกาสิงห์ตามอัธยาศัย ซึ่งไม่ได้แจ้งล่วงหน้าและไม่มีการจัดระบบรองรับใดๆ

๑.๒ **กลุ่มเข้ามาทัศนศึกษา** กลุ่มนี้โดยทั่วไปจะเป็นกลุ่มนักเรียน นิสิตและนักศึกษาหรือบุคคลทั่วไป ซึ่งจะเข้ามาศึกษาเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์โบราณคดีขอมน

ทุ่งกุลาร้องไห้ โดยทั่วไปจะมาเป็นคณะและมีการประสานงานมาที่โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งโรงเรียนจะจัดเตรียมมัคคุเทศก์น้อยมาคอยบริการนำเที่ยว โดยมีกิจกรรมบริการ ดังนี้

- ๑.๒.๑ คณะมัคคุเทศก์น้อยกล่าวต้อนรับ
- ๑.๒.๒ คณะมัคคุเทศก์น้อยแนะนำตนเอง
- ๑.๒.๓ นำชมโบราณสถานกู่กาสิงห์ และพิพิธภัณฑสถานโบราณคดีบ้านกู่กาสิงห์
- ๑.๒.๔ นำชมกุฏิพระระฆัง อโรคยาศาลพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗
- ๑.๒.๕ นำชมกุฏิโพนวิจิ
- ๑.๒.๖ รับแจกแผ่นพับหรือใบความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน
- ๑.๒.๗ อ่ำลาและเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๑.๓ **กลุ่มเข้ามาทัศนศึกษาและดูงาน** กลุ่มนี้โดยทั่วไปจะเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จากอำเภอและจังหวัดต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่สนใจต้องการศึกษาดูงานกระบวนการผลิตผ้าไหม หรือการบริหารจัดการของกลุ่มสตรีแม่บ้าน โดยทั่วไปกลุ่มที่เข้ามาศึกษาดูงานจะมีการประสานงานกับพื้นที่และมีการแจ้งกำหนดเวลาล่วงหน้า และกลุ่มแม่บ้านก็มีกิจกรรมบริการ ดังนี้

- ๑.๓.๑ กลุ่มแม่บ้านให้การต้อนรับที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการเกษตรบ้านกู่กาสิงห์ ด้วยการคล้องพวงมาลัย เชิญเข้านั่งในที่รับรองและบริการน้ำดื่ม
- ๑.๓.๒ แนะนำบุคลากรในชุมชน ผู้นำชุมชน คณะกลุ่มแม่บ้าน
- ๑.๓.๓ นายกเทศมนตรีหรือผู้แทนกล่าวต้อนรับ
- ๑.๓.๔ ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านกล่าวรายงานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม
- ๑.๓.๕ รับประทานอาหารเที่ยง และฟังเพลงหรือหมอลำพื้นบ้าน
- ๑.๓.๖ เยี่ยมชมกระบวนการผลิตผ้าไหม
- ๑.๓.๗ มัคคุเทศก์น้อยนำชมกู่กาสิงห์
- ๑.๓.๘ อ่ำลาและเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

การเตรียมการก่อนการทดลองจัดกิจกรรมท่องเที่ยว

๑. การวิเคราะห์กิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม

กิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๕ แสดงการวิเคราะห์กิจกรรมการท่องเที่ยว

ที่	กิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม / และ ภูมิปัญญา	ใช้ทำกิจกรรมอะไร	วิธีการอย่างไร	ได้อะไร
๑	นักดนตรีพื้นบ้าน	ตั้งวงดนตรีไว้แสดง งานท่องเที่ยว	ของบซื้อเครื่อง ดนตรีและฝึกซ้อม	ได้วงดนตรีพื้นเมือง
๒	การฟ้อนรำในงาน บุญบั้งไฟ	แสดงการฟ้อนรำ ต้อนรับนักท่องเที่ยว	ตั้งกลุ่มแล้วเชิญ วิทยากรมาฝึกสอน	ได้คณะฟ้อนรำ และ การแสดงอื่นๆ
๓	ช่างตัดลวดลาย กระดาษเอ็งไฟ	ใช้เป็นกิจกรรมฝึกตัด ลายกระดาษ	ตั้งกลุ่มอนุรักษ์ลาย กระดาษ	ได้อนุรักษ์ลวดลาย และกิจกรรมตัดลาย
๔	หมอลำซူးขวัญ	ทำพิธีซူးขวัญต้อนรับ นักท่องเที่ยว	ตั้งกลุ่มพิธีกรรม บายศรีซူးขวัญ	ทำพิธีกรรมบายศรี ซူးขวัญนักท่องเที่ยว
๕	ช่างทำเครื่อง บายศรี	จัดทำเครื่องบายศรี	ตั้งกลุ่มทำเครื่อง บายศรี	ทำเครื่องบายศรี ในการซူးขวัญ
๖	การจัดทำอาหาร	จัดทำอาหารพื้นบ้าน	ตั้งกลุ่มทำอาหาร พื้นบ้าน	ได้กลุ่มจัดทำอาหาร พื้นบ้านกิจกรรมนำ
๗	ชมรมมัดคุเทศก์ น้อย	นำเที่ยวโบราณสถาน	ตั้งชมรม ฝึกนำ เที่ยวโบราณสถาน	เที่ยวโบราณสถาน
๘	นักแต่งเพลง กลอนลำ	แต่งเพลงมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ท้องถิ่น	แต่งกลอนลำ เพลง ให้นักร้อง หมอลำ	ใช้ร้องลำให้นักท่องเที่ยวฟัง

จากตารางวิเคราะห์ดังกล่าวจะเห็นว่า กิจกรรมที่จะสามารถนำมาเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์คือ การนำเที่ยวโบราณสถาน การซူးขวัญบายศรี การจัดให้มีการกินข้าวแลงด้วยอาหารพื้นบ้าน ชมการแสดงดนตรีพื้นเมืองและการฟ้อนรำ เป็นต้น

ส่วนนายสงบ ใจสาหัส ได้เสนอแนวความคิดเพิ่มเติมว่า “การนำเที่ยว แล้วมา กินข้าวแลง ชมการแสดง” ยังเป็นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ยังไม่ครบวงจร ดังนั้นควรเพิ่มบ้านพักขึ้นมาให้นักท่องเที่ยวได้เข้าพักสัมผัสวิถีชีวิตในชุมชน และในตอนเช้าให้มีการทำบุญ

ตักบาตรแล้วค่อยเดินทางกลับ” ทุกคนก็เห็นด้วยและได้มอบหมายให้ นางศิรินันท์ เวียงคำ ไป ประสานผู้สนใจเข้าร่วมโครงการบ้านพักนักท่องเที่ยว ซึ่งก็ได้จำนวน ๓๑ หลัง จากแนวทางดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวตามศักยภาพของชาวบ้านภูากาสิงห์

๒. การกำหนดแนวทางกิจกรรมท่องเที่ยว

คณะกรรมการได้ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางจัดกิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบ งานท่องเที่ยวประจำปี และการเข้าค่ายทักษะชีวิต ดังนี้

๒.๑ การเข้าค่ายทักษะชีวิต มีแนวทางดำเนินงานดังนี้

๒.๑.๑ สถานที่ สถานที่พักนอนใช้โฮมสเตย์ในหมู่บ้านที่มี ๓๑ หลัง โดยนางศิรินันท์ เวียงคำ เป็นผู้รับผิดชอบ สถานที่แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ศูนย์ผ้าไหม สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน การตัดลายกระดาษ วรรณกรรมพื้นบ้าน มอบให้นายเพชร สอนงาม เป็นผู้รับผิดชอบและประสานงานกับภูมิปัญญาและจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสตามความเหมาะสม ๒.๑ สถานที่

๒.๑.๒ เส้นทาง ให้การต้อนรับแบบเรียบง่ายทักทาย กล่าวต้อนรับและแนะนำบุคลากรในท้องถิ่น และนำเที่ยวภูโพนระซัง ภูโพนวิจ ไร่เจ้าพ่อดอนปู่ตา แล้วเข้าบ้านพัก ในวันต่อในภาคเช้าจะไปเรียนรู้ในหมู่บ้านที่ ๑ คือศูนย์ผ้าไหม พิพิธภัณฑสถาน สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ภาคบ่ายจะเรียนรู้หมู่บ้านในบริเวณวัดบูรพาภูก้อนน้อยคือศาลาการเปรียญ โบราณสถานและร่วมไม้ด่านหน้าภู

๒.๑.๓ อาหาร อาหารที่จัดทำในช่วงกินข้าวพาลงควรจัดทำอาหารพื้นบ้าน เช่น ส้มตำ ปลาแดกบอง ลวกผัก ซุบหน่อไม้ เป็นต้น ส่วนตอนเช้าหรือเที่ยงอาจทำเป็นอาหารจานเดียว หรืออาจเป็นข้าวเหนียว ส้มตำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณเท่าที่มี

๒.๑.๔ รายการแสดง ช่วงกินข้าวพาลงใช้วงดนตรีพื้นเมืองและนักเรียน

หมอลำของสภาวัฒนธรรม ค่ะวันที่สองใช้กิจกรรมการแสดงของนักเรียน หรืออาจจ้างหมอลำ ซึ่งขวัญใจวัยรุ่นมาช่วยสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒.๑.๕ การจัดการ เป็นการจัดการโดยใช้วิถีชาวบ้านเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน โดยไม่ออกคำสั่งอย่างเป็นทางการ แต่จะบอกหัวหน้าฝ่ายงานที่รับผิดชอบให้เตรียมความพร้อมและดำเนินการให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย มอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายสถานที่

ฝ่ายอาหาร ฝ่ายการแสดง ฝ่ายแหล่งเรียนรู้ ฝ่ายพิธีกรรม

๒.๑.๖ การซ้อมกิจกรรม ซึ่งบางกิจกรรมจำเป็นต้องซ้อมเพื่อให้เกิดความพร้อมมากที่สุดก็ให้หัวหน้าฝ่ายดำเนินการได้ เช่น การแสดงของวงดนตรี นักร้อง และหมอลำ เป็นต้น ส่วนการประสานงานมอบให้ประธานชมรมเป็นผู้ดำเนินการ

๒.๒ การจัดงานท่องเที่ยวประจำปี “งานกินข้าวทุ่งฯ นุ่งผ้าไหม”
มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๒.๑ สถานที่ สถานที่พักผ่อนใช้โฮมสเตย์ในหมู่บ้านที่มี ๓๑ หลัง ส่วน สถานที่ท่องเที่ยวคือพระธาตุไตรตรึง บ้านต๋องต๋อน ป่าอนุรักษ์ โรงเรียนจตุรคามพัฒนา ศูนย์ผ้าไหม พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน ส่วนการกินข้าวแวงและชมการแสดง ด้านศิลปวัฒนธรรม ใช้บริเวณวัดบูรพาภูน้อยด้านหน้าปรางค์กู่กาสิงห์

๒.๒.๒ เส้นทาง ให้การต้อนรับแบบเรียบง่ายทักทาย กล่าวต้อนรับและแนะนำบุคลากรในท้องถิ่น วัดบ้านต๋องต๋อน แล้วมาชมสวนป่าโรงเรียนจตุรคามพัฒนา ที่และนำเที่ยวภูโพนระซัง ภูโพนวิจ ไร่เจ้าพ่อดอนปู่ตา แล้วเข้าบ้านพัก ในวันต่อในภาคเช้าจะไปเรียนรู้ในหมู่บ้านที่ ๑ คือศูนย์ผ้าไหม พิพิธภัณฑ์ และสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ภาคบ่ายจะเรียนรู้ชุมชนเวียนอยู่ในบริเวณวัดบูรพาภูน้อยคือศาลาการเปรียญ โบราณสถานและร่วมไม้ด้านหน้ากุฏิ

๒.๒.๓ อาหาร อาหารที่จัดทำในช่วงกินข้าวแวงควรจัดทำอาหารพื้นบ้าน เช่น ส้มตำ ปลาแดกบอง ลวกผัก ชุบหน่อไม้ เป็นต้น ส่วนตอนเช้านักท่องเที่ยวควรรับประทานกับเจ้าของบ้านพัก เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

๒.๒.๔ รายการแสดง ควรเป็นการแสดงเต็มรูปแบบเน้นเนื้อหา เชิดชูโบราณสถานกู่กาสิงห์ และให้มีความอลังการ เช่น มีขบวนแห่เจ้าเมืองขอม รำนาฏลีลา กู่กาสิงห์ ฟ้อนเซิ้งบั้งไฟ รำส้มมาชีพ ศิลปะการตีกลองยาว วงดนตรีพื้นบ้าน นักร้องหมอลำ เป็นต้น และควรเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวร่วมสนุกด้วย

๒.๒.๕ การจัดการ การจัดการท่องเที่ยวในงานประจำปีของบ้านกู่กาสิงห์มอบให้เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์เป็นศูนย์กลางในการจัดการและประสานงาน โดยการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ทั้งนี้ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจะเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนทางด้านวิชาการ รวมทั้งการจัดการบ้านพัก อาหาร การแสดงและสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

๒.๒.๖ การซ่อมกิจกรรม เนื่องจากงาน “กินข้าวทุ่งฯ นุ่งผ้าไหม” เป็นงานท่องเที่ยวประจำปี และมีนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นมาร่วมงานมาก การซ่อมกิจกรรมการแสดงจึงต้องซ่อมเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพออกมาดี ซึ่งต้องซ่อมการแสดงก่อนแสดงจริง ๑ วัน เพื่อให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด และหากพบข้อบกพร่องใดก็จะนำไปปรับปรุงได้ทันที ทั้งนี้ ต้องกำหนดบุคคลรับผิดชอบกิจกรรมการที่ชัดเจน เช่น

- ๑). นายเพชร สอนงาม รับผิดชอบการฝึกซ้อมนักดนตรี
- ๒). นายอนันท์ ทอนจอก รับผิดชอบซ่อมกลองยาว
- ๓). นายอุทัย บัวแก้ว รับผิดชอบการแสดงนักร้อง หมอลำ
- ๔). นางเพ็ญมาลี คำภูเมือง รับผิดชอบนาฏลีลาผู้กาสิงห์
- ๕). นางสอาด สีนาทนาวา รับผิดชอบการฟ้อนส้มมาชีพ
- ๖). นางนงเยาว์ สอนงาม รับผิดชอบคณะฟ้อนบั้งไฟ
- ๗). นายดุสิต นาสุข รับผิดชอบพิธีกรบนเวที
- ๘). นางศิรินันท์ เวียงคำ รับผิดชอบบ้านพัก

๒.๒.๗ การประชุมเตรียมความพร้อมก่อนจัดงาน เป็นการประชุมผู้เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบกระบวนการทั้งหมดของงานว่ามีกิจกรรมใดบ้าง แต่ละบุคคลหรือแต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ในส่วนของงาน และภาพรวมของงานควรออกมาอย่างไร พร้อมกับตรวจสอบความพร้อมของฝ่ายต่างๆ ที่ได้ฝึกซ้อมกิจกรรมไว้ และเทศบาลออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน และทำความเข้าใจแนวคิดที่ชัดเจน เช่น

- ๑). ถือว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้เกิดการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน
- ๒). ยึดแนวทางการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ส่วนบุคคล กลุ่มอาชีพ เป็นต้น
- ๓). ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

การทดลองรูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดทดลองรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นไป ไปตามวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยข้อที่ ๒ คือเพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชาวบ้านผู้กาสิงห์ ได้ดำเนินการจัดทดลอง ๔ ครั้ง ดังนี้

๑. การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ครั้งที่ ๑ ระดับหมู่บ้าน

การจัดทดลองท่องเที่ยวระดับชุมชน มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการทดสอบกิจกรรมการท่องเที่ยว และระบบจัดการที่ได้ร่วมกันสร้างขึ้น ในขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้านได้เข้ามาสัมผัสและเรียนรู้โดยตรง ว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจัดอย่างไร แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันอย่างไร เป็นต้น ดังนั้นจึงได้เริ่มดำเนินการ

๑.๑ ผู้คนที่เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมงานกิจกรรมการท่องเที่ยวครั้งนี้ เป็นการจัดในระดับชุมชน ประกอบด้วยผู้นำชุมชน อันได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน คณะครู กลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน นักเรียน และเด็กเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น ๔๐๐ คน

๑.๒ การจัดการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวครั้งนี้ อยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่ชาวบ้านโดยทั่วไปกำลังเตรียมตัวจะหารถมาเกี่ยวผลผลิตข้าวในนา ดังนั้นการดำเนินงานโดยเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ร่วมกับคณะนักวิจัยท้องถิ่นบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งเทศบาลรับผิดชอบเรื่องการประสานงานกับกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว และการจัดสถานที่เวทีการแสดง เครื่องเสียง พิธีเปิด เป็นต้น ส่วนชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว รับผิดชอบเรื่องการแสดงบนเวที การจัดทำอาหารพื้นบ้านร่วมกับกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น และได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบงาน

๑.๓ กิจกรรมการท่องเที่ยววันแรก มีดังนี้

๑.๓.๑ กิจกรรมภาคกลางวัน เริ่มขึ้นเมื่อเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น ของวันที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดังนี้

ก. คณะผู้นำชุมชน อันได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน เครือข่ายนักวิจัยท้องถิ่นทุ่งกุลาร้องไห้ เกษตรอำเภอและเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด รวม ๒๐ คน โดยเฉพาะกำนันสงบใจสาหัส เป็นหัวหน้าคณะนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงองค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์

ข. นายสวัสดิ์ พบวันดี และคณะให้การต้อนรับ และฟังดนตรีพิน แคนซอ จากภูมิปัญญาชาวบ้าน แล้วเดินทางไปนมัสการพระธาตุไตรตรึงษ์

ค. คุณพ่อไสว ช่างถม ภูมิปัญญาชาวบ้านต้องต้อน บรรยายสรุปความเป็นมาของพระธาตุไตรตรึงษ์ และนำเข้าสู่การะพระธาตุไตรตรึงษ์

ง. คณะนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมป่าชุมชน โรงเรียนจตุรคามพัฒนา
โดยผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์ฉลอง คูเมืองให้การต้อนรับและบรรยายสรุป

จ. คณะนักท่องเที่ยวเดินทางถึงวัดม่วยศรีโพธิ์วัลย์ กราบนมัสการพระ
พุทธรูปไม้ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน โดยคุณพ่อปิง เชิดชู ภูมิปัญญาชาวบ้าน
ให้การต้อนรับและนำชม

๑. เดินทางถึงศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำเสียวใหญ่ทางเข้าหมู่บ้าน มีกิจกรรม ดังนี้
- นายกเทศมนตรีตำบลกู่กาสิงห์ กล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยว
 - กลุ่มแม่บ้านบรรยายสรุปการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 - รับประทานอาหารกลางเที่ยง ข้าวเหนียว ส้มตำ ปลาเผา และฟิ่งแม่วี บำเรอ และคณะแม่บ้านเปลี่ยนกันร้องเพลง ร้องหมอลำให้ฟัง
 - เยี่ยมชมกระบวนการผลิตผ้าไหม การย้อมสีธรรมชาติ กระบวนการผลิตผ้าไหมพื้นบ้าน ชมนิทรรศการผ้าไหมพื้นบ้าน
๒. เดินทางไปชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยนายสม คำมณีเป็นวิทยากร
๓. เดินทางไปชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดสว่างอารมณ์กู่ โดยนายภาค ศรีเที่ยง นายบุญสง ศรีเที่ยง เป็นผู้นำชม
๔. เข้าบ้านพักโฮมสเตย์ สัมผัสวิถีชีวิตในชุมชน พักผ่อน อาบน้ำและแต่งตัว เพื่อเตรียมไปร่วมงานพาลงที่บริเวณกู่กาสิงห์

ภาพที่ ๓๔ การสู่ขวัญบายศรีต้อนรับขวัญนักท่องเที่ยว

๑.๓.๒ กิจกรรมภาคกลางคืน มีดังนี้

- ๑). นายกเทศมนตรีตำบลกุ่าสิงห์ กล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยว
- ๒). พิธีบายศรีสู่ขวัญต้อนรับขวัญนักท่องเที่ยว ซึ่งมีนายอำเภอเกษตรวิสัย นายอนันต์ ทิมา นายนิรันดร์ คงเพชร สมาชิกสภาจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดร้อยเอ็ด และคนทั่วไปเข้าร่วมกิจกรรมการสู่ขวัญบายศรี
 - ๓). รับประทานข้าวพาลอง ด้วยอาหารพื้นเมือง โดยครั้งนี้กลุ่มอาชีพต่างๆ ได้ส่งตัวแทนเข้ามาร่วมกันทำอาหารพื้นบ้าน
 - ๔). นายประเวศ นามเขต นายกเทศมนตรีตำบลกุ่าสิงห์กล่าวรายงานต่อประธานในพิธี คือนายอนันต์ ทิมา นายอำเภอเกษตรวิสัยกล่าวเปิดงาน
 - ๕). ชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ดังนี้
 - ชมขบวนแห่เจ้าเมืองเดินขึ้นเวท ที่ซึ่งผู้แสดงประกอบไปด้วยนายกเทศมนตรี เทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลกุ่าสิงห์นักเรียน เป็นต้น

ภาพที่ ๓๕ การแสดงวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษา

-ชมการแสดงฟ้อนรำชุดรำรับขวัญ รำนาฏลีลาภู่กาสิงห์ โดยเยาวชนนักเรียน รำบุญบังไฟ โดยเยาวชนนักเรียน รำส้มมาชีพ เข็งสวิง โดยนักเรียนโรงเรียนบ้านภู่กาสิงห์ ชมศิลปะการตีกลองยาว คณะกลุ่มพ่อบ้านจากบ้านภู่น้อย

ภาพที่ ๓๖ ชาวบ้านแสดงศิลปะการตีกลองยาวพื้นบ้าน

-ชมการพุดผญา พ่อใหญ่แวง จำปาทิพย์และคณะ และชมชมดนตรีนักร้องและหมอลำ สภาวัฒนธรรมตำบลภู่กาสิงห์

๖). เข้าพักโฮมสเตย์ ในชุมชนบ้านภู่น้อย หมู่ที่ ๓ ซึ่งในครั้งนี้นักท่องเที่ยวที่รับเชิญเข้าพัก มีเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด และเครือข่ายนักวิจัยจากจังหวัดศรีสะเกษ จำนวนทั้งสิ้น ๒๐ คน

๑.๓.๓ กิจกรรมการท่องเที่ยวในวันที่สอง (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

๑). นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารที่บ้านพักโฮมสเตย์ ในชุมชน

- ๒). ทำบุญตักบาตรที่หน้าบ้านพัก
- ๓). เลือกรับซื้อสินค้าพื้นบ้าน ผ้าไหม และสินค้าอื่นๆ
- ๔). อ้อลา และเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๑.๓.๔ การประเมินผล

ผลจากการดำเนินงานทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้มีส่วนร่วมในงาน ในส่วนที่เป็นชาวบ้านกู่กาสิงห์ และผู้ที่เป็นนักท่องเที่ยวซึ่งได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้

๑). กิจกรรมการแสดงบนเวทีการพ้อนรำดูดีสวยงาม ในส่วนที่ควรปรับปรุงควรให้เนื้อหาเน้นไปที่การเชิดชูกู่กาสิงห์ ซึ่งครั้งต่อไปจะได้มีการแสดงเรื่องตำนานการสร้างกู่กาสิงห์ด้วย

๒). การจัดการยังไม่กระจายให้คนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร การทำงานยังอยู่ที่คณะนักวิจัยที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงานในครั้งนี้ ซึ่งต่อมาได้ประชุมจัดตั้งเป็นชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ โดยให้แต่ละส่วนเข้ามาเป็นกรรมการดำเนินงาน

มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน เพื่อให้มีเจ้าภาพเข้ามารับผิดชอบงานท่องเที่ยวโดยตรง

๓). ในเรื่องอาหาร อยู่ในเกณฑ์ดี เป็นที่พึงพอใจของผู้มาร่วมงานทั่วไป

๔). กิจกรรมการต้อนรับของแม่บ้านที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการเกษตร ในตอนเที่ยงอบอุ่น เป็นกันเอง เป็นธรรมชาติดี

๕). การประสานงานยังไม่ดีพอ เพราะกิจกรรมต่างๆ ยังรู้ไม่ทั่วถึงกัน

๖). ชาวบ้านโดยทั่วไปมีความพอใจกับการจัดงานท่องเที่ยวของชุมชน

๗). บ้านพักควรไม่จัดให้หูกเกินไป ควรจัดให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด

๘). ควรมียุทธศาสตร์การทำบุญตักบาตรในตอนเช้าด้วย

๙). ควรจัดให้มีสินค้าของที่ระลึกด้วย ได้ของงบประมาณจากเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ เพื่อจัดทำสินค้าของที่ระลึก

อย่างไรก็ตามในภาพรวมชาวบ้านกู่กาสิงห์ที่มีส่วนร่วมต่างมีความพึงพอใจกับกิจกรรมการแสดงบนเวทีที่มีความพร้อมและสวยงาม อาหารการกินก็อร่อย และให้คำแนะนำว่าไม่ควรจัดอาหารแพงเกินไป เพราะเป็นการจัดของคนในพื้นที่

๒. การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ครั้งที่ ๒ ระดับจังหวัด

การทดลองจัดท่องเที่ยวครั้งที่ ๒ เป็นการจัดระดับจังหวัด โดยจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๘ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวทุกระบวนกรโดยชุมชน และยังเป็น การประชาสัมพันธ์ให้ส่วนราชการระดับจังหวัดได้ทราบศักยภาพของชุมชน ในการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยงบประมาณที่ใช้ในครั้งนี้ได้จาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๒.๑ **นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรม** มี ๓๐๐ คนคือ หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้แทน จำนวน ๕๐ คน หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้แทน ในระดับอำเภอ จำนวน ๕๐ คน และชาวบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ ผู้สูงอายุหรือผู้นำชุมชนและเด็กเยาวชนชาวบ้านกู่กาสิงห์ จำนวน ๒๕๐ คน

๒.๒ **การจัดการท่องเที่ยว** การจัดการท่องเที่ยวครั้งนี้เป็นการจัดการร่วมกัน ระหว่างเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการจัดทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยว ครั้งที่ ๑ โดยเทศบาลเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมดและออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน(ภาคผนวก ค) ตลอดจนทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเชิญเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ เป็นผู้รับผิดชอบดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ทางวิชาการโดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการ ดังนี้

๒.๒.๑ กิจกรรมการท่องเที่ยวในวันแรก

๑). **กิจกรรมภาคกลางวัน** เริ่มขึ้นเมื่อเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น ของวันที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๘ มีกำหนดการดังนี้

ก. คณะผู้นำชุมชน อันได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรีตำบลกู่กาสิงห์ เทศมนตรี และเจ้าหน้าที่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ รอและต้อนรับหัวหน้าส่วนราชการที่วัดไตรตรึงษ์บ้านตองต้อน ตำบลกู่กาสิงห์

ข. นายกเทศมนตรีกล่าวต้อนรับ คณะนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

ค. คุณพ่อไสว ช่างถม ภูมิปัญญาชาวบ้านตองต้อน บรรยายสรุปความเป็นมาของพระธาตุไตรตรึงษ์ และนำเข้าสู่การะพระธาตุไตรตรึงษ์

ง. หัวหน้าส่วนราชการเดินทางไปเยี่ยมชมสวนป่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ โรงเรียนจตุรคามพัฒนา

จ. คณะหัวหน้าส่วนราชการเดินทางถึงศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ โดยมีกิจกรรม ดังนี้

- ประธานกลุ่มแม่บ้านและคณะบรรยายสรุป
- รับประทานอาหารกลางวัน ข้าวเหนียวส้มตำปลาเผา
- ฟังเล่าตำนานทุ่งกุลาร้องไห้
- ชมและเลือกซื้อผ้าไหมพื้นบ้าน

ฉ. เดินทางไปชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ นายสม คำมณี

ช. เดินทางไปชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดสว่างอารมณ์

ซ. เข้าบ้านพักโฮมสเตย์ สัมผัสวิถีชีวิตในชุมชน

(หมายเหตุ ในส่วนนี้ต้องยกเลิกไปเพราะการประสานงานไม่ดีพอ)

๒.๒.๒ กิจกรรมภาคกลางคืน มีดังนี้

๑). เชิญชวนนักท่องเที่ยวเข้าร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ

๒). นายกเทศมนตรีตำบลกู่กาสิงห์ กล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยว

๓). รับประทานอาหารพื้นเมือง โดยครั้งนี้ได้จ้างกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์ เป็นผู้จัดทำอาหาร โดยขายบัตรละ ๒๐๐ บาท ส่วนหนึ่งปลัดเทศบาล จำหน่ายไปตามองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนหนึ่งชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ ได้ไปจำหน่ายกับส่วนราชการที่จังหวัดร้อยเอ็ด

๔). นายกเทศมนตรีกล่าวรายงานและประธานกล่าวเปิดงาน

๕). ชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

-ชมการแสดงตำนานการสร้างกู่กาสิงห์

-ชมการรำชุดนาฏลีลา กู่กาสิงห์

-ชมการรำเซิ้งบั้งไฟ

-รำส้มมาชีพ

-การแสดงกลองยาว

-การแสดงของนักร้องและหมอลำชุมชน

๖). เข้าพักนอนในชุมชน

๒..๒.๓ กิจกรรมการท่องเที่ยวในวันที่สอง (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

- ๑). นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารที่บ้านพักโฮมสเตย์กับเจ้าบ้าน
- ๒). นักท่องเที่ยวทำบุญตักบาตรที่หน้าบ้านพักโฮมสเตย์
- ๓). เลือกซื้อสินค้าพื้นบ้าน ผ้าไหม และสินค้าอื่นๆ ณ บริเวณกู่กาสิงห์
- ๔). พิธีอำลา และส่งนักท่องเที่ยวให้เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๒.๒.๔ การประเมินผล

ผลจากการดำเนินงานทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยวระดับจังหวัด ยังใช้การประเมินด้วยการพูดคุย หรือสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน คณะกรรมการดำเนินงานและผู้ที่มาร่วมงานซึ่งผลการประเมินสรุปได้ว่า

- ๑). อาหารการกินแพงเกินไป ข้าวและอาหารน้อยทานไม่อิ่ม
- ๒). การกำหนดไม่ให้มีเครื่องดื่มอาจไม่สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักผ่อนหรือผ่อนคลาย เพื่อความเพลิดเพลิน
- ๓). การแสดงอยู่ในระดับดี สามารถใช้แสดงในงานท่องเที่ยวได้ และควรมีขบวนแห่เจ้าเมือง เพื่อให้รายการแสดงบนเวทีมีความอลังการมากขึ้น
- ๔). การประสานงานกับทางราชการควรมีแบบแผนมากกว่านี้ โดยควรมีเวลาในการติดต่อกับส่วนราชการมากกว่าที่เป็นอยู่
- ๕). ควรมีการประชาสัมพันธ์กับส่วนราชการ สถานีวิจัยในท้องถิ่นโดยจัดทำแผ่นพับให้ชัดเจนและเพียงพอ
- ๖). แสงและเสียงควรสามารถส่องให้แสงสว่างเพียงพอ
- ๗). บ้านพักควรไม่จัดให้หูกเกินไป ควรจัดให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด
๘. พิธีกรควรมีเทคนิคการพูดและสื่อความหมายให้มากกว่านี้

๓. การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ครั้งที่ ๓ รอบสี่อมวลชน

การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวครั้งที่ ๒ เป็นการจัดรอบสี่อมวลชนซึ่งดำเนินการระหว่างวันที่ ๑๘ - ๑๙ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นเวลา ๒ วัน ๑ คืน โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ จำนวน ๑๐๕,๕๐๐ บาท มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการทดสอบกิจกรรมการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชน ที่ได้พัฒนาขึ้นจากการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อให้แต่ละคณะทำงานได้มองเห็นปัญหาและนำไปพัฒนาปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น

๓.๑ นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยว

- ๓.๑.๑ คณะสื่อมวลชน จำนวน ๒๐ คน
- ๓.๑.๒ เจ้าของหรือผู้จัดการทัวร์นำเที่ยว จำนวน ๒๐ คน
- ๓.๑.๓ เจ้าของหรือผู้จัดการโรงแรมหรือผู้แทน จำนวน ๑๐ คน
- ๓.๑.๔ ชาวบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกสภาเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ ผู้สูงอายุหรือผู้นำชุมชนและเด็กเยาวชนชาวบ้านกู่
กาสิงห์ จำนวน ๒๕๐ คน

๓.๒ การจัดการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวครั้งนี้เป็นการจัดการร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบล
กู่กาสิงห์ และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ โดยเทศบาลเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานทั้งหมดและออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ตลอดจนทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเชิญเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่วนชมรมส่งเสริม
การท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ เป็นผู้รับผิดชอบดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยว และความรู้ทางวิชาการ
โดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการ

๓.๓ ด้านการบริหารจัดการ มีคณะกรรมการดังนี้

๓.๓.๑ **องค์ประกอบของคณะกรรมการ** เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกู่กาสิงห์ ให้ความเข้มแข็งและยั่งยืน จึงได้กำหนดให้มีองค์ประกอบของคณะกรรมการ
ฝ่ายต่างๆ ดังนี้

๓.๓.๑.๒ **คณะกรรมการที่ปรึกษา** ซึ่งประกอบไปด้วยนายกเทศมนตรี นายองค์
การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ เทศมนตรี ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

๓.๓.๑.๓ **คณะกรรมการอำนวยการ** เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มี
ความ
เข้มแข็งและยั่งยืน จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการอำนวยการทำหน้าที่บริหารจัดการกิจกรรม
ท่องเที่ยวของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ ซึ่งประกอบไปด้วยกรรมการที่มาจาก
ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้แทน ประกลุ่มแม่บ้าน และหัวหน้าฝ่ายงาน รวมทั้งสิ้น
๒๒ คนดังนี้

- ๑). กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้แทน จำนวน ๕ คน
- ๒). ประธานกลุ่มแม่บ้าน จำนวน ๕ คน
- ๓). คัดเลือกจากบุคคลที่เป็นฝ่ายงานจำนวน ๑๓ คน

๓.๓.๔ **คณะทำงาน** คณะทำงานฝ่ายต่างๆ ประกอบด้วย คณะกรรมการฝ่ายบ้านพัก ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายการแสดง ฝ่ายอาหาร ฝ่ายการเงิน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ฝ่ายสินค้าของที่ระลึก ฝ่ายสุขุวิธบายศรี ฝ่ายนำเที่ยว ฝ่ายรถไถนา ฝ่ายดนตรี รวมทั้งสิ้น ๑๓ คณะ ทั้งนี้ในแต่ละคณะจะมีจำนวนคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม ดังตัวอย่างคณะทำงานต่อไปนี้

๑). คณะกรรมการฝ่ายกลองยาว ได้แก่ นายช่วย พลสงคราม ประธานกรรมการ นายบุญรอด ธนุศร รองประธานกรรมการ นายสมาน พานา, นายเล็ก บัวแก้ว, นายหนา คำภู, นายพุ่ม ชวนละคร, นายบุญมา เขิงหอม, นายฉลาด หยุดยั้ง, นายมานิต จันทร์แก้ว, นายเพ็ง นามนัย เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒). คณะกรรมการฝ่ายฟ้อนนาฏลีลาภูเกาสิงห์ ได้แก่ เด็กหญิงอาวีวรรณ สร้อยคำ ประธานกรรมการ เด็กหญิงเบญจมาศ เขิงหอม รองประธานกรรมการ นางสาวชมพูนุช สูงพล, นางสาวอมรรัตน์ ศรีเที่ยง, นางสาวสินจัย ผาจันทร์, นางสาวศิรินันท์ ศรีเที่ยง, นางสาวมัศยา แสงงาม เป็นกรรมการ และนางสาวพัชรียา เสนาวงษ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๓). คณะกรรมการฝ่ายฟ้อนสร่งภูษาเทพ ได้แก่ เด็กหญิงพุทธวลี พิศวงค์ ประธานกรรมการ เด็กหญิงระวีวรรณ พะลัง รองประธานกรรมการ เด็กหญิงศุภธิดา เสนสนาม, เด็กหญิงกานธิดา จตุรงค์, เด็กหญิงสุนันท์ เจริญ, สิริยาภรณ์ เอี่ยมสะอาด, เด็กหญิงจำปี จำปา เป็นกรรมการ และเด็กหญิงพันธิดา รุ่งพล เป็นกรรมการและเลขานุการ

๔). คณะกรรมการฝ่ายฟ้อนบั้งไฟ ได้แก่ นางสาวนัฐภาริณี ศรีภูเกา ประธานกรรมการ นางสาวรัตติกา สอนลำแดง รองประธานกรรมการ นางสาวพิลาวรรณ วรวิเศษ, นางสาวธาริณี เลียงอินทร์ นางสาวลลิตา ไชยจันลา, นางสาวกุลดา สีหาวงษ์, นางสาวสุนันทา กานดี เป็นกรรมการ และนางสาวปัทมา มนต์รี เป็นกรรมการและเลขานุการ

๕). คณะกรรมการฝ่ายเข็งบั้งไฟ ได้แก่ นางไล กลบรัตน์ ประธานกรรมการ นางนี่ คชสีห์ รองประธานกรรมการ นางเคน นาสุข, นางมูล ขาวงาม, นางนารี ขาวงาม เป็นกรรมการ และนายค่อม คชสีห์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๖). คณะกรรมการฝ่ายฟ้อนส้มมาชีพ ได้แก่ เด็กหญิงปาริฉัตร ศรีภูเกา

ประธานกรรมการ เด็กหญิงกนกวรรณ ทอนจอรองประธานกรรมการ เด็กหญิงหยาดวารี สีภูกา, เด็กหญิงเมรี สีหาบุญนาถ, เด็กหญิงสุชาวดี ศรีเที่ยง, เด็กหญิงสุชาวดี ศรีคุณ, เด็กหญิงชไมพร ศรีเที่ยง, เด็กหญิงกุสุมาลย์ พาที, เด็กหญิงจตุริรินทร์ พูลลาภ เป็นกรรมการ และเด็กหญิงวัชรารัตน์ เวียงคำ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๗). คณะกรรมการฝ่ายแสดงตำนานการสร้างภู่กาสิงห์ได้แก่ นายบุญโฮม สีหาวงษ์ ประธานกรรมการ นางเพ็ญมาลี คำภู เมืองรองประธานกรรมการ นานูไกร สมเพชร, นายดำรง คชสิทธิ์, นายสงวน เทียงแก้ว, นายวิชัย ผาจันทร์, นายบุญยัง โภภิห้อม, นายสมบัติ มาลา, นางไพฑูรย์ ดีพลางาม, นางทองดี สีหาวงษ์, นางบุญทัน สุวงศ์สา, นางนันทรี สมัญญา, นางเพ็ญ ทวีวรรณกิจ เป็นกรรมการ และนางสาวเพ็ญ พักตร์ สอนงาม เป็นกรรมการและเลขานุการ

๘). คณะกรรมการฝ่ายดนตรี ได้แก่ ได้แก่ นายสนิท เชิดชู ประธานกรรมการ นายเสมียน พาพานต์ รองประธานกรรมการ นายพูล จันทร์ดำ, นายลักษณะชัย พาพานต์, นายเชื้อม จำปาทิพย์, นายปิง เชิดชู เป็นกรรมการ และนายอนันต์ ภาชนะวรรณ นางสังเวียน ภาชนะวรรณ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๙). คณะกรรมการฝ่ายนักร้องและหมอลำ ได้แก่ ได้แก่ นายอุทัย บัวแก้ว ประธานกรรมการ เพชร สอนงาม รองประธานกรรมการ นายวันดี นินโท, นายพูล จันทร์ดำ, นายสนิท เชิดชู, นางสุนิตา ป็องงู, นางดารา นามวงศ์ เป็นกรรมการ และนางวาสนา พละวัฒน์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑๐). คณะกรรมการฝ่ายหมอลำสุตรขวัญ ได้แก่ นายโพธิ์ วาสนาม ประธานกรรมการ นายถนอม พลอาษา รองประธาน กรรมการ นายแจ็ด เวียงคำ เป็นกรรมการ และนายวัน ลานรอบ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑๑). คณะกรรมการฝ่ายจัดทำเครื่องบายศรี ได้แก่ ได้แก่ นางแดง ไชยสีดา ประธานกรรมการ นางสุนี เหนือโท รองประธานกรรมการ นางสุนิตา ป็องงู นางหนูจันทร์ ศรีเที่ยง เป็นกรรมการ และนางจรรยาลักษณ์ ทนสิงห์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑๒). คณะกรรมการฝ่ายนำเที่ยว ได้แก่ นายสม คำมณี ประธานกรรมการ นายสุริยา แจ็งสนาม รองประธานกรรมการ นายบุญส่ง ทองมา, นายบุญสงค์ ศรีเที่ยง, นายนาถ ศรีเที่ยง, นายโพธิ์ วาสนาม, นายบุญศรี ศรีเที่ยง, เด็กหญิงปาริฉัตร ศรีภูกา, เด็กชายวราพงษ์ เสนสนาม, เด็กหญิงอวีวรรณ สร้อยคำ,

นายทองเล็ก แสงพารา, นางคาร ศรีเที่ยง, นางเสน ศรีกู่กา, นางเพชร ศรีเที่ยง, นางเกษร ศรีเที่ยง, เป็นกรรมการ และเด็กหญิงวัชรภรณ์ ไชยเกตุ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑๓). คณะกรรมการฝ่ายบ้านพัก ได้แก่ ได้แก่ นางศิรินันท์ เวียงคำ ประธานกรรมการ นางสมหวัง พนมบุตร รองประธานกรรมการ นางยุพา เวียงคำ รองประธานกรรมการ นางรัตน์ สวณงาม, นางสัมฤทธิ์ แสงพารา, นางรำไพ ศรีเที่ยง, นางสุนี เหนือโท, นางอารี แจ้งสนาม, นางอรพิน สังคมศิลป์, นายสม คำมณี, นายบุญส่ง ทองมา, นายทอง สวณงาม, นางสุวรรณณี สวณงาม, นางสมพร ภูภักดี, นางชื่นจิตร นามเขต, นางรังษี แจ้งสนาม, นายธีรพล วงษ์คำจันทร์, นายสุวรรณ โทณกุล, นายเสถียร ทองทิพย์, นายสมคิด ทองทิพย์, นายบัวทอง แพงวงษ์, นายยม แสนสีจันทร์ นายถนอม พลอาสา, นายหล้า วงษ์ภูงา, นางดวงจันทร์ สีหินขาว, นางบุญเลิศ

อุปวงษา, นางจังกาศ จันทะแสน, นายชาย ศรีวรรณะ, นางทองม้วน นาปองสี เป็นกรรมการ นายสม แสนสีจันทร์ กรรมการและเลขานุการ และนายส่วย พูลลาภ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๔. คณะกรรมการฝ่ายจัดสถานที่ ได้แก่ นายอนันต์ ทอนจอก ประธานกรรมการ นายบุญมา เขิงหอม รองประธานกรรมการ นายสุพรรณ กลางท่าใคร่, นายบุญรอด ธนุศร, นายบุญจันทร์ วรวิเศษ เป็นกรรมการ นางจรรยา ลักษณะณ์ ทนสิงห์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑๕). คณะกรรมการฝ่ายจัดทำอาหาร ได้แก่ นางมาลัย ราบุรี ประธานกรรมการ นางแดง ไชยสีดา รองประธาน กรรมการ นางจรรยาลักษณะณ์ ทนสิงห์ รองประธานกรรมการ นางรังษี แจ้งสนาม, นางรัชณี บุญศิลป์พร้อม, นางประคอง สีหินขาว, นายทวิช ทวีวรรณกิจ, นางดวงจันทร์ สมภาร เป็นกรรมการ นางเพ็ญมาลี คำภูเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ และนางสอาด เวียงคำ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๖). คณะกรรมการฝ่ายรักษาความปลอดภัย ได้แก่

นายบุญโฮม สีหาวงษ์ ประธานกรรมการ นายบุญรอด ธนุศร นายบุญมา เขิงหอม นางเพ็ญมาลี คำภูเมือง นายเสถียร ม่วงสาย เป็นต้น

๑๗). คณะกรรมการฝ่ายการเงิน ได้แก่ นางสาว เวียงคำ ประธาน กรรมการ นางศิริพันธ์ เวียงคำ กรรมการ นางจันทร์ทิพย์ นาสุข กรรมการและเลขานุการ

๑๘). ฝ่ายรถไถนาแทรกเตอร์ ได้แก่ นายประสิทธิ์ วรวงษ์ ประธาน กรรมการ นายหม้อ สีนิด รองประธานกรรมการ นายวทัน ทอนจอก, นายพงษ์ ลานรอบ เป็นกรรมการ และนายจันทร์ กุลวงษ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๑๙). ฝ่ายศิลปะพื้นบ้าน ได้แก่ นายทองสุข แจ็งสนาม ประธาน กรรมการ นายน้อย แจ็งสนาม รองประธานกรรมการ นายไล สีฎู่กา เป็นกรรมการ และนายกิต วรรณพินิจ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๒๐). ฝ่ายสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้แก่ นายสม คำมณี ประธาน กรรมการ นายบุญส่ง ทองมา รองประธานกรรมการ นายบุญศรี ศรีเที่ยง เป็นกรรมการ และนายสุรียา แจ็งสนาม เป็นกรรมการและเลขานุการ

รูปแบบการบริหารจัดการ ดังกล่าวนี้เป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวประจำปี “งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม” ร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ และชมรมส่งเสริม การ

รท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ โดยเทศบาลจะเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

๓.๓.๕ อัตราค่าบริการท่องเที่ยวโดยชุมชน(๑ คืน ๒ วัน)

๑). อัตราค่าบริการทั่วไป

- ค่าที่พักจำนวน ๕๐ บาทต่อคนต่อคืน
- ค่าอาหารจำนวน ๕๐ บาทต่อคนต่อคาบ
- ค่าบริการนำเที่ยว จำนวน ๑๐๐ บาทต่อสถานที่

๒). อัตราค่าบริการตามความสมัครใจ

- ค่าเครื่องบายศรี จำนวน ๔๐๐ บาทต่อครั้ง
- ค่าวงดนตรี จำนวน ๑,๐๐๐ บาทต่อครั้ง
- นาฎลีลา กู่กาสิงห์ จำนวน ๑,๕๐๐ บาทต่อครั้ง
- ฟ้อนบุญบังไฟ จำนวน ๕๐๐ บาทต่อครั้ง
- ฟ้อนส้มมาชีพ จำนวน ๕๐๐ บาทต่อครั้ง
- คณะกลองยาว จำนวน ๕๐๐ บาทต่อครั้ง
- ค่าเหมารถ จำนวน ๕๐๐ บาทต่อครั้ง

๓). การแบ่งปันรายได้

-เข้ากองทุน	ร้อยละ	๑๐
-พัฒนาการท่องเที่ยว	ร้อยละ	๑๐
-กรรมการ	ร้อยละ	๒๐
-ปันผล	ร้อยละ	๖๐

๓.๓.๖ กิจกรรมการท่องเที่ยวในวันแรก

๑). กิจกรรมภาคกลางวัน เริ่มขึ้นเมื่อเวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น ของวันที่ ๑๘ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ดังนี้

ก. คณะผู้นำชุมชน อันได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน นายกเทศมนตรี ตำบลกู่กาสิงห์ เทศมนตรี และเจ้าหน้าที่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ รอและต้อนรับคณะสื่อมวลชน ที่วัดไตรตรึงษ์บ้านต๋อน ตำบลกู่กาสิงห์

ข. นายถาวร สมพงษ์ผึ่ง ผู้ใหญ่บ้านบ้านต๋อน เป็นผู้นำชุมชน กล่าวต้อนรับ คณะนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

ค. คุณพ่อไสว ช่างถม ภูมิปัญญาชาวบ้านต๋อน บรรยายสรุปความเป็นมาของพระธาตุไตรตรึงษ์ และนำเข้าสู่การะพระธาตุไตรตรึงษ์

ง. คณะนักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชมป่าชุมชน โรงเรียนจตุรคามพัฒนา คุณครูฉลอง คูเมือง เป็นผู้บรรยายสรุป

จ. เดินทางถึงศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการเกษตร ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ตั้งอยู่ฝั่งแม่น้ำเสียวใหญ่ทางเข้าหมู่บ้าน มีกิจกรรม ดังนี้

-ประธานกลุ่มแม่บ้านและคณะไม่ให้การต้อนรับ โดยคล้องพวงมาลัยดอกไม้มั บริการน้ำดื่ม และเชิญเข้านั่งในที่พัก

-ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านบรรยายสรุปการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การจัดการผ้าไหม เป็นต้น

-รับประทานอาหารกลางวัน ข้าวเหนียวส้มตำ ปลาเผา ฟังหมอลำกลอน คุณพ่อสุพรรณ พายูหะ ลำกลอนเล่าตำนานทุ่งกุลาร้องไห้ สลับด้วยกลุ่มแม่บ้านทั้งลำและร้องเพลงพื้นบ้าน

-ตัวแทนนักท่องเที่ยวนำคณะที่มา และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างสันถวไมตรี และกล่าวขอบคุณกลุ่มแม่บ้าน

-นักท่องเที่ยวชมและเลือกซื้อผ้าไหมพื้นบ้าน

จ. เดินทางไปชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ นายสม คำมณี ให้การต้อนรับ บรรยายสรุปและนำชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่

ข. เดินทางไปชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดสว่างอารมณ์ภู โดยมีนายนาค ศรีเที่ยง นายบุญสูง ศรีเที่ยง นายโพธิ์ วาสนาม ให้การต้อนรับและนำชม

ข. นักท่องเที่ยวเข้าบ้านพักโฮมสเตย์ สัมผัสวิถีชีวิตในชุมชน อาบน้ำ แต่งตัวและเตรียมตัวไปงานกินข้าวพาลงที่ภูกาสิงห์

๒). กิจกรรมภาคกลางคืน มีดังนี้

ก. นักท่องเที่ยวร่วมพิธีสูขวัญบายศรี เพื่อรับขวัญนักท่องเที่ยว

โดยคุณพ่อถนอม พลอาสา ผู้ทรงคุณวุฒิบ้านภูน้อย

ข. นักท่องเที่ยวและผู้มาร่วมงานรับประทานอาหาร ด้านอาหารพื้นเมือง จัดทำโดยชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลภูกาสิงห์

ค. นายกเทศมนตรีกล่าวรายงานต่อ นายธนิต พันหินกอง ปลัดอาวุโส อำเภอเกษตรวิสัย และ ประธานกล่าวเปิดงาน

ง. ชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน จากชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว สภาวัฒนธรรมตำบลภูกาสิงห์ และเด็กเยาวชนบ้านภูกาสิงห์

จ. เข้าพักนอนโฮมสเตย์ สัมผัสวิถีชีวิตในชุมชน

-ชมตำนานการสร้างภูกาสิงห์ โดยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลภูกาสิงห์ ชมการแสดงนาฏลีลาภูกาสิงห์ โดยเยาวชนนักเรียน ชมรำเซิ้งบุญบั้งไฟ ชมการรำส้มมาชีพ ชมการแสดงตีกลองยาว ชมดนตรี นักร้องและหมอลำพื้นบ้าน

ภาพที่ ๓๗ การฟ้อนรำชุดบุญบังไฟ

๓.๓.๗ กิจกรรมการท่องเที่ยวในวันที่สอง (๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙)

- ๑). นักท่องเที่ยวรับประทานอาหารที่บ้านพักโฮมสเตย์ ในชุมชน
- ๒). บุญตักบาตรที่หน้าบ้านพัก
- ๓). เลือกซื้อสินค้าพื้นบ้าน ผ้าไหม และสินค้าอื่นๆ
- ๔). อ่ำลา และเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๓.๓.๘ ผลการประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวรอบสื่อมวลชน

ในการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวรอบสื่อมวลชน ได้จัดทำเครื่องมือเพื่อประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมท่องเที่ยว ซึ่งผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ ๖ แสดงผลการประเมินการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว รอบสื่อมวลชน

รายการ.	ระดับความคิดเห็น					ความคิดเห็น ว่าควรทำ อย่างไร
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุงแก้ไข	
	๕	๔	๓	๒	๑	
๑.เส้นทางการท่องเที่ยว	๑๐	๒๒	๑๑	๒	๑	
๒.พระธาตุไตรตรึงษ์	๑๑	๒๔	๖	๒	-	
๓.สวนป่าโรงเรียนจตุรคาม	๕	๒๒	๑๒	๗	-	
๔.การต้อนรับที่ศูนย์การท่องเที่ยว	๑๕	๒๔	๖	๑	-	
๕.กินข้าวปลาเฒ่าเล่าตำนาน	๒๔	๑๔	๓	๔	๑	
๖.สวนเกษตรทฤษฎีใหม่	๑๔	๒๐	๑๑	๒	-	
๗.พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	๑๑	๒๔	๖	๓	๒	
๘.มัคคุเทศก์น้อย	๑๗	๒๒	๕	๒	-	
๙.กู๋โพนวิจ	๑๑	๒๕	๖	๑	๑	
๑๐.กู๋โพนระซัง	๑๕	๒๑	๔	๓	๒	
๑๑.กู๋กาสิงห์	๒๒	๒๐	๒	๑	๑	
๑๒.การเข้าบ้านพัก	๒๓	๑๙	๕	-	-	
๑๓.อาหารพาแลง	๑๙	๑๘	๗	๑	๑	
๑๔.รายการแสดง	๒๑	๑๗	๕	๑	๑	
๑๕.อภัยค้ายเจ้าของบ้าน	๒๖	๑๘	-	๑	-	
๑๖.การตัดบาตรตอนเช้า	๑๑	๒๗	๗	-	๑	

ผลจากการทดลองจัดกิจกรรมท่องเที่ยว โดยการให้ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็น ตามระดับความคิดเห็น ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ ปรับปรุง จำนวน ๑๖ รายการ ในภาพรวมพบว่านักท่องเที่ยวส่วนมากตอบอยู่ในระดับ ดีมาก และดี ส่วนประเด็นที่ระดับความคิดเห็นว่าดีมาก ที่นักท่องเที่ยวพอใจมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อยจำนวน ๕ รายการ

การคืออัยยาศัยเจ้าของบ้าน กินข้าวปลาเผาเล่าตำนาน การเข้าบ้านพัก กู้กาสิงห์และราย การแสดง

ส่วนระดับความคิดเห็นพอใช้ ที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย ๕ รายการ

คือ การทำบุญตักบาตรตอนเช้า กูโพนวิจ พระธาตุไตรตรึง พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน และการต้อนรับที่ศูนย์การท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ในแบบสอบถามความคิดเห็น ได้เปิดช่องให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น แบบปลายเปิดโดยอิสระ โดยตั้งคำถามไว้ ในแต่ละประเด็นที่แสดงความคิดเห็น ๑๖ ประเด็นว่ามีความคิดเห็น ว่าควรทำอย่างไร และความคิดเห็นอื่นๆ ผลการตอบคำถามมีดังนี้

๑. บ้านพักเช่าเนานอน

ขอบคุณเจ้าของบ้าน เจ้าภาพ ต้อนรับด้วยความอบอุ่น, อัยยาศัยเจ้าของบ้าน คิดว่าเปรียบเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน, บ้านพักก็ดีมาก เจ้าบ้านให้การต้อนรับดีมาก, อัยยาศัยดีมาก, แยกที่เข้าพักเรียบง่าย อารมณ์เบิกบาน, อัยยาศัยเจ้าของบ้านถือว่าเป็น ลูกหลานมาเยี่ยมเยือน, คนในชุมชน หมู่บ้านกู้กาสิงห์ ให้การต้อนรับดีมาก รู้สึกประทับใจ เป็นอย่างยิ่ง ถ้ามีโอกาสอยากมาเที่ยวอีก, จาการท่องเที่ยวกู้กาสิงห์ ประทับใจในหลายเรื่อง ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวก็ดี ชาวบ้านให้การต้อนรับที่ดี เจ้าของบ้านพักให้การต้อนรับที่ประทับใจ มาก

๒. การรักษาความสะอาดสภาพแวดล้อม

เส้นทางให้สะอาด ติดธงให้สวยงาม, เน้นความสะอาดรอบบริเวณกู, ทำความ สะอาดในบริเวณหมู่บ้าน ให้สะอาดกว่านี้ ตามหน้าบ้าน, สภาพแวดล้อมควรปรับปรุง

๓. อาหารพาแลง

ควรมีอาหารของภาคกลางบ้าง, ทำอาหารให้ทุกคนกินได้คือ แยก ไทย ฝรั่ง, กับข้าวหรืออื่นๆ ควรทำให้ดีมากกว่านี้, ควรจัดผู้เสิร์ฟ, อาหารพาแลงเน้นที่พอใจกับแยกที่ มาร่วมงาน

๔. ความต้องการรูปแบบการจัดงาน

อยากให้เป็นงานประจำปี, จัดโครงการนี้ขึ้นอีกในช่วงทำนา เพื่อให้เหมาะสมกับ ช่วงเทศกาล

๕. การบริหารจัดการ

แบ่งสายงานให้มีคนรับผิดชอบมากกว่านี้, เทศบาล กำหนด ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้าน หรือไม่, ผู้นำมีส่วนร่วมและเป็นเกียรติในงาน

๖. การแสดงศิลปวัฒนธรรม

รายการแสดงมากเกินไป, การแสดงสวยงาม, ผู้แสดงทำได้เต็มกำลังความสามารถ

การแสดงระยะเวลาควรน้อยกว่านี้ สั้น เข้าใจง่าย, ระบบการแสดงควรต่อเนื่อง การแสดงควรเป็นเรื่องราวที่เห็นชัดเจน

๗. ระบบเสียง แสงสี

การแสดงควรเพิ่มแสงอีก, แสงสีไม่รบกวน, ระบบแสงสีรอบๆควรปรับระดับ สีแสงไฟฟ้าให้พอ, เราทำมาทีปี เรื่องแสงสว่างไม่เคยมีปัญหาเลย บ้านเป็นเทศบาลมีไฟใช้แล้ว, ให้แก้ไขด้านแสงไฟในปรางค์กู่ และหน้าเวทีการแสดง, การแสดงสวยงามแต่ไฟไม่พอ, ควรปรับปรุงแสงสีเสียงให้ดีกว่านี้อีก, ควรให้ติดไฟรอบๆให้สว่างสวยงาม ในงานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหมจัดเทียนไฟสว่างที่กินอาหาร, ระบบสี เสียงควรมีมากกว่านี้

๘. มัคคุเทศก์น้อย

ลูกหลานสามารถอธิบายประวัติคู่กาสิงห์ได้ดี, มัคคุเทศก์น้อยนำเสนอได้ดี, ลูกหลานสามารถอธิบายประวัติคู่กาสิงห์ได้ดี

๙. การประชาสัมพันธ์

ถ้ามีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมมากกว่านี้ จะเป็นการดีมากเพราะเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์, ควรที่จะทำการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากกว่านี้ ควรมีบัวชิวไว้ตามโรงแรมต่างๆ และสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่านี้ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนได้ทราบมากกว่านี้, อยากเน้นเรื่องป้าย ลูกศรชี้บอกสถานที่ตั้ง

๑๐. สินค้าของที่ระลึก

ควรมีสินค้าหรือร้านค้าจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง หรือโอท็อปวางจำหน่ายแก่ผู้มาเยือน เพราะจะได้เป็นของขวัญหรือของฝากติดตัวกลับบ้าน เป็นการโฆษณาชักชวนให้มาเที่ยวในโอกาสต่อไป, ขอให้ทำของขวัญที่มีความหมายของคู่กาสิงห์ด้วย

๑๑. พิพิธภัณฑสถาน

ชื่นชมในความสามัคคี และรู้จักชาววัฒนธรรมและมรดกพื้นบ้าน

๑๒. การชี้แจงรายรับรายจ่าย

ควรชี้แจงรายได้หรือขาดทุน ชี้แจงให้ชุมชนรับรู้จะเป็นที่พอใจในการเข้าร่วมทุกครั้งที่เป็นที่พอใจ

๑๓. ควรเข้าใจหลักการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกัน

ยึดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเป็นงานของทุกคน ร่วมคิดร่วมทำและร่วมแก้ปัญหา, การท่องเที่ยวต้องพัฒนาให้ครบทุกกระบวนการ, มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ไม่ตกแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด, จัดการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ สืบทอดและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

๑๔. การตักบาตรตอนเช้า

ควรมีการรวมกลุ่มเป็นจุดและตักบาตรร่วมกัน

๑๕. อื่นๆ

มีความเป็นกันเองในการต้อนรับ เป็นอย่างดี และพอใจมาก ได้เห็นการร่วมมือของชุมชนและความสามัคคีของชุมชน, เส้นทางปรับปรุงเล็กน้อย, ตำนานเล่าได้ดีและเข้าใจง่าย

พระธาตุไตรตรึงษ์ เป็นธรรมชาติ

จากผลการประเมินดังกล่าว มีทั้งส่วนที่ยกย่องชมเชย และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการท่องเที่ยวสู่ความเป็นมาตรฐานยิ่งขึ้น ซึ่งจะได้นำไปพัฒนาในโอกาสต่อไปตามโอกาสอันควรและความเหมาะสมต่อไป

๔. การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ครั้งที่ ๔ ค่ายทักษะชีวิต

การเข้าค่ายทักษะชีวิตสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้าน ต่อด้านยาเสพติด เป็นรูปแบบการท่องเที่ยว ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ของบ้านกู่กาสิงห์ ในรูปของการเป็นศูนย์หรือเป็นสถานที่จัดให้มีการเข้าค่ายอบรม นี้เกิดขึ้นจากการประชุมร่วมกันระหว่างคณะนักวิจัยท้องถิ่น ร่วมกับที่ปรึกษาโครงการและตัวแทน ศูนย์ประสานงานการวิจัยท้องถิ่นทุ่งกุลาร้องไห้ ณ ห้องประชุมสำนักงานเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ โดยสาระของการประชุมคือการเตรียมการจัดทดลองกิจกรรมการท่องเที่ยว และได้กล่าวถึงรูปแบบการเข้าค่ายอบรมเด็กเยาวชน ว่าน่าจะเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวเพราะทำให้กระบวนการท่องเที่ยวในชุมชนได้พัฒนาอย่างครบกระบวนการ หลังจากนั้นได้ร่วมกันกำหนดวันและนักเรียนจากโรงเรียนต่างที่จะมาเข้าค่าย โดยจะขอความร่วมมือไปตามโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่

ในครั้งนั้นนายประเสริฐ เสียงสนั่น ซึ่งเป็นตัวแทนศูนย์ประสานงานการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ทุ่งกุลาร้องไห้ ได้ตั้งคำถามโดยไม่ต้องการคำตอบชงนั้น เพื่อให้ไปคิดหาลักษณะเฉพาะของบ้านกู่กาสิงห์ว่าควรเป็นอย่างไร โดยเริ่มฐานความคิดเทียบเคียงใน

กรณีของบ้านวังอ้อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีทรัพยากรเป็นป่าและได้สร้างเส้นทางเดินในป่า พร้อมกับสร้างฐานเรียนรู้ขึ้น

หลังจากนั้น คณะนักวิจัยได้พยายามคิดทบทวนว่าทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชนของบ้านกู่กาสิงห์ว่ามีอะไรสำคัญบ้าง ก็พบว่าหนึ่งมีศูนย์ผ้าไหมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมู่ที่ ๑ สองมีส่วนเกษตรทฤษฎีใหม่ สามมีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน สี่มีโบราณสถาน ซึ่งสามารถนำมาจัดเป็นฐานการเรียนรู้ได้ และนายอำคา แสงงาม ได้เสนอเพิ่มอีกสองฐานเป็นฐานที่ห้าคือฐานวรรณกรรมพื้นบ้าน ฐานที่หกคือฐานการตัดลายกระดาษพื้นบ้าน เพราะในชุมชนมีนักวรรณกรรมพื้นบ้านคือนายเพชร สอนงามที่มีความสามารถแต่เพลง กลอนลำ บทเพลง เป็นที่ยอมรับทั่วไป และมีช่างตัดลายกระดาษพื้นบ้านที่ควรอนุรักษ์

ในที่สุดก็ได้ฐานการเรียนรู้ ๖ ฐานในชุมชน นำไปสู่การตั้งชื่อเป็น “ค่ายทักษะชีวิตสืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน” โดยมีหลักการไม่เน้นเรื่องทฤษฎี แต่จะเน้นเรื่องการปฏิบัติจริง ให้เด็กเยาวชนได้สัมผัสสัมผัสจากเจ้าของภูมิปัญญาโดยตรง

และนับเป็นการโชคดีที่ผู้อำนวยการโรงเรียนทรายทองวิทยา อำเภอโพธาราย จังหวัดร้อยเอ็ดพร้อมคณะครูอาจารย์ และนักเรียน จำนวน ๑๑๐ คน ได้แจ้งความจำนงจะนำนักเรียนมาเข้าค่ายทักษะชีวิต ในวันที่ ๒๑ - ๒๓ เดือนมีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙ รวม ๓ วัน ๒ คืน โดยมาติดต่อเมื่อเย็นของวันที่ ๑๙ เดือนเดียวกัน คณะนักวิจัยมีความต้องการจัดกิจกรรมทดลองการเข้าค่ายอยู่แล้วจึงตอบตกลง ใช้เวลาเตรียมตัวเพียงหนึ่งวัน ทุกสิ่งพร้อมและทับบใจทุกฝ่าย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การทดลองจัดเข้าค่ายทักษะชีวิตเรียนรู้สืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน มีจุดประสงค์เพื่อทดลองจัดกิจกรรมเข้าค่ายทักษะชีวิตเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่นของชาวบ้านกู่กาสิงห์ และเพื่อทดลองแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเพื่อให้ภูมิปัญญาชาวบ้านได้มีประสบการณ์ในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เยาวชน เป็นต้น

๔.๑ นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมตลอดรายการคือ คณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนทรายทองวิทยา อำเภอโพธาราย จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สอบปลายปีเสร็จแล้ว จำนวน ๙๙ และคณะครูจำนวน ๑๑ คน รวมทั้งสิ้น ๑๑๐ คน

๔.๒ งบประมาณ จำนวนทั้งสิ้น ๓๘,๗๕๔ บาท คือโรงเรียนทรายทองวิทยา สนับสนุนจำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบล

กุ๊กกาสิงห์ จำนวน ๑๘,๗๕๔ บาท นอกจากนี้เทศบาลบริการสถานที่คือ อาคารหอประชุม สำหรับจัดกิจกรรม และบริการค่าไฟฟ้าให้ฟรี ตลอดงาน

๔.๓ การจัดการท่องเที่ยวครั้งนี้ เป็นการทดสอบการจัดการท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชนอย่างแท้จริง โดยเป็นการจัดการตามรูปแบบของชาวบ้าน ไม่ได้ยึดติดกับระบบราชการ ทั้งนี้เมื่อได้รับการยืนยันจากโรงเรียนทรายทอง ปรธาณก็จะแจ้งด้วยวาจาให้ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายแหล่งเรียนรู้ ฝ่ายนำเที่ยว ฝ่ายพิธีกรรม ฝ่ายอาหาร ฝ่ายการเงิน และฝ่ายการแสดง ดำเนินการในส่วนที่รับผิดชอบให้ดีที่สุด ซึ่งใช้เวลาเตรียมตัวภายใน ๑ วัน ทุกอย่างก็มีความพร้อมที่จะรับบริการนักท่องเที่ยว

สรุปอย่างไรก็ตาม การทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการท่องเที่ยวครั้งนี้ นับเป็นวิธีการบริหารโดยชาวบ้านโดยตรง และเป็นการบริหารแบบเรียบง่าย ไม่ต้องผ่านกระบวนการออกหนังสือเชิญเข้าร่วมกิจกรรมหรือแต่งตั้งคณะทำงาน โดยแค่ไปบอกกล่าวเป็นภาษาชาวบ้านให้ทราบว่า วันนั้นจะมีนักท่องเที่ยวมาเข้าค่าย ๑๑๐ คน ช่วยดูแลและเตรียมสถานที่ให้เรียบร้อยด้วย

ดังนั้นจึงมีความสะดวกเหมาะสมสำหรับชาวบ้านเป็นอย่างยิ่ง เช่นในด้านการจัดการเมื่อ ปรธาณทราบข้อยืนยันของผู้จะมาเข้าค่ายทักษะ ก็ได้แจ้งให้นายอนันต์ ทอนจอก เป็นผู้เตรียมสถานที่ มอบให้นายเพชร สอนงาม รับผิดชอบกิจกรรมการแสดงดนตรีหมอลำ หรือการฟ้อนรำ นางเพ็ญมาลี คำภูเมือง รับผิดชอบอาหาร นางสอาด สีนาทนาวา รับผิดชอบการเงิน นายดุสิต นาสุข รับผิดชอบ หมอสู่วัฒน เครื่องบายศรีและรถไถนาพาหนะ นางนงเยาว์ สอนงาม ปรธาณแหล่งเรียนรู้ นางศิริพันธ์ เวียงคำ รับผิดชอบประสานงาน เป็นต้น

๔.๔ กิจกรรมการท่องเที่ยว (๓ วัน ๒ คืน)

๔.๔.๑ กิจกรรมวันแรกภาคบ่าย ของวันที่ ๒๑ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช๒๕๔๙ เริ่มเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ๑). คณะวิทยากรให้การต้อนรับคณะนักเรียนและคณะครูที่กุ๊กกาสิงห์ หลังจากนั้นนำเที่ยวกุ๊กกาสิงห์ และกุ๊กกาวิจโดยมีคัคคุเทศก์น้อย โรงเรียนบ้านกุ๊กกาสิงห์
- ๒). นักเรียนทุกคนพร้อมกันที่ดอนปู่ตา วิทยากรบรรยายความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีพื้นบ้าน และทุกคนจุดธูปสักการะเจ้าที่ดอนปู่ตา เพื่อขอความเป็นสิริมงคลในการมาพักอาศัยในชุมชน

๓). เดินทางเข้าบ้านพักโฮมสเตย์ เพื่ออาบน้ำแต่งตัวพักผ่อน และเตรียมตัวมาร่วมงานอาหารพาลังที่กู่กาสิงห์

๔.๔.๒ กิจกรรมภาคกลางคืน มีดังนี้

๑). เมื่อทุกคนพร้อมกันที่หน้าปราสาทกู่กาสิงห์ บริเวณจัดงาน พิธีกรเชิญผู้นำชุมชนกล่าวต้อนรับ ภูมิปัญญาชาวบ้านเล่าประวัติหมู่บ้าน ประเพณีสำคัญของหมู่บ้าน แนะนำผู้นำชุมชน ให้ทราบพอสังเขป

๒). แล้วร่วมกันสวดวิญบายศรีต้อนรับขวัญนักท่องเที่ยว

๓). ทุกคนที่มาร่วมงานรับประทานอาหารพาลัง ที่หน้าปราสาทกู่กาสิงห์ ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมือง ประกอบด้วย แกงปลา บองปลาแดก ซุบหน่อไม้ ลวกผักและแจ่ว เป็นต้น

๔). ชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน จากสภาวัฒนธรรม

๕). เข้าพักผ่อนที่บ้านโฮมสเตย์บ้านพ่อฮักแม่ฮัก

ภาพที่ ๓๘ การสวดวิญบายศรีต้อนรับขวัญนักท่องเที่ยว

ภาพที่ ๓๙ กินข้าวพวงด้วยอาหารพื้นบ้าน

ภาพที่ ๔๐ การแสดงนาฏลีลา ของเยาวชนนักเรียน

ภาพที่ ๔๑ การแสดงหมอลำจากสภาวัฒนธรรมตำบลกู่กาสิงห์

๔.๔.๓ กิจกรรมวันที่สองภาคเช้า เข้าฐานเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีดังนี้

๑). นักเรียนเดินทางมาที่สำนักงานเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ และรับประทานอาหารเช้าเสร็จ วิทยากรชี้แจงการเข้าฐานเรียนรู้ในชุมชน และนักเรียนแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม โดยใช้รถไถนาเล็กเป็นพาหนะเดินทางหมุนเวียนกันไปเรียนรู้ตามฐานภูมิปัญญาชาวบ้าน ดังนี้

ฐานที่ ๑ ฐานผ้าไหมงาม เป็นฐานเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้สัมผัสจริงในการทอผ้าไหม การย้อมสีธรรมชาติ การเลือกซื้อสินค้าผ้าไหมหรือศึกษาลวดลายที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน นับเป็นฐานที่เด็กเยาวชนสนใจมาก ฯลฯ

ฐานที่ ๒ ฐานเกษตรพออยู่พอกิน ผู้เข้าเรียนรู้จะได้สัมผัสกับผู้ประกอบการทำสวนเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงหรือทฤษฎีใหม่ ที่ประสบความสำเร็จ โดยสามารถเลือกรับประทานอาหาร ผลไม้ ทดลองทอดแห กินปลาเผา รวมทั้งใครสนใจเรื่องการเกษตรก็สามารถสอบถามได้

ฐานที่ ๓ พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน เข้าชมผลงานศิลปะพื้นบ้านในอดีตที่ชาวบ้านได้รวบรวมไว้ ณ วัดสว่างอารมณ์กู่ ซึ่งมีสิ่งของที่ใช้อย่างมากมาย เช่น เครื่องจักสาน

ภาชนะดินเผา ผ้าโบราณ หีบเหล็กโบราณ ชั้นหมาก ฯลฯ

ภาพที่ ๔๒ เยาวชนนักเรียนที่เข้าค่ายพักแรมชีวิตกำลังทดลองทอผ้าไหม

ภาพที่ ๔๓ นักเรียนเข้าไปเรียนรู้สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ของนายสม คำมณี

ภาพที่ ๔๔ นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาบ้านกู่กาสิงห์

๔.๔.๔ กิจกรรมภาคบ่าย มีดังนี้

๑). หลังจากรับประทานอาหารเที่ยงที่บริเวณวัดบูรพาทู่น้อยวิทยาการชี้แจง การเข้าฐานเรียนรู้ในบริเวณวัด และนักเรียนแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม นักเรียนเข้าเรียนรู้ตาม ฐานภูมิปัญญาชาวบ้าน ดังนี้

ฐานที่ ๔ วรรณกรรมพื้นบ้าน ซึ่งจะได้พบกับนักวรรณกรรมพื้น บ้านที่มีความรู้ความสามารถในการแต่งผญา แต่งเพลง แต่งกลอนลำพื้นบ้าน รวมทั้งการบอก เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับนิทานก้อมตำนานการเรียกชื่อทุ่งกุลาร้องไห้ ตำนานทุ่งกุลาร้องไห้

ฐานที่ ๕ ฐานศิลปะการตัดลายกระดาษพื้นบ้าน นอกจากจะได้ พบกับ

นิทรรศการผลงานศิลปะพื้นบ้านของนักสร้างผลงานศิลปะพื้นบ้านแล้ว ยังได้ฝึกทดลองตัดลาย ลายจากกระดาษ ซึ่งเป็นลวดลายพื้นบ้านที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมได้อีกด้วย

ฐานที่ ๖ ฐานโบราณสถาน ได้แก่การเรียนรู้เกี่ยวกับโบราณ

สถาน

กู่กาสิงห์ กู่โพนวิจหรือกู่โพนระฆัง โดยเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์และโบราณสถานขอมที่มีอิทธิพลต่อระบบนิเวศในเขตทุ่งกุลาร้องไห้

ภาพที่ ๔๕ เพชร สอนงาม นักวรรณกรรมพื้นบ้าน

ภาพที่ ๔๖ นักเรียนฝึกตัดลายกระดาษจากช่างทองสุข แจ่งสนาม ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ภาพที่ ๔๗ เรียนรู้โบราณสถานขอมกุโพนระฆัง

๔.๔.๕ กิจกรรมภาคกลางคืน มีดังนี้

- ๑). นักเรียนชายแต่งกายสุภาพ นักเรียนหญิงแต่งกายชุดราตรี
เต้นลีลาศ ลงทะเบียนและเต้นลีลาศ ณ หอประชุมเทศบาลตำบลภู่กาสิงห์
- ๒). ชมและร่วมสนุกกับหมอลำชิงขวัญใจวัยรุ่น
- ๓). หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มแสดงกิจกรรมกลุ่ม
- ๔). พิธีจุดเทียนและปิด เวลาประมาณ ๖ ทุ่ม
- ๕). เข้าบ้านพักนอนกับพ่อฮักแม่ฮัก

๔.๔.๖ กิจกรรมในวันทีสาม มีดังนี้

- ๑). ทุกคนรับประทานอาหารเช้าที่บ้านพัก หรือที่โรงอาหาร
- ๒). นักเรียนทุกคนกล่าวแสดงความรู้สึกในโอกาสเข้าค่าย

๓). นักเรียนรับมอบประกาศเกียรติบัตร

๔). พิธีอำลาและเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

๔.๔.๗ การประเมินผลการทดลอง

จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ในรูปแบบการเข้าค่ายทักษะชีวิตสี่สานภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผลการประเมิน ได้ดังนี้

ตารางที่ ๗ แสดงผลการประเมินการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว รอบสี่มวลชน

รายการกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					ความคิดเห็นดี ๆ หรือปรับปรุงอะไรอย่างไร
	ดีมาก	๕	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุงแก้ไข	
	๕	๔	๓	๒	๑	
๑.ตื่นตาตื่นใจกับกูโพนระฆัง, กูโพนวิจิ	๓๑	๓๓	๕	-	-	
๒.สบายใจเมื่อได้ไหว้ดอนปู่ตา	๔๖	๒๓	-	-	-	
๓.ประทับใจในกิจกรรมกินข้าวพาลง	๕๖	๑๑	-	-	-	
๔.ปัญหาเดินทางจากบ้านพักไปค่าย	๒๐	๒๖	๑๘	๑	๔	
๕.ได้รับความรู้ใหม่ๆ ที่ศูนย์ผ้าไหม	๒๘	๓๘	๓	๑	-	
๖.ชอบกิจกรรมที่สวนเกษตรมาก	๓๕	๓๑	๒	-	-	
๗.สาระที่พิพิธภัณฑสถานน่าสนใจมาก	๒๘	๓๘	๓	-	-	
๘.ชอบการตัดลวดลายกระดาษมาก	๓๔	๒๘	๖	-	-	
๙.ฉันต้องการฝึกเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยว	๒๔	๓๐	๑๒	๓	-	
๑๐.พอใจกับการเรียนรู้จากภูมิปัญญา	๓๗	๒๙	๒	๑	-	
๑๑.วิทยากรมีความรู้ความสามารถ	๔๗	๒๑	๑	-	-	
๑๒.ความรู้ที่ได้รับจะนำไปใช้ได้จริง	๓๖	๓๐	๓	-	-	
๑๓.มีความสุขในการเข้าค่ายครั้งนี้	๕๗	๑๐	๒	-	-	

ความคิดเห็น.....

จากตาราง จากการประเมินผลการทดลองจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ในรูปแบบค่าย
 ทักษะชีวิตสืบสานภูมิปัญญาชาวบ้าน ต่อต้านยาเสพติด โดยการให้ตอบแบบสอบถามตาม
 ระดับความคิดเห็น ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ ปรับปรุง จำนวน ๑๓ รายการ ในภาพ
 รวมพบว่า

เยาวชนนักเรียนที่เข้าค่ายส่วนมากตอบอยู่ในระดับดีมากและดี ส่วนประเด็นที่ระดับ
 ความคิดเห็นว่าดีมาก นักเรียนพอใจมากที่สุดเรียงจากมากไปหาน้อยจำนวน ๕ รายการคือมี
 ความสุขในการเข้าค่ายวันนี้ ประทับใจในการกินข้าวพาลง วิทยากรมีความรู้ความสามารถ
 สบายใจเมื่อไหว้ตอนปูตา พอใจกับการเรียนรู้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน

ส่วนระดับความคิดเห็นพอใช้ ที่นักเรียนให้ความสำคัญเรียงจากมากไปหาน้อย ๕
 รายการคือ ได้รับความรู้ใหม่ๆ ที่ศูนย์ผ้าไหม สาระที่พิพิธภัณฑน์น่าสนใจมา ตื่นตาตื่นใจ
 กับกูโพนวิจและกูโพนระฆัง ชอบกิจกรรมที่สวนเกษตรมาก จำต้องการฝึกเป็นมัดคู่เทศก์นำ
 เที่ยว

นอกจากนี้ ในแบบสอบถามความคิดเห็น ได้เปิดช่องทางให้ผู้ตอบได้แสดงความคิด
 เห็นแบบปลายเปิดโดยอิสระ โดยตั้งคำถามไว้ ในแต่ละประเด็นที่แสดงความคิดเห็น ๑๓
 ประเด็นว่ามีความคิดเห็น ว่าควรทำอย่างไร และความคิดเห็นอื่นๆ ผลการตอบคำถามมีดังนี้

ผลการแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

๑. กลุ่มแสดงความพอใจในการเข้าค่ายแต่ไม่บอกเหตุผล

ดี, ดีจัง, ดีใจจัง, ดีแล้วค่ะ

๒. กลุ่มต้องการให้จัดอีกครึ่ง

อยากให้ทำอย่างนี้อีกครับ, น่าจะจัดการเข้าค่ายแบบนี้อีก, อยากจะมาอีกใน
 ครั้งต่อไป, ควรมีอีกต่อไป, ควรมีอีกต่อไปทุกปี, อยากให้จัดทุกๆ ปี, อยากให้จัดต่อไปอีก, ดี
 ชอบ เอาอีก, การเข้าค่ายครั้งนี้ดีมากครับผม

๓. กลุ่มให้กำลังใจผู้จัดงาน

พอใจและทำให้ดีนะครับ, ขอขอบคุณมากครับ, ดีจังค่ะ ขอขอบคุณมากๆ ที่พามาหา
ประสบการณ์ใหม่ๆ

๔. กลุ่มความคิดห่วงน้อง

อยากมีกิจกรรมให้น้องๆ มาก, อยากให้น้องๆ รุ่นต่อไปสัมผัสผัสการเข้าค่ายแบบ
นี้

๕. กลุ่มอยากกลับมาเที่ยวอีก

ถ้ามีโอกาสอยากกลับมาเยี่ยมที่ภู่กาสิงห์อีกครั้งหนึ่ง, ถ้ามีโอกาสจะกลับมาเที่ยว
ที่นี่ ชอบมากค่ะ, อยากมาอีกเพราะสนุกสนานมากเลยคะ โดยเฉพาะข้าวพาล้าง

๖.กลุ่มได้ความรู้นำไปใช้

ขอขอบคุณอย่างมากที่ให้ความสะดวกสบายต่อพวกหนู พวกหนูประทับใจและ
ภูมิใจมาก มีความสุขมากที่ได้เข้าร่วมทุกกิจกรรม เราสัญญาว่าจะนำเอาไปเผยแพร่แน่นอนคะ

๗.กลุ่มอื่นๆ

อยากให้มีกิจกรรมอย่างนี้อีกมากมาก ถ้าพัฒนาต่อไปเรื่อยๆ สถานที่ที่อวง
เที่ยวนี้ ก็จะมีคนมาเที่ยวอีกมากมายคะ, สถานที่แห่งนี้ว่าจะทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอินไทย
แลนด์

ผลการประเมินของโรงเรียนทรายทอง

ในการประเมินผลการเข้าค่ายครั้งนี้ โรงเรียนทรายทองวิทยา อำเภอโพธาราม
จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดทำแบบประเมิน เพื่อทราบความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนในการเข้าค่าย
ทักษะชีวิต ซึ่งผลการประเมินมีดังนี้

สรุปผลการประเมินกิจกรรมค่ายทักษะชีวิต

ครั้งที่ ๔' ปีการศึกษา ๒๕๔๘

โรงเรียนทรายทองวิทยา อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด

๒๑ - ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

.....

ในการประเมินครั้งนี้ คณะกรรมการประเมินได้ประเมินในรูปแบบการสัมภาษณ์นัก
เรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดผลการประเมิน ดังนี้

๑.ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

๑.๑ วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

๑.๒ เพศ ชาย ๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๑ หญิง ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๖๙ รวมทั้งสิ้น ๕๘ คน

๑.๓ ชั้นเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๑ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๖๒
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๒ จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ

๒๐.๖๙

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖/๓ จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๙

๒. เนื้อหาการสัมภาษณ์

ตารางที่ ๘ แสดงความถี่ของการให้สัมภาษณ์ต่อคำถามข้อที่ ๑ ถามว่า นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรที่โรงเรียนจัดกิจกรรมค่ายทักษะชีวิต ให้นักเรียนในปี

ลำดับที่	คำตอบ	ความถี่
๑	รู้สึกตื่นเต้นดีใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	๓๐
๒	ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน	๑๙
๓	ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม แต่พอเข้าร่วมกิจกรรมก็รู้ว่าเป็นกิจกรรมที่ดี	๙

จากตารางที่ ๑ พบว่าคำตอบที่มีความถี่สูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ รู้สึกตื่นเต้นดีใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม, ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน, ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม แต่พอเข้าร่วมกิจกรรมก็รู้ว่าเป็นกิจกรรมที่ดี

ตารางที่ ๒ แสดงความถี่ของการให้สัมภาษณ์ต่อคำถามข้อที่ ๒ ถามว่า นักเรียนได้เข้าพัก Home Stay กับครอบครัวของใครและโปรดเขียนแสดงความรู้สึกต่อครอบครัวที่พักออาศัยด้วย

ลำดับที่	คำตอบ	ความถี่
๑	ให้การต้อนรับเป็นอย่างดีและอำนวยความสะดวกทุกอย่าง	๑๖
๒	ครอบครัวที่พักออาศัยด้วยเป็นคนจิตใจดีงาม ได้รู้จักการทำงานของครอบครัว	๑๐
๓	รู้สึกประทับใจมาก	๑๕
๔	พุดคุยด้วยเป็นอย่างดีและมีความสุขกับครอบครัวที่อาศัยอยู่ด้วย	๙

จากตารางที่ ๒ พบว่าคำตอบที่มีความถี่สูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ ให้การต้อนรับ เป็นอย่างดีและอำนวยความสะดวกทุกอย่าง, ครอบครัวที่พักอาศัยด้วยเป็นคนจิตใจดีงาม ได้รู้จักการทำงานของครอบครัว, รู้สึกประทับใจมาก

ตารางที่ ๓ แสดงความถี่ของการให้สัมภาษณ์ต่อคำถามข้อที่ ๓ Gamvathajit กรรมการ เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านที่นักเรียนเข้าชม นักเรียนประทับใจศูนย์การเรียนรู้ใดมากที่สุด

ลำดับที่	คำตอบ	ความถี่
๑	สวนเกษตรทฤษฎีใหม่	๒๐
๒	การตัดลายบั้งไฟ	๑๐
๓	ผ้าไหมมัดหมี่	๙
๔	ประทับใจทุกศูนย์การเรียนรู้	๗
๕	มัดคุเทศก์น้อย	๖
๖	แต่งเพลง เล่านิทาน	๓

จากตารางที่ ๓ พบว่าคำตอบที่มีความถี่สูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ สวนเกษตรทฤษฎีใหม่, การตัดลายบั้งไฟ, ผ้าไหมมัดหมี่

ตารางที่ ๔ แสดงความถี่ของการให้สัมภาษณ์ต่อคำถามข้อที่ ๓ Gamvathajit กรรมการ ร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ นักเรียนคิดว่าเกิดประโยชน์ในการที่จะนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ในอนาคตอย่างไรบ้าง

ลำดับที่	คำตอบ	ความถี่
๑	นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๒๙
๒	เป็นประโยชน์มากที่ได้ฝึกการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น	๒๔
๓	จะนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาชุมชน	๕

จากตารางที่ ๔ พบว่าคำตอบที่มีความถี่สูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน, เป็นประโยชน์มากที่ได้ฝึกการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่น, จะนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาชุมชน

ตารางที่ ๕ แสดงความถี่ของการให้สัมภาษณ์ต่อคำถามข้อที่ ๓ ถามว่านักเรียนโปรดให้คำแนะนำว่าในปีการศึกษาต่อไป (๒๕๔๙) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมค่ายทักษะชีวิตในรูปแบบใดให้กับรุ่นน้อง

ลำดับที่	คำตอบ	ความถี่
๑	จัดรูปแบบเดิมและควรจัดต่อไปเพราะสนุกมาก	๓๘
๒	ควรจัดให้แปลกใหม่ทุกปีจะได้ไม่ซ้ำซากจำเจ	๖
๓	ควรจัดให้มีกิจกรรมในเวลากลางวันให้หลากหลายมากกว่านี้	๕
๔	จัดให้กระชับรัดกุมและเตรียมการล่วงหน้าให้พร้อม	๓
๕	แล้วแต่คณะครูจะเห็นเหมาะสม	๒
๖	จัดแบบใดก็ได้ที่ไม่เข้มงวดเกินไป	๑

จากตารางที่ ๕ พบว่าคำตอบที่มีความถี่สูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ จัดรูปแบบเดิมและควรจัดต่อไปเพราะสนุกมาก, ควรจัดให้แปลกใหม่ทุกปีจะได้ไม่ซ้ำซากจำเจ, ควรจัดให้มีกิจกรรมในเวลากลางวันให้หลากหลายมากกว่านี้

ตารางที่ ๖ แสดงความถี่ของการให้สัมภาษณ์ต่อคำถามข้อที่ ๓ ถามว่านักเรียนมีความประทับใจอะไรบ้างในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายทักษะชีวิตในครั้งนี้

ลำดับที่	คำตอบ	ความถี่
๑	ประทับใจทุกกิจกรรมที่เข้าร่วม	๒๓
๒	ประทับใจโบราณสถานกุ๊กกาสิงห์ ที่มีความสวยงามแบบโบราณ	๗
๓	ประทับใจในพิธีการต้อนรับของชาวกุ๊กกาสิงห์ที่มีการแสดงการฟ้อนรำเล่าเรื่องความเป็นมาของปรางค์กู่	๖
๔	ประทับใจในตัวคุณพ่อคุณแม่สมมุติที่อาศัยอยู่ด้วย	๖
๕	ประทับใจในบ้านพักที่จัดให้เข้าอยู่อาศัย	๕
๖	การเกษตรทฤษฎีใหม่	๔
๗	ความเป็นกันเองและความมีน้ำใจของชาวกุ๊กกาสิงห์	๓

๘	การตัดสายบั้งไฟ	๓
๙	กิจกรรมโฮมสเตย์ ซึ่งในอำเภอโพธารามไม่มีกิจกรรมแบบนี้	๒
๑๐	กิจกรรมเต้นลีลาศ	๒
๑๑	ประทับใจในฐานะต่างๆ เช่น มัคคุเทศก์น้อย ศิลปะพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้าน	๒
๑๒	ประทับใจในเรื่องอาหาร	๑
๑๓	ประทับใจในการจัดให้มีการรับประทานอาหารในมือแรกที่พวกเราไปถึง	๑
๑๔	วิทยากรที่ให้ความรู้	๑

จากตารางที่ ๖ พบว่าคำตอบที่มีความถี่สูงสุด ๓ ลำดับแรกได้แก่ ประทับใจทุกกิจกรรมที่เข้าร่วม, ประทับใจโบราณสถานกู่กาสิงห์ ที่มีความสวยงามแบบโบราณ, ประทับใจในพิธีการต้อนรับของชาวกู่กาสิงห์ที่มีการแสดงการต้อนรับ

เส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

เครือข่ายการท่องเที่ยวระดับพื้นที่ มีดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์เป็นผู้ประสานงาน หมายเลขโทรศัพท์ ๔๕๗๘๘๑๒ ซึ่งจะได้ประสานไปยังพื้นที่คือ คณะกรรมการหมู่บ้านหรือที่วัดไตรตรึงษ์บ้านต๋องต๋อน โรงเรียนจตุรคามพัฒนา วัดม่วยศรีไพรวรรณ บ้านม่วย เป็นต้น

๒. เครือข่ายเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ซึ่งประสานงานไปที่สำนักงานเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๔๓ ๖๓๒๐๖๙ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ คือนางจันทร์ทิพย์ นาสุข ทั้งในและนอกในเวลาราชการ เพื่อที่จะประสานไปยังสถานที่รองรับนักท่องเที่ยว ตามจุดต่างๆ ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดสว่างอารมณ์ กู่ สวนเกษตรพออยู่พอกิน มัคคุเทศก์น้อย โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ช่างตัดลายกระดาษพื้นบ้าน นักวรรณกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น

๓. เครือข่ายองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว ซึ่งต้องประสานไปที่สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว หมายเลขโทรศัพท์ ๐๔๓ ๖๓๒๐๖๙ ทั้งในและนอกเวลาราชการ เพื่อที่จะประสานไปแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ คือ มัคคุเทศก์นำเที่ยวโรงเรียนบ้านเมืองบัว องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว กลุ่มแม่บ้านบ้านเมืองบัว เป็นต้น

บทบาทหน้าที่บริการของเครือข่าย มีหน้าที่ดังนี้

๑. จัดสถานที่มีโต๊ะเก้าอี้ ทางเดินที่ ตามความเหมาะสม
๒. บริการน้ำดื่ม โดยองค์การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์
๓. จัดวิทยากรพื้นบ้านไว้บรรยายให้ ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
๔. อาจจัดนักดนตรี นักร้อง พื้นบ้านไว้บริการตามความเหมาะสม
๕. อาจมีดอกไม้หรือพวงมาลัยมอบให้กับคณะนักท่องเที่ยว ตามโอกาสอันเหมาะสม

เส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับภาคอีสาน ที่สามารถนำมาจัดทำเป็นเส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนบ้านกู่กาสิงห์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ข้อที่ ๓ มีดังนี้

๑. เส้นทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

๑.๑ เส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมขอม เหมาะสำหรับนักเรียน นิสิตนักศึกษาที่สนใจเข้ามาทัศนศึกษาโบราณสถานขอมที่มีต่อระบบนิเวศทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งมีเส้นทาง ดังนี้

- ๑.๑.๑ เข้าสู่บ้านม่วยแล้วไปถนนคูขาด ทิศตะวันตกบ้านโพนพะอุง
- ๑.๑.๒ ฟังการบรรยายเรื่องราวตำนานและวิถีชีวิตชาวบ้านกับถนนคูขาด
- ๑.๑.๓ ข้ามลำน้ำเสียวที่แพร่ม้าด้านกู่กาสิงห์ เดินทางด้วยรถสองแถว
- ๑.๑.๔ เข้าชมภูโพนระฆัง อโรคยาศาล พระเจ้าชัยวรมันที่ ๗
- ๑.๑.๕ เข้าชมภูโพนวิจ ศาสนสถานศาสนาฮินดู
- ๑.๑.๕ เข้าชมกู่กาสิงห์ สร้างตามคติศาสนาฮินดู ไศวนิกาย
- ๑.๑.๖ เดินทางไปตามถนนโบราณ เข้าเยี่ยมชมสระแก กิณปลาเผา ฟังหมอลำพื้นบ้านและวิถีชีวิตชาวทุ่งกุลาร้องไห้
- ๑.๑.๗ เข้าชมโพนขึ้นก ฟังเรื่องราวตำนานทุ่งกุลาร้องไห้
- ๑.๑.๘ เข้าสู่ชุมชนเพื่อร่วมกิจกรรมพาลง

๑.๒ เส้นทางศึกษาวิถีชีวิตในชุมชน เหมาะสำหรับกลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา

กลุ่มแม่บ้านหรือส่วนราชการ ที่มาศึกษาดูงานในชุมชน ซึ่งมีเส้นทางดังนี้

- ๑.๒.๑ ถึงศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยว ฟังบรรยายและชมผ้าไหมคุณภาพ

- ๑.๒.๒ เข้าชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ทุ่งกุลาร้องไห้
- ๑.๒.๓ เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดสว่างอารมณ์กุ
- ๑.๒.๔ รับประทานอาหารที่วัดบูรพาภิราม
- ๑.๑.๕ เข้าชมฐานการตัดลายกระดาษพื้นบ้าน
- ๑.๑.๕ เข้าชมกุ๊กกาสิงห์
- ๑.๑.๖ เข้าเยี่ยมชมฐานวรรณกรรมพื้นบ้าน

๒. เส้นทางท่องเที่ยวระดับตำบล มีเส้นทางท่องเที่ยว ดังนี้

- ๒.๑ เริ่มต้นคือไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุ พระธาตุไตรตรึงษ์ วัดไตรตรึง บ้านตองด่อน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลกุ๊กกาสิงห์
- ๒.๒ เข้าชมอุทยานการศึกษาป่าอนุรักษ์ โรงเรียนจตุรคามพัฒนา
- ๒.๓ แล้วเข้าไปนมัสการและชมพระพุทธรูปไม้ วัดบ้านม่วงศรีโพธิ์วรรณ
- ๒.๔ ชมและเลือกซื้อผ้าไหมคุณภาพดีที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- ๒.๕ ชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ทุ่งกุลาร้องไห้
- ๒.๖ เข้าชมพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านวัดสว่างอารมณ์กุ
- ๒.๗ แล้วจึงชม กุ๊กกาสิงห์ กุ๊กกาสิงห์ และ กุ๊กกาสิงห์

๓. เส้นทางท่องเที่ยวระดับอำเภอ มีเส้นทาง ดังนี้

- ๓.๑ เริ่มต้นออกเดินทางจากที่ว่าการอำเภอเกษตรวิสัย
- ๓.๒ เข้าชมสุสานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเมืองบัว ชมกุ๊กกาเมืองบัว
- ๓.๓ แล้วเลือกซื้อผ้าไหม ที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการเกษตร บ้าน กุ๊กกาสิงห์
- ๓.๔ เดินทางไปชมโบราณสถานกุ๊กกาสิงห์ กุ๊กกาสิงห์ และกุ๊กกาสิงห์ ตามลำดับ
- ๓.๕ แล้วจึงไปชมกุ๊กกาสิงห์ อำเภอสุวรรณภูมิ

๒. เส้นทางท่องเที่ยวระดับจังหวัด เมื่อพิจารณาเส้นทางท่องเที่ยวของ จังหวัด

ร้อยเอ็ด จากยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดร้อยเอ็ด จะพบว่ามี 2 เส้นทางคือเส้นทางด้าน
ทิศเหนือ และเส้นทางด้านทิศใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

๒.๑ เส้นทางสายใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

๒.๑.๑ เริ่มออกเดินทางที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดในช่วงเช้า

๒.๑.๒ ชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ อำเภอจตุรพักตรพิมาน

๒.๑.๓ ชมผ้าไหมงาม ที่อำเภอปทุมรัตน์

๒.๑.๔ ชมเมืองโบราณ สุสานก่อนประวัติศาสตร์ บ้านเมืองบัวอำเภอ

เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๑.๕ เดินทางมาที่บ้านกู่กาสิงห์ และศูนย์ผ้าไหมบ้านกู่กาสิงห์

๒.๑.๖ และเข้าชมกู่กาสิงห์ กุโพนวิจ ที่บ้านกู่กาสิงห์

๒.๑.๗ เข้าพักโฮมสเตย์ กินข้าวแดงชมการแสดง ศิลปวัฒนธรรมหอม

๒.๑.๘ ตื่นเช้าเดินทางเข้าชมพระธาตุโมกคลารณ์ อำเภอสุวรรณภูมิ ต่อ

ไปเป็นกู่พระโกนา อำเภอสุวรรณภูมิ

๒.๑.๙ ไปชมพระธาตุปอพันชั้นแล้วเดินทางกลับไปอำเภอเมือง จังหวัด

ร้อยเอ็ด

๒.๒ เส้นทางสายเหนือของจังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

๒.๒.๑ เริ่มขึ้นที่บึงปลาญชัย แล้วเดินทางออกไปทางอำเภอโพนทอง

๒.๒.๒ ไปเยี่ยมชมเขตห้ามล่าสัตว์ฯ ชมสวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันออก

เจียงเหนือ ชมผาน้ำทิพย์ และพระมหาธาตุเจดีย์ ที่อำเภอหนองพอก

๒.๒.๓ แล้วผ่านไปชมกลุ่มผลิตผ้าไหม บ้านห้วยหลิม อำเภอเสลภูมิ

๒.๒.๔ เข้าเยี่ยมชมวัดป่าโนนสวรรค์ กิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง

๒.๒.๕ แล้วกลับมานั่งรถรางชมเมืองร้อยเอ็ด

๓. เส้นทางท่องเที่ยวอีสานตอนกลาง ที่เชื่อมโยงเข้าสู่จังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

๓.๑ เส้นทางจังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคามและกาฬสินธุ์ เป็นเส้นทางที่สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขต ๓ จังหวัดขอนแก่น ได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในเขตอีสานตอนกลาง โดยเชิญนักท่องเที่ยวผู้ซึ่งเป็นบริษัทชั้นนำของประเทศประมาณ ๒๕ บริษัทมาเที่ยวคือ

๓.๑.๑ เบื้องต้นนักท่องเที่ยวจะมาพักนอนที่มูลนิธิประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้

๓.๑.๒ ตื่นขึ้นไปชมกุฎพระโกนา อำเภอสุวรรณภูมิ

๓.๑.๓ แล้วไปดูโรงสีข้างมะลิที่อำเภอโพธิ์ชัย

๓.๑.๔ กลับมารถผ่านทุ่ง ชมทัศนียภาพของทุ่งกุลาร้องไห้

๓.๑.๕ เข้าชมโบราณสถานที่ถูกกาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย

๓.๒ เส้นทางร้อยแก่นสาร เป็นเส้นทางตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด ตามโครงการพุทธมณฑลอีสานเชื่อมโยงเส้นทางสายไหมสู่เมืองโบราณ เรียกว่า "ร้อยแก่นสาร" ซึ่งมีเส้นทางท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๔๘ ดังนี้

๓.๒.๑ เส้นทางในจังหวัดขอนแก่น มีรายการเดินทาง ดังนี้

- ๑). เริ่มเดินทางจากโรงแรมขอนแก่นโฮเต็ลไปอำเภอบ้านไผ่
- ๒). ไปเยี่ยมชมกลุ่มทอผ้าไหมอำเภอนบพ
- ๓). เส้นทางผ่านกล้วยไม้ข้างกระและหมู่บ้านเต่าอำเภอมัญจาคีรี
- ๔). ไปชมที่ไดโนเสาร์ที่อำเภอกุเวียง
- ๕). แล้วเดินทางต่อไปชมหินข้างสี อำเภอบ้านฝาง
- ๖). ชมเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภอบุขารัตน์
- ๗). ชมหมู่บ้านจุงจาง อำเภอน้ำพอง
- ๘). และสุดท้ายชมพระธาตุขามแก่น ดังแผนที่เดินทางต่อไปนี้

๓.๒.๒ เส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

- ๑). เริ่มต้นจากสถาบันวิจัยศิลป์และวัฒนธรรมอีสาน
- ๒). ออกเดินทางไปชมบึงกุยซึ่งถือเป็นสระคืออีสาน และชมวนอุทยานโกสัมพี อำเภอกุสุมาลย์

๓). แวะชมและเลือกซื้อสินค้าส่งออกบ้าน(OTOP)

๔). แวะเยี่ยมชมกลุ่มผ้าไหมบ้านกุตรัง กิ่งอำเภอกุตรัง และรับประทานอาหารเที่ยว

๕). แล้วเข้ามัสการพระธาตุนาดูน อำเภอนาดูน

๖). และในที่สุดก็เข้าพักโฮมสเตย์ที่บ้านหนองเหล่า ตำบลประชาพัฒนา อำเภอวาปีปทุม

เส้นทางเข้าถึงบ้านกู่กาสิงห์

อย่างไรก็ตาม จากที่ตั้งของบ้านกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดสามารถเดินทางเข้าถึงโดยสะดวกหลายเส้นทาง ดังนี้

๑. เส้นทางสู่อินโดจีน ผ่านไปอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ก็สามารถไปถึง จังหวัดมุกดาหารโดยสะดวก

๒. นอกจากนี้หากนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาจากจังหวัดนครราชสีมา ก็สามารถมาที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งที่ตั้งของบ้านกู่กาสิงห์ห่างจากที่ตั้งอำเภอเกษตรวิสัย ๑๗ กิโลเมตร

๓. อีกเส้นทางหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับเส้นทางประวัติศาสตร์ขอม คือเส้นทางจากบ้านกู่กาสิงห์ ไปอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผ่านทุ่งกุลาร้องไห้ ไปอำเภอท่าตูมจังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น

แนวทางและแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านกู่กาสิงห์

ตารางที่ ๙ แสดงแนวทางและแผนงานพัฒนาการท่องเที่ยว บ้านกู่กาสิงห์

ที่	โครงการ	ความสำคัญ	งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
๑.	จัดทำบั้งไฟโบราณ	เป็นการอนุรักษ์การ เอ้บั้งไฟด้วยลาย โบราณ และสร้าง จุดขายและเสริม ศักยภาพการท่องเที่ยว	๔๐,๐๐๐	สภาวัฒนธรรมตำบลกู่กาสิงห์	ปี ๒๕๕๕ ๐
๒.	๒. จัดซื้อเครื่องดนตรี แซกโซโฟน และ ออร์แกน	อนุรักษ์สืบทอดเผย แพร่ หมอลำชุมชน	๔๐,๐๐๐	เทศบาล	ปี ๒๕๕๕ ๐
๓.	๓. การสำรวจเส้นทาง ท่องเที่ยวประวัติ ศาสตร์ขอมที่มีต่อภูมิ นิเวศทุ่งกุลาร้องไห้	สร้างจุดขายและเผย แพร่ศักยภาพการ ท่องเที่ยวกับสื่อ มวลชน ครูนักเขียน	๓๐,๐๐๐	ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว และเทศบาล	ปี ๒๕๕๐
๔.	๔. การจัดทำแผนที่ ท่องเที่ยวชุมชนบ้านกู่ กาสิงห์	ประชาสัมพันธ์ให้นัก ท่องเที่ยวและคนทั่วไป ทราบแหล่งท่องเที่ยว	๕๐,๐๐๐	เทศบาล	ปี ๒๕๕๐
๕.	๕. คู่มือการท่องเที่ยวบ้าน กู่กาสิงห์	ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว	๕๐,๐๐๐	เทศบาล	ปี ๒๕๕๐
๖.	๖. การจัดทำแผ่นพับท่องเที่ยว บ้านกู่กาสิงห์	ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว	๕๐,๐๐๐	เทศบาล	ปี ๒๕๕๐
๗.	๗. การจัดหาตลาด เพื่อ นำคนเข้ามาเที่ยวกู่กา สิงห์	เพิ่มรายได้	๕,๐๐๐	ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	ปี ๒๕๕๐

ที่	โครงการ	ความสำคัญ	งบ ประมาณ	หน่วยงานรับ ผิดชอบ	หมาย เหตุ
๘.	การเปิดหลุมขุดค้นทางโบราณคดีทั้งที่สาธารณะและส่วนบุคคล	เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว	๕๐๐,๐๐๐	สำนักโบราณคดีร้อยเอ็ด, เทศบาล	๒๕๕๐ ปี
๙.	จัดอบรมการเสริมสวยเบื้องต้น	ลดต้นทุนในการแสดงพ็อนรำ หรือการรำในงานบุญบั้งไฟทุกปี	๓๐,๐๐๐	เทศบาล	ปี ๒๕๕๐
๑๐.	การรักษาความสะอาดในหมู่บ้านกู่กาสิงห์ ดอกไม้สวย	บ้านเมืองสะอาดน่าเที่ยว	๕๐,๐๐๐	เทศบาล	ปี๒๕๕๐
๑๑.	จัดทำประประตู่สู่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาตร์และวิถีชีวิตของชาวทุ่งกุลาร้องไห้ที่หลัก ๕๔	สร้างเอกลักษณ์บนเส้นทางเป็นจุดขายแหล่งท่องเที่ยวด้วย	๕๐๐,๐๐๐	เทศบาล	ปี ๒๕๕๐
๑๒.	ป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	คนเข้าใจไปมาได้สะดวก	๔๐,๐๐๐	เทศบาล	๒๕๕๐
๑๓.	แผนที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้าน เป็นแผ่นเหล็กพร้อมเสาเหล็ก	เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน	๕๐,๐๐๐	เทศบาล	ปี ๒๕๕๐
๑๔.	จัดตั้งศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยว		๕๐,๐๐๐	เทศบาล	๕๐,ปี ๒๕๕๐
๑๕.	การจัดทำแผ่นโปรสเตอร์แสดงนิทรรศการถาวร เกี่ยวกับผ้าไหม	เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน	๔๐,๐๐๐	เทศบาลและชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	ปี ๒๕๔๙

	สวนเกษตรพิพิธภัณฑ์			เที่ยว	
ที่	โครงการ	ความสำคัญ	งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
๑๖.	จัดทำถวัล้พัฒนธรรม สัญจร	เพื่อส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยว	๕๐๐.๐๐๐	เทศบาล	ปี ๒๕๕๙
๑๗.	การพัฒนาหมู่บ้าน แสดงวิถีชีวิตการทำนา	เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตทุ่งกุลาร้องไห้	๕๐๐,๐๐๐	เทศบาล	๒๕๕๐

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย รูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมตามศักยภาพของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

สรุปผลการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย คือเพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว และกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรมของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวได้ เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการจัดท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของชาวบ้านกู่กาสิงห์ และเพื่อศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยวในระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัดและระดับภาคอีสาน ที่สามารถนำมาจัดทำเป็นเส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว เสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย ด้านพื้นที่ ได้แก่ หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๕ หมู่บ้าน ซึ่งประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มาจากหมู่บ้านต่างๆ ในเขตเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มเป้าหมายจัดกิจกรรมท่องเที่ยว คือกำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, สมาชิกสภาเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์, กลุ่มเยาวชนบ้านกู่กาสิงห์, กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่, ชมรมมัคคุเทศก์น้อย, กลุ่มนักร้องพื้นบ้าน, กลุ่มหมอลำและนักร้อง, กลุ่มเพื่อนรำและศิลปะ การแสดง, กลุ่มพิธีกรรม, กลุ่มช่างหัตถกรรม, กลุ่มรถไถนา, คณะครูและนักเรียน ส่วนเนื้อหาที่ศึกษาคือ ทรัพยากรท่องเที่ยว กิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเส้นทางเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยว ใช้เวลาในการศึกษาวิจัย ๑ ปี กับ ๕ เดือน ๒๓ วัน

วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ การประชุมพัฒนาโครงการ ประชุมชี้แจงโครงการกับผู้นำชุมชน และกลุ่มเป้าหมาย เดินทางออกเก็บข้อมูลภาคสนาม ทั้งเอกสารและสัมภาษณ์ สังเกต บันทึกภาพ และจดบันทึกอย่างเป็นระบบ แล้วคณะนักวิจัย ประชุมวิเคราะห์สรุปข้อมูล และนำเสนอ

ต่อเวทีประชุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เดินทางไปทัศนศึกษาการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จัดประชุมศึกษาศักยภาพตนเอง กำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวตามศักยภาพตนเอง และทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ๔ ครั้ง แล้วประเมินผลการดำเนินงาน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้ประชุมวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จัดทำกำหนดเก็บข้อมูลแต่ละหมู่บ้าน กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหาการเก็บข้อมูลและตัวบุคคลที่จะให้ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ สังเกต จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๐๘ คน เบื้องต้นสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านและพื้นที่ใกล้เคียงรอบหมู่บ้าน ส่วนข้อมูลเอกสารได้สืบค้นเอกสารที่มีในหมู่บ้านและเดินทางไปเก็บรวบรวมเอกสารจาก สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น และเอกสารจากการเข้าประชุมสัมมนาตามที่ศูนย์ประสานงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่นจัดขึ้น แล้วนำมาสรุปข้อมูลเพื่อแนวทางการพัฒนาต่อไป

ทรัพยากรการท่องเที่ยว และกิจกรรมทางสังคมวัฒนธรรม

๑. ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว มีดังนี้

๑.๑ ด้านประวัติศาสตร์ มีโบราณสถานขอม ๓ หลัง ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน คือ

๑.๑.๑ กู่กาสิงห์ สร้างขึ้นตามคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย โดยนับถือพระศิวะเป็นเทพเจ้าสูงสุด เป็นศิลปะแบบบาปวน อายุราวปีพุทธศักราช ๑๕๕๐ - ๑๖๓๐

๑.๑.๒ กู่โพนวิจสันนิษฐานได้ว่าในเบื้องต้นอาจเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางศาสนาฮินดู ลัทธิไวษณพนิกาย แต่ภายหลังได้เปลี่ยนมาเป็นเทวสถานพระศิวะ

๑.๑.๓ อโรคยาศาลกู่โพนระฆังเป็นโบราณสถานขอมศิลปะแบบบาปวน มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๘ สร้างขึ้นตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ลัทธิมหายาน

ทั้งนี้กู่กาสิงห์ กู่โพนวิจ ได้รับการบูรณะเสร็จเรียบร้อยแล้ว ส่วนกู่โพนระฆังอยู่ระหว่างการขุดค้ำยันและวิเคราะห์รูปแบบสถาปัตยกรรม

นอกจากนี้พื้นที่รอบนอกใกล้เคียงหมู่บ้านทางด้านทิศใต้ปรากฏมีถนนโบราณยาวประมาณ ๑๐ กิโลเมตรไปจดสระแกซึ่งเป็นสระขุดโบราณ ส่วนทางทิศเหนือของหมู่บ้านพบถนนโบราณเรียกว่าถนนคูขาด เป็นถนนคันดินขนาดใหญ่ ออกจาก บริเวณกู่โพนระฆังผ่านลำแม่น้ำเสียวใหญ่ขึ้นไปจดเนินดินทางทิศตะวันตกบ้านโพนพะอุง อำเภอสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นทำนบกั้นน้ำโบราณ ในส่วนนี้ยังไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปอนุรักษ์เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แต่ประการใด

๑.๒ ด้านธรรมชาติ มีดังนี้

๑.๒.๑ พุงกุลาร่องไห้ ซึ่งมีตำนานเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนมายาวนานหลายพันปี แม้มีสภาพเปลี่ยนไปแต่ชื่อและความเป็นมายังเป็นจุดขายได้ดี โดยเฉพาะการพัฒนาเป็นแหล่งผลิตข้าวหอมมะลิที่มีชื่อระดับโลก

๑.๒.๒ โพนซึก ตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของบ้านกู่กาสิงห์ มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับ

ตำนานของพุงกุลาร่องไห้ โดยฟอสซิลหอยหินปูนมีอายุประมาณ ๒ ล้านปี เป็นหลักฐานทางธรณีวิทยาให้เห็นว่าบริเวณทุ่งแห่งนี้เคยเป็นทะเลมาก่อน

๑.๒.๓ แม่น้ำเสียวใหญ่ ถือว่าเป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์สายสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนมาตั้งแต่สมัยขอมจนถึงปัจจุบัน และเป็นเส้นทางทางแพรวัฒนธรรมขอมเข้าสู่พุงกุลาร่องไห้

๑.๓ ด้านสังคมวัฒนธรรม

๑.๓.๑ งานประเพณีของหมู่บ้าน ชาวบ้านกู่กาสิงห์ยึดถือประเพณีการทำบุญตามฮีต ๑๒ เหมือนกับชาวอีสาน และยังคงความเป็นวิถีชีวิตแบบชาวบ้านในชนบททั่วไป และงานบุญที่เทศบาลสนับสนุนงบประมาณ มีดังนี้

- ๑). งานสงฆ์บูชาเทพหรืองานสงกรานต์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อบวงสรวงบูชาดวงวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ เพื่อขอฝนให้ตกตามฤดูกาล
- ๒). งานประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นงานประเพณีท้องถิ่น ที่จัดขึ้นเพื่อบวงสรวงบูชาขอฟ้าฝนจากทวารักษ์บ้านเมือง ซึ่งเป็นงานสำคัญของหมู่บ้านที่จัดอย่างเอิกเกริกทุกปี
- ๓). งานลอยกระทง เพื่อบูชาคุณขอแหล่งน้ำในชุมชน จัดขึ้นประมาณกลางเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

๑.๓.๒ กิจกรรมทางสังคม ได้แก่

- ๑). การแข่งขันฟุตบอลกู่กาสิงห์คัพ จัดขึ้นบริเวณสนามฟุตบอลโรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๓๐ เมษายน ของทุกปี ซึ่งมีคณะนักฟุตบอลทั้งจากตำบล อำเภอ จังหวัดต่างๆ ส่งเข้าแข่งขันทุกปี
- ๒). งานเทศกาลกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม เป็นงานท่องเที่ยวเชิงการเกษตร จัดขึ้นช่วงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี และจัดเป็นงานประจำปี เน้นตอนข้าวกำลังออกรวง
- ๓). ชมรมมัคคุเทศก์น้อย โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ที่จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวโบราณสถานนำเที่ยว เพื่อเป็นจุดขายการท่องเที่ยว

๔). กลุ่มแม่บ้านทอผ้าไหม ซึ่งได้รับมาตรฐานจาก สำนักงานมาตรฐาน
ผลิตภัณฑ์

อุตสาหกรรม มาตรฐานที่ ๑๗(๑) ๒๕๔๖ ปีพุทธศักราช ๒๕๔๗ ได้รับการคัดสรรเป็นผลิต
ภัณฑ์ระดับ ๔ ดาว ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย

๕). โรงสีข้าวกล้อง ของกลุ่มเกษตรกรทำนาข้าวเพื่อผลิตข้าวกล้อง
จำหน่ายเป็นสินค้า จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวทั่วไป

๑.๓.๓ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ได้แก่

๑). สาขาการเกษตรและทำมาหากิน มีกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่และ
กลุ่มเกษตรผสมผสานลุ่มแม่น้ำเสียว ที่ทำไร่นาสวนผสมประสบความสำเร็จและให้บริการเป็น
แหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาและคนทั่วไป

๒). วรรณกรรมพื้นบ้าน มีนักวรรณกรรมพื้นบ้านที่มีความสามารถแต่งเพลง
หมอลำ บทเพลง เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เช่นนายเพชร สอนงาม นายอุทัย บัวแก้ว เป็นต้น

๓). สาขาหัตถกรรมพื้นบ้าน ชาวบ้านมีฝีมือผลิตผ้าไหมทุกครัวเรือน ยัง
มีช่างตัดลายกระดาษพื้นบ้าน ช่างแกะสลักหิน เช่น นายทองสุข แจ่มสนาม เป็นต้น

๔). สาขาประวัติศาสตร์และโบราณคดี โดยผู้นำชุมชนที่รอบรู้ด้าน
ประวัติพัฒนาการหมู่บ้าน และยังมีมัคคุเทศก์น้อย ที่เรียนรู้เรื่องราวโบราณสถานนำมา บอก
เล่าสู่นักท่องเที่ยว

๕). สาขาศาสนาและพิธีกรรม โดยมีผู้รอบรู้ในเรื่องประเพณีพิธีกรรมของ
หมู่บ้าน บุคลากรสำคัญ ดังนี้ คือนายโพธิ์ วาสนาม นายถนอม พลอาสา เป็นต้น

๖). สาขาอาหารและโภชนาการ มีกลุ่มแม่บ้านที่รับบริการจัดทำอาหาร
ในงานเทศกาลต่างๆ เช่นงานบุญกฐิน งานบุญบวช เป็นต้น

๗). แพทย์แผนไทยและสมุนไพร ในหมู่บ้านมีผู้นำชุมชนที่สนใจในเรื่อง
สมุนไพรและมีประสบการณ์ เช่น นายทอง สอนงาม นางทวี เป็นต้น

๘). สาขาธุรกิจและสวัสดิการชุมชน นำองค์ความรู้มาบริหารจัดการท่องเที่ยว
ในชุมชน กติกาในการกำหนดราคาสินค้า มีจรรยาวัณ ทัศนังห์ นางมาลัย อ ราบุรี
นางประครอง สีหินขาว นางสอาด เวียงคำ ฯลฯ

๙). กีฬาและการละเล่นพื้นบ้านมีบุคลากรดังนี้ นำมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว
เที่ยวได้ บุคคลสำคัญคือ นายดุสิต นาสุข นายบุญโฮม สีหาวงษ์ นายเข้มชาติ สังกะสิงห์
เป็นต้น

๑๐. ดนตรีและศิลปะการแสดง มีบุคลากรที่มีความสามารถเล่นดนตรี ประเภทพิณ แคน ซอ ตีกลองได้ตั้งวงดนตรีที่บ้านไว้จัดแสดงให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลาย ศิลปะการแสดงทั้งการร้องลำหรือพ็อนรำในชุมชน มีนายอุทัย บัวแก้วเป็นหัวหน้า

๑๑). ด้านสิ่งแวดล้อม มีนายเสถียร ม่วงสายเป็นประธาน มีหน้าที่กำกับดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน เพื่อดูแลสภาพแวดล้อมของชุมชนให้มีความสะอาดสวยงาม เหมาะสำหรับเป็นชุมชนแห่งการนำท่องเที่ยว

รูปแบบกิจกรรมและการบริหารจัดการจัดท่องเที่ยว

๑. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว มีดังนี้

๑.๑ แบบไปกลับไม่พักค้างคืน มี ๓ ลักษณะคือ

๑.๑.๑ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาจร ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาเยี่ยมชมโบราณสถานกุฎกาสิงห์ตามอรัยาศัย ซึ่งไม่ได้แจ้งล่วงหน้าและไม่มีการจัดระบบใดๆ รองรับ

๑.๑.๒ กลุ่มเข้ามาทัศนศึกษา โดยทั่วไปจะเป็นกลุ่มนักเรียน นิสิตและนักศึกษาหรือบุคคลทั่วไป ซึ่งจะเข้ามาศึกษาเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ขอม มักจะมาเป็นคณะและมีการประสานงานกับโรงเรียนให้นำมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวโบราณ

๑.๑.๓ กลุ่มเข้ามาทัศนศึกษาและดูงาน ซึ่งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่สนใจต่อศึกษาดูงานการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้าน และชมโบราณสถาน ซึ่งกลุ่มนี้จะมีการประสานงานกับพื้นที่และมีกำหนดการที่ชัดเจน

๑.๒ รูปแบบพักค้างคืน ที่บ้านกุฎกาสิงห์ มีบ้านพักโฮมสเตย์ไว้บริการจำนวน ๓๐ หลัง และมีบ้านพักรีสอร์ทที่สวนเกษตร จำนวน ๒ หลัง ซึ่งมีกิจกรรมมี ๒ ลักษณะด้วยกันคือ

๑.๒.๑ การเข้ามาของนักท่องเที่ยวทั่วไป ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในช่วงงานท่องเที่ยวประจำปี “งานกินข้าวทุ่งฯ นุ่งผ้าไหม” กำหนด ๑ คืน ๒ วัน มีกิจกรรมดังนี้

๑). การจัดทำอาหารที่บ้าน มีหลายรูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ ๑๐ แสดงการจัดทำอาหารพื้นบ้านในโอกาสต่างๆ

ที่	รายการอาหารพื้นบ้านรสแซบ น้ำสนใจ	การจัดทำอาหารพื้นเมือง								รวม	หมายเหตุ
		รอบของชาวบ้าน		รอบของจังหวัด		รอบสื่อมวลชน		รอบนักเรียน (ค่ายทักษะ)			
		อาหารเที่ยง	อาหารพาดง	อาหารเที่ยง	อาหารพาดง	อาหารเที่ยง	อาหารพาดง	อาหารเที่ยง	อาหารพาดง		
๑	ข้าวเหนียว		✓		✓		✓	✓			
๒	ข้าวสวย	✓		✓							
๓	ข้าวกล้อง					✓					
๔	ต้มปลาใส่ไข่ มดแดง		✓								
๕	ต้มปลา	✓		✓		✓					
๖	ต้มปลาใส่ผัก ตั่ว						✓				
๗	แกงปลา				✓						
๘	นึ่งปลา				✓		✓		✓		
๙	ปลาเผา	✓	✓	✓							
๑๐	ย่างปลา					✓					
๑๑	ทอดปลา							✓	✓		
๑๒	ทอดตักแตน						✓		✓		
๑๓	ทอดจิ้งหรีด				✓						
๑๔	ชุบหน่อไม้		✓		✓		✓				
๑๕	ส้มตำ	✓		✓		✓		✓	✓		
๑๖	ปลาแดกบอง		✓		✓		✓	✓			
๑๗	แจ่ว					✓					
๑๘	แจ่วพริกสด		✓		✓						

ที่	รายการอาหาร พื้นบ้าน รสแซบ น้ำสน ใจ	การจัดทำอาหารพื้นเมือง								รวม	หมายเหตุ
		รอบของ ชาวบ้าน		รอบของ จังหวัด		รอบสื่อ มวลชน		รอบนักเรียน (ค่ายทักษะ)			
		อาหารเที่ยง	อาหารพาดแลง	อาหารเที่ยง	อาหารพาดแลง	อาหารเที่ยง	อาหารพาดแลง	อาหารเที่ยง	อาหารพาดแลง		
๑	ข้าวเหนียว		✓		✓		✓	✓			
๑๙	น้ำพริก								✓		
๒๐	น้ำพริกปลาร้า						✓				
๒๑	ลวกผัก		✓		✓			✓	✓		
๒๒	เบียร์		✓				✓				
๒๓	น้ำอัดลม		✓		✓		✓		✓		
๒๔	น้ำเปล่า	✓	✓	✓	✓		✓		✓		

๒). กิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเดินทางออกจากจังหวัดร้อยเอ็ด แวะเข้านมัสการพระธาตุไตรตรึงษ์ บ้านตองต้อน เยี่ยมชมสวนป่าโรงเรียนจตุรคามพัฒนา นมัสการพระพุทธรูปไม้วัดบ้านม่วงศรีไพรวัลย์ มารับประทานอาหารเที่ยงที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่บ้านกู่กาสิงห์ ฟังบรรยายสรุปการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้าน ชมกระบวนการผลิตผ้าไหมและเลือกซื้อสินค้า ไปชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ เข้าบ้านพักอาบน้ำแร่ต่างตัว กินข้าวแดงและชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่กู่กาสิงห์ เข้าพักผ่อนสัมผัสวิถีชีวิตในชุมชน ตื่นเช้าทำบุญตักบาตรแล้วอำลาและเดินทางกลับบ้านโดยสวัสดิภาพ

๓). กิจกรรมการแสดง บนเวทีหน้าปราสาทกู่กาสิงห์ในงานท่องเที่ยวประจำปี “งานกินข้าวทุ่งฯ นุ่งผ้าไหม” มีกระบวนการกิจกรรมการแสดงต่อไปนี้ สามารถบรรยายการแสดงได้ตามความเหมาะสมแก่ลักษณะของงาน ดังนี้

-นายกเทศมนตรีกล่าวรายงาน ประธานกล่าวเปิดงาน

-การรำรับขวัญทำนองฟ้าสีคราม โดยคุณอุทัย บัวแก้ว

-ดนตรีบรรเลงเปิดวง ๕ นาที

พระศิระ

- กล่าวนำถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ขอม และคาถาบูชา
- การแสดงตำนานการสร้างกู่กาสิงห์ หรือตำนานทุ่งกุลาร้องไห้
- ขบวนแห่เจ้าเมือง มเหสี นางสนม เสนา และทหาร เดินขึ้นเวที
- รำนาฏลีลา กู่กาสิงห์ การรำสงฆ์บูชาเทพ ฟ้อนเซิ้งบั้งไฟ รำชุด

สัมมาชีพ เป็นต้น

-ศิลปะการตีกลองยาว

-ชมดนตรีและหมอลำสภาวัฒนธรรมตำบลกู่กาสิงห์

๓). การจัดทำอาหารพื้นบ้าน ดังต่อไปนี้

๑.๒.๒ การเข้าค่ายทักษะชีวิตสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้าน

ต่อต้านยาเสพติด ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ของบ้านกู่กาสิงห์ ในรูปของการเป็นศูนย์หรือเป็นสถานที่จัดให้มีการเข้าค่ายอบรมด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน กำหนด ๓ วัน ๒ คืน มีกิจกรรม ๒ ลักษณะคือ

๑). **กิจกรรมทั่วไป** เป็นการกินข้าวพาดแลง ชมการแสดงทางด้าน ศิลปวัฒนธรรม ชมหมอลำ หมอลำซิ่ง กิจกรรมการแสดงของนักเรียน บายศรีสู่ขวัญ ฟัง เทศน์ ให้อวดอนปุตตา เป็นต้น

๒). **การเข้าฐานเรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน จำนวน ๖ ฐาน**คือ หนึ่งฐานผ้าไหม สองฐานสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ สามฐานพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน สี่ฐานโบราณสถาน (กู่กาสิงห์ กู่โพนวิจ กู่โพนระฆัง) ห้าฐานวรรณกรรมพื้นบ้าน หกฐานการตัดลายกระดาษ ซึ่งไม่เน้นเรื่องทฤษฎี แต่จะเน้นเรื่องการปฏิบัติจริง ให้เด็กเยาวชนได้สัมผัสซึมซับ จากเจ้าของภูมิปัญญาโดยตรง

๒. รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีดังนี้

๒.๑ คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว

เพื่อให้การจัดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ได้ จัดตั้งเป็นชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ เข้ามาเป็นเจ้าภาพดูแลพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และให้มีคณะกรรมการ ๓ ดังนี้

๒.๑.๑ **คณะกรรมการที่ปรึกษา** ประกอบไปด้วย กรรมการโดยตำแหน่ง คือนายกเทศมนตรี เทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ ปลัดเทศบาล ปลัดองค์

การบริหารส่วนตำบลกู่กาสิงห์ สมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

๒.๑.๒ **คณะกรรมการอำนวยการ** ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการท่องเที่ยว
โดยชุมชน ประกอบด้วย กรรมการ จำนวน ๒๒ - ๒๕ คน ดังนี้

๑).	กรรมการโดยตำแหน่ง กำนันและผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน ๕ คน
๒).	คัดเลือกจากประธานกลุ่มแม่บ้าน	จำนวน ๕ คน
๓).	คัดเลือกหรือเลือกตั้งหัวหน้าฝ่ายงาน	จำนวน ๑๓ คน

๒.๑.๓ **คณะทำงานฝ่ายต่างๆ** จำนวน ๑๓ คณะ ดังนี้

๑).	คณะกรรมการฝ่ายการพินิจ	จำนวน ๒๐ คน
๒).	คณะกรรมการฝ่ายกลองยาว	จำนวน ๑๓ คน
๓).	คณะกรรมการฝ่ายนักดนตรี	จำนวน ๑๓ คน
๔).	คณะกรรมการฝ่ายนักร้องและหมอลำ	จำนวน ๑๐ คน
๕).	คณะกรรมการฝ่ายสถานที่	จำนวน ๑๐ คน
๖).	คณะกรรมการฝ่ายบ้านพัก	จำนวน ๓๐ คน
๗).	คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	จำนวน ๒ คน
๘).	คณะกรรมการฝ่ายจัดทำอาหาร	จำนวน
		๑๐ คน
๙).	คณะกรรมการฝ่ายสินค้าและรายได้	จำนวน ๕ คน
๑๐).	คณะกรรมการฝ่ายพิธีกรรมสุขวัญ	จำนวน ๕ คน
๑๑).	คณะกรรมการฝ่ายการเงิน	จำนวน ๓ คน
๑๒).	คณะกรรมการฝ่ายนำเที่ยว / สถิติ	จำนวน ๑๐ คน
๑๓).	คณะกรรมการฝ่ายแหล่งเรียนรู้	จำนวน ๑๒ คน

๒.๒ โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยว

๒.๒.๑ การจัดการท่องเที่ยวโดยเทศบาล จะใช้ในโอกาสจัดงานท่องเที่ยวประจำปี เช่น งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม โดยเทศบาลเป็นศูนย์กลางในการจัดการ และร่วมกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ ดังโครงสร้างการจัดการ ดังนี้

โครงสร้างการบริหารการท่องเที่ยว งานเทศกาลท่องเที่ยวประจำปี

“งานกินข้าวทุ่งๆ นุ่งผ้าไหม”

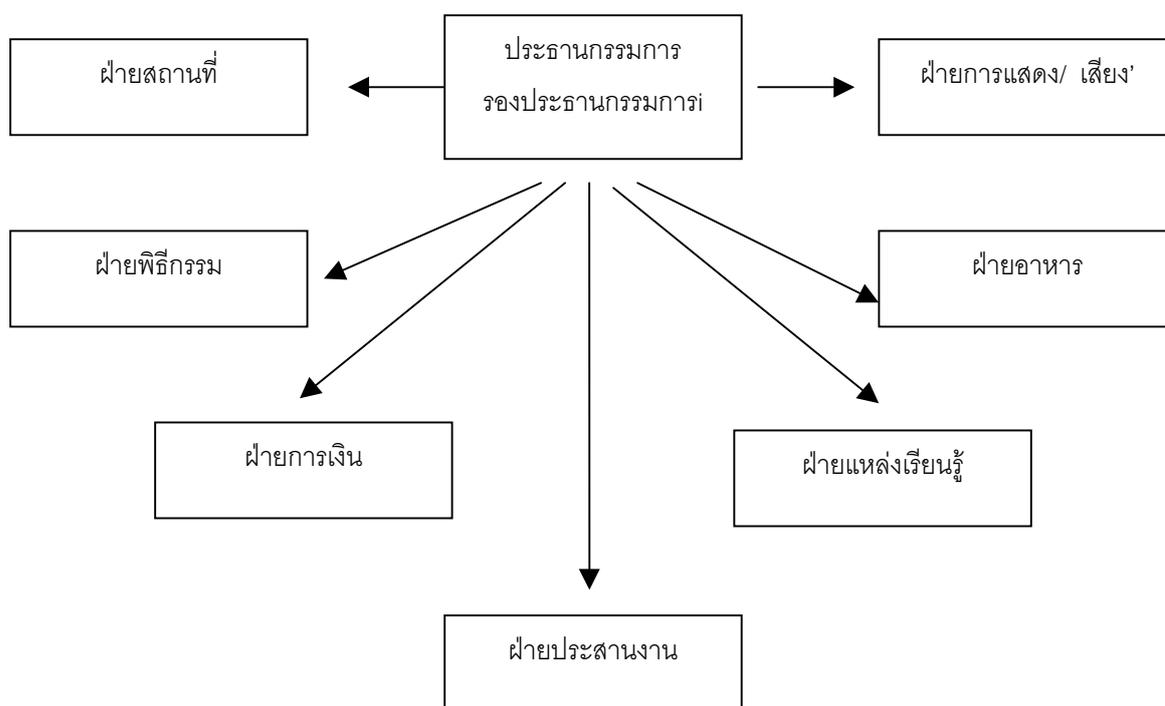
(ร่วมกันระหว่างเทศบาลตำบลภูเก้าสิงห์และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลภูเก้าสิงห์

)

๒.๒.๒ รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบที่ชาวบ้านดำเนินการ และไม่ยึดติดกับระบบราชการ แต่ก็สามารถประสานกับส่วนราชการหรือกลุ่มต่างๆ มาทำงานร่วมกันได้ ดังแผนผังการจัดการดังนี้

แผนผังการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการในรูปแบบนี้ เป็นการดำเนินงานโดยชาวบ้านเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะใช้วิธีการบอกเล่าให้ผู้รับผิดชอบงานในฝ่ายต่างๆ ก็จะได้รับมอบหมายตามกำหนดเวลา รวมทั้งประสานส่วนราชการให้เข้าร่วมตามความเหมาะสม ส่วนรายการแสดงก็สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

๒.๓ แนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีดังนี้

๒.๓.๑ ถือว่าการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหรือเป็นกิจกรรมหนึ่งในการพัฒนาสังคมวัฒนธรรมของชุมชน

๒.๓.๒ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการคิดวางแผน ลงมือแก้ปัญหา ร่วมกันทั้งภาครัฐเอกชน และส่วนราชการในพื้นที่

๒.๓.๓ หากพอจะมีรายได้บ้าง ควรมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรม โดยให้นึกเสียว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมทางสังคมของชาวบ้านภูกาสิงห์

๒.๓.๔ กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้คนได้มาเรียนรู้งานร่วมกัน มีความรัก สามัคคีร่วมกัน เกิดความภาคภูมิใจและรักท้องถิ่นร่วมกัน

๒.๓.๕ เงินรายได้จากการท่องเที่ยวไม่ใช่ประเด็นที่ชี้ถึงความสำเร็จของการท่องเที่ยวเสมอไป แต่ก็เหมือนน้ำหล่อเลี้ยงที่หล่อให้คนทำงาน หัวใจสำคัญคือความพึงพอใจ ของลูกค้าที่มาใช้บริการ

๒.๔ กระบวนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีดังนี้

๒.๔.๑ การให้กรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการอำนวยการ ฝ่ายงานต่าง ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมเพื่อเตรียมงานต้อนรับนักท่องเที่ยว ว่าคณะใด จะมาถึงเมื่อไร มาอย่างไร งบประมาณเท่าใด และแต่ละฝ่ายจะมีหน้าที่ต้อนรับตามบทบาทหน้าที่อย่างไร เป็นต้น

๒.๔.๒ แต่ละฝ่ายงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามกำลังความสามารถ เพื่อบริการลูกค้าให้ดี เกิดความประทับใจและมีความสุขในการมาเที่ยว

๒.๔.๓ หากมีอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติงาน ขอให้แต่ละฝ่ายช่วยกันแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยให้คิดเสียว่าเป็นปัญหาของทุกคน และต้องช่วยกันแก้ปัญหา นั้น เพื่อให้ภาพงานท่องเที่ยวของบ้านเราออกมาดี เกิดความประทับใจในลูกค้า

๒.๔.๔ สมาชิกหรือแต่ละฝ่ายร่วมประเมินผลการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนว่ามีสิ่งใดที่ทำได้แล้วร่วมภาคภูมิใจ และมีส่วนใดยังไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

๒.๔.๕ เมื่องานเสร็จทุกครั้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีหน้าที่รับผิดชอบ เก็บรักษาสิ่งของของฝ่ายที่ตนเองรับผิดชอบให้แล้วเสร็จ สะอาดเรียบร้อย

๒.๔.๖ แต่ละฝ่ายหรือส่วนบุคคล ร่วมรับผลประโยชน์อันพึงมีพึงได้ตามความเหมาะสม

๒.๔.๗ การดำเนินงานบางครั้งไม่จำเป็นต้องออกเป็นคำสั่ง เพียงแต่ประธาน หรือผู้แทนแจ้งให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานก็สามารถดำเนินงานให้เสร็จตามเป้าหมายได้

๒.๕ กติกาในการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

๒.๕.๑ ห้ามเคลื่อนย้ายโบราณวัตถุ ทั้งกลางแจ้งและในบริเวณพิพิธภัณฑ

- ๒.๕.๒ ห้ามส่งเสียงดัง หรือวิ่งเล่นในโบราณสถาน
- ๒.๕.๓ ห้ามขีดเขียนข้อความใดๆ บนโบราณวัตถุหรือโบราณสถาน
- ๒.๕.๔ นักท่องเที่ยวควรเคารพสถานที่ และประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- ๒.๕.๕ ไม่ควรป้อนปายบนโบราณสถาน

๒.๖ อัตราค่าบริการท่องเที่ยว

๒.๖.๑ ค่าบริการท่องเที่ยว

- ๑). ค่าอาหาร ๕๐ บาทต่อคนต่อคาบ
- ๒). ค่าที่พัก ๕๐ บาทต่อคนต่อคืน

๒.๖.๒ ค่าบริการอื่นตามความประสงค์

- ๑). การพื่อนำนาฏลีลาภู่กาสิงห์ จำนวน ๑,๕๐๐ บาท
- ๒). ชุดการพื่อนำบุญบังไฟ จำนวน ๑,๐๐๐ บาท
- ๓). ชุดการพื่อนำส้มมาชีพ จำนวน ๑๐,๐๐ บาท
- ๔). ชุดแสดงการตีกลองยาว จำนวน ๑,๐๐๐ บาท
- ๕). วงดนตรีพื้นบ้าน จำนวน ๑,๕๐๐ บาท
- ๖). ค่าเหมารถไถนาพาหนะ จำนวน ๕๐๐ บาท
- ๗). ค่าวิทยากรฐานเรียนรู้ จำนวน ๖๐๐ บาท
- ๘). ค่ามัคคุเทศก์นำเที่ยวต่อสถานที่ จำนวน ๑๐๐ บาท
- ๙). ค่าสถานที่และค่าไฟ เทศบาลบริการให้ฟรี

หมายเหตุ อัตราค่าบริการสามารถปรับลดหรือเพิ่มได้ตามความเหมาะสม

๒.๗ แนวปฏิบัติผู้มีความประสงค์จะเข้ามาเที่ยวและพักโฮมสเตย์

- ๒.๗.๑ ผู้เข้ามาท่องเที่ยวต้องยืนยันที่จะมาท่องเที่ยวหรือเข้าค่าย
อาจในรูปแบบหนังสือชัดเจน เชื่อถือได้
- ๒.๗.๒ ผู้มาท่องเที่ยวหรือมาเข้าค่าย ต้องแจ้งความประสงค์ล่วงหน้า เพื่อให้คณะกรรมการมีเวลาเตรียมตัวจัดการเรื่องต่างๆได้ทันการ
- ๒.๗.๓ ควรโอนเงินเข้าบัญชีเป็นหลักฐานล่วงหน้าประมาณ ร้อย
ละ ๓๐ หรือ ๕๐ ตามความเหมาะสม

เส้นทางเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

๑. เครือข่ายการท่องเที่ยวระดับพื้นที่ มีดังนี้

เพื่อให้การประสานการจัดการในระดับพื้นที่ มีเครือข่ายจัดการท่องเที่ยวที่เป็นเอกภาพและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยกัน จึงได้ร่วมกันกำหนดและจัดตั้งเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ขึ้น ๓ แห่งเพื่อทำหน้าที่ประสานงานในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

เทศบาลตำบลกุกาสิงห์ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๔๓ ๕๔๖๑๑๘ องค์การบริหารส่วนตำบลกุกาสิงห์ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๔๓ ๔๗๓๖๓ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองบัว ๐๔๓ ๐๔๓ ๕๘๙๔๓๔

บทบาทหน้าที่บริการของเครือข่าย มีหน้าที่จัดสถานที่มีโต๊ะเก้าอี้ ทางเดินที่ บริการน้ำดื่ม จัดหาวิทยากรพื้นบ้านไว้บรรยายให้ ความรู้แก่นักท่องเที่ยว หรืออาจจัดหานักดนตรี นักร้อง พื้นบ้านไว้บริการตามความเหมาะสม หรืออาจมีดอกไม้หรือพวงมาลัยมอบให้กับคณะนักท่องเที่ยว

๓. เส้นทางเครือข่ายการท่องเที่ยว มีดังนี้

๓.๑ เส้นทางท่องเที่ยวระดับหมู่บ้าน มี ๒ เส้นทางคือ เส้นทางศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมขอม เหมาะสำหรับนักเรียนนิสิตนักศึกษาที่สนใจเข้ามาทัศนศึกษาโบราณสถานขอม และเส้นทางศึกษาวิถีชีวิตในชุมชน เหมาะสำหรับกลุ่มนักเรียน นิสิตนักศึกษา กลุ่มแม่บ้านหรือส่วนราชการ ที่มาศึกษาดูงานในชุมชน ซึ่งมีเส้นทางดังนี้

๒.๒ เส้นทางท่องเที่ยวระดับตำบล เริ่มที่นมัสการพระบรมสารีริกธาตุ พระธาตุไตรตรึงษ์ วัดไตรตรึง บ้านตองต้อน แล้วมาชมป่าอนุรักษ์ โรงเรียนจตุรคามพัฒนานมัสการและชมพระพุทธรูปไม้ วัดบ้านม่วยศรีไพรวัลย์ แล้วเข้ามาชมโบราณสถานกุกาสิงห์

๒.๓ เส้นทางท่องเที่ยวระดับอำเภอ เริ่มต้นออกเดินทางจากที่ว่าการอำเภอ เกษตรวิสัย เข้าชมสุสานสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านเมืองบัว ชมภูเมืองบัว ที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการเกษตร บ้านกุกาสิงห์

๒.๔. เส้นทางท่องเที่ยวระดับจังหวัด คือเริ่มที่อำเภอเมืองมาอำเภอจตุรพักตรพิมาน แล้วมาที่อำเภอปทุมรัตนชมผ้าไหม ชมเมืองโบราณบ้านเมืองบัวอำเภอเกษตรวิสัย เดินทางมาชมโบราณสถานขอมที่บ้านกู่กาสิงห์ ไปนมัสการพระธาตุโมกคลารณ์ ไปเป็นกู่พระโกนา อำเภอสุวรรณภูมิ ไปชมพระธาตุบ่อพันขันแล้วเดินทางกลับไปอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๕ เส้นทางภาคอีสานเชื่อมโยงสู่อินโดจีน ในส่วนของกลุ่มจังหวัดในอีสานตอนกลางคือจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ดถือว่าเป็นประตูอินโดจีน ซึ่งถ้าพิจารณาเส้นทางออกจากที่ตั้งของบ้านกู่กาสิงห์เข้าไปที่อำเภอเกษตรวิสัย ผ่านไปอำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอเสลภูมิ ไปอำเภอลือเมฆา จังหวัดยโสธร แล้วจึงไปที่อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร ก็จะเข้าสู่อินโดจีน

อภิปรายผล

การจัดทำงานวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามศักยภาพของชาวบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดครั้งนี้เป็นการดำเนินงานวิจัยและพัฒนา ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลในพื้นที่ทั้งภาครัฐและเอกชน คือสมาชิกสภาเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มอาชีพ ครูและนักเรียน เยาวชน นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากเกษตรอำเภอเกษตรวิสัย เกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานส่งเสริมกีฬานันทนาการและการท่องเที่ยว จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นอย่างดีในการเข้าร่วมกิจกรรมทอดธงจัดท่องเที่ยว โดยคณะนักวิจัยได้ประสานแต่ละฝ่ายให้เข้ามาเรียนรู้สภาพปัญหาโดยรวมของหมู่บ้าน เมื่อเกิดความตระหนักแล้วจึงร่วมกันวางแผนการดำเนินงานแก้ปัญหาไปที่ละตอน ซึ่งที่ผ่านมาต่างได้รับความร่วมมือด้วยดีจากทุกฝ่าย

ยอมรับตามความเป็นจริงว่าการทำงานกับคนหลายฝ่าย รวมทั้งสถานการณ์เวลาไม่เอื้อต่อการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็ทำให้เกิดความท้อถอย มีความรู้สึกว่าได้แต่ยออยู่บ้าง แต่ความคิดอย่างนี้ก็เกิดขึ้นเพียงระยะหนึ่งเท่านั้น เพราะเป้าหมายภารกิจอันยิ่งใหญ่ก็คือการพัฒนาการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์ให้เกิดความเข้มแข็งยั่งยืน ยังเป็นสิ่งที่ท้าทาย

อย่างไรก็ตาม ภาวะความหืดหุดเดียวเกิดอยู่ในช่วงหนึ่งเท่านั้น อันเป็นสาเหตุมาจากภาระการประจำของแต่ละคนในครอบครัว และยังมีภาระงานทางสังคมซ้ำซ้อนอีก เช่น ต้องไปประชุมฟังการชี้แจงข้อราชการที่อำเภอ จังหวัด กลุ่มแม่บ้านต้องจัดทำบัญชีเงินล้าน ต้องไปอบรมตามพันธกรณีกับส่วนราชการทั้งต้องไปทำบุญในงานบุญมหากฐิน งานบวช งานแต่งงาน

ของเพื่อนบ้านญาติมิตรในหมู่บ้าน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้หลายท่านจึงไม่ได้มาร่วมประชุม แต่ก็ยังดีก่อนไปงานบุญยังได้มาลงชื่อที่บัญชีและขอตัวไปทำบุญตามประเพณีของสังคม และที่สำคัญเมื่อถึงเวลาทดลองจัดกิจกรรมท่องเที่ยวท่านก็มาช่วยงานอย่างเต็มที่จนงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เทศบาลตำบลกุฎกาสิงห์ โดยนายกเทศมนตรี เทศมนตรีและปลัดเทศบาลตำบลกุฎกาสิงห์พร้อมคณะ คูเหมือนจะมีความเข้าใจและตระหนักในภารกิจการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาตลอด จะเห็นได้จากเวลาที่ผ่านไป คณะนักวิจัยและชมรมเข้าไปเสนอแผนงานที่จะดำเนินการจัดทดลองกิจกรรมท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ก็ได้รับการสนับสนุนทั้ง แรงใจ กำลังคนและงบประมาณอย่างเต็มที่ ดังการจัดทดลองกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนครั้งล่าสุด เทศบาลได้ตั้งงบประมาณไว้ ๕๐,๐๐๐ บาท เมื่อเสนอเสนอแผนงานไป เทศบาลได้อนุมัติงบประมาณเพิ่มอีก จำนวน ๕๐,๕๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๐๕,๕๐๐ บาท

ในส่วนของแม่บ้านก็ถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการช่วยกันขับเคลื่อนงานท่องเที่ยวมาตลอด การจัดหาอาหาร การต้อนรับ การเก็บสิ่งของเครื่องใช้เมื่องานเสร็จไม่มีใดๆ บกพร่อง เป็นต้น โดยเฉพาะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เมื่อท่านติดภารกิจก็ยังจัดคนมาทำหน้าที่แทน ยังผลให้การดำเนินต่อเนื่องราบรื่นด้วยดี

ซึ่งทั้งนี้คณะนักวิจัยและชาวบ้านกุฎกาสิงห์ ต่างคาดหวังว่าจะพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้มีศักยภาพมีความเข้มแข็ง เพราะเป็นงานมีเกียรติสร้างความภาคภูมิใจให้กับหมู่บ้านโดยทั่วหน้า และอาจก่อให้เกิดรายได้ในอนาคตนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขในอนาคต

งานวิจัยสอดคล้องเชื่อมโยงขัดแย้งกับทฤษฎีอย่างไร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง รูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามศักยภาพของชาวบ้านกุฎกาสิงห์ ตำบลกุฎกาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดเรื่ององค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (๒๕๔๐) ที่ได้จัดแปลงความคิดเห็นของ ราล์ฟ บัคลีย์ และพัฒนามาสู่องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ๕ ด้านคือ **ด้านพื้นที่**ที่มีฐานอยู่ที่ธรรมชาติรวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ **ด้านการจัดการ**ที่มีความรับผิดชอบ โดยจัดการอย่างที่ยั่งยืน ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ **ด้านกิจกรรมและกระบวนการ** เชื้อต่อการเรียนรู้ให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มพูนประสบการณ์ความประทับใจ สร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง ต่อนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นและผู้ประกอบการ และด้านการมีส่วนร่วม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเกือบ

ตลอดกระบวนการก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นที่ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ(สิ้นธุ์ สโรบล, ๒๕๔๖ : ๒๖ - ๒๘) ทั้งนี้การจัดการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์มุ่งให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ เกิดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่วัฒนธรรมและโบราณสถาน ซึ่งเป็นหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสำคัญของชาติ

การดำเนินงานวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมศักดิ์ สิริจินโทและ คณะ (๒๕๔๖ : ๑๓๒ - ๑๓๗) ที่ได้ร่วมกันวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวลานู๋ บ้านอุมยอม ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่ใช้ฐานทรัพยากรชุมชน ทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี แล้วจัดกระบวนการ เรียนรู้ การมีส่วนร่วม แล้วจัดการของชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้จากการไปศึกษาดูงานที่บ้านวังอ้อ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี จะเห็นว่าชาวบ้านวังอ้อได้จัดฐานการเรียนรู้เรื่องราวของป่า เป็น ๖ ฐานคือฐานแผนที่ ฐานอนุรักษ์ไก่อ่า ฐานสมุนไพร ฐานทำลาย ฐานอนุรักษ์ป่าชุมชน ฐานถาวรวัลย์ ฐานลำเซบา(กรกช ชินะวงศ์. ๒๕๔๙ : ๒๑ - ๒๒) ในส่วนชาวบ้านกู่ กาสิงห์ก็ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ให้เข้ากับสภาพสังคมที่มีทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรม โดยการจัดเป็นฐานเรียนรู้ โดยคำนึงถึงทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชน ที่เน้นเรื่องวัฒนธรรม ซึ่ง จัดเป็น ๖ ฐาน คือ ฐานผ้าไหมงาม ฐานพิพิธภัณฑท์ภูมิปัญญา ฐานสวนเกษตรพออยู่พอ กิน ฐานโบราณสถาน ฐานการตัดลายกระดาษพื้นบ้าน และฐานวรรณกรรม เป็นต้น

ผลกระทบเชิงสร้างสรรค์ต่อการจัดท่องเที่ยวของชุมชน

จากการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้บุคคล กลุ่มคน หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องได้เกิดจิตสำนึกใหม่ที่เป็นปรากฏการณ์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ดังนี้

๑. เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ได้ มีความรู้และและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ขณะเดียวกันก็มองเห็น แนวทางและวิธีการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์ ซึ่งเดิมไม่เคยมีแนวทางที่จะ พัฒนา ดังนั้นจึงได้ดำเนินการในหลายลักษณะ ดังนี้

๑.๑ เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ได้กำหนดเป็นนโยบายที่จะยกระดับงานท่องเที่ยวงาน “กินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม” ให้เป็นงานเทศกาลท่องเที่ยวประจำปี โดยได้กำหนดงบประมาณไว้ใน แผนงานปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ และปีต่อไป ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดผลการพัฒนารูปแบบ วิธีการ จัดการบริหารการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างต่อเนื่อง คาดว่าจะส่งผลต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

๑.๒ จากการทดลองจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้เทศบาลตำบลภูเกาสิ่งได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยได้อนุมัติเงินงบประมาณสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อความเข้มแข็งยั่งยืนของชุมชน ดังนี้คือ

๑.๒.๑	ซื้อเครื่องดนตรีพื้นเมือง	จำนวน	๓๐,๐๐๐ บาท
๑.๒.๒	จัดทำเวทีการแสดงหน้าปราสาท	จำนวน	๗๐,๐๐๐ บาท
๑.๒.๓	ซื้อเครื่องแต่งกายนาฏลีลาภูเกาสิ่ง	จำนวน	๗๐,๐๐๐ บาท
๑.๒.๔	จัดหาตู้เก็บโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์	จำนวน	๓๐,๐๐๐ บาท
๑.๒.๕	จัดซื้อขันโตก	จำนวน	๒๐,๐๐๐ บาท
๑.๒.๖	จัดเหมารถบัสไปทัศนศึกษา	จำนวน	๓๐,๐๐๐ บาท
๑.๒.๗	สนับสนุนการจัดงานท่องเที่ยว	จำนวน	๑๐๕,๕๐๐ บาท
	รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน	จำนวน	๓๖๕,๐๐๐ บาท

๒. กำหนดผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ตำบลภูเกาสิ่ง ได้มองเห็นแนวทางที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว และได้ขยายเส้นทางท่องเที่ยวให้ครอบคลุมพื้นที่ตำบลภูเกาสิ่ง คือให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุที่พระธาตุไตรตรึง บ้านตองต้อน และป่าอนุรักษ์โรงเรียนจตุรคามพัฒนา และพระพุทธรูปไม้วัดบ้านม่วงศรีไพรวัลย์

๓. เกิดกลุ่มภูมิปัญญาสาขาดนตรีพื้นเมือง โดยรวมตัวกันตั้งเป็นคณะนักดนตรีพื้นเมือง ซึ่งประกอบด้วยนักดนตรี พิณ แคน ซอ กลอง เบส กับแก้ว ไห ฉิ่ง ซึ่งคณะนักดนตรีดังกล่าวจะร่วมกันอนุรักษ์และมักจะไปช่วยเหลืองานในชุมชน โดยไม่คิดค่าจ้างที่มากเกินไป และได้รับงานไปแสดงทั้งระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและอำเภออย่างต่อเนื่องตลอดปี

๔. เกิดกลุ่มอนุรักษ์ศิลปการแสดงหมอลำพื้นบ้านประจำชุมชน โดยคณะนักร้องและหมอลำที่มีอยู่ในชุมชนได้รวมตัวกัน เขียนกลอนลำและฝึกหัดลำเป็นเรื่องเหมือนหมอลำหมู่โดยทั่วไป ซึ่งผู้ร่วมงานแต่ละคนมีฐานะอันมีอยู่มีกิน แต่ก็มีความมุ่งมั่นที่จะเสียสละเป็นหมอลำสภาว์วัฒนธรรมเพื่อมวลชน โดยมีเป้าหมายในการอนุรักษ์ศิลปการแสดงหมอลำพื้นบ้าน โดยคณะดังกล่าวมักจะรวมตัวกันไปช่วยเหลืองานประเพณีสำคัญของท้องถิ่นเสมอ เช่น งานเปิดบ้านสำนักงานใหม่ งานบุญกฐินสามัคคี งานบุญแห่แหวด งานบุญสงกรานต์ เป็นต้น นับว่าเป็นมรดกพื้นบ้านที่เป็นทางเลือกหนึ่งให้ชาวบ้าน ที่ต้องการอนุรักษ์หมอลำพื้นบ้าน และต้องการมรดกพื้นบ้านไปใช้ในงานบุญต่างๆ ในราคาถูก

๕. ส่งผลต่อเด็กเยาวชนในชุมชน ในเรื่องการทะเลาะวิวาทะ นั่นคือเดิมทีเด็ยเมื่อมีงานประเพณีมักจะมีเรื่องปัญหาการทะเลาะวิวาทอยู่เสมอ ภายหลังเมื่อมีโครงการวิจัยเกี่ยวกับ

การท่องเที่ยว ซึ่งต้องการประชาสัมพันธ์ในเรื่องประเพณีวัฒนธรรม ในเรื่องความอยู่ดีมีสุข ให้เป็นที่ยอมรับและมีผู้คนเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้เกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นจึงทำให้ปัญหาการทะเลาะวิวาทหมดไป

๖. ทำให้คณะนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้อง ทราบข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชนว่าเป็นแหล่งที่

มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ตลอดปี ซึ่งเดิมมีเฉพาะงานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม ซึ่งจัดปีละ ๑ ครั้งเท่านั้น

๗. เกิดแนวร่วม ในการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งในระดับผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลตำบลกุกาสิงห์ กลุ่มแม่บ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาต่างๆ เช่น สาขาคณตรีและการแสดง สาขาศาสนาและพิธีกรรม สาขาวรรณกรรม สาขาอาหารและโภชนาการ เป็นต้น

๘. ผู้นำและชาวบ้านได้ร่วมกันตั้งเป็นชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกุกาสิงห์ มีหน้าที่พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และให้คำแนะนำทางวิชาการต่อเทศบาลตำบลกุกาสิงห์ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน

๙. เกิดการประสานเชื่อมโยงกับแนวร่วมในระดับอำเภอ จังหวัด พิพิธภัณฑสถาน การกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งส่งผลต่อการประชาสัมพันธ์การจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

๑๐. สำนักงานการท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ จังหวัดร้อยเอ็ด และคณะกรรมการระดับจังหวัดเห็นความสำคัญของพื้นที่และความสามัคคีและความพร้อมของชุมชนบ้านกุกาสิงห์ ได้ยกระดับให้แหล่งท่องเที่ยวบ้านกุกาสิงห์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดรายได้ ๑ ใน ๓ แห่งของจังหวัดร้อยเอ็ด และในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๔๙ กำลังดำเนินการที่จะประเมินบ้านโฮมสเตย์ที่บ้านกุกาสิงห์เพื่อรับรองมาตรฐานต่อไป

สรุปบทเรียนสำคัญ

บทเรียนสำคัญที่คณะนักวิจัยได้รับจากการทำงานวิจัยพัฒนา คือ การเป็นผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยต้องฝึกตนเองให้เป็นคนกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล และต้องสามารถอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นให้ผู้ร่วมงานร่วมประชุมได้ทราบ จึงจะสร้างความเชื่อถือได้

โดยเฉพาะการประสานงานให้คนในชุมชน ซึ่งต่างมีบทบาทหน้าที่ ภาระงาน ได้เข้ามาร่วมมือในการเข้าร่วมเวทีแสดงความคิดเห็น ซึ่งถือว่าเป็นงานที่ต้องใช้ความสามารถมาก ที่สำคัญเมื่อคนมาร่วมประชุมจำนวนมาก ก็ต้องเตรียมตัวใช้กระบวนการที่เหมาะสม เช่นการตั้ง

คำถามนำเพื่อให้เกิดและมีส่วนร่วม จนเป้าหมายการประชุมประสบความสำเร็จ ซึ่งการทำงานกับหลายๆ คนในสังคมที่มีความหลากหลายในสถานภาพและมีพื้นฐานเศรษฐกิจ สังคม ความคิดแตกต่างกันเช่นนี้ ในการระดมความคิดจำเป็นต้องมีความอดทน เสียสละ ให้โอกาส รอด้วยความหวัง ทำใจ เกิดความเมตตา กรุณา และมีความสามัคคีในการพัฒนางานต่อไป

การทำงานวิจัยครั้งนี้ยังทำให้ได้เรียนรู้ทักษะการวิจัย ซึ่งสามารถนำทักษะนี้ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ในเหตุการณ์ต่างๆ ได้ เช่นเมื่อพบปัญหาใดก็จะไม่ด่วนตัดสินใจ แต่จะให้ความสำคัญกับข้อมูลโดยต้องไปเก็บข้อมูลในเรื่องนั้นๆ มาจนสมบูรณ์ แล้วค่อยพิจารณาด้วยเหตุด้วยผลแล้วค่อยตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ

ข้อจำกัดของนักวิจัย

๔.๑ เวลาในการประชุมและการเก็บข้อมูล เนื่องจากคณะนักวิจัยมีภาระงานซ้ำซ้อน คือในตัวคนเดียววันต้องมีภาระงานที่รับผิดชอบต่อสังคมในหลายตำแหน่งหรือหลายหน้าที่ เช่น เป็นเทศมนตรี เป็นเหรียญกษาปณ์ เป็นฝ่ายการเงิน เป็นกรรมการกองทุนเงินล้าน เป็นครูและเป็นสมาชิกสภาเทศบาล เป็นต้น ดังนั้นในการประชุมเตรียมงานหรือจัดเวทีเพื่อสรุปข้อมูล มักจะใช้เวลากลางคืน หรือเป็นวันเสาร์และวันอาทิตย์ เป็นต้น

๔.๒ ทักษะการเก็บข้อมูล นักวิจัยมักจะขาดทักษะการเก็บข้อมูล เช่นเมื่อไปเก็บข้อมูลแล้วอาจคุยเพลินอยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกินความจำเป็น ทำให้การเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วนตามประเด็น และประเด็นไม่ลึกพอ ซึ่งได้แก้ไขโดยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในภายหลัง

๔.๓ นักวิจัยไม่มีทักษะในการสรุปวิเคราะห์ข้อมูล เชื่อถือว่าเป็นจุดด้อยที่สุดของนักวิจัย ทั้งนี้ได้แก้ปัญหามาโดย ร่วมกันสำรวจข้อมูลที่ได้ว่ามีเนื้อหาอะไรบ้าง แล้วมอบหมายแก้ปัญหามาให้หัวหน้านักวิจัยสรุปและเขียนเรียบเรียงในรูปเอกสาร

๕. การเรียนรู้ที่มิวิจัย ศักยภาพที่เพิ่มขึ้น

๕.๑ คณะนักได้เรียนรู้วิจัยเริ่มเห็นความสำคัญของการบันทึกเรื่องราวเหตุการณ์ในชุมชนของตนเองมากยิ่งขึ้น เพราะถ้าหากไม่มีการบันทึกจะทำให้เรื่องราวที่เก็บรวบรวมภายหลังไม่ชัดเจน เป็นต้น

๕.๒ คณะนักวิจัยได้เรียนรู้กระบวนการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การตั้งคำถาม การหาคำตอบ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การเขียนเรียบเรียงข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นวิทยาศาสตร์ และสามารถนำเอากระบวนการนี้ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตรประจำวัน

กล่าวคือ เมื่อพบปัญหาจะไม่ด่วนสรุปเป็นคำตอบ แต่จะสืบค้นหาข้อมูลให้สมบูรณ์ แล้วนำมาพิจารณาด้วยเหตุด้วยผลแล้วจึงลงความเห็นสรุป ลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นอย่างถาวรในนักวิจัยท้องถิ่นต่อไป

๕.๓ การจัดประชุมแต่ละครั้ง และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ทำให้นักวิจัยได้เรียนรู้การทำ งานเป็นคณะและได้ปรับตนเอง ให้เข้ากับสถานการณ์ของสังคมอย่างเหมาะสม ทำให้การดำเนินงานประชุมแต่ละครั้งสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้วยดี

๕.๔ การเก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถาน ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรมกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน ก่อให้เกิดความรัก และภูมิใจในท้องถิ่น และเห็นความสำคัญของท้องถิ่นมากขึ้น

๕.๕ การจัดเวทีแต่ละครั้งทำให้คณะนักวิจัย มีอำนาจในการตัดสินใจในสิ่งที่สร้างสรรค์ รวมทั้งการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยเหตุด้วยผล และสามารถอธิบายสิ่งที่กระทำได้ อันเป็นสิ่งที่ฝึกให้นักวิจัยมีความเป็นผู้นำยิ่งขึ้น

๕.๖ ทำให้นักวิจัยได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา และการทำงานกับชุมชน ซึ่งต้องมีผู้นำเสนอประเด็นของเรื่อง และมีการจัดกระบวนการที่เหมาะสม จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จ

๕.๗ การทำงานร่วมกันกับคนอื่นที่มีความแตกต่างกันในความคิด วิธีการ ทำให้เกิดการเรียนรู้คนอื่นและเรียนรู้ตนเอง และทำให้เกิดความอดทน การรอคอย ความหวัง การเสียสละและเกิดความสามัคคี

๕.๘ การทำงานวิจัยท้องถิ่น ครั้งนี้ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาหมู่บ้านเป็นรูปธรรมได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

๑. การเสนอแนะวิธีการเพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรค

๑.๑ ในการทำงานวิจัยหลายครั้งเกิดปัญหาอยู่เสมอทั้งในส่วนผู้วิจัย ที่ไม่มีความพร้อม หรือผู้มาร่วมงานเวทีไม่เข้าใจแนวคิดเพราะไม่ได้เข้าร่วมตลอด ในส่วนนี้สามารถแก้ปัญหาได้โดยคณะวิจัยเข้าไปพูดคุยให้เข้าใจเป็นการส่วนตัวหลังจากการประชุมเสร็จแล้ว

๑.๒ ในการจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็นบางครั้ง บางครั้งผู้นำเสนอไม่เข้าใจประเด็น คณะนักวิจัยได้เชิญ เจ้าหน้าที่ประสานงานช่วยสรุปประเด็นให้คมชัดตรงประเด็นอีกครั้งหนึ่ง

๒. ช่องทางสู่ความสำเร็จและการยอมรับจนนำไปสู่การปฏิบัติจริง

๒.๑ การประสานงาน การประสานงานกับน้ำที่ปกครองของบ้านเมืองคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นำฝ่ายการเมือง ผู้นำชุมชน ให้เข้าใจเห็นความสำคัญของประเด็นการวิจัย เป็นหัวใจหนึ่งที่น่าไปสู่ความสำเร็จ เพราะจะได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายด้วยดี

๒.๒ การทุ่มเทของนักวิจัย ก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้ความสนใจ และให้ความร่วมมือในที่สุด โดยเฉพาะเป็นการทำเพื่อบ้านเมืองไม่มีแอบแฝงใดๆ เป็นต้น

๒.๓ ช่องทางสู่ความสำเร็จอีกประการหนึ่ง สืบเนื่องมาจากการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่ตรงกับความต้องการของชุมชน ซึ่งจริงๆ ชุมชนหนึ่งๆ จะมีประเด็นปัญหาในส่วนบุคคล กลุ่มและองค์กรแตกต่างกันไป ที่สำคัญก็คืออะไรเป็นปัญหาโดยรวมของชุมชน ซึ่งต้องอาศัยผู้มีประสบการณ์มีมุมมองความคิดดี เสนอให้ผู้ร่วมเวทีได้เข้าใจอย่างตรงกันอย่างแจ่มแจ้ง

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

๓.๑ ควรสนับสนุนงบประมาณ พัฒนาบุคลากรในชุมชน ให้มีความรู้ความเข้าใจและเกิดความตระหนักในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน โดยเน้นสร้างจิตสำนึกให้คนมีความเข้าใจว่าเป็นงานของทุกคน ที่จะต้องช่วยกันพัฒนา

๓.๒ ควรมีความกล้าพอที่จะดำเนินนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยว โดยพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาชุมชนอุทยานประวัติศาสตร์ โดยเปิดหลุมขุดค้นทางโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย ที่บริเวณโนนนางทุมหรือบริเวณใกล้เคียง และบริเวณฝั่งหนองบัว เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมและเนื้อหาการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ เป็นจุดขายดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ที่สนองความต้องการนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลายยิ่งขึ้น

๓.๓ เทศบาลตำบลกุฎกาสิงห์ ควรประสานงานกับส่วนราชการทุกหน่วย ทั้งในระดับจังหวัดหรือระดับอำเภอ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และสร้างความสัมพันธ์อันดี ทั้งระดับบุคคลและหน่วยงาน

๓.๔ เทศบาลตำบลกุฎกาสิงห์ และองค์กรทุกส่วนควรส่งเสริมสนับสนุนชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความเข้มแข็ง ให้สามารถบริหารจัดการท่องเที่ยว ทั้งด้านงบประมาณ การจัดการ โดยเทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือในส่วนที่ยังไม่เข้มแข็ง

๓.๕ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโบราณ ควรประสานกับหน่วยงานทุกระดับเพื่อมาวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพเพิ่มจุดขายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมมากขึ้น เช่น ประสานขอความร่วมมือทางวิชาการกับ โครงการวิจัยชุมชนโบราณ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ๑๓ / ๓๔ ซอยหมู่บ้านการบินไทย ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเกลือ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐ โทรสาร ๐๒ ๙๙๐๙๑๖๓ ให้มาช่วยวางแผน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโบราณที่บ้านกุฎกาสิงห์

บทเรียนคณะนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้อง

จากการที่คณะนักวิจัยท้องถิ่นได้ร่วมกันขับเคลื่อนงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้คณะนักวิจัยและผู้
ที่เกี่ยวข้องได้รับบทเรียนที่มีคุณค่า ดังนี้

บทเรียนคณะนักวิจัย

๑. ได้องค์ความรู้ที่เป็นข้อมูลของชุมชนทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สภาพทั่วไป ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดความรุกรูมิใจในท้องถิ่น เห็นความสำคัญของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

คณะนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องได้เรียนรู้ตามหลักวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาในการศึกษาองค์ความรู้ของท้องถิ่นประเด็นการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตั้งแต่การเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งหาแนวทางการแก้ปัญหา อันเป็นกระบวนการแก้ปัญหาและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓. จากการได้ร่วมงานกันทุกกระบวนการ เช่น กิจจัดเวทีระดมความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้นักวิจัยแต่ละคนมีความเป็นผู้นำมากขึ้น

๔. ได้กระบวนการแก้ปัญหาและการทำงานกับชุมชน ซึ่งต้องมีผู้นำเสนอประเด็น และมีการจัดกระบวนการที่เหมาะสม จึงจะมีความสำเร็จได้อย่างเหมาะสม

๕. เกิดการเรียนรู้คนอื่นและตนเองในการทำงานร่วมกัน เช่น การอดทน การรอคอย การความหวัง เสียสละ สามัคคี เป็นต้น

๖. ได้เรียนรู้กระบวนการของงานวิจัยในการเก็บข้อมูล การตั้งคำถาม การหาข้อมูล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเขียนข้อมูล

งานวิจัยท้องถิ่น ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาของชุมชนได้จริง โดย

สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

บทเรียนของชุมชน

๑. ผู้นำชุมชนซึ่งได้แก่ คณะสมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน ฯลฯ เห็นความสำคัญกับเรื่องการจัดท่องเที่ยวภายในชุมชนของตนเอง ต่างให้ความร่วมมือในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นโดยเฉพาะเทศบาลตำบลได้สนับสนุนในด้านงบประมาณในกาไป

ศึกษาดูงาน การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยรับผิดชอบดูแลค่าเหมารถบัส และค่าอาหารให้กับสมาชิกที่ไปศึกษาดูงานจำนวน ๖๕ คน

๒. เกิดแนวความคิดมีส่วนร่วมร่วมกันในการจัดการ และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน

๓. ชุมชนได้เรียนรู้การทำงานวิจัย ของชาวบ้าน หรือคนในพื้นที่ และเห็นความสำคัญของการวิจัยที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น

๔. มีการสร้างโอกาส ให้ผู้นำชุมชน และชาวบ้านบางส่วน ได้ศึกษาวิธีจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่อื่น และได้เรียนรู้องค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในชุมชนตนเอง และการจัดการท่องเที่ยวของตนเอง

๕. มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน มีรูปแบบจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และ แบ่งบทบาทความรับผิดชอบร่วมกันภายในกลุ่ม องค์กร บุคคลที่เกี่ยวข้อง

สิ่งใหม่ที่อาจทำให้คณะนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องอ่อนแอ

สิ่งใหม่ที่พึงระวังที่จะทำให้คณะนักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องอ่อนแอ คือการเมืองในท้องถิ่น ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก ลักษณะสังคมดั้งเดิมของบ้านกุกาสิงห์เป็นชุมชนที่มีโครงสร้างเครือญาติแน่นแฟ้น และมีความเป็นพี่น้องร่วมสายเลือดด้วยกันแทบทั้งหมด นับเป็นสังคมที่แน่นแฟ้นอบอุ่น เพราะเมื่อแรกเริ่มมีสายสกุลศรีเที่ยง ศรีกุกา อุพงษ์ษา จำนวน ๔ ตระกูล ภายหลังลูกหลานก็แต่งงานกัน มีความสัมพันธ์กันดีเทียบได้กับสายกระไดแหสานต่อเนื่องผูกพันกันมาจนถึงดินแด นี้คือระบบสังคมแบบพื้นบ้านดั้งเดิม ที่อบอุ่นด้วยความอบอุ่นผูกพันแบบที่แบบน้อง

ภายหลังสืบเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ส่งผลให้มีการเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปเป็นสมาชิกสภาเทศบาล ตามกฎหมายเลือกตั้งของรัฐ ทำให้มีกลุ่มการเมืองเกิดขึ้นในสังคมชาวบ้าน ซึ่งกลุ่มการเมืองซึ่งแบ่งเป็นฝักฝ่ายโดยทั่วไปจะยึดผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องใหม่ที่กำลังเข้าสู่สังคมชนบท ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สังคมชนบทแบบดั้งเดิมต้องเปลี่ยนแปลงไปตามระบบของสากล คือการแข่งขันการแย่งชิงผลประโยชน์ ซึ่งต่อไปจะเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาความขัดแย้ง แตกแยก ขาดความสามัคคีในชุมชน

ในเรื่องการเมืองในบางครั้งจะสามารถผลักดันนโยบายการท่องเที่ยวได้ดี แต่ในบางครั้งก็ไม่มีพลังที่จะไปขับเคลื่อนงานพัฒนา และไม่ได้แก้ปัญหาใดๆ เช่นในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ การเลือกตั้งของทุกสมัย นักการเมืองจะเก็บตัว ไม่กล้าที่จะเสนอความคิดเห็นใดๆ มากนัก เพราะเกรงว่าจะกระทบกับคะแนนเสียง เป็นต้น

บรรณานุกรม

กชกร ชินะวงศ์ และเกศสุดา สิทธิสันติกุล. **คนวังอ้อ เต็มไฟการท่องเที่ยว เปิดตำนาน
ทุน**

ชีวิต ผืนป่าและสายน้ำ. โครงการรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านวังอ้อ
ตำบล

หัวดอน อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
สำนักงานภาค.

กชกร ชินะวงศ์. **ชุมชนนักวิจัยไทบ้านอีสาน : ทำเนียบนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือปี ๒๕๔๓ - ๒๕๔๙**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
สำนักงานภาค, ๒๕๔๙.

กชกร ชินะวงศ์. “อัตลักษณ์ท้องถิ่นกับกลไกการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” **งานวิจัยเพื่อ
ท้องถิ่น**. ปีที่ ๓(๒) : ๑๓ - ๑๕ ; มีนาคม - เมษายน ๒๕๔๕.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **คู่มือท่องเที่ยว จังหวัดร้อยเอ็ด**, ๒๕๔๗.

คณะทำงาน ศูนย์ประสานงานโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นทุ่งกุลาร้องไห้. **มหกรรม ๔ ปี งาน
วิจัย**

เพื่อท้องถิ่นทุ่งกุลาร้องไห้. ศูนย์ประสานงานโครงการวิจัยเพื่อ
ท้องถิ่นทุ่ง

กุลาร้องไห้, ๒๕๔๘.

คณะทำงาน. **เอกสารประกอบการสัมมนา “ความยั่งยืน : กระบวนการฟื้นฟูสำนักแก้ว
ชุมชน**

**อีสาน” วันที่ ๗ - ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ณ ห้องประชุมไพฑูริย์
มหาวิทยาลัย**

อุบลราชธานี. อุบลราชธานี : เครือข่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคอีสาน สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค, ๒๕๔๙.

จีระวัฒน์ ญาณโสภณ. “การตลาด กลยุทธ์สู่การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” **งานวิจัยเพื่อ
ท้องถิ่น**. ปีที่ ๓(๒) : ๙ - ๑๒ ; มีนาคม - เมษายน ๒๕๔๕.

เจตน์ ธนวัฒน์. **คู่มือท่องเที่ยว ร้อยแก่นสาร ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม**.
กรุงเทพฯ

: ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท, ๒๕๔๘.

ธาดา สุทธิธรรม. ผังเมืองในประเทศไทย : ผังชุมชนและการใช้ที่ดิน สายอารยธรรมเขมรใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มุลนิธิโตโยต้า, มปป.

ดำรง สังคมศิลป์. กู่กาสิงห์อนุสรณ์ พิมพ์แจกเป็นที่ระลึกเนื่องในงานทำบุญมหากรรม
อุทิศแด่

แม่ใหญ่น้อย สังกะสิงห์ และแม่อรุณ สังคมศิลป์ วันที่ ๑๕ - ๑๖
พฤศจิกายน

พ.ศ. ๒๕๑๕. รั้อยเอ็ด : ดาวรุ่งการพิมพ์, ๒๕๑๕.

ธาดา สุทธิธรรม. ผังเมืองในประเทศไทย ผังชุมชนและการใช้ที่ดิน สายอารยธรรม
เขมรใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มุลนิธิโตโยต้า, ๒๕๔๓.

บิน นานองสี. สมุดคู่มือผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านที่ ๑ บ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์
อำเภอ

เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

กรุงเทพฯ :

ไทยมิตรการพิมพ์ ๒๕๒๓.

เพ็ญศรี สาริบุตร และอำคา แสงงาม. “สรุป ข้อเสนอ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และ
วิถีชีวิตภูมิปัญญาไทย” ใน รายงานการประชุมระดมความคิด เรื่อง รูปแบบ
การ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และวิถีชีวิตภูมิปัญญาไทยในด้านต่างๆ. สำนักงาน

เลขาธิการสภา

การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๘.

เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์. เอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว : กู่กาสิงห์ศูนย์กลางอารยธรรม
แห่งทุ่ง

กุลาร้องไห้. ๒๕๔๖.

นพพร จันทร์ทอง. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด. ศูนย์ประสานงานจังหวัดแบบ
บูรณาการ จังหวัดร้อยเอ็ด, ๒๕๔๘.

แผนที่สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด. (แผนที่). รั้อยเอ็ด. องค์การบริหารส่วนจังหวัด
ร้อยเอ็ด. ๒๕๔๗

ไพศาล กุวลัยรัตน์. “บทความพิเศษ,” จดหมายข่าว ท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรมส่งเสริม
เสริม

การเกษตร. ๑(๑) : ๗ ; มกราคม - มีนาคม ๒๕๔๖.

มานิดา ยุวบูรณ์. **ประวัติย่อหมู่บ้านหัตถกรรมที่ได้รับรางวัล “หม่อมงามจิตต์ บุรฉัตร**
ประจำปี

๒๕๔๓. กรุงเทพฯ : มูลนิธิกลางประสานงานพัฒนาชนบท, ๒๕๔๓.

มูณี พันทวี. **คู่มือมัดคุเทศก์ โครงการอบรมมัดคุเทศก์ทั่วไป (ต่างประเทศ) รุ่นที่ ๑**
วันที่

๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๘. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยศิลปะและ
วัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๓๘.

รัตนา เจริญชัย. “การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอาข่า กุศโลบายของการพัฒนาชุมชนสู่ความ
ยั่งยืน” **งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น.** ปีที่ ๓(๒) : ๖ - ๘ ; มีนาคม - เมษายน
๒๕๔๕.

ยอร์ช เซเดส์. **เมืองพระนคร นครวัด นครธม.** แปลและเรียบเรียงโดย ปราณี้ วงษ์
เทศ.

กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๔๖.

รัตนา กิติกร. “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทางเลือกการพัฒนาที่ยั่งยืน” **งานวิจัยเพื่อ**
ท้องถิ่น. ปีที่ ๔(๓) : ๑๕ - ๑๗ ; พฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๔๖.

เววดี แจ้งสนามและอรทัย เดชบุรีรัมย์. **ปัญหาพิเศษ การศึกษาคุณสมบัติบางประการ**
ของ

น้ำประปาเพื่อประเมินคุณภาพ และประเมินความพึงพอใจของประชาชน.

สาขาวิชา

เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๔.

สรเชต วรคามวิชัย. **ปราสาทหินพนมรุ้ง.** บุรีรัมย์ : เรวัตการพิมพ์, ๒๕๓๐.

สำนักงานเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด. **แหล่งท่องเที่ยวเชิงการเกษตร “กินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม”.**
๒๕๔๖.

สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์. **วิเวศน์วัฒนธรรม รากฐานใหม่แห่งการท่องเที่ยวโดยชุมชน.**
โครงการวิจัยเรื่องชุมชนกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลแม่ธิ
อำเภอป่าาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน, ๒๕๔๖.

สุภัทรดิศ ดิศกุล. หม่อมเจ้า, **ประติมากรรมขอม.** กรุงเทพฯ : ๒๕๑๕.

ศรีศักร วัลลิโภดม. **อ่องอารยธรรมอีสาน แฉหลักฐานโบราณคดีพลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์**
ไทย. กรุงเทพมหานคร : มติชน,

สุจิตต์ วงษ์เทศ. ศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ : ทุ่งกุลลา “อาณาจักรเกลือ” ๒๕๐๐ ปี
จากยุค

แรกเริ่มล้ำหลังถึงยุคมั่งคั่งข้าวหอม. กรุงเทพฯ : พิมพ์เศศ พรินท์ติ้ง เซ็น
เตอร์ จำกัด.

๒๕๔๖.

สินธุ์ สโรบล. การท่องเที่ยวโดยชุมชน : แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ.

เชียงใหม่. วนิดาเพรส. ๒๕๔๖.

สุพรรณิ สมานญาติ. การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เที่ยวระดับ

จังหวัดหรือภูมิภาค. หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปกรรมจังหวัดร้อยเอ็ด และ
ศูนย์

วัฒนธรรมโรงเรียนสตรีศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด, ๒๕๔๒.

สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์. เรื่องเล่าของคนแม่กำปอง หมู่บ้านท่องเที่ยวกลางหุบเขา
โครงการ

วิจัยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบยั่งยืน บ้านแม่กำปอง กิ่ง
อำเภอ

แม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.ป
สำนักงาน

ภาค. ๒๕๔๘.

หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด. อนุสรณ์งาน

พระราชทานเพลิงศพพันเอกดุสิต บุญหนุน : สำรองแหล่งสถาปัตยกรรม
ปราสาทหิน

จังหวัดร้อยเอ็ด. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด, ๒๕๔๖.

หล้า อินโท. ประวัติพื้นเมืองศรีภูมิเดิม และประวัติพระธาตุโมคคัลลาน์. สุรินทร์ :

ส. พันธุ์เพ็ญ, ๒๕๓๙.

หน่วยศิลปากรที่ ๖. รายงานการขุดแต่งและค้ำยันโบราณสถานกุฎกาสิงห์ บ้านกุฎกาสิงห์
ตำบล

กุฎกาสิงห์อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. 2333.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด. ๒๕๔๗.

อาภรณ์ จันทรสมวงศ์. “คุยกันก่อน” งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น. ปีที่ ๔(๓) : ๑ - ๓ ;
พฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๔๖.

อำคา แสงงาม. ประวัติ : ความเป็นมาทางทำเลที่ตั้ง ชชาติพันธุ์ และของการก่อตั้ง
บ้านเรือน

ของชาวบ้านกู่กาสิงห์. โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์, ๒๕๔๐.

อำคา แสงงาม. เอกสารประกอบการจัดอบรมอาสาสมัครมัคคุเทศก์รุ่นเยาว์. โรงเรียน
บ้าน

กู่กาสิงห์, ๒๕๔๕.

อำคา แสงงาม. พระครูโภาสพัฒนคุณ(ชาย ปภัสสโร) อนุสรณ์งานพิธีพระราชทาน
เพลิงศพ

พระครูโภาสพัฒนคุณ ณ เมรุชั่วคราววัดสว่างอารมณ์กู่ ตำบลกู่กาสิงห์
อำเภอ

เกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด : จันทรเกษมการพิมพ์, ๒๕๔๐.

อำคา แสงงาม. เอกสารประกอบการอบรม โครงการมัคคุเทศก์น้อยนำเที่ยวกู่กาสิงห์.
โรงเรียน

บ้านกู่กาสิงห์, ๒๕๔๘.

ผู้ให้ข้อมูล

นางбин ดีปลงาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ อำคา แสงงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๑๐
บ้าน

กู่บ่อย หมู่ที่ ๓ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗
เดือน

สิงหาคม ๒๕๔๘

นางน้อย พลสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดุสิต นาสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๑๑
บ้าน

กู่บ่อย หมู่ที่ ๓ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗
เดือน

สิงหาคม ๒๕๔๘

นายเสา หยุดยั้ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพชร สนวนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๓๗
บ้าน

หมู่ที่ ๓ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗
เดือน

สิงหาคม ๒๕๔๘

นายทองดี สูงพล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ศิริพันธ์ เวียงคำ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่
๘๘

บ้านหนองสิม หมู่ที่ ๙ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่
ที่

๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นางบุญ หาญดับเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพชร สนวนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่
๔๐ บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นางสมจิตร ทอนจอก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพชร สนวนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่
๑๙๓ บ้านกู่ก้อยหมู่ที่ ๓ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
เมื่อ

วันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายแสง วรวงษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ สะอาด สีนาทนาวา เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่
๔๔

บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นางเกษมศรี ตริคาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ศิริพันธ์ เวียงคำ เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่
๔๒

บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายเสมียน พาพานต์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพชร สนวนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่
๒๕๕ บ้านหนองสิม หมู่ที่ ๙ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัด
ร้อยเอ็ด

เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายการ ศรีกู่กา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นางเยาว์ สอนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๙๕

บ้านหนองเมืองแสน หมู่ที่ ๒ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายสี ศรีเที่ยง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ อนันต์ ทอนจอก เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๑๕๒

บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายนอ ศรีเที่ยง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพชร สอนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๔๘ บ้านกู่ก้อย หมู่ที่ ๒ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายน้อย แจ้งสนาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ดุสิต นาสุข เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๔๐ บ้านกู่ก้อย หมู่ที่ ๒ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายคำโพธิ์ วาสนาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพชร สอนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๘๘

บ้านกู่ก้อย หมู่ที่ ๒ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายมี นามเขต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพชร สอนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๗๒ บ้านกู่ก้อย หมู่ที่ ๒ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายเถิง หยุต้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพ็ญมาลี คำภูเมือง เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๕๗

บ้านกู่ก้อย หมู่ที่ ๓ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ ๗

เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นายแดง สีนาทนาวา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ เพชร สอนงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๒๕ บ้านกู่กาสิงห์ หมู่ที่ ๑ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

เมื่อวันที่ ๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

นางแก้ว ศรีภูंगा เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ อำคา แสงงาม เป็นผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ ๔๙
บ้านกุ่มน้อย หมู่ที่ ๒ ตำบลกุ่มกาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่
๗ เดือนสิงหาคม ๒๕๔๘

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง

เรื่อง การศึกษารูปแบบกิจกรรมและการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่เหมาะสมกับศักยภาพของ
ชาวบ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

.....

ตอนที่ ๑ ผู้ให้ข้อมูล

๑. ชื่อ - สกุล.....ผู้ให้สัมภาษณ์ อายุ.....ปี
๒. สถานที่สัมภาษณ์ บ้านเลขที่.....บ้าน.....หมู่ที่.....
ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
๓. สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

ตอนที่ ๒ เนื้อหาการสัมภาษณ์

๑. ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านและใกล้เคียง มีที่ใดบ้าง และเกี่ยวข้องกับ
ประเพณีพิธีกรรม ความเชื่อ เรื่องเล่าในท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒. งานประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ มีอะไรบ้าง ชาวบ้านมีความเชื่อที่เกี่ยวข้องอย่างไร
และมีกิจกรรมอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

๓. กิจกรรมทางสังคมที่น่าสนใจ มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สามารถนำจัดเป็นกิจกรรมเสริมศักยภาพท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. อื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๕ นักเรียนโปรดให้คำแนะนำว่าในปีการศึกษาต่อไป (๒๕๔๕) โรงเรียนควรจัดกิจกรรม
ค่ายทักษะชีวิตในรูปแบบใดให้กับรุ่นน้อง

ตอบ.....
.....

๓.๖ นักเรียนมีความประทับใจอะไรบ้างในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายทักษะชีวิตในครั้งนี้

ตอบ.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณ

แบบประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว รอบล้อมวลชน

.....

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามระดับพอใจ และเขียนข้อคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ

รายการกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					ความคิดเห็น ว่าควรทำ อย่างไร
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุงแก้ไข	
	๕	๔	๓	๒	๑	
๑.เส้นทางท่องเที่ยว						
๒.พระธาตุไตรตรึงษ์						
๓.สวนป่าโรงเรียนจตุรคาม						
๔.ต้นรับที่ศูนย์การท่องเที่ยว						
๕.กินข้าวปลาเผาเล่าตำนาน						
๖.สวนเกษตรทฤษฎีใหม่						
๗.พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน						
๘.มัคคุเทศก์น้อย						
๙.คูโพนวิจ						
๑๐.คูโพนระฆัง						
๑๑.คูกาสิงห์						
๑๒.การเข้าบ้านพัก						
๑๓.อาหารพาแลง						
๑๔.รายการแสดง						
๑๕.อรัยาศัยเจ้าของบ้าน						
๑๖.การตัดบาตรตอนเช้า						
๑๗.สถานที่เที่ยวในชุมชน						

ความคิดเห็นอื่น.....

.....

แบบประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ค่ายทักษะชีวิต

.....

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามระดับพอใจ และเขียนข้อคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ

รายการกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					ความคิดเห็นดีๆ หรือปรับปรุง อะไรอย่างไร
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุงแก้ไข	
	๕	๔	๓	๒	๑	
๑.ตื่นตาคือใจกับกู๋โปนระฆัง, กู๋โปนวิจ					-	
๒.สบายใจเมื่อได้ไหว้คอนปู่ตา					-	
๓.ประทับใจในกิจกรรมกินข้าวพาลง					-	
๔.ปัญหาเดินทางจากบ้านพักไปค่าย					๔	
๕.ได้รับความรู้ใหม่ๆ ที่ศูนย์ผ้าไหม					-	
๖.ชอบกิจกรรมที่สวนเกษตรมาก					-	
๗.สาระที่พิพิธภัณฑน์น่าสนใจมาก					-	
๘.ชอบการตัดลวดลายกระดาษมาก					-	
๙.ฉันต้องการฝึกเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยว					-	
๑๐.พอใจกับการเรียนรู้จากภูมิปัญญา					-	
๑๑.วิทยากรมีความรู้ความสามารถ					-	
๑๒.ความรู้ที่ได้รับจะนำไปใช้ได้จริง					-	
๑๓.มีความสุขในการเข้าค่ายครั้งนี้					-	

ความคิดเห็น.....

.....

.....

ภาคผนวก ข คำสั่ง

(สำเนา)

คำสั่งเทศบาลตำบลกุกาสิงห์

ที่ 372 / 2547

เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่บ้านกุกาสิงห์

ด้วยชาวตำบลกุกาสิงห์ ได้ร่วมกันจัดตั้งองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นตามมติที่ประชุมประชาคมหมู่บ้านที่เข้าร่วมประชุมในวันที่ 12 ธันวาคม 2547 ณ โรงเรียนบ้านกุกาสิงห์ ชื่อ "ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกุกาสิงห์" เพื่อให้องค์กรดังกล่าวดำเนินงานไปตามวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตตำบลกุกาสิงห์ให้เข้มแข็งยั่งยืน อย่างมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการของชมรม ดังนี้

1. ที่ปรึกษาชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกุกาสิงห์ ประกอบด้วย

1.1 นายประเวศ นามเขต นายกเทศมนตรีตำบลกุกาสิงห์	ประธานกรรมการ
1.2 นายสวัสดิ์ พบวันดี นายกองค้การบริหารส่วนตำบลกุกาสิงห์	รองประธานกรรมการ
1.3 นายสงบ ใจสาหัส กำนันตำบลกุกาสิงห์	กรรมการ
1.4 นายสิทธิชัย จันทะบุตรศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกุกาสิงห์	กรรมการ
1.5 นายทวนทอง อาระลา ผู้อำนวยการโรงเรียนกุกาสิงห์ประชาสรรค์	กรรมการ
1.6 นายมานิต ประเดิม ผู้อำนวยการโรงเรียนจตุรคามพัฒนา	กรรมการ
1.7 นางเพ็ญศรี บุญเรือง หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลกุกาสิงห์	กรรมการ
1.8 ด.ต.อุเทน พลอาสา หัวหน้าสถานีตำรวจชุมชนตำบลกุกาสิงห์	กรรมการ
1.9 เทศมนตรีตำบลกุกาสิงห์	กรรมการ
1.10 รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลกุกาสิงห์	กรรมการ
1.11 ผู้ใหญ่บ้าน 13 หมู่บ้าน	กรรมการ
1.12 นายสวัสดิ์ อินธิแสง ปลัดเทศบาลตำบลกุกาสิงห์	กรรมการและ เลขานุการ
1.13 นายสุรพล พลเสนา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกุกาสิงห์	กรรมการและผู้ช่วย
เลขานุการ

2. คณะกรรมการชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกุกาสิงห์ ประกอบด้วย

๒.๑ นายอำคา	แสงงาม	ประธานกรรมการ
๒.๒ นายสนิท	เชิดชู	รองประธานกรรมการ

๒.๓ นายอนันต์	ทอนจอก	รองประธานกรรมการ
๒.๔ นายดุสิต	นาสุข	รองประธานกรรมการ
๒.๕ นายถนัด	ประทุม	กรรมการ
๒.๖ นายเจริญ	ศรีเที่ยง	กรรมการ
๒.๗ นายประเสริฐ	สมภาร	กรรมการ
๒.๘ นายถาวร	สมพงษ์	กรรมการ
๒.๙ นางมาลัย	ราบุรี	กรรมการ
๒.๑๐ นางแดง	ไชยสีดา	กรรมการ
๒.๑๑ นางจรัลลักษณ์	ทนสิงห์	กรรมการ
๒.๑๒ นางประคอง	สีหินขาว	กรรมการ
๒.๑๓ นางปิ่นแก้ว	กัลยาลัง	กรรมการ
๒.๑๔ นางศิริพันธ์	เวียงคำ	กรรมการฝ่ายบ้านพัก
๒.๑๕ นางรัชนี	บุญศิลาพร้อม	กรรมการฝ่ายอาหาร
๒.๑๖ นายบุญมา	เชิงหอม	กรรมการฝ่ายสถานที่
๒.๑๗ นายบุญโฮม	สีหาวงษ์	กรรมการรักษาความสงบ
๒.๑๘ นางเพ็ญมา	คำภูเมือง	กรรมการฝ่ายการแสดง
๒.๑๙ นายโพธิ์	วาสนาม	กรรมการฝ่ายพิธีกรรม
๒.๒๐ นายจันทร์ทิพย์	นาสุข	กรรมการฝ่ายการเงิน
๒.๒๑ นางสมพร	ภูภักดี	กรรมการฝ่ายสินค้าที่ระลึก
๒.๒๒ นายเพชร	สวนงาม	กรรมการฝ่ายดนตรี
๒.๒๓ เด็กหญิงปาริฉัตร	ศรีภูंगा	กรรมการฝ่ายนำเที่ยว
๒.๒๔ นายบัวทอง	แพ่งวงษ์	กรรมการฝ่ายรถไถนำเที่ยว

ขอให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่เต็มกำลังความสามารถ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลภูกาสิงห์ ให้เจริญก้าวหน้าและยั่งยืนสืบต่อไป

สั่ง ณ วันที่ 13 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2547

(ลงชื่อ) นายประเวศ นามเขต

(นายประเวศ นามเขต)

นายกเทศมนตรีตำบลภูกาสิงห์

คำสั่งเทศบาลตำบลกุ่าสิงห์

ที่ ๓๗๘ / ๒๕๔๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานท่องเที่ยว “กินข้าวทุ่ง นุ่งผ้าไหม” ประจำปีพุทธศักราช
๒๕๔๘

ด้วยเทศบาลตำบลกุ่าสิงห์ และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกุ่าสิงห์ ได้
ร่วมกันจัดงานส่งเสริมการท่องเที่ยว ขึ้นในวันที่วันที่ 12 ธันวาคม 254๘ เพื่อให้การท่องเที่ยว
โดยชุมชนให้เข้มแข็งยั่งยืน อย่างมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด
2. นายเกษม มาลัยศรี สมาชิกวุฒิสภา
3. นายศักดิ์ดา คงเพชร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด
4. นายนิรันดร์ คงเพชร สมาชิกสภาจังหวัดร้อยเอ็ด
5. นายอนันต์ ทิมา นายอำเภอเกษตรวิสัย
6. ผอ.ททท. เขต 3 จังหวัดขอนแก่น
7. สำนักงานท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดร้อยเอ็ด
8. นายจารึก วิไลแก้ว ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปากรที่ 10 จังหวัดร้อยเอ็ด
9. นายเสรี นเวรัมย์ เกษตรอำเภอเกษตรวิสัย
10. นายทศพร ศรีสมาน หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติร้อยเอ็ด
11. นายสมประสงค์ โพธินาม ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด
12. นายไสว เสนาราช ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอเกษตรวิสัย

2. คณะกรรมการอำนวยการจัดงาน

1. นายประเวศ นามเขต	นายกเทศมนตรีตำบลกุ่าสิงห์	ประธานกรรมการ
2. นายดุสิต นาสูข	เทศมนตรี	รองประธานกรรมการ
3. นายสันติ แจ็งสนาม	เทศมนตรี	รองประธานกรรมการ
4. นายถวิล เวียงคำ	ประธานสภาเทศบาล	รองประธานกรรมการ
5. นายชำนาญ ราบูรี	รองประธานสภาเทศบาล	กรรมการ
6. นายเพชร สอนงาม	สมาชิกสภาเทศบาล	กรรมการ

7. นายชายน้อย สิทธิศรี	สมาชิกสภาเทศบาล	กรรมการ
8. นายบัวทอง แพงวงษ์	สมาชิกสภาเทศบาล	กรรมการ
9. นายสุพล นามเขตต์	สมาชิกสภาเทศบาล	กรรมการ
10. นายกฤษ สนิทพจน์	สมาชิกสภาเทศบาล	กรรมการ
11. นายบุญโฮม สีหาวงษ์	สมาชิกสภาเทศบาล	กรรมการ
12. นายเดชา ราบูรี	สมาชิกสภาเทศบาล	กรรมการ
13. นายสิทธิชัย จันทะบุตรศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์	กรรมการ
14. นายทวนทอง อาระลา	ผู้อำนวยการโรงเรียนกู่กาสิงห์ประชาสรรค์	กรรมการ
15. นายสงบ ใจสาหัส	กำนันตำบลกู่กาสิงห์	
16. นายถนัด ประทุม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2	กรรมการ
17. นายอนันต์ ทอนจอก	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3	กรรมการ
18. นายประเสริฐ สมภาร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 4	กรรมการ
19. นายวิรัตน์ นามเขต	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9	กรรมการ
20. นายอำคา แสงงาม	ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว	กรรมการและเลขานุการ
21. นายสวัสดิ์ อินธิแสง	ปลัดเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
22. นางศิรินันท์ เวียงคำ	ไปรษณีย์ตำบลกู่กาสิงห์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

3. คณะกรรมการฝ่ายแสดงศิลปการตีกลองยาว

1. นายหล้า วงษ์ภูงา	ประธานกรรมการ
2. ช้วย พลสงคราม	รองประธานกรรมการ
3. นายบุญรอด หนูศร	รองประธานกรรมการ
4. นายพูล ลานรอบ	กรรมการ
5. นายสาंग ลานรอบ	กรรมการ
6. นายมานิต จันท์แก้ว	กรรมการ
7. นายสมาน พานา	กรรมการ
8. นายสมเดช สีดามา	กรรมการ
9. นายบุญรอด หนูศร	กรรมการ
10. นายเล็ก บัวแก้ว	กรรมการ
11. นายหนา คำภู	กรรมการ

12. นายพุดม ชวนละคร		กรรมการ
13. นายบุญมา เริงหอม		กรรมการ
14. นายฉลาด หยุตยั้ง		กรรมการ
15. นายริน หยุตยั้ง		กรรมการ
16. นายอนันต์ ทอนจอก		กรรมการ
17. นายอำนาจ แจ้งสนาม		กรรมการ
18. นายไมล์ สาหาร		กรรมการ
19. นายทวิช ทวีวรรณกิจ		กรรมการและเลขานุการ

4. คณะกรรมการฝ่ายเพื่อนำ

1. นางเพ็ญมาลี	คำภูเมือง	ประธานกรรมการ
2. นางอรุณ	บัวนิล	รองประธานกรรมการ
3. เด็กหญิงปัทมา	เวียงคำ	กรรมการ
4. นางสาวบุหพันธ์	สิทธิศิริ	กรรมการ
5. เด็กหญิงอาวีวรรณ	สร้อยคำ	กรรมการ
6. นางสาวแพรว	แสงงาม	กรรมการ
7. นางสาววา	แสงงาม	กรรมการ
8. นางสาวนิต	แสงงาม	กรรมการ
9. นางนวลนภา	แจ่มประเสริฐ	กรรมการ
10. นางรัตน์	เชิดชู	กรรมการ
11. นางนา	เชิดชู	กรรมการ
12. นางตา	แจ้งสนาม	กรรมการ
13. นางแดง	บัวนิล	กรรมการ
14. นางสาวเกษภาพร	บัวนิล	กรรมการ
15. นางรัชนี้	แสงงาม	กรรมการ
16. นายวานิช	นามวงษ์	กรรมการ
17. นางอุษณีย์	แสงงาม	กรรมการและเลขานุการ

5. คณะกรรมการฝ่ายนักดนตรี

1. นายเสมียน	พาพาน	ประธานกรรมการ
2. นายพูล	จันดำ	รองประธานกรรมการ
3. นายรัตนชัย	พาพาน	กรรมการ
4. นายล้ำ	ลานรอบ	กรรมการ
5. นายสุรัตน์	แจ้สนาม	กรรมการ
6. นางสาวเวียง	ภาชนะวรรณ	กรรมการ
7. นายเคน	จินดา	กรรมการ
8. นายเชื่อม	จำปาทิพย์	กรรมการ
9. นายอนันต์	ทอนจอก	กรรมการ

6. คณะกรรมการฝ่ายนักร้องและหมอลำ

1. นายเพชร	สวนงาม	ประธานกรรมการ
2. นายอุทัย	บัวแก้ว	รองประธานกรรมการ
3. นายวันดี	นิลไท	กรรมการ
4. นายพูล	จันดำ	กรรมการ
5. นายสนิท	เชิดชู	กรรมการ
6. นางเอมอร	เวียงคำ	กรรมการ
7. นางสุนิศา	ป๋องนุ	กรรมการเลขานุการ

7. คณะกรรมการฝ่ายพุดผญา

1. พ่อใหญ่แหว	จำปาทิพย์	ประธานกรรมการ
2. แม่เหวิน	จันทะบุตรศรี	รองประธานกรรมการ
3. แม่ใหญ่มาก	วรรณศิริ	กรรมการ
4. แม่นาง	สีหาวงษ์	กรรมการ
5. พ่อทอง	สวนงาม	กรรมการ
6. พ่อใหญ่สม	แสนสีจันทร์	กรรมการและเลขานุการ

8. คณะกรรมการนำเที่ยวโบราณสถาน

1. เด็กหญิงอาวีวรรณ	สร้อยคำ	ประธานกรรมการ
2. เด็กหญิงปาริฉัตร	ศรีกู่กา	รองประธานกรรมการ
3. เด็กหญิงชลธิดา	นามนัย	กรรมการ
4. เด็กชายวราพงษ์	เสนสนาม	กรรมการ

5. เด็กชายวิเชียร	วงษ์ม่วย	กรรมการ
6. เด็กชายพลากร	สายสุข	กรรมการ
7. เด็กหญิงเบ็ญจมาศ	เชิงหอม	กรรมการและเลขานุการ

9. คณะกรรมการฝ่ายต้อนรับที่ศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยว

1. นางมาลัย	ราบุรี	ประธานกรรมการ
2. นางทวี	บำเรอ	รองประธานกรรมการ
3. นางริด	แสงพารา	กรรมการ
4. นางสาวาด	สีนาทนาวา	กรรมการ

10. คณะกรรมการฝ่ายนำเที่ยวพิพิธภัณฑ

1. นายบุญสงค์	ศรีเที่ยง	ประธานกรรมการ
2. นายโพธิ์	วาสนาม	รองประธานกรรมการ
3. นายนาค	ศรีเที่ยง	กรรมการ
4. นายโพธิ์	วาสนาม	กรรมการและเลขานุการ

11. คณะกรรมการฝ่ายนำเที่ยวสวนเกษตร

1. นายสม	คำมณี	ประธานกรรมการ
2. นายบุญสง	ทองมา	รองประธานกรรมการ
3. นายบุญดี	ศรีเที่ยง	กรรมการ
4. นายรัตนชัย	พาพาน	กรรมการ
5. นายสุริยา	แจ้งสนาม	กรรมการ

12. คณะกรรมการฝ่ายนำเที่ยวทุ่งกุลา

1. นายพัน	พายุหะ	ประธานกรรมการ
2. นายแหว	จำปาทิพย์	รองประธานกรรมการ
3. นายสม	แสนสีจันทร์	กรรมการ
4. นายเพชร	สวนงาม	กรรมการและเลขานุการ

13. คณะกรรมการฝ่ายบ้านพัก

1. นายสงบ	ใจสาหัส	ประธานกรรมการ
2. นายดุสิต	นาสุข	รองประธานกรรมการ
3. นายวิรัตน์	นามเขต	กรรมการ
4. นายอนันต์	ภาชนะวรรณ	กรรมการ
5. นายสม	แสนสีจันทร์	กรรมการ

6. นางจังกาศ	จันทร์เสน	กรรมการ
7. นางบุญเลิศ	อุปวงษา	กรรมการ
8. นายสมเกียรติ	สระแก้ว	กรรมการ
9. นายวรศาสตร์	สวนงาม	กรรมการ
10. นายทองใบ	ชวนละคร	กรรมการ
11. นางจรรยาลักษณ์	ทนสิงห์	กรรมการ
12. นายถนอม	พลอาสา	กรรมการ
13. นายเพชร	สวนงาม	กรรมการ
14. นายอำคา	แสงงาม	กรรมการ
15. นายสังวาล	พบวันดี	กรรมการ
16. นายบัวลอง	แพ่งวงษ์	กรรมการ
17. นายวิรัตน์	แจ้งสนาม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

14. คณะกรรมการฝ่ายจัดทำเครื่องบายศรี

1. นางแดง	ไชยสีดา	ประธานกรรมการ
2. นางสุณี	เหนือโท	รองประธานกรรมการ
3. นางสุนิตา	ป่องนุ	กรรมการ
4. หนูจันทร์	ศรีเที่ยง	กรรมการ
5. นางจรรยาลักษณ์	ทนสิงห์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

15. คณะกรรมการฝ่ายพิธีกรรมสู่ขวัญ

1. นายโพธิ์	วาสนาม	ประธานกรรมการ
2. นายถนอม	พลอาสา	รองประธานกรรมการ
3. นายแจ้ด	เวียงคำ	กรรมการ
4. นายวัน ลานรอบ		กรรมการและเลขานุการ

16. คณะกรรมการฝ่ายจัดสถานที่

1. นายสันติ	แจ้งสนาม	ประธานกรรมการ
2. นายชำนาญ	เวียงคำ	รองประธานกรรมการ
3. จ.อ.พงษ์ศักดิ์	จันทวิมล	กรรมการ
4. นายสัญญา	ยิงกำแหง	กรรมการ
5. นายทองดี	ป่องใส	กรรมการ
4. นายสัญญา	ยิงกำแหง	กรรมการ

6. พ.อ.อ.วุฒิชัย	ศรีศิลป์	กรรมการ
7. นายประคอง	ภูวาริซอ	กรรมการ
8. นายสุทัศน์	ธรรมาอุดม	กรรมการ
9. นายอรุณ	สังกะสิงห์	กรรมการ
10. นายปิยะวัฒน์	ภูมิทัศน์	กรรมการ
11. นายชัยยุทธ	โนนสระคู	กรรมการ
12. นายธนากร	ตรีคาม	กรรมการ
13. นายสมนคร	ศรีเที่ยง	กรรมการ
14. นายสมภาร	น้ำกระจาย	กรรมการ
15. นายปทีป	นามวงษ์	กรรมการ
16. นายชาญชัย	คำภูเมือง	กรรมการ
17. นายวิจิตร	สุระใส	กรรมการ
18. นายจารึก	นาสุข	กรรมการ
19. นายฤทธิพร	ใจสาหัส	กรรมการ
20. นายชูศักดิ์	แจ้งสนาม	กรรมการ
21. นายอำนาจ	แจ้งสนาม	กรรมการ
22. นายรัฐวุฒิ	พานา	กรรมการ
23. นายจ้อย	โยธาจันทร์	กรรมการ
24. นายวิจิตร	ธรรมวิเศษ	กรรมการ
25. นายสน	พาที	กรรมการ
26. นายบัญญัติ	อรุณ	กรรมการ
27. นายกิติกุล	หยุดยั้ง	กรรมการ
28. นายชาติรี	สิทธิศรี	กรรมการ
29. จ.อ.ยุทธศาสตร์	ขันตรี	กรรมการและเลขานุการ
30. นายสุวัตร	นาปองสี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

17. คณะกรรมการฝ่ายจัดทำอาหารและเครื่องดื่ม

1. นางรัชณี	บุญศิลป์พร้อม	ประธานกรรมการ
2. นางแดง	ไชยจันลา	รองประธานกรรมการ
3. นางมาลัย	ราบุรี	กรรมการ

4. นางรังษี	แจ้สนาม	กรรมการ
5. นายทวิช	ทวิวรรณกิจ	กรรมการ
6. นางดวงจันทร์	สมภาร	กรรมการ
7. นางประครอง	สีหินขาว	กรรมการ
8. นางสาวเวียน	ภาชนะวรรณ	กรรมการ
9. นายสม	คำมณี	กรรมการ
10. นักเรียนโรงเรียนกุ๊กกาสิงห์ประชาสรรค์		กรรมการ
11. นางจรรยาลักษณ์	ทนสิงห์	กรรมการและเลขานุการ
12. นางสาวนางเยาว์	สวนงาม	กรรมการและเลขานุการ

18. คณะกรรมการฝ่ายพิธีกร

1. นายยืนยง	วรรณคำ	ประธานกรรมการ
2. นางอำคา	แสงงาม	รองประธานกรรมการ
3. นายดุสิต	นาสุข	กรรมการ
4. นายเพชร	สวนงาม	กรรมการ
5. นายสวัสดิ์	อินธิแสง	กรรมการเลขานุการ

19. คณะกรรมการฝ่ายรักษาความปลอดภัย

1. นายบุญโฮม	สีหาวงษ์	ประธานกรรมการ
2. ด.ต.อุเทน	พลอาสา	รองประธานกรรมการ
3. ส.ต.ท.บุญเด็ด	สีหาวงษ์	กรรมการ
4. ส.ต.ท.ประกาศ	นามเขต	กรรมการ
5. สมาชิกอปพร.ทุกท่าน		กรรมการ
6. ส.ต.ท.คมสันต์	ศรีส่อง	กรรมการและเลขานุการ

20. คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

1. นายสิทธิชัย	จันทะบุตรศรี	ประธานกรรมการ
2. สวัสดิ์	อินธิแสง	รองประธานกรรมการ
3. นายอำนาจ	ศรีเที่ยง	กรรมการ
4. นายวีระพงษ์	จันทร์สนาม	กรรมการ
5. นายสันติ	แจ้สนาม	กรรมการ

6. นายวิชิต	สุระใส	กรรมการ
7. นางจันทร์ทิพย์	อินธิแสง	กรรมการ
8. นางปิ่นเพชร	อินธิแสง	กรรมการ
9. นายดุสิต	นาสุข	กรรมการและเลขานุการ

21. คณะกรรมการฝ่ายการเงิน

1. นางสอาด	สีนาทนาภา	ประธานกรรมการ
2. นางจรรยาลักษณ์	ทนสิงห์	รองประธานกรรมการ
3. นายวิรัตน์	นามเขต	กรรมการ
4. นางสุนิตา	ป่องนุ	กรรมการ
5. นางเพ็ญมาลี	คำภูเมือง	กรรมการ
6. นางจันทร์ทิพย์	นาสุข	กรรมการและเลขานุการ

ขอให้คณะบุคคลที่ได้รับแต่งตั้ง จงตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ โดยประชุมวางแผนเตรียมการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้หากมีอุปสรรคปัญหาใดๆ ให้รายงานคณะกรรมการที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการพิจารณาดำเนินงานต่อไป

ทั้งนี้ตั้งแต่ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๙

(นายประเวศ นามเขต)

นายกเทศมนตรีตำบลกุ้อกาสิงห์

ภาคผนวก ค โครงการ

โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตร “งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม”
รอบสี่มวลชน
โดยเทศบาลตำบลกุกาสิงห์ ร่วมกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกุกาสิงห์
๑๘ เดือนมีนาคม ๒๕๔๙

หลักการและเหตุผล

งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม เป็นงานเทศกาลการท่องเที่ยวที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวจังหวัดร้อยเอ็ด และชาวบ้านกุกาสิงห์โดยทั่วกัน เพื่อให้ได้รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการจัดการโดยชุมชนที่เหมาะสม และได้รับการพัฒนาในทุกด้านพร้อมกัน จึงได้จัดทำโครงการนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วิธีดำเนินงาน

ประชุมปรึกษาหารือ กำหนดแนวทาง สสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญา กำหนดกิจกรรม กำหนดบุคคลรับผิดชอบ ฝึกซ้อมกิจกรรม ดำเนินการจัดงาน สรุปและประเมินผล

ปฏิทินการดำเนินงาน

รายการ	เวลาดำเนินการ 2548	ผู้รับผิดชอบ
1. จัดประชุมวางแผนดำเนินงาน	๑ มีนาคม ๒๕๔๙	นายอำคา แสงงาม
2. แต่งตั้งคณะกรรมการ	๕ มีนาคม ๒๕๔๙	นายเพชร สวณงาม
3. ประชุมเตรียมความพร้อม	๑๐ มีนาคม ๒๕๔๙	นายอำคา แสงงาม
4. ฝึกซ้อมกิจกรรม และจัดงาน	๑๘ มีนาคม ๒๕๔๙	นายดุสิต นาสุข
5. ประเมินผลและรายงาน	๓๐ มีนาคม ๒๕๔๙	น.ส.นงเยาว์ สวณงาม

งบประมาณ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๑๐๕,๕๐๐ บาท

เป้าหมาย สี่มวลชน ๕๐ คน ชาวบ้าน ๒๕๐ คน รวม ๓๐๐ คน

ระยะเวลา วันที่ ๑๗ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๙ (รวม ๑ คืน ๒ วัน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่เหมาะสมกับศักยภาพนำไปสู่การพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

รายการท่องเที่ยวเทศกาล “งานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม”
สัมผัสกลิ่นไอประวัติศาสตร์ขอมและศิลปวัฒนธรรมชาวทุ่งกุลาร้องไห้
 โดย เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์และชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย
 จังหวัดร้อยเอ็ด

วันที่	๑๘	เดือนกุมภาพันธ์	พ.ศ. ๒๕๕๙
เวลา	๘.๐๐ น	คณะเจ้าของหรือผู้จัดการผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวพร้อมกันที่	
สวน	สมเด็จพระศรีนครินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดและออกเดินทาง		
เวลา	๙.๐๐ น	เข้านมัสการพระธาตุไตรตรึงษ์ บ้านตองต้อน โดยนายกองค์การ	
บริหาร	ส่วนตำบลกู่กาสิงห์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้การต้อนรับและนำชม		
เวลา	๑๐.๐๐ น	ชมสวนป่าอนุรักษ์โรงเรียนจตุรคามพัฒนา โดยผู้อำนวยการสถานศึกษา	
และ	ครูฉลอง คูเมืองและคณะให้การต้อนรับและบรรยายสรุป		
เวลา	๑๑.๐๐ น	ถึงศูนย์ส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์ กลุ่มแม่บ้านและผู้นำชุมชนให้	
กู่กา	การต้อนรับ ร่วมกินข้าวเหนียวส้มตำปลาเผาและฟังหมอลำเล่าตำนานทุ่ง		
เวลา	๑๓.๐๐ น	ร้องไห้ แล้วชมกระบวนการผลิตผ้าไหมพื้นบ้าน	
เวลา	๑๔.๐๐ น	ขึ้นรถไถนาไปชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่ทุ่งกุลาร้องไห้ โดยนายสม คำมณี	
นาค	และคณะให้การต้อนรับ		
เวลา	๑๕.๐๐ น	เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดสว่างอารมณ์กู่ นายสงค์ ศรีเที่ยงและนาย	
เวลา	๑๕.๐๐ น	ศรีเที่ยง นายโพธิ์ วาสนามให้การต้อนรับและบรรยายสรุป	
เวลา	๑๗.๐๐ น	เข้าพักโฮมสเตย์ สัมผัสวิถีชีวิตในชุมชนบ้านกู่กาสิงห์	
เวลา	๑๗.๓๐ น	ทุกคนที่มาร่วมงานไปพร้อมกันที่บริเวณกู่กาสิงห์ วัดบูรพาภู่น้อย	
เวลา	๑๘.๐๐ น	นายกหรือผู้นำชุมชนพบปะและเชิญนักท่องเที่ยวยุบรวมพิธีบายศรีสู่ขวัญ	
เวลา	๒๑.๓๐ น	ร่วมรับประทานอาหารพาแลงหลังจากนั้นชมการแสดงศิลปวัฒนธรรม	
วันที่	๑๙	เดือนกุมภาพันธ์	พ.ศ. ๒๕๕๙
เวลา	๒๑.๓๐ น	พื้นบ้าน โดยสภาวัฒนธรรมตำบลกู่กาสิงห์	
เวลา	๒๑.๓๐ น	เข้าพักโฮมสเตย์ในชุมชน	

เวลา ๐๗.๐๐ น	ตักบาตรหน้าบ้านพักโฮมสเตย์ตามวิถีชีวิตชาวบ้าน
เวลา ๐๗.๓๐ น	รับประทานอาหารเช้า ณ บ้านพักโฮมสเตย์
เวลา ๐๘.๐๐ น	เลือกซื้อสินค้าพื้นเมือง เป็นของที่ระลึก ณ วัดบูรพาภูน้อย
เวลา ๐๙.๐๐ น	ผู้นำชุมชนร่วมส่งและอำลา ณ วัดบูรพาภูน้อย นักท่องเที่ยวเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

รายงานการจัดงานท่องเที่ยวรอบสื่อมวลชน
เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์ ร่วมกับชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์
อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด
วันที่ ๑๘ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙
(๒ วัน ๑ คืน)

ความสำคัญของการเข้าค่าย

การจัดงานท่องเที่ยวครั้งนี้เป็นการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการท่องเที่ยวของบ้านกู่กาสิงห์ เพื่อให้สื่อมวลชนได้รับทราบ ศักยภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ให้มีความพร้อมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ในระดับสื่อมวลชน
๒. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
๓. เพื่อพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน
๔. เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง และมีความเข้มแข็งยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย จำนวนทั้งสิ้น ๓๐๐ คน ดังนี้

๑. สื่อมวลชน จำนวน ๒๐ คน เจ้าของหรือผู้จัดการทั่วไป จำนวน ๒๐ คน เจ้าของหรือผู้แทนผู้ประกอบการโรงแรม จำนวน ๑๐ คน รวม ๕๐ คน
๒. ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาเทศบาลตำบล กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มอาชีพ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน คณะครู ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย เกษตรจังหวัด เครือข่ายนักวิจัย Node ทุ่งกุลารุข จำนวน ๒๕๐ คน

งบประมาณ

ใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๑๐๕,๕๐๐ บาท

กิจกรรมการท่องเที่ยว

๑. กิจกรรมทั่วไป

- ๑.๑ การต้อนรับอย่างอบอุ่นเป็นกันเอง ที่วัดไตรตรึงษ์บ้านตองต้อน
- ๑.๒ นมัสการพระธาตุไตรตรึงษ์ โดยคุณพ่อไสว บุญถม เป็นผู้บรรยาย
- ๑.๓ เยี่ยมชมสวนป่าโรงเรียนจตุรคามพัฒนา โดย นายฉลองคูเมือง
- ๑.๔ เยี่ยมชมศูนย์ผ้าไหม กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กินข้าวเที่ยง ปลาเผา ฟังเล่าตำนานทุ่งกุลา เป็นกลอนลำ จากคุณพ่อสุพรรณ พายุหะ
- ๑.๕ ชมพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน วัดาว่างอารมณีย์
- ๑.๖ เยี่ยมชมสวนเกษตรทฤษฎีใหม่
- ๑.๗ เข้าพักในบ้านโฮมสเตย์ (๓๐ หลัง รีสอร์ท ๓ หลัง)
- ๑.๘ พิธีบายศรีสู่ขวัญ ต้อนรับนักท่องเที่ยว
- ๑.๘ กินข้าวแดง และชมการแสดงที่หน้าปรังค์ภู์กาสิงห์
- ๑.๑๐ เข้าพักในบ้านโฮมสเตย์บุญตักบาตรที่หน้าบ้านพัก
- ๑.๑๑ เลือกซื้อสินค้าพื้นบ้านเป็นของที่ระลึก

การประเมินผล

๑. ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลภู์กาสิงห์ ได้จัดทำแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและจัดทำช่องคำถามปลายเปิดให้ตอบอย่างอิสระ ซึ่งผลการประเมินมี ดังนี้

แบบประเมินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวบ้านกุ๊กกาสิงห์

.....

ผู้ให้ข้อมูล

- สื่อสารมวลชน
 ผู้ประกอบการโรงแรม
 ผู้ประกอบการทัวร์นำเที่ยว
 ครู
 กลุ่มแม่บ้าน
 ผู้นำชุมชน
 นักเรียน
 อื่นๆ

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตามระดับพอใจ และเขียนข้อคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ

รายการกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					ความคิดเห็น ว่าควรทำอย่างไร
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุงแก้ไข	
	๕	๔	๓	๒	๑	
๑.เส้นทางการท่องเที่ยว	๑๐	๒๒	๑๑	๒	๑	
๒.พระธาตุไตรตรึงษ์	๑๑	๒๔	๘	๒	-	
๓.สวนป่าโรงเรียนจตุรคาม	๕	๒๒	๑๒	๗	-	
๔.ต้นรับที่ศูนย์การท่องเที่ยว	๑๕	๒๔	๖	๑	-	
๕.กินข้าวปลาเผาเล่าตำนาน	๒๔	๑๔	๓	๔	๑	
๖.สวนเกษตรทฤษฎีใหม่	๑๔	๒๐	๑๑	๒	-	
๗.พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	๑๑	๒๔	๖	๓	๒	
๘.มัดคุเทศก์น้อย	๑๗	๒๒	๕	๒	-	
๙.กู๋โพนวิจ	๑๑	๒๕	๘	๑	๑	
๑๐.กู๋โพนระซัง	๑๕	๒๑	๔	๓	๒	
๑๑.กุ๊กกาสิงห์	๒๒	๒๐	๒	๑	๑	
๑๒.การเข้าบ้านพัก	๒๓	๑๙	๕	-	-	
๑๓.อาหารพาแลง	๑๙	๑๘	๗	๑	๑	
๑๔.รายการแสดง	๒๑	๑๗	๕	๑	๑	
๑๕.อัยยาศัยเจ้าของบ้าน	๒๖	๑๘	-	๑	-	
๑๖.การตัดบาตรตอนเช้า	๑๑	๒๗	๗	-	๑	
๒๗.สถานที่เที่ยวในชุมชน	๑๒	๒๘	๕	-	๑	

ความคิดเห็นอื่น.....

ผลการประเมินผล

ส่วนคำถามปลายเปิดที่ถามให้ตอบโดยอิสระว่า “ความคิดเห็น ว่าควรทำอะไร” หรือ “ความคิดเห็น
อื่นๆ” ในงานท่องเที่ยวงานกินข้าวทุ่งนุ่นผ้าไหม คำตอบมีดังนี้

บ้านพักเขาเนานอน

๑. ชอบคุณเจ้าของบ้าน เจ้าภาพ ต้อนรับด้วยความอบอุ่น
๒. อัยยาศัยเจ้าของบ้าน คิดว่าเปรียบเสมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน
๓. บ้านพักก็ดีมาก เจ้าบ้านให้การต้อนรับดีมาก
๔. อัยยาศัยดีมาก ๆ
๕. แยกที่เข้าพักเรียบง่าย อารมณ์เบิกบาน
๖. อัยยาศัยเจ้าของบ้านถือว่าเป็นลูกหลานมาเยี่ยมเยือน
๗. คนในชุมชน หมู่บ้านกู่กาสิงห์ ให้การต้อนรับดีมาก รู้สึกประทับใจเป็นอย่างยิ่ง ถ้ามีโอกาส

อยากมาเที่ยวอีก

๘. จากการท่องเที่ยวกู่กาสิงห์ ประทับใจในหลายเรื่อง ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวก็ดี ชาวบ้านให้การต้อนรับที่ดี เจ้าของบ้านพักให้การต้อนรับที่ประทับใจมาก

การรักษาความสะอาดสภาพแวดล้อม

๑. เส้นทางให้สะอาด ติดธงให้สวยงาม
๒. เน้นความสะอาดรอบบริเวณกู่
๓. ทำความสะอาดในบริเวณหมู่บ้าน ให้สะอาดกว่านี้ ตามหน้าบ้าน
๔. สภาพแวดล้อมควรปรับปรุง

อาหารพาแลง

๑. ควรมีอาหารของภาคกลางบ้าง
๒. ทำอาหารให้ทุกคนกินได้คือ แยก ไทย ฝรั่งเศส
๓. กับข้าวหรืออื่นๆ ควรทำให้ดีมากกว่านี้อีก
๔. ควรจัดผู้เสิร์ฟ
๕. อาหารพาแลงเน้นที่พอใจกับแขกที่มาร่วมงาน

ความต้องการรูปแบบการจัดงาน

๑. อยากให้เป็นงานประจำปี
๒. จัดโครงการนี้ขึ้นอีกในช่วงทำนา เพื่อให้เหมาะสมกับช่วงเทศกาล

การบริหารจัดการ

๑. แบ่งสายงานให้มีคนรับผิดชอบมากกว่านี้

๒. เทศบาล กำหนด ผู้ใหญ่บ้านแต่ละหมู่บ้านหรือไม่
๓. ผู้นำมีส่วนร่วมและเป็นเกียรติในงาน

การแสดงศิลปวัฒนธรรม

๑. รายการแสดงมากเกินไป
๒. การแสดงสวยงาม
๓. ผู้แสดงทำได้เต็มกำลังความสามารถ
๔. การแสดงระยะเวลาควรน้อยกว่านี้ สั้น เข้าใจง่าย ระบบการแสดงควรต่อเนื่อง การแสดงควรเป็นเรื่องราวที่เห็นชัดเจน

ระบบเสียง แสงสี

๑. การแสดงควรเพิ่มแสงอีก
๒. แสงสีไม่เข้าใจ
๓. ระบบแสงสีรอบกู่ควรปรับระดับ สีแสงไฟฟ้าให้พอ
๔. เราทำมาทุกปี เรื่องแสงสว่างไม่เคยมีปัญหาเลย บ้านเป็นเทศบาลมีไฟใช้แล้ว
๕. ให้แก้ไขด้านแสงไฟในปราสาท และหน้าเวทีการแสดง
๖. การแสดงสวยงามแต่ไฟไม่พอ
๗. ควรปรับปรุงแสงสีเสียงให้ดีกว่านี้อีก
๘. ควรให้ติดไฟรอบกู่ให้สว่างสวยงาม ในงานกินข้าวหุงหุ้มผ้าไหมจัดเทียนไฟสว่างที่กินอาหาร
๙. ระบบสี เสียงควรมีมากกว่านี้

มัคคุเทศก์น้อย

๑. ลูกหลานสามารถอธิบายประวัติกู่กาสิงห์ได้ดี
๒. มัคคุเทศก์น้อยนำเสนอได้ดี
๓. ลูกหลานสามารถอธิบายประวัติกู่กาสิงห์ได้ดี

การประชาสัมพันธ์

๑. ถ้ามีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมมากกว่านี้ จะเป็นการดีมากเพราะเป็นแหล่งที่ดูมสมบูรณ์
๒. ควรที่จะทำการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากกว่านี้ ควรมีบัวชัวไว้ตามโรงแรมต่างๆ และสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่านี้ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้คนได้ทราบมากกว่านี้
๓. อยากเน้นเรื่องป้าย ลูกศรชี้บอกสถานที่ตั้ง

สินค้าของที่ระลึก

๑. ควรมีสินค้าหรือร้านค้าจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง หรือโอท็อปวางจำหน่ายแก่ผู้มาเยือน เพราะจะได้เป็นของขวัญหรือของฝากติดตัวกลับบ้าน เป็นการโฆษณาชักชวนให้มาเที่ยวในโอกาสต่อไป
๒. ขอให้ทำของขวัญที่มีความหมายของกู่กาสิงห์จำหน่ายด้วย

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน

๑. ชื่นชมในความสามัคคี และรู้จักชาววัฒนธรรมและมรดกพื้นบ้าน

การชี้แจงรายรับรายจ่าย

๑. ควรชี้แจงรายได้หรือขาดทุน ชี้แจงให้ชุมชนรับรู้จะเป็นที่พอใจในการเข้าร่วมทุกครั้งที่เป็นที่พอใจ

ภาคผนวก ง ประวัตินักวิจัย

ประวัตินักวิจัย

๑. นายอำคา แสงงาม อายุ ๔๗ ปี

-ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๗๕ หมู่ที่ ๒ บ้านหนองเมืองแสน ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา(เน้นมนุษยศาสตร์)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

-สถานภาพทางสังคม ตำแหน่งครู ค.ศ. ๒ โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ ประธานสภาวัฒนธรรม
ตำบลกู่กาสิงห์ ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตำบลกู่กาสิงห์

-โทรศัพท์ ๐๔๓ ๖๓๒๐๖๕

๒. นายเพชร สอนงาม อายุ ๔๖ ปี

-ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๒๗๘ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองเมืองแสน ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-สถานภาพทางสังคม สมาชิกสภาเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์

-โทรศัพท์ ๐๓ ๑๔๔๖๓๐๑

๓. นายดุสิต นาสุข อายุ ๓๑ ปี

-ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ที่ ๒ บ้านหนองเมืองแสน ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการกรม

-สถานภาพทางสังคม เทศมนตรีเทศบาลตำบลกู่กาสิงห์

-โทรศัพท์ ๐๕ ๕๖๓๐๓๓๕

๔. นางจันทรทิพย์ นาสุข อายุ ๓๑ ปี

-ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ที่ ๒ บ้านหนองเมืองแสน ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม

-สถานภาพทางสังคม เจ้าหน้าที่ฝ่ายการท่องเที่ยว เทศบาลตำบลกู่กาสิงห์

-โทรศัพท์ ๐๕ ๘๖๓๑๑๐๓

๕. นางศิรินันท์ เวียงคำ อายุ ๔๑ ปี

-ที่อยู่บ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๑ บ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต ;วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ และ
ป.บัณฑิต วิชาการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

-สถานภาพทางสังคม เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ตำบลกู่กาสิงห์

-โทรศัพท์ ๐๔ ๗๕๒๔๑๑

๖. นางเพ็ญมาลี คำภูเมือง อายุ ๔๑ ปี

-ที่อยู่บ้านเลขที่ ๒๕๖ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองเมืองแสน ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนจันทบุรุษอนุสรณ์

-สถานภาพทางสังคม เหนือญาติ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมู่ที่ ๑

-โทรศัพท์ ๐๑ ๐๖๑๓๕๗๔

๗. นางสอาด เวียงคำ อายุ ๓๘ ปี

-ที่อยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๑ บ้านกู่กาสิงห์ ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

-สถานภาพทางสังคม ฝ่ายการเงินกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมู่ที่ ๑

-โทรศัพท์ ๐๔๓ ๖๓๒๐๔๓

๘. นายอนันต์ ทอนจอก อายุ ๔๑ ปี

-ที่อยู่บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๓ บ้านกู่ก้อย ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

-สถานภาพทางสังคม ผู้ใหญ่บ้านบ้านกู่ก้อย

-โทรศัพท์ ๐๔๓ ๖๓๒๐๔๔

๙. นางนงเยาว์ สนวนงาม อายุ ๓๔ ปี

-ที่อยู่บ้านเลขที่ ๒๖๒ หมู่ที่ ๕ บ้านหนองสิม ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย สถาบันราชภัฏกาแพงเพชร

-สถานภาพทางสังคม ครู ก.ศ. ๒ โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์

-โทรศัพท์ ๐๕ ๕๔๑๓๗๔๔

๑๐. นายอุทัย บัวแก้ว อายุ ๔๕ ปี

-ที่อยู่บ้านเลขที่ ๑๑๑ หมู่ที่ ๓ บ้านกู่ก้อย ตำบลกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

-การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

-สถานภาพทางสังคม ฝ่ายศิลปะการแสดงสภาวัฒนธรรมตำบลกู่กาสิงห์

-โทรศัพท์ ๐๗ ๒๑๕๔๑๗๐

ภาคผนวก จ แผนที่

แผนที่ แสดงเขตพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ด

